

Jaarstukken 2018

Algemeen

Algemeen	3
Aanbiedingsbrief	7
Bestedingsplan	15
Programmaverantwoording	28
Burger en Bestuur	29
Werk en inkomen	35
Veiligheid	46
Onderwijs en Jeugd	54
Bouwen, wonen en milieu	63
Openbare Ruimte	78
Vrije tijd	84
Zorg en Welzijn	94
Algemene middelen	102
Paragrafen	115
Lokale heffingen	117
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	127
Kapitaalgoederen	139
Financiering (Treasury)	149
Bedrijfsvoering	153
Verbonden partijen	161
Grondbeleid	179
Subsidies	183
Transities	185
Jaarrekening	195
Van begroting naar jaarrekening	196
Overzicht van baten en lasten	198
Programma Burger en Bestuur	208
Programma Werk en inkomen	209
Programma Veiligheid	211
Programma Onderwijs en Jeugd	212
Programma Bouwen, wonen en milieu	214
Programma Openbare Ruimte	217
Programma Vrije tijd	219
Programma Zorg en Welzijn	221
Programma Algemene middelen	223
Balans	226
Gewaarborgde geldleningen/garanties	246
Niet uit de balans blijvende verplichtingen	246
Bezoldiging topfunctionarissen	247
Incidentele baten en lasten	248
Taakvelden	251
Single information en single audit	254
Accountantsverklaring	259

Aanbiedingsbrief

Aan de gemeenteraad

Programma('s):

Burger en bestuur, Werk en inkomen, Veiligheid, Onderwijs en jeugd, Bouwen, wonen en milieu, Openbare ruimte, Vrije tijd, Zorg en welzijn, Algemene middelen

Voorstel:

1. De jaarstukken 2018 en het daarmee verbonden resultaat vast te stellen.
2. Het resultaat te weten een bedrag van € 1.912.008 te bestemmen volgens het opgenomen bestemmingsvoorstel.

Samenvatting:

De gemeenteraad stelt de jaarstukken 2018 vast. Het jaar 2018 wordt met een positief resultaat van € 1.912.008 afgesloten.

De gemeenteraad besluit om het saldo in te zetten voor enkele concrete doelen. Het daarna resterende bedrag van ongeveer € 1,4 miljoen voegt de gemeenteraad toe aan de reserves.

Burgemeester en wethouders van Midden-Drenthe,

de secretaris,
G. van den Berg

de burgemeester,
M. Damsma

Inleiding

Met deze brief bieden wij u de jaarstukken over het begrotingsjaar 2018 aan. Het uiteindelijke saldo van de rekening bedraagt afgerond € 1,9 miljoen.

Het positieve saldo is vooral ontstaan door lagere bijstandsuitkeringen en een voordeel in het sociaal domein.

De jaarstukken maken duidelijk dat we het beleid van de gemeenteraad in 2018 hebben kunnen uitvoeren binnen de daarvoor beschikbare middelen.

Daarbij realiseren wij ons dat er het eerste deel van het jaar nog een ander college zat. Daarna volgden verkiezingen, een periode van informeren en formeren, een coalitieakkoord en de voorbereidingen voor een uitvoeringsprogramma. Dat betekent dat 2018 voor een deel een jaar van beheren was. Tegelijkertijd hebben we al belangrijke stappen gezet in de voorbereiding van nieuw beleid op diverse terreinen.

Het jaar 2018 was ook het jaar waarin we BMC gevraagd hebben onderzoek te doen naar de staat van onze organisatie. De eerste bevindingen hebben ze eind 2018 met u en ons gedeeld. De kernboodschap en de eindrapportage vallen in 2019.

Naast het debat over deze jaarstukken, kijken we ook uit naar het gesprek met u over de Perspectiefnota 2020. Dan zullen we naar verwachting uitvoeriger van gedachten wisselen over de plannen voor de komende periode.

We geven in deze aanbiedingsbrief eerst aandacht aan de resultaten, daarna aan de financiën.

De accountant is voornemens bij de jaarrekening 2018 een goedkeurende verklaring te verstrekken.

Het is uw bevoegdheid als gemeenteraad om de jaarstukken vast te stellen.

Resultaat

Inleiding

In de programmaverantwoording staat uitgebreid te lezen wat de beleidsresultaten in 2018 zijn. We geven daar een toelichting op wat wel en niet gelukt is. Hieronder stippen we de belangrijkste onderwerpen kort aan.

De aanloop

De eerste helft van 2018 stond in het teken van de gemeenteraadsverkiezingen en de daarop volgende informatie en formatie. Uiteindelijk resulterend in een coalitie en een coalitieakkoord.

Het coalitieakkoord is een akkoord op hoofdlijnen. Belangrijke reden daarvoor: alle partijen hebben in hun verkiezingsprogramma's opgeschreven samen met de samenleving plannen te willen maken. Daarom hebben de gemeenteraad en het college medio 2018 samen gezocht naar mogelijkheden om dat te doen. We hebben daarbij onder andere gebruik gemaakt van de inzet van Ferenc van Damme als extern deskundige.

Deze gezamenlijke zoektocht van raad en college leidde tot de volgende conclusie: het is niet verstandig en ook niet mogelijk om in één keer al ons beleid op een volledig nieuwe manier (bovenaan de zogeheten participatieladder) vorm te geven. Het is beter om dat met één of enkele onderwerpen in een pilot uit te proberen. Om de rest van het beleid te ontwikkelen op de meer bekende manier. Overigens is het ook bij die meer bekende manier al vaak goed gebruik om vanaf het begin als samenleving en overheid met elkaar plannen te maken.

De conclusie om langs twee lijnen te gaan werken, is concreet zichtbaar geworden.

In de eerste plaats is er een raads werkgroep 'Democracy' gestart. Met deelname vanuit het college en de organisatie. Die werkgroep bereidt een pilot voor en adviseert daarover rechtstreeks aan de gemeenteraad. We kijken daar als college met veel belangstelling en enthousiasme naar uit. En we werken daar graag aan mee.

In de tweede plaats hebben we als college een Uitvoeringsprogramma voorbereid dat de raad in een soort van uitgestelde begrotingsvergadering kon behandelen. Veel onderwerpen die daarin staan genoemd, komen ook nog als aparte voorstellen terug in de gemeenteraad.

Resultaten

In 2018 hebben we hard gewerkt aan de voorbereiding van diverse plannen die in het Uitvoeringsprogramma staan opgenomen. Ook hebben we een vervolg gegeven aan eerder ingezet beleid. Hieronder noemend we de belangrijkste.

- U heeft definitief gekozen voor de locatie Oostland als locatie voor de nieuwe school voor VO. Daarmee hebben we een belangrijke stap gezet op weg naar behoud en verbetering van een belangrijke voorziening, niet alleen voor Beilen maar voor onze hele gemeente.
- Voor minima hebben we als gemeente de notitie Kindpakket (met twee nieuwe voorzieningen: de sportbon voor kinderen van 4 tot 18 jaar en een schoolkostenregeling voor kinderen in het voortgezet onderwijs) en de Zorgkostenregeling vastgesteld. Verder hebben we het Project Poliswijzer uitgevoerd.
- U heeft de nieuwe nota 'Mantelzorg, onze zorg 2018-2022' vastgesteld. Die nota is tot stand gekomen in goed overleg met een vertegenwoordiging van de WMO-raad. Op uw nadrukkelijk verzoek is vervangende mantelzorg (respijtzorg) een integraal onderdeel van de nieuwe nota.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor de oprichting van Stark. Dit is het nieuwe leerwerkbedrijf voor Midden-Drenthe, Hogeveen en De Wolden. De Gemeenschappelijke Regeling Stark voert de Wsw uit, het groenonderhoud in onze gemeente en is voor ons hét bedrijf dat re-integratieactiviteiten aanbiedt voor onze bijstandsgerechtigden.
- Vanaf 1 december 2018 is het mogelijk om een beroep te doen op de stimuleringsregeling centrumvisie Beilen.
- We hebben fietspaden aangelegd tussen Beilen en Hijken en langs de Mussels

- We hebben het Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021 uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma voor de komende jaren. Met de woningbouwverenigingen hebben we prestatieafspraken gemaakt.
Er zijn in Nagtegaal volop woningen gebouwd. Ook op andere plaatsen is gebouwd of wordt binnenkort gebouwd. Van de Verzilverlening wordt tot nu toe sporadisch gebruik gemaakt. Wel hebben we weer een aantal startersleningen verstrekt.
- De voorbereidingen voor het realiseren van Liefingerveld nemen steeds concretere vormen aan. De initiatiefnemers hebben een buurtvereniging opgericht, wat past bij de gedachten dat dit een buurtschap is voor en door de inwoners zelf.
- We hebben geïnvesteerd in de voorbereidingen voor de Omgevingsvisie, Duurzaamheidsbeleid en beleid voor gezondheid en bewegen. Bij al die plannen hebben we ingezet op maximale betrokkenheid vanuit de samenleving.
- 2018 was het jaar waarin we ons hebben voorbereid op Midden-Drenthe als Culturele Gemeente van Drenthe. We hebben gekozen voor het thema 'vrijheid' en we hebben een logo ontwikkeld. We hebben aan indieners van 35 projecten subsidie toegekend voor activiteiten in het culturele jaar.
- We hebben een jeugdlintje ingesteld voor jonge helden uit onze gemeente die zich op een bijzondere manier inzetten voor onze samenleving. De uitreiking hiervan vond plaats tijdens de nieuwjaarsreceptie op 7 januari 2019.

Financieel

Algemeen

In het overzicht van baten en lasten staat een inhoudelijke en meer gedetailleerde toelichting. In deze aanbiedingsbrief gaan we kort in op de grootste afwijkingen (€ 100.000 of meer).

Het resultaat bestaat grotendeels uit incidentele zaken. Daar waar over- of onderschrijdingen een structureel karakter hebben verwerken wij die in de voorjaarsnota 2019 en de conceptbegroting 2020.

Het totale resultaat over 2018 bedraagt € 1.912.008. Ook vorig jaar was het resultaat positief: € 2.765.342.

Grootste afwijkingen

De belangrijkste oorzaken van het resultaat zijn, in afgeronde bedragen, de volgende:

Onderdeel	Voordeel	Nadeel
Saldo algemene baten en lasten.	€ 410.000	
Algemene uitkering		€ 719.000
Organisatieontwikkeling	€ 118.000	
Structuur- en bestemmingsplannen	€ 102.000	
Leges omgevingsvergunningen	€ 338.000	
Bijstandsuitkeringen	€ 859.000	
Hogere subsidie stichting Welzijn		€ 168.000
Saldo winst en verlies bouwgrondexploitatie		€ 375.000
Salariskosten	€ 303.000	
Saldo sociaal domein	€ 769.000	
Saldo overige posten kleiner dan € 100.000	€ 575.000	€ 300.000
Totaal voordelig jaarrekeningresultaat	€ 1.912.000	

Een totaaloverzicht met toelichting van alle voor- en nadelen vindt u in het overzicht van baten en lasten vanaf pagina 200.

Overzicht over 2018

In 2018 was er sprake van het volgende verloop.

Voorjaarsnota

De voorjaarsnota sloot met een budgettair neutraal saldo.

Najaarsnota

De najaarsnota sloot met een negatief resultaat van € 78.000. U heeft dat negatieve saldo voor 50% onttrokken aan de reserve Openbare Ruimte en voor 50% aan de reserve Woon- en leefomgeving.

Overheveling eind 2018

In de raadsvergadering van 20 december 2018 heeft u besloten om € 1.758.000 over te hevelen van 2018 naar 2019. De werkelijke overheveling op basis van de definitieve jaarcijfers 2018 bedraagt € 1.706.253.

Bestemming

Het resultaat van € 1.912.008 wordt verhoogd met de bijdrage uit de reserve bouwgrond van € 374.878. Per saldo is er daardoor € 2.286.886 te bestemmen.

Wij stellen u voor om het beschikbare bedrag van € 2.286.886 als volgt te bestemmen:

Omschrijving	Bedrag	Besluitvorming	Toelichting
Rekeningresultaat	€ 1.912.008		Dit betreft het totale rekeningresultaat.
Bijdrage uit de reserve bouwgrond	€ 374.878		Per saldo heeft de bouwgrond een verlies. Ondanks een aantal winstnemingen moeten we op grond van de financiële regels ook verlies nemen (Zie verderop in de rekening specificatie paragraaf bouwgrond). Daarom stellen wij u voor om het saldo van de bouwgrond volgens onze beleidsregels te onttrekken aan de reserve bouwgrond.
Saldo te bestemmen	€ 2.286.886		
Bestedingsvoorstellen			
Bedrijfsvoering	-€ 300.000	raad 7 maart 2019	Bij het opstellen van het Uitvoeringsprogramma (paragraaf 5.5.1.) zijn we er al van uitgegaan dat er op de bedrijfsvoering een bedrag zou overblijven dat we nodig hebben voor de bedrijfsvoering in 2019.
Lokaal volksgezondheidsbeleid (Nota bewegen, leefstijl en gezondheid)	-€ 20.000	Nota bewegen, leefstijl en gezondheid	De participatieve totstandkoming van deze nota vraagt meer tijd dan we eerst verwachtten. Daarom stellen we voor dit bedrag beschikbaar te houden voor ons lokaal volksgezondheidsbeleid.
Rijksvergoeding voorschoolse periode(Asscher gelden)	-€ 21.100	collegebesluit 04-09-2018	De plannen voor de versterking van de voorschoolse periode zijn nog in voorbereiding en afronding daarvan is niet gelukt niet in 2018. Daarom stellen wij voor om het restantbudget van 2018 in 2019 weer beschikbaar te stellen.
Kindpakket (Klijnsmamiddelen)	-€ 124.915		Wij stellen u voor om deze middelen beschikbaar te houden voor het bestrijden van armoede onder

Omschrijving	Bedrag	Besluitvorming	Toelichting
			kinderen.
Opbrengst inruil gemeentelijke apparatuur (BBV verplichting)	-€ 21.235	Toevoeging aan de reserve Vervangingsinvesteringen.	Op grond van de financiële regels (BBV) moet dit bedrag via resultaatbestemming wordt bestemd.
Algemene uitkering Verwachte onderuitputting 2018	-€ 360.000	Signaal in de decembercirculaire 2018 en de verantwoording rijksoverheid.	In de december circulaire 2018 heeft het Rijk het signaal afgegeven dat zij in 2018 minder geld heeft uitgegeven. Dit is op 15 mei bevestigd bij de verantwoording rijksoverheid. Alleen valt het bedrag hoger uit.. Op grond van de spelregel 'samen trap op en trap af' verwachten wij daarom in 2019 een korting op de afwikkeling van 2018. We stellen voor daar nu alvast rekening mee te houden.
Sociaal domein	-€ 768.916	Toevoegen aan de conjunctuurreserve	Wij stellen voor om het saldo van het sociaal domein, volgens het huidige beleid, toe te voegen aan de Conjunctuurreserve.
Restant te verdelen tussen 50% Openbare ruimte en 50% Woon- en leefomgeving.	-€670.720		Volgens het geldende beleid stellen wij voor het restant saldo toe te voegen aan deze twee reserves.

Bestedingsplan

In de raadsvergadering van 2 november 2017 heeft de raad de bestedingswensen vastgesteld en de bijbehorende middelen beschikbaar gesteld.

Per bestedingswens wordt de stand van zaken weergegeven.

Wegen en Bruggen

Project	Wegen en bruggen												
Programma	Openbare Ruimte												
Taakveld	Verkeer en Vervoer												
Dekking	De afschrijvingen ad € 91.331 worden gedekt uit de Reserve dekking kapitaallasten. De rente op de reserves komt ten gunste van de algemene dienst. Daarom worden de rentekosten van € 81.771 opgevangen binnen de algemene dienst.												
Toelichting	Tijdens de raadsvergadering van 29 juni 2017 heeft de gemeenteraad het beleidsstuk Midden-Drenthe op de goede weg! - Beleid onderhoud Wegen en Bruggen 2018 - 2028 vastgesteld. In dit beleidsstuk zijn de uitgangspunten vertaald in een planperiode van tien jaar. De uitgangspunten zijn: • Standaard onderhoudsniveau B voor wegen, paden, bermen, bruggen en andere kunstwerken • Fietspaden en fietsroutes: onderhoudsniveau A • Centrumgebieden en gebieden met een bijzondere status: onderhoudsniveau A • Wegen met beperkte verkeersfunctie: onderhoudsniveau C • Verbeteren van de bermen door aanleg van graskeien en passeerhavens Nu wordt een bedrag gevraagd van € 2.336.308 voor de maatregelen die in 2018 moeten worden getroffen. Dit zijn: <table> <tr> <td>Bruggen - vervanging 2018</td><td>€ 301.000</td></tr> <tr> <td>Bruggen - groot onderhoud 2018</td><td>€ 326.000</td></tr> <tr> <td>Fietspaden 2018</td><td>€ 392.364</td></tr> <tr> <td>Wegen 2018</td><td>€ 893.944</td></tr> <tr> <td>Graskeien en passeerhavens 2018</td><td>€ 423.000</td></tr> <tr> <td>Totaal</td><td>€ 2.336.308</td></tr> </table>	Bruggen - vervanging 2018	€ 301.000	Bruggen - groot onderhoud 2018	€ 326.000	Fietspaden 2018	€ 392.364	Wegen 2018	€ 893.944	Graskeien en passeerhavens 2018	€ 423.000	Totaal	€ 2.336.308
Bruggen - vervanging 2018	€ 301.000												
Bruggen - groot onderhoud 2018	€ 326.000												
Fietspaden 2018	€ 392.364												
Wegen 2018	€ 893.944												
Graskeien en passeerhavens 2018	€ 423.000												
Totaal	€ 2.336.308												
Krediet	€ 2.336.308												
Besteed in 2018	€ 2.203.807												
Voortgang	De aanleg van graskeien en passeerhavens is in 2018 uitgevoerd zoals beschreven in het onderhoudsprogramma wegen 2018. Dit geldt ook nagenoeg voor het wegenonderhoud. Door werkzaamheden aan kabels en leidingen is Hamveld niet in 2018 uitgevoerd. Ook het Oranjekanaal is niet in 2018 uitgevoerd omdat nader onderzoek nodig is. Hiervoor in de plaats												

is de Wezuperweg en de Vaartweg in 2018 uitgevoerd.
Als gepland is bij 8 betonbruggen groot onderhoud gepleegd. Het vervangen van de 5 houten bruggen zal in het voorjaar van 2019 plaatsvinden.

Verkeersmaatregelen Westerbork

Project	Verkeersmaatregelen Westerbork
Programma	Openbare Ruimte
Taakveld	Verkeer en Vervoer
Dekking	Structurele bestedingsruimte
Toelichting	De gemeenteraad heeft in 2013 en 2014 middelen beschikbaar gesteld om diverse verkeersmaatregelen te nemen in Westerbork. Daarvan zijn in eerste instantie de schoolroutes gerealiseerd. Door bijvoorbeeld meer investeringen in het behoud van bomen, extra kasten voor stroomvoorzieningen en meer aandacht voor duurzaamheid en kwaliteit vallen de kosten hoger uit dan begroot. Er is een aanvullend krediet beschikbaar gesteld van € 500.000.
Krediet	€ 500.000 (betreft aanvulling op het bestaande krediet van € 4.705.000)
Besteed in 2018	€ 876.000 (tot 2018 besteed: € 2.650.000) Nog beschikbaar: € 1.680.000
Voortgang	De herinrichting van het Van Weezelplein is in 2018 afgerond. Ook is de laatste fase van het aanpassen van de Brandenweg afgerond. De ideeën voor de herinrichting van het Westeinde, Hoofdstraat en Oosteinde zijn op 25 april 2018 aan het dorp gepresenteerd. Deze ideeën zijn mee- genomen in (voorlopig) ontwerp. Het (voorlopig) ontwerp wordt in 2019 vastgesteld.

Bulkopslag zout en overdekte Fietsenstalling zwembad Smilde

Project	Bulkopslag zout en overdekte fietsenstalling zwembad Smilde
Programma	Vrije tijd
Taakveld	Sportaccommodaties
Dekking	Structurele bestedingsruimte
Toelichting	Bij het zwembad in Smilde slaan we zout op voor de zoutelektrolyse in het zwembad. De milieuregels worden vanaf 2019 strenger. Daarom moeten we een aparte bulkopslag voor vloeibaar zout bouwen. Tegelijkertijd nemen we ook de aanleg van een overkapping voor fietsen en voor afvalcontainers mee.
Krediet	€ 59.000
Besteed in 2018	€ 49.000

Voortgang	De bouwwerkzaamheden zijn in 2018 afgerond en in het voorjaar van 2019 wordt het zoutbultvat geplaatst. Daarna kan de nieuwe zoutelektrolyse geplaatst en in gebruik gesteld worden. Na de zomervakantie 2019 is het hele project afgerond.
-----------	---

Centrum Beilen

Project	Centrum Beilen
Programma	Werk en Inkomen
Taakveld	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
Dekking	Het gemeentelijke aandeel van € 750.000 komt uit Conjunctuurreserve.
Toelichting	We zijn al geruime tijd bezig om onze visie op Beilen verder vorm te geven. Daarbij willen we nadrukkelijk ook het centrum van Beilen een kwaliteitsimpuls geven. Die ontwikkeling is recent in een stroomversnelling gekomen, doordat de provincie een binnenstadsfonds heeft opgericht. Daarin zit voor Beilen een bijdrage van € 750.000, mits gemeente en particuliere partijen elk ook € 750.000 investeren. We gaan ervan uit dat wij als gemeente het risico dragen. Daarom nemen we als kredietbedrag € 2.250.000 op en gaan we uit van een bedrag van € 1.500.000 als bijdragen van derden. We hebben besloten om een kwartiermaker aan te stellen om dit traject in gang te brengen. We nemen de uitgave van € 750.000 nu als bestedingswens op. Tegelijk gaan wij ervan uit dat we pas daadwerkelijk over dat bedrag kunnen beschikken wanneer u als gemeenteraad op basis van concrete plannen en de bijdragen van provincie en particuliere partijen daarover een apart besluit heeft genomen.
Krediet	€ 2.250.000
Besteed in 2018	€ 4.500
Voortgang:	Om te komen tot een toekomstbestendig centrum van Beilen is een Centrumvisie en een Uitvoeringsprogramma opgesteld. Zowel gemeente als provincie hebben elk een bedrag van € 750.000 beschikbaar gesteld. Tenminste een zelfde bedrag zal vanuit de markt in het centrum worden geïnvesteerd. Vanaf 1 december 2018 kan er een beroep worden gedaan op de subsidieregeling. De gemeente gaat vooral investeren in het openbaar gebied.

Mooi Op Eigen Kracht

Project	Mooi op eigen kracht
Programma	Zorg en Welzijn
Taakveld	Samenkracht en burgerparticipatie

Dekking	Bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving
Toelichting (opgenomen tekst begroting 2018)	We hebben in onze gemeente al een aantal keren ervaren dat het project Mooi op eigen kracht (MOEK) tot bijzondere initiatieven heeft geleid. We stellen u daarom voor dat we in 2018 opnieuw een MOEK-project uitvoeren. We komen daarvoor met een plan van aanpak naar de gemeenteraad, waarin we ook inzicht geven in de resultaten van de eerdere MOEK-projecten.
Exploitatie	€ 30.000
Besteed in 2018	€ 16.500
Voortgang:	Na de prijsuitreiking van de MOEK-plannen op 23 juni 2018 zijn alle initiatiefnemers voortvarend aan het werk gegaan met de uitvoering van hun plannen. Voor het grootste deel van de deelnemers geldt dat zij druk bezig zijn met de uitvoering van hun plannen of deze al afgerond hebben. Voorbeelden MOEK initiatieven: - Grote Duiventillen in Beilen en Westerbork: Kleindierverseniging; - Mobiele vogelkijkunit: aangeschaft en geopend door de streek; - Vogelkijkhut en de wandelroutes: dorp Witteveen. Naar verwachting zijn na de zomer van 2019 alle gelden voor MOEK aan de betreffende prijswinnaars uitgekeerd.

Duurzaam Op Eigen Kracht

Project	Duurzaam Op Eigen Kracht
Programma	Bouwen, wonen en milieu
Taakveld	Milieubeheer
Dekking	Bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving
Toelichting	In lijn met Mooi Op Eigen Kracht (MOEK), willen we ook initiatieven en ideeën uit de samenleving stimuleren op het gebied van duurzaamheid. Vanuit het project Duurzaam Op Eigen Kracht (DOEK) kunnen we met een bijdrage stimuleren dat deze ideeën daadwerkelijk gerealiseerd kunnen worden.
Exploitatie	€ 30.000
Besteed in 2018	€ 0
Voortgang	Er zijn in 2018 in totaal 11 initiatieven voor DOEK aangemeld. In januari 2019 is er een presentatieochtend georganiseerd. Op deze ochtend hebben de initiatiefnemers hun project aan een deskundige jury gepresenteerd. Elk initiatief is door de jury beloond met een prijs. Het budget van €30.000,- is volledig besteed en wordt in 2019 uitgekeerd.

Duurzaamheid buitensportaccommodaties

Project	Duurzaamheid buitensportaccommodaties
---------	---------------------------------------

Programma	Vrije tijd
Taakveld	Sportbeleid en activering
Dekking	Bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving
Toelichting	Voor veel sportverenigingen zijn de energielasten steeds moeilijker op te brengen. Vanwege die kosten en vanuit duurzaamheidsoverwegingen, stellen wij voor dat we onderzoek laten uitvoeren naar mogelijkheden om alternatieve energiebronnen in te zetten. Met de opbrengsten van dat onderzoek zullen we samen met de verenigingen een plan opstellen om de adviezen uit het onderzoek ook uit te voeren. Daarbij gaan we er op voorhand nog niet vanuit dat we als gemeente daarvoor ook zelf de kosten dragen.
Exploitatie	€ 15.000
Besteed in 2018	€ 12.800
Voortgang	De uitvoering van de energiescans bij de buitensportaccommodaties is in december 2018 afgerond. De uitkomsten ervan zijn in rapporten vastgelegd. Het Medio maart 2019 wordt van de rapporten een technisch bestek gemaakt waarna in nauwe samenwerking met betrokken sportverenigingen een inrichtingsvoorstel voor duurzaamheidsmaatregelen wordt gemaakt. Een definitief bestedingsvoorstel komt medio september 2019 in de raad.

Duurzaamheid gebouwen

Project	Duurzaamheid gebouwen
---------	-----------------------

Programma	Algemene middelen
Taakveld	Overhead
Dekking	De kapitaallasten komen uit de structurele bestedingsruimte
Toelichting	Wij blijven tot het eind van deze bestuursperiode actief zoeken naar mogelijkheden om de duurzaamheid in onze gemeente te bevorderen. Voor 2018 leidt dat nog tot één bestedingswens: de verduurzaming van gemeentelijke gebouwen door het plaatsen van zonnepanelen op de werkplaats. Deze investering zal niet meteen leiden tot lagere kosten, omdat we als gemeente voordelige energiecontracten hebben. Het is wel een belangrijke maatregel uit het oogpunt van duurzaamheid en we geven daarmee als gemeente het goede voorbeeld.
Krediet	€ 60.000
Besteed in 2018	€ 0
Voortgang	In verband met de herinrichting huisvesting buitendienst is de plaatsing van de zonnepanelen uitgesteld. De buitendienst is aan het inventariseren op welke wijze de huisvesting richting de toekomst georganiseerd moet

worden. Zodra de plannen bekend zijn en men weet waar de huisvesting plaats zal vinden worden de zonnepanelen op deze locatie aangebracht. Naar verwachting is dit in de tweede helft van 2019 bekend.

Groenbeleidsplan

Project	Groenbeleidsplan
Programma	Openbare ruimte
Taakveld	Openbaar groen en (openlucht) recreatie
Dekking	Bestemmingsreserve Openbare ruimte
Toelichting	De gemeenteraad heeft in 2016 het Groenbeleidsplan vastgesteld. Daarbij heeft de gemeenteraad geen middelen beschikbaar gesteld, maar bepaald dat investeringen jaarlijks zouden worden afgewogen. Wij stellen u voor om in 2018 in Beilen aan de slag te gaan met de renovatie van verouderd groen en met het versterken van groenstructuren. Dat zullen we doen in overleg en samenspraak met de inwoners. Voor 2019 nemen we in de meerjarenraming opnieuw € 75.000 op. Dan is het dorp Westerbork aan de beurt.
Exploitatie	€ 75.000
Besteed in 2018	€ 7.896
Voortgang:	Voor het onderdeel Schapendrift is de kwaliteit van de bomen onderzocht. Daarover zijn meerdere informatieavonden gehouden in 2018. Het uitvoeringsplan is begin 2019 opgesteld en de benodigde vergunningen zijn aangevraagd. De uitvoering van de plannen voor de Schapendrift is in het najaar 2019. Het resterende budget van 2018 is hiervoor meegenomen.

Belevings- en wandelpad Hultinge en Lijsterlaan Beilen

Project	Belevings- en wandelpad Hultinge en Lijsterlaan Beilen
Programma	Vrije tijd
Taakveld	Economische promotie
Dekking	Bestemmingsreserve Openbare ruimte
Toelichting	Het platform Beilen West heeft het initiatief genomen om een belevings- en wandelpad te realiseren. Beleef Beilen / Rondje Beilen ondersteunt het platform hierin. Het is de bedoeling om het pad tussen Beilen West en de A28 geschikt te maken voor scootmobiel en wandelwagens. Ook wil het platform langs het pad onderdelen toevoegen voor sport en spel. Als we dit gaan realiseren, doen we ook meteen het onderhoud aan de vijver en een deel van het park. Dat gebeurt vanuit reguliere onderhoudsbudgetten.
Exploitatie	€ 25.000
Besteed in 2018	€ 0

Voortgang:	De voorbereiding van het beleavings- en wandelpad Hultinge en Lijsterlaan is iets vertraagd. De werkzaamheden zijn in september 2018 opnieuw opgepakt. De opdracht voor de aanleg van het wandelpad is verstrekt. De start van de werkzaamheden is medio april 2019 en het streven is om voor de zomer 2019 alle werkzaamheden af te ronden.
------------	--

Culturele gemeente van Drenthe

Project	Culturele gemeente van Drenthe
Programma	Vrije tijd
Taakveld	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
Dekking	Bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving
Toelichting	De gemeenteraad heeft de ambitie uitgesproken om in 2019/2020 Culturele gemeente van Drenthe te willen worden. Dat sluit aan bij wat daarover staat in de Cultuurnota. Ook de provincie draagt daar financieel aan bij. Om dit te kunnen realiseren is een incidenteel bedrag nodig. Daarom stellen we voor hiervoor een bedrag in de meerjarenraming op te nemen. Dat bedrag is deels ook voor eigen inzet van mensen bedoeld, omdat het hier om een eenmalige extra taak gaat.
Exploitatie	€ 150.000
Besteed in 2018	€ 33.800
Voortgang:	Het project loopt goed en zit op schema. Er is veel energie binnen de sector en er is een projectleider aangesteld. Naast deze € 150.000 bleek er nog extra geld nodig te zijn. Dat wordt uit de reserve Lokaal onderwijsbeleid gehaald. U bent hierover reeds geïnformeerd. Ook is er door het Rabofonds € 25.000 bijgedragen. Na het indienen van het projectplan bij de provincie Drenthe werd in het najaar van 2018 het plan gepresenteerd aan de Provinciale Adviesraad Cultuur (PAC) en vervolgens aan de Raad van de gemeente Midden-Drenthe. Op 5 december 2018 is Gemeente Midden-Drenthe met het thema "Vrijheid" benoemd tot Culturele Gemeente van Drenthe in 2019 en 2020. De provincie Drenthe draagt € 90.000 bij. Er is aan 35 projecten (deels) een subsidie toegekend.

Verharding paden begraafplaats Hijken en Hooghalen

Project	Verharding paden begraafplaats Hijken en Hooghalen
Programma	Openbare Ruimte
Taakveld	Begraafplaatsen en crematoria
Dekking	Bestemmingsreserve Openbare ruimte

Toelichting	We zijn wettelijk verplicht de onkruidbestrijding op de grindpaden duurzamer te maken. Maar een niet-chemische bestrijding werkt slecht op grindpaden. Daardoor krijgen de paden een rommelig uiterlijk. Ook zijn grindpaden minder toegankelijk voor mensen die moeilijk ter been zijn en/of met een rolstoel e.d. rijden.
Exploitatie	€ 45.000
Besteed in 2018	€ 43.286
Voortgang	De werkzaamheden op beide begraafplaatsen zijn afgerond. De financiële afhandeling is afgerond.

Duurzaam bermbeheer

Project	Duurzaam bermbeheer
Programma	Openbare Ruimte
Taakveld	Verkeer en Vervoer
Dekking	Structurele bestedingsruimte
Toelichting	We onderhouden op dit moment het grootste deel van onze bermen buiten de bebouwde kom op de minst duurzame manier. De raad heeft in het Landschapsbeleidsplan uitgesproken dat we bermen meer ecologisch gaan beheren. Onderdeel daarvan is ook de bestrijding van de eikenprocessierups. We hebben in totaal zo'n 460 km aan wegen in onze gemeente, met aan beide zijden bermen. Op dit moment onderhouden we zo'n 60 km ecologisch. Met deze extra inzet gaan we ruim 300 km wegen duurzaam beheren.
Exploitatie	€ 100.000
Besteed in 2018	€ 100.000
Voortgang:	Het duurzaam bermbeheer is een regulier onderdeel geworden van het onderhoud en beheer van de bermen. In 2018 is het areaal ecologisch bermbeheer fors uitgebreid van 70 ha. naar ca. 160 ha. Per jaar wordt bekeken of binnen de mogelijkheden van personeel en materieel het areaal nog verder uitgebreid kan worden.

Informatiebeveiliging

Project	Informatiebeveiliging
Programma	Algemene middelen
Taakveld	Overhead
Dekking	Structurele bestedingsruimte
Toelichting	Het belang van informatie en de veiligheid daarvan, is de afgelopen jaren sterk toegenomen. Recent hebben onze accountant en onze Rekenkamercommissie dat belang onderstreept. We leren uit het rapport van de Rekenkamercommissie dat het nodig is om jaarlijks extern te laten onderzoeken hoe het met de veiligheid van onze

	gegevens gesteld is. Dat kan dan weer leiden tot aanvullende trainingen, workshops e.d.
Exploitatie	€ 20.000
Besteed in 2018	€ 20.000
Voortgang	Een breed onderzoek naar informatiebeveiliging op de aspecten mens, organisatie en techniek is eind 2018 gestart. Dit wordt gecombineerd met de jaarlijkse kwaliteitsaudits op het terrein van de informatievoorziening die in het najaar plaatsvinden. Nagenoeg alle medewerkers hebben een training gehad op het gebied van informatieveiligheid en privacy.

Invoering nieuwe omgevingswet

Project	Invoering nieuwe Omgevingswet
Programma	Bouwen- wonen en milieu
Taakveld	Ruimtelijke ordening
Dekking	Bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving
Toelichting	In 2018 gaan we verder met de voorbereidingen voor de invoering van de nieuwe Omgevingswet. We willen in 2018 eerst starten met de Omgevingsvisie. Dit budget is noodzakelijk om ons te begeleiden in dit nieuwe proces. De visie in deze opzet is nieuw voor ons. Alle beleidsterreinen moeten samenwerken, naast de inbreng van de raad. Daarnaast betrekken we de inwoners bij het opstellen van deze visie. Om zoveel mogelijk inwoners te betrekken, moet je afwijken van de normale gang van zaken en op zoek naar nieuwe manieren. Daarnaast willen we ook een visie die goed digitaal beschikbaar en raadpleegbaar is. Ook wordt dit bedrag ingezet voor transitiekosten, invoeringsondersteuning, investering in cultuurverandering en het kunnen volgen van trainingen, verdiepingssessies voor de raadsleden, college, MT, projectgroep en/of de werkgroepen. Vooralsnog gaan we uit van een benodigd bedrag van € 80.000. Bij de voor- en najaarsrapportage wordt de voortgang in beeld gebracht.
Exploitatie	€ 80.000
Besteed in 2018	€ 7.900
Voortgang:	Het college heeft ingestemd met het plan van aanpak Omgevingsvisie. In september is een start gemaakt met het opstellen van de Omgevingsvisie. Daarnaast heeft de raad een workshop 'raad in beraad' gevolgd over de gevolgen van de Omgevingswet voor de gemeenteraad.

Evaluatie en actualisatie GVVP 2012-2020

Project	Evaluatie en actualisatie GVVP 2012-2020
Programma	Openbare ruimte

Taakveld	Verkeer en vervoer												
Krediet	€ 445.000												
Subsidie	€ 120.000												
Dekking	De kapitaallasten komen uit de structurele bestedingsruimte												
Toelichting	Fietspad Drijber-school Veilig van en naar school fietsen is een speerpunt in de evaluatie/actualisatie van het GVVP. De school van Drijber ligt buiten de bebouwde kom. Aanleg van een fietspad tussen de kern Drijber en de school is daarom gewenst en opgenomen in het GVVP. De geraamde uitvoeringskosten voor de aanleg van dit fietspad bedragen € 130.000. De kosten voor voorbereiding en toezicht worden ingeschat op € 15.000, waardoor het totale benodigde bedrag € 145.000 bedraagt. Vanuit Drijber is er veel draagvlak en hebben de grondeigenaren via dorpsbelangen laten weten mee te willen werken aan de grondtransacties. Vandaar dat we inschatten dat dit project in 2018 voorbereid en uitgevoerd kan worden. Extra middelen Rotonde A28 Voor het realiseren van een rotonde aan de oostkant van de A28 bij afrit 30 bij Beilen is, voortvloeiend uit het GVVP, een bedrag van € 300.000 (inclusief BDU-subsidie) beschikbaar gesteld. Voor de landschappelijke inpassing van de rotonde en de omgeving heeft u een bedrag van € 75.000 beschikbaar gesteld. Van het beschikbare bedrag kunnen we een standaard-rotonde aanleggen. Voor een goede verkeersafwikkeling is het echter wenselijk om een ruimere rotonde aan te leggen dan waar we aanvankelijk rekening mee gehouden hebben. We schatten in dat de kosten van een ruimere rotonde € 500.000 tot € 600.000 bedragen. Van de provincie hebben we inmiddels de mondelinge toezegging dat zij ook subsidie verstrekken voor de meerkosten. De provincie heeft toegezegd dit te bevestigen. Wij verwachten dat de extra gemeentelijke bijdrage voor een ruimere rotonde maximaal € 180.000 zal bedragen. De volgende GVVP projecten worden opgestart in 2018: <table> <tr> <td>Fietspad Drijber-school</td><td>€ 145.000</td></tr> <tr> <td>Extra middelen Rotonde A28</td><td>€ 300.000</td></tr> <tr> <td>Subsidie provincie</td><td>€ 120.000 -/-</td></tr> <tr> <td>Totaal</td><td>€ 325.000</td></tr> <tr> <td>Krediet</td><td>€ 445.000</td></tr> <tr> <td>Subsidie provincie</td><td>€ 120.000 -/-</td></tr> </table>	Fietspad Drijber-school	€ 145.000	Extra middelen Rotonde A28	€ 300.000	Subsidie provincie	€ 120.000 -/-	Totaal	€ 325.000	Krediet	€ 445.000	Subsidie provincie	€ 120.000 -/-
Fietspad Drijber-school	€ 145.000												
Extra middelen Rotonde A28	€ 300.000												
Subsidie provincie	€ 120.000 -/-												
Totaal	€ 325.000												
Krediet	€ 445.000												
Subsidie provincie	€ 120.000 -/-												
Krediet	Fietspad Drijber -school € 145.000 Extra krediet rotonde A28 € 180.000												
Besteed in 2018	€ 3.900												

Voortgang	Fietspad Drijber-school De provincie heeft eind 2018 een BDU-subsidie toegekend voor het fietspad. We hebben de tracéverkenning en de verdere voorbereiding opgestart. Rotonde A28 De Jumbo staat positief tegenover realisatie van de rotonde op een stukje van het perceel waarop zij gevestigd zijn. Jumbo heeft dit ook afgestemd met de eigenaar van het perceel. Ook zij zijn positief. Samen met de Jumbo is een verkeerskundig ontwerp ontwikkeld, waarbij de capaciteit is doorgerekend en de rijbewegingen van de maatgevende vrachtwagens zijn geïmplementeerd. Met Jumbo en andere belangenpartijen hebben we gesprekken om het verkeerskundig ontwerp om te zetten naar een totaalontwerp.
-----------	---

Frictiekosten organisatie

Project	Frictiekosten organisatie
Programma	Algemene middelen
Taakveld	Overhead
Dekking	Conjunctuurreserve
Toelichting	De organisatie is bezig met het realiseren van een veranderingsproces. Daarin ligt de nadruk op het ontwikkelen van de cultuur naar wat de samenleving van de ambtelijke organisatie mag verwachten. Om die cultuurverandering concreet te maken, is ook de structuur aangepast. Belangrijkste verandering is de komst van 11 teamleiders die samen met de directeur en de afdelingshoofden vaandeldragers van de nieuwe cultuur zijn. De kosten van de teamleiders bedragen structureel ruim € 450.000. De organisatie heeft aangegeven die extra kosten zelf binnen de bedrijfsvoering te willen en kunnen opvangen in een periode van drie jaar. Gedurende die drie jaren zal er sprake zijn van incidentele frictiekosten. Voor het jaar 2017 heeft de gemeenteraad daarvoor € 250.000 beschikbaar gesteld. Naar verwachting kan er van dat bedrag € 100.000 (werkelijk € 91.000) in de jaarrekening overgeheveld worden naar 2018. In totaal is het verwachte bedrag aan frictiekosten in 2018 € 200.000. Naast het over te hevelen bedrag is er dus nog € 100.000 nodig. In 2019 is er naar verwachting voor de laatste maal sprake van frictiekosten in verband met de organisatieverandering.
Exploitatie	€ 100.000 en aanvullend € 91.000 + € 406.000 = € 597.000
Besteed in 2018	€ 479.000. Dit is inclusief € 100.000 naar 2019 voor externe ondersteuning duurzaamheid.

Voortgang:	De ontwikkeling van de organisatie is in de tweede helft van 2018 anders verlopen dan we eerder konden vermoeden. We verwijzen daarvoor naar alle informatie die u heeft bereikt rond het door ons ingestelde externe onderzoek. In z'n totaliteit waren er voor de organisatie voldoende middelen aanwezig. Naast bovengenoemde bijdrage was vanuit 2017 € 91.000 overgeheveld en was bij de bestemming van het rekeningsresultaat € 406.000 beschikbaar gesteld. In de herfst 2018 hebben we aan diverse knelpunten in de organisatie middelen toegewezen. Het realiseren van die oplossingen vroeg meer tijd, waardoor de kosten van de maatregelen doorlopen tot in 2019.
------------	--

Eikenprocessierupsen

Project	Eikenprocessierupsen
Programma	Bouwen, wonen en milieu
Taakveld	Milieubeheer
Dekking	€ 35.000 structurele bestedingsruimte € 25.000 bestemmingsreserve Woon- en leefomgeving
Toelichting	In 2012 heeft het college het beleidskader beheersing eikenprocessierups vastgesteld. Dit beleidskader is vertaald in het beheersplan eikenprocessierups Midden-Drenthe 2012. Inmiddels zijn wij 5 jaar verder en is de plaagdruk van de rupsen enorm toegenomen. Het is op dit moment niet meer haalbaar om alle nesten te bestrijden. De verwachting is dat dit de komende jaren nog sterk zal toenemen. Het huidige budget is niet meer voldoende om het beheersplan zoals vastgesteld in 2012 uit te voeren. Daarom willen wij voorstellen om het budget te verhogen, en meer preventief te bestrijden. Voorgesteld wordt om het budget voor de beheersing van de eikenprocessierups in 2018 structureel te verhogen met € 35.000. Het budget is nu € 30.000. Wij willen meer op preventieve biologische bestrijding (bespuiting met nematoden) in zetten. Hierdoor wordt voorkomen dat er ad hoc handmatig nesten moeten worden verwijderd. Hierbij krijgen druk bezochte fiets- en wandelpaden, zoals schoolroutes en pleinen, voorrang. Voorgesteld wordt ten behoeve van biologische bestrijding van eikenprocessierupsen incidenteel € 25.000 ter beschikking te stellen. Door de biodiversiteit te versterken kan er gezorgd worden voor een aantrekkelijke leefomgeving waarin natuurlijke vijanden van de eikenprocessierups zich uitbreiden. De natuurlijke vijanden zoals sluipwespen

	en gaasvliegen hebben stuifmeel van bloemen nodig om zich voort te planten. Op alle kansrijke locaties wordt in 2018 gestart met ecologisch maaibeheer. Het zal echter nog vele jaren duren voordat hierin een evenwicht is bereikt. Om de biologische bestrijders te stimuleren wordt voorgesteld om een aantal bermen met bloemenmengsels in te zaaien. Naast de bloemenmengsels kunnen er voorjaarsbollen geplant zoals krokussen. Deze leveren ook stuifmeel in een periode dat er nog niet veel andere bloemen bloeien. Ook daar profiteren biologische bestrijders van. De wenselijke locaties zijn al in beeld gebracht, onder andere bij het vast stellen van het groenbeleidsplan.
Exploitatie	Structureel € 35.000 Incidenteel € 45.000
Besteed in 2018	€ 10.000
Voortgang	De eikenprocessierupsen zijn dit jaar sterk toegenomen. Het huidige structurele budget is op dit moment voldoende. De verwachting is dat de overlast de komende jaren sterk zal toenemen. Er is inmiddels een start gemaakt met de uitvoering van de inzaai- en plantwerkzaamheden. De geschikte locaties zijn daarvoor in beeld gebracht. Deze zijn o.a. Oude Provinciale weg tussen Hooghalen en Beilen, Diekeveenseweg, Holsdiek, Smalhoorn, Westerbroeken, Heirweg, Koolveen en de Blinkerd. Westerbroeken, Oude provinciale weg, Diekeveenseweg en Koolveen zijn in februari/maart 2019 ingezaaid. Holsdiek volgt op korte termijn. Afhankelijk of we uitkomen met het budget worden de overige locaties nog ingezaaid. Samen met Landschapsbeheer Drenthe en haar netwerk worden er vrijwilligers gezocht die de nestkastjes willen ophangen.

Programmaverantwoording

Programma	Burger en Bestuur
Taakveld	Burgerzaken Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Programmadoelstelling

- Het goed besturen van de gemeente.
- Het betrekken van burgers en organisaties bij besluitvorming.
- Het waarborgen van de integriteit van bestuur en organisatie.
- Het bieden van goede dienstverlening.

Beleidsindicatoren

Dienstverlening

Als gemeente Midden-Drenthe werken we aan goede servicegerichte dienstverlening aan onze burgers. Als doelstelling hanteren we hierbij dat inwoners de dienstverlening beoordelen met gemiddeld een 7. Dit wordt tweejaarlijks gemeten via de burgerpeiling van 'waarstaatjegemeente'.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Directe Dienstverlening</i>	waardering (0-10)	2017	Midden-Drenthe	6,8	Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners geven voor de dienstverlening van de gemeente.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	6,7	

Zoals te zien is wordt de doelstelling van een 7 op dit moment nog net niet gehaald. In het uitvoeringsprogramma hebben we de ambitie uitgesproken om de dienstverlening aan te passen aan de tijd van nu. In de komende jaren wordt er flink geïnvesteerd om dit te realiseren.

Klantcontact

Naast de algemene beoordeling van de dienstverlening hanteren we voor onze dienstverlening een aantal indicatoren waarmee inhoudelijk het niveau van de dienstverlening wordt gemeten. Deze indicatoren richten zich op de verschillende vormen van klantcontact (telefoon, e-mail, balie, post) en op de afhandeling van de dienstverlening zelf (afhandeltermijnen).

Indicatoren klantcontacten	Doel	2014	2015	2016	2017	2018
		Gerealiseerd				
Aantal opgenomen telefoontjes binnen 20 seconden	80%	-	-	71%	0%	0%
Beantwoording van de brieven binnen 10 dagen	80%	84%	82%	88%	89%	86%
Aantal klanten dat minder dan 10 minuten wacht	80%	89%	89%	83%	81%	86%

- De telefonische bereikbaarheid van de gemeente is verbeterd. Telefoongesprekken worden sneller beantwoord. De directe bereikbaarheid van individuele medewerkers vraagt echter nog wel nadrukkelijk om aandacht.
- Inwoners worden sneller geholpen bij een bezoek aan het gemeenteloket. Het lijkt erop dat de nieuwe hal hier een positieve invloed op heeft.

Afhandeling klantvragen

Indicatoren afhandeling klantvragen	Doel	2014	2015	2016	2017	2018
		Gerealiseerd				
Afhandeling vergunningen binnen de wettelijke termijn	100%	91%	92%	92%	93%	91%
Afhandeling bezwaarschriften binnen de wettelijke termijn	100%	93%	99%	99%	97%	88%
Afhandeling meldingen binnen 5 dagen	80%	67%	82%	81%	81%	84%

Klachten

De behandeling van klachten is een wezenlijk onderdeel van de dienstverlening. Het gaat daarbij om klachten zoals bedoeld in de Algemene wet bestuursrecht: klachten gericht tegen het handelen en gedrag van medewerkers en (leden van) het college.

Belangrijk is wat er met klachten gebeurt, zowel in de fase van minnelijk overleg als in de fase van de formele afhandeling. Door klachten snel in behandeling te nemen en persoonlijk contact te leggen benadrukken we dat we klachten serieus nemen. Dat draagt bij aan het vinden van een oplossing in de informele fase. Voor de afhandelsnelheid geldt daarom dat binnen er 5 werkdagen persoonlijk contact is geweest met de klager. Verder geldt natuurlijk als doel om alle klachten binnen de wettelijke termijn af te handelen.

Indicatoren afhandeling klachten	Doel	2015	2016	2017	2018
		Gerealiseerd			
Aantal klachten		25	27	29	54
1e contact binnen vijf werkdagen	80%	64%	81%	93%	70%
Afhandeling binnen de wettelijke termijn van 42 dagen	100%	96%	81%	86%	89%
(Gedeeltelijke) gegrond			17	23	39
Ongegrond			5	5	7
Overige: ingetrokken, geen uitspraak te doen e.d.			4	1	8
Nog in behandeling			1	0	0

Het aantal klachten is in 2018 in vergelijking met voorgaande jaren uitzonderlijk hoog. Op vele duizenden klantcontacten per jaar, is een aantal van 54 klachten op jaarbasis naar onze mening een aanvaardbaar getal.

We hebben de indruk dat de omstandigheden in de organisatie er aan hebben bijgedragen dat de kwaliteit van de dienstverlening onder druk kwam te staan. Dat is niet alleen zichtbaar in het aantal klachten, maar ook in het aantal gegronde klachten én het aantal klachten dat niet meteen binnen

vijf werkdagen is opgepakt. De definitieve afhandeling heeft in enkele gevallen niet binnen de termijn plaatsgevonden. Doorgaans gebeurt dit in overleg met de klager.

In 2018 is er geen beroep gedaan op de Ombudscommissie.

Verbonden partijen

[Vereniging Nederlandse Gemeenten \(VNG\)](#)

[Vereniging Drentse Gemeenten](#)

Beleidskaders

- Notitie Beschikbaar en bereikbaar
- Organisatieontwikkeling: Dichtbij, Daadkracht en Duidelijk

Taakvelden

Taakveld	Burgerzaken
----------	-------------

Ontwikkelingen

We willen als gemeente goede dienstverlening leveren richting onze burgers, bedrijven en instellingen.

Dienstverlening

- We willen de dienstverlening beschikbaar houden voor al onze inwoners. Dit houdt in dat we naast steeds verdergaande digitale mogelijkheden ook bewust naar behoefte blijven informeren op papier.
- De openingstijden van het loket in Beilen worden met ingang van 2019 verruimd.

Burgerschap

- Eind mei 2018 is de nieuwe privacywet Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) in werking getreden.
- Als gemeente krijgen we een steeds grotere rol in het voorkomen van identiteitsfraude.
- De juistheid van gegevens in de Basisregistratie Personen (BRP) is erg belangrijk vanwege het landelijk hergebruik van deze gegevens. Dit vereist hoge kwaliteitseisen.

Wat hebben we bereikt?

Dienstverlening

- In 2018 is de hal van het gemeentehuis vernieuwd. Er zijn meer mogelijkheden voor persoonlijk contact met inwoners ontstaan. Het resultaat is een ontvangst in een eigentijdse omgeving.
- Met de opening van de nieuwe hal in oktober is het loket in Westerbork gesloten en zijn de openingstijden in Smilde teruggebracht naar 1 ochtend per week. Hiermee sorteren we voor op de afname van het aantal klantcontacten bij onze loketten met ingang van 2019.

Burgerschap

- De kwaliteit van de Basisregistratie personen (BRP) is op orde.
- De organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 is succesvol verlopen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Dienstverlening

- De verbouwing van de hal van het gemeentehuis is binnen budget uitgevoerd op een dusdanige wijze dat de winkel ook tijdens de verbouwing open is gebleven.

Burgerschap

- Met de implementatie van de AVG is de bescherming van de privacy naar een hoger niveau gebracht.
- Ter voorkoming van identiteitsfraude zijn onze balies uitgerust met systemen voor persoonsherkenning.

- We hebben geïnvesteerd in de kwaliteit van de BRP. Dit is in 2018 gerealiseerd door gerichte aandacht voor kwaliteitscontrole en adresonderzoek.

Wat heeft het gekost?

Burgerzaken				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	759	803	807	-4
baten	604	591	559	32
resultaat	155	211	248	-37

Taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Ontwikkelingen

We hebben zich binnen dit taakveld geen ontwikkelingen voorgedaan.

Wat hebben we bereikt?

We hebben in 2018 invalidenparkeerkaarten verleend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben aanvragen voor een invalidenparkeerkaarten in behandeling genomen, beoordeeld en af- of toegewezen.

Wat heeft het gekost?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	7	7	6	1
baten	10	10	11	-1
resultaat	-3	-3	-5	1

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

In de loop van deze bestuursperiode wordt de nota Reserves en Voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Burger en Bestuur in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2018 hebben wij binnen dit programma geen bedragen vanuit een bestemmingsreserve aangewend voor te realiseren doelen.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten				
baten				
resultaat				

Programma	Werk en inkomen
Taakveld	Mutaties reserves Fysieke bedrijfsinfrastructuur Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen Inkomensregelingen Begeleide participatie Arbeidsparticipatie

Programmadoelstelling

- Het bevorderen en behouden van de werkgelegenheid en het bevorderen van de arbeidsdeelname, zodat inwoners in hun eigen levensonderhoud kunnen voorzien. Het verstrekken van een uitkering is daarbij geen automatisme. Het beleid voor de Participatiewet kent een goede balans tussen aan de ene kant verplichtingen voor wie daarvoor verantwoordelijkheid kan dragen en aan de andere kant zorg voor wie kwetsbaar is en die verantwoordelijkheid niet kan dragen.
- Het (financieel) ondersteunen van inwoners die anders te weinig mogelijkheden/middelen hebben om deel te nemen aan het maatschappelijk verkeer.
- Het behouden en zo mogelijk uitbreiden van bestaande bedrijfsgemeenschap zodat lokaal zoveel mogelijk arbeidsplaatsen beschikbaar zijn.
- Het zodanig faciliteren van ondernemers bij uitbreiding, vernieuwing of nieuwbouw binnen de bestaande regelgeving dat van ondernemerszijde weinig drempels worden ervaren.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000 en zijn afkomstig van de website www.waarstaatjegemeente.nl. Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018. De leeftijdsindeling van de inwoners is bijgesteld van 15 tot 64 jaar, naar 15 tot 74 jaar. Dit verklaart in onderstaande tabel de lagere waarde ten opzichte van de begroting 2018.

De specifieke - door de gemeenteraad met het re-integratiebeleid - vastgestelde indicatoren staan opgenomen in het taakveld Arbeidsparticipatie.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Banen</i>	per 1.000 inw 15 - 74 jr	2017	Midden-Drenthe	540,8 (640,5)	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	569,6 (667)	

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Vestigingen</i>	per 1.000 inw 15-74jr	2017	Midden-Drenthe	116,5 (141,3)	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	115,1 (132,3)	
<i>Functiemenging</i>	%	2017	Midden-Drenthe	49,1 (48,9)	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen, en varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken). Bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	49,4 (49,2)	
<i>% kinderen in armoede</i>	%	2015	Midden-Drenthe	3,89 (2,95)	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	4,32 (3,53)	

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Demografische druk (groene + grijze druk)</i>	%	2018	Midden-Drenthe	79,6 (78,7)	De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	77,4 (76,6)	
<i>Netto arbeidsparticipatie</i>	%	2017	Midden-Drenthe	67,4 (66,3)	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	67,4 (66,5)	
<i>Bijstandsuitkeringen</i>	per 1.000 inw 18jr e.o.	2018	Midden-Drenthe	24,6 (26,3)	Het aantal personen met een bijstandsuitkering, per 1.000 inwoners.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	26,2 (26,5)	
<i>Lopende re-integratievoorzieningen</i>	per 1.000 inw 15-74jr	2018 (1e 1/2 jr)	Midden-Drenthe	29,0 (29,6)	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-74 jaar

		2018 (1e 1/2 jr)	25.000 - 50.000 inwoners	22,3 (22,9)	
% jeugdwerkloosheid	%	2015	Midden-Drenthe	1,15 (1,99)	Het percentage werkeloze jongeren (16-22 jaar).
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	1,21 (1,11)	
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2016- 2017	Midden-Drenthe	1,2 (1,4)	Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
		2016- 2017	25.000 - 50.000 inwoners	1,5 (2,7)	

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

[Bedrijvencentrum Ossebroeken](#)

<http://wijzijnstark.nl>

Beleidskaders

- Nota grondbeleid
- Landbouwontwikkelingsvisie
- Masterplan Beilen Centrum
- Armoedebeleid 2008-2012 Gemeente Midden-Drenthe Uw goed recht!
- Beleid sociale activering 2010 – 2014 Maatwerk in Meedoen
- Beleidsnotitie Modernisering van de Wet sociale werkvoorziening
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 2008 Meedoen in Midden-Drenthe
- Nota Natuurlijke Kracht (economisch beleid)
- Nota integrale schuldhelpverlening 2013-2017 gemeente Midden-Drenthe
- [Re-integratie is \(net\) werken 2016 - 2020](#)
- [Nota Chronisch zieken en gehandicapten 2015-2019 gemeente Midden-Drenthe](#)

Taakvelden

Taakveld Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Ontwikkelingen

De Nederlandse economie is gegroeid. In Midden-Drenthe hebben we ook signalen dat de regio zich herstelt. We worden vaker door ondernemers benaderd die een locatie zoeken voor uitbreiding en ruimtevragen die op korte termijn of over een paar jaar concreet worden. Om in de behoefte te kunnen voorzien, spelen we hier op in.

Wat hebben we bereikt?

De bedrijventerreinen in de gemeente, en met name in Beilen en Smilde, raken vol. Daarom is in 2018 gestart met de voorbereidingen voor een bestemmingsplan voor Ossebroeken fase II in Beilen. Wanneer het bestemmingsplan onherroepelijk is, kunnen we weer ondernemers bedienen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Om de vraag van ondernemers te faciliteren hebben we bedrijfsgrond te koop aangeboden. Om ruimte te bieden voor toekomstige bedrijvigheid in Beilen, is gestart met de voorbereiding voor een nieuw bestemmingsplan Ossebroeken fase II.

Wat heeft het gekost?

Fysieke bedrijfsinfrastructuur				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	745	525	259	267
baten	631	411	506	-95
resultaat	114	114	-247	361

Taakveld Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Ontwikkelingen

Centrum Beilen

Begin 2018 is de centrumvisie en het uitvoeringsprogramma vastgesteld. De belangrijkste doelstellingen zijn het verkleinen van de vierkante meters winkelloppervlakte, het versterken van de openbare ruimte, het versterken van ondernemerschap en het opzetten van een goede marketing. Om dat te realiseren is € 750.000 beschikbaar gesteld en hebben we een subsidie uit het binnenstadfonds aangevraagd.

Glasvezelnetwerk

De aanlegfase van het glasvezelnetwerk in opdracht van Coöperatie Sterk Midden-Drenthe (CSMD) is in 2018 afgerond. In december is het laatste deel van de lening verstrekt. Daarmee is € 2.750.000 onder voorwaarden van een subsidie uitgeleend aan CSMD. Doordat de aanleg door verschillende redenen langer heeft geduurd dan bij aanvang voorzien zijn ook de baten voor CSMD later op gang gekomen. Op verzoek van CSMD heeft het college besloten om de betaling van rente en aflossing een jaar later in te laten gaan. De doorlooptijd is daarmee niet veranderd.

Bedrijvenregeling

Samen met de provincie Drenthe hebben wij € 360.000 beschikbaar gesteld voor de Bedrijvenregeling Drenthe. De regeling loopt tot eind 2019. In de 2^e helft van 2019 zal aan de hand van een evaluatie worden gekeken of de regeling moet worden aangepast, verlengd of beëindigd.

Wat hebben we bereikt?

Centrum Beilen

Vanaf december 2018 kunnen ondernemers subsidie aanvragen voor transformatie, verhuizen en verbeteren van de uitstraling. Begin 2019 wordt gestart met de projecten om de openbare ruimte te versterken. Er is inmiddels één aanvraag ingediend.

Glasvezelnetwerk

Midden-Drenthe is inmiddels in zijn geheel voorzien van een snelle breedband verbinding. Door het project van Coöperatie Sterk Midden-Drenthe kunnen alle woningen en bedrijven in de gemeente beschikken over een snelle internet verbinding.

Bedrijvenregeling

In 2018 is er subsidie toegekend op basis van de arbeidsplaatsenregeling. De verwachte groei in arbeidsplaatsen door de subsidie is 33.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Centrum Beilen

De subsidieregeling is ingericht en opengesteld. Er is de nodige aandacht en communicatie voor georganiseerd. De voorbereidingen voor de werkzaamheden in het openbaar gebied zijn gestart.

Lening glasvezelnetwerk

De gemeente heeft de coöperatie optimaal gefaciliteerd met de vergunningen en de lening.

Bedrijvenregeling

Er is een belronde gehouden onder alle relevante bedrijven om de regeling onder de aandacht te brengen. De ondernemersverenigingen zijn geïnformeerd en er zijn diverse communicatie-acties gehouden. Er zijn drie aanvragen ingediend en er is € 115.000 subsidie toegekend.

Wat heeft het gekost?

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	176	158	151	7
batens	66	66	60	5
resultaat	110	93	91	2

Taakveld Inkomensregelingen

Ontwikkelingen

Binnen de gemeente is een breed pakket aan inkomensondersteuning beschikbaar. Hoewel bijna alle minimaregelingen goede bekendheid genieten en in 2018 veel deelnemers hadden, geldt dat nog niet voor de Zorgkostenregeling. In het coalitieakkoord was als actiepoint opgenomen dat de doelgroep verruimd zou worden van 110 naar 130%. Deze aanpassing is in 2018 gerealiseerd.

We zien voor het eerst sinds jaren weer een daling van het aantal huishoudens dat gebruik maakt van uitkeringen voor activiteiten.

In 2018 hebben we actief ingezet op het bieden van hulp bij het gebruik maken van de vergelijkingssite Polismijner voor zorgverzekeringen. We zien dat hier veel belangstelling voor was.

Wat hebben we bereikt?

Gebruik van de minimaregelingen

- Ten opzichte van 2017 zien we in 2018 voor het eerst sinds jaren een afname van het aantal gebruikers van de uitkering voor activiteiten (van 668 naar 589).
- Het aantal rechthebbenden op de individuele inkomensvoet is licht gestegen in 2018 (van 398 naar 409).

Zorgkostenregeling

- In het Coalitieakkoord 2018 – 2022 is besloten om de doelgroep van de Zorgkostenregeling te verruimen van 110 naar 130%. Het college heeft de beleidsregels opnieuw vastgesteld en daarbij ook diverse verbeteringen vastgesteld waaronder verruiming van de aanvraagtermijn. Ook werd besloten de Regeling voor chronisch zieken en gehandicapten voortaan “Zorgkostenregeling” te noemen.
- Eind 2018 werd ingestemd met het ontwikkelen van een folder om deze regeling bekendheid te geven en intermediairs en mantelzorgers te ondersteunen in hun werk. Deze folder is inmiddels ontwikkeld.

Collectieve ziektekostenverzekering

- In november en december 2018 hebben wij een groep vrijwilligers en professionals opgeleid om optimaal gebruik te maken van de vergelijkingssite Polismijzer.
- Tijdens door ons georganiseerde inloopspreekuren konden bezoekers met een getrainde persoon de vergelijkingssite Polismijzer.nl bekijken om te kijken welke verzekeraar het beste aansloot bij hun zorgbehoefte. Deze website was ook beschikbaar voor onze inwoners die zelf de vergelijking wilden maken. We hebben 1533 unieke bezoekers gehad. Diverse inwoners zijn afgeschaald naar een goedkoper pakket en er zijn 88 bezoekers gewisseld van zorgverzekeraar.

Notitie Kindpakket 2018

- In februari 2018 heeft de raad de “Notitie Kindpakket 2018” definitief vastgesteld en daarmee besloten tot invoering van 2 nieuwe regelingen: de Sportbon voor kinderen van 4 tot 18 jaar en een schoolkostenregeling voor brugklassers en voor kinderen tot 18 in hogere klassen op het voortgezet onderwijs.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben onze inzet gecontinueerd om het niet gebruik van regelingen tegen te gaan, vooral het niet gebruik van de Zorgkostenregeling.

Wat heeft het gekost?

Inkomensregelingen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	9.538	9.833	9.180	653
batens	7.343	7.578	7.850	-271
resultaat	2.195	2.254	1.330	924

Taakveld Begeleide participatie

Ontwikkelingen

In 2018 hebben we, samen met alle andere Drentse gemeenten, het besluit genomen om per 1 januari 2019 te stoppen met de huidige Gemeenschappelijke Regeling Alescon. De oorzaak is de invoering van de Participatiewet op 1 januari 2015, waardoor de instroom in de Wsw (Wet sociale werkvoorziening) is gestopt. Daarmee is de Wsw een uitsterfconstructie geworden. Dit zou binnen enkele jaren leiden tot forse consequenties voor ons Sw-bedrijf Alescon. Om op deze ontwikkelingen in te spelen liepen er al geruime tijd gesprekken tussen de deelnemende gemeenten en Alescon.

GR Stark

De 'noordelijke' gemeenten Aa en Hunze, Assen en Tynaarlo hebben hun gedeelte van Alescon toegevoegd aan hun eigen gemeenschappelijke sociale dienst. De 'zuidelijke' gemeenten De Wolden, Hoogeveen en Midden-Drenthe gaan gezamenlijk verder in de nieuw opgerichte

Gemeenschappelijke Regeling (GR) Stark. Dat Midden-Drenthe heeft gekozen om samen te werken met de gemeenten De Wolden en Hoogeveen is een logische: we zitten met elkaar in de Arbeidsmarktregio Drenthe en de afgelopen jaren is gebleken dat de drie gemeenten elkaar goed kunnen vinden in de uitvoering van de Participatiewet. Binnen het samenwerkingsverband van het Regionaal Mobiliteitscentrum zijn vele gezamenlijke trajecten opgestart.

Stark is een leerwerkbedrijf dat de Wsw uit gaat voeren en het 'beschut werk'm binnen de Participatiewet. Daarnaast gaat Stark meerdere doelgroepen (tijdelijk) ontwikkelen om van daaruit de stap naar het reguliere bedrijfsleven te maken. Dit doet men door het aanbieden van allerlei trajecten, opleidingen en cursussen. Ook voor arbeidsmatige dagbesteding kan Stark een aanbieder zijn.

Wat hebben we bereikt?

De overgang van alle medewerkers (Sw en niet-Sw) van Alescon naar Stark hebben we tijdig volbracht. Dit is vrijwel geruisloos en in goed overleg met de bonden en de OR van Alescon vorm gegeven. Daarnaast zijn alle overige noodzakelijke zaken ingericht om daadwerkelijk te kunnen starten per 1 januari 2019. Dat betekent echter niet dat we er nu met elkaar al zijn: we blijven voortdurend met elkaar in gesprek om bijvoorbeeld re-integratietrajecten bij te stellen waar nodig.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2018 is er op verschillende niveaus zeer intensief overleg geweest om de splitsing van Alescon en de inrichting van Stark mogelijk te maken.

Dit heeft uiteindelijk geleid tot een vastgesteld bedrijfsplan en het besluit van de drie gemeenteraden om de GR Stark op te richten.

Wat heeft het gekost?

Begeleide participatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	488	454	398	56
baten	0	0	0	0
resultaat	488	454	398	56

Ontwikkelingen

Krappe arbeidsmarkt

In 2018 zijn er veel mensen uitgestroomd uit de bijstand. Dat is mede te danken aan de economische groei. Tegelijkertijd zien we dat de instroom in de bijstand is toegenomen. De oorzaak van deze toename is de invoering van de Participatiewet, waardoor de doelgroep is gegroeid. Daarnaast merken we dat ook in 2018 vraag en aanbod op de arbeidsmarkt onvoldoende op elkaar aansluiten. Werkgevers hebben moeite met het vinden van geschikt personeel. De werkzoekenden sluiten niet aan op de openstaande vacatures. Voor onze bijstandspopulatie pakt dit veelal positief uit. Werkgevers zijn bereid om creatief te denken bij het aannemen van personeel.

Groei 50 plussers in bijstand

Alhoewel het totaal aantal bijstandsgerechtigden aan het dalen is, stijgt het aantal 50 plussers in de bijstand.

Groei statushouders in bijstand

De afgelopen jaren is er een forse instroom geweest van het aantal statushouders in de bijstand.

Veranderende doelgroep door invoering Participatiewet

Daarnaast zien we dat de groep bijstandsgerechtigden is veranderd ten opzichte van een aantal jaren geleden. Werkzoekenden die direct aan het werk kunnen, komen zelden nog in de bijstand terecht. Er is vaak sprake van psychische, lichamelijke, verstandelijke of sociale problematiek die een belemmering vormen ten aanzien van werk. Dit vergt een intensievere (maatwerk)aanpak van de consulent werk.

Stark

Een laatste ontwikkeling is de oprichting van de GR Stark. Onder het taakveld 'Begeleide participatie' is hierover meer informatie te vinden.

Wat hebben we bereikt?

Arbeidsmarktregio Drenthe

Binnen de Arbeidsmarktregio Drenthe (AMRD) hebben we het afgelopen jaar nauw samengewerkt. Er zijn in gezamenlijkheid werkgelegenheidsprojecten opgesteld. Een voorbeeld hiervan is de 'Klik' app. De 'Klik' app is een app voor bijstandsgerechtigden waarin zij zicht hebben op vacatures. Bijstandsgerechtigden kunnen zelf interesse tonen in deze vacatures. De app is nog te kort in de lucht om al concrete resultaten te benoemen.

Daarnaast is er volop gebruik gemaakt van de subsidieregeling Vitaal Platteland. Deze subsidie maakt het mogelijk om bijstandsgerechtigden met een lange afstand tot de arbeidsmarkt bijvoorbeeld extra scholing aan te bieden waardoor de kansen op de arbeidsmarkt worden vergroot. In totaal zijn er door de regeling in de AMRD 143 mensen aan het werk gegaan en 23 mensen zijn aan een opleiding begonnen.

Actieplan 'versterking integratie en participatie statushouders 2019 - 2020'

In verband met de hoge asielinstroom van de afgelopen jaren is er in 2018 veel ingezet op de re-integratie van statushouders. Het merendeel van de statushouders volgde naast het verplichte inburgeringstraject een activiteit (bijv. betaald werk, taalstage of vrijwilligerswerk). Daarnaast zijn er voorbereidingen getroffen tot het opstellen van het actieplan 'versterking integratie en participatie statushouders', welke per 1 januari 2019 is vastgesteld. Met dit actieplan neemt de gemeente, voorbereidend, op nieuwe Wet Inburgering (ingangsdatum 1 januari 2021) de regie op het traject van statushouders.

Plan mobiliteit 50+

In verband met de groei van het aantal 50-plussers in de bijstand heeft het college eind 2018 het plan mobiliteit 50+ vastgesteld. Deze doelgroep krijgt een bepaalde periode extra ondersteuning bij hun re-integratie. Ook wordt er extra ingezet op scholing. Het hoofddoel is een baan waarmee zij duurzaam onafhankelijk zijn van een uitkering. Op dit moment kunnen er nog geen resultaten worden benoemd.

Re-integratiebeleid 2016 - 2020

In april 2017 is het uitvoeringsbeleid re-integratie vastgesteld (als onderdeel van het vastgestelde re-integratiebeleid in 2016) waarin is opgenomen welke indicatoren er gebruikt worden om de resultaten van ons re-integratiebeleid te kunnen volgen. De beleidsindicatoren uit 'Waar staat je gemeente' zijn hierin deels geïntegreerd.

Algemene doelstelling

- We willen bijstandsgerechtigden (weer) zelfstandig maken
- We willen de mogelijkheden voor regulier werk bevorderen

Doelstellingen

1. We willen het verdienvermogen van mensen benutten
2. We willen scholing van met name de doelgroep 18 tot 27 jaar bevorderen
3. We willen actieve deelname aan de maatschappij bevorderen
4. We willen de contacten met (lokale) werkgevers onderhouden en uitbreiden
5. We willen nauw samenwerken met andere gemeenten in de arbeidsmarktregio
6. We willen werken op basis van vaste afspraken met onze klanten

Indicatoren re-integratiebeleid

	2017	2018
• Aantal banen ingevuld bij werkgevers (<i>doel 1, 2, 3, 5, 6</i>)	79 (fulltime) 88 (parttime)	73 (fulltime) 82 (parttime)
• Aantal proefplaatsingen ingevuld bij werkgevers (<i>doel 1, 2, 3, 5, 6</i>)	25	31
• Aantal werkstages (excl. taalstages) ingevuld bij werkgevers (<i>doel 1, 2, 3, 5, 6</i>)	24	13
• Aantal uitstroom van jongeren naar studiefinanciering (<i>doel 1, 2, 4, 5</i>)	5	13
• Aantal uitstroom van jongeren naar werk (<i>doel 1, 2, 5, 6</i>)	18	17

• Aantal gerealiseerde baanafspraken (doel 1, 2, 3, 5, 6)	35	37
• Aantal gerealiseerde beschut werkplekken (doel 1, 2, 3, 5)	2	4

Indicatoren BBV (geraadpleegd 27 maart 2019)

• Aantal banen per 1.000 inwoners	539,5
• Netto arbeidsparticipatie	67,4%
• Aantal re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	29,0
• Percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	1,15% (vervalt)

Kengetallen gemiddeld aantal uitkeringen

	2017	2018
• Bijstandsuitkeringen Participatiewet	439	446
• IOAW uitkeringen	38	41
• IOAZ uitkeringen	6	6
• Duurzaam Verblijf	55	53

Kengetallen gemiddeld aantal uitkeringsgerechtigden

	2017	2018
• Bijstandsgerechtigden Participatiewet	511	544
• Gemiddeld aantal IOAW gerechtigden	50	53
• Gemiddeld aantal IOAZ gerechtigden	8	10
• Duurzaam Verblijf	55	54

Kengetallen grootte doelgroepen

	2017	2018
• Aantal 50 plussers	176	220
• Aantal alleenstaande ouders	91	62
• Aantal ANW'ers en Nuggers	14	10
• Aantal WIW'ers	2	2

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Zoals hierboven aangegeven, hebben we ingespeeld op de benoemde ontwikkelingen door het vaststellen van het actieplan statushouders en het Plan Mobiliteit 50+. Daarnaast hebben we in gezamenlijkheid in de AMRD initiatieven ontplooid om met name de meest kwetsbare doelgroep extra te ondersteunen.

Wat heeft het gekost?

Arbeidsparticipatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.064	1.151	1.072	79
batens	74	74	74	0
resultaat	991	1.078	998	79

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

In de loop van deze bestuursperiode wordt de nota Reserves en Voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Werk en inkomen in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Bij de vaststelling van de jaarrekening was € 20.000 bestemd voor het project bloemrijke akkers, € 70.000 voor impulsbanen en € 46.000 voor formatie sociaal domein. De bedragen zijn ook conform onttrokken aan de betreffende reserves.
- Voor de liquidatie van Alescon en het oprichten van de organisatie Stark was € 30.000 nodig.
- In de raadsvergadering van 20 december 2018 waren de volgende begrote bedragen overgeheveld naar 2019. Voor bloemrijke akkers € 15.000, impulsbanen € 69.000 en kindpakket € 173.000. De werkelijke overheveling is € 1.000 hoger.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	257	258	-1
batens	0	136	166	-30
resultaat	0	121	91	29

Programma	Veiligheid
Taakveld	Mutaties reserves Crisisbeheersing en brandweer Openbare orde en veiligheid

Programmadoelstelling

- Het zorgen voor een veilige en prettig leefbare samenleving in Midden-Drenthe.
- Het herzien van het Integraal Veiligheidsplan 2016 - 2018.
- Het waarborgen van de veiligheid van de mensen die in Midden-Drenthe wonen, werken, recreëren of anderszins verblijven.
- Het handhaven van regelgeving en de openbare orde. Daarmee beschermen we burgers en bedrijven zo goed mogelijk tegen aantasting van hun leefomgeving en hun persoonlijke veiligheid.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000. Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Winkeldiefstal per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	0,7 (1,6)	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	1,0 (1,1)	
<i>Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	3,1 (4)	Het aantal geweldsmisdrijven, per 1.000 inwoners. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	3,7 (3,7)	

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Diefstal uit woning per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	2,3 (3)	Het aantal diefstallen uit woningen, per 1.000 inwoners.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	2,3 (2,7)	
<i>Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners</i>	aantal per 1.000 inwoners	2017	Midden-Drenthe	3,6 (4,2)	Het aantal vernielingen en beschadigingen, per 1.000 inwoners.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	4,8 (5,2)	

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

[Veiligheidsregio Drenthe](#)

Beleidskaders

- Integraal veiligheidsplan 2016-2018
- Regionaal Veiligheidsplan Noord Nederland 2015-2018
- Drentse Crisisplan
- Hennepeconvenant Noord Nederland (waaronder handhavingsbeleid hard- en softdrugs gemeente Midden-Drenthe 2014)
- [APV 2017](#)

Wij werken in het kader van de veiligheid nauw samen met onze partners:

- Veiligheidsregio Drenthe
- Politie
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- Welzijnsorganisaties

Taakvelden

Taakveld Crisisbeheersing en brandweer

Ontwikkelingen

Bezuinigingen Veiligheidsregio Drenthe

De brandweer- en crisisorganisatie is regionaal ingevuld en valt onder de gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Drenthe (VRD). De bezuinigingen in de afgelopen jaren hebben ertoe geleid

dat voorbereiding op rampen en crises steeds meer onder druk komt te staan. Zo blijkt het moeilijk om tot een gezamenlijke uitvoering van het opleiding-, training- en oefenprogramma te komen en staan voorbereidingen op planvorming onder druk. De VRD wil de komende jaren de voorbereiding op rampen en crises met alle netwerkpartners weer een nieuwe impuls geven. Juist omdat crises zich steeds ontwikkelen; van een klassiek fysiek incident steeds vaker naar een complex probleem dat het maatschappelijk leven in zijn geheel aantast (bijvoorbeeld terrorisme).

Voldoende vrijwilligers

De brandweerposten hebben nog voldoende vrijwilligers om goede hulp te verlenen, maar vooral overdag begint dit meer te knellen. Het is een landelijke ontwikkeling dat vrijwilligers niet meer voor 'het leven vrijwilliger zijn'. Dit geldt ook voor de regio Drenthe en zal geleid tot een aantal maatschappelijke ontwikkelingen (krimpregio/vergrijzing), mogelijk sterker afnemen dan in stedelijke regio's. Dit betekent dat het huidige model van brandweezorg steeds meer onder druk komt te staan.

Technologische ontwikkelingen

Naast deze maatschappelijke ontwikkelingen nemen de technologische ontwikkelingen steeds sneller toe. Auto's worden bijvoorbeeld 'slimmer', veiliger en complexer. Deze ontwikkeling heeft gevolgen voor de hulpverlening door de brandweer.

Wat hebben we bereikt?

VRD

Crisisbeheersing

Het Directeurenoverleg Veiligheid van de VRD heeft in opdracht van het Dagelijks Bestuur onderzoek gedaan naar de vraag of de wijze van samenwerking op het gebied van crisisbeheersing nog steeds aansluit bij de veranderde vraag van nu en morgen. De resultaten van dit onderzoek zijn in juli besproken met de leden van het Algemeen Bestuur, waarna opdracht is gegeven om de aanbevelingen uit het rapport verder uit te werken en ter besluitvorming voor te leggen. In het vierde kwartaal van 2018 is een projectleider gestart met de uitvoering hiervan, onder verantwoording van een stuurgroep bestaande uit een vertegenwoordiging van het Algemeen Bestuur en het Directeurenoverleg Veiligheid.

Zoals hierboven is aangegeven staat de voorbereiding op rampen en crises onder druk. Een concreet gevolg hiervan is het signaal vanuit de gemeenten dat het niet meer mogelijk is om extra capaciteit te leveren om mee te helpen aan het opleiden, trainen en oefenen van de crisisfunctionarissen. Samen met gemeenten is gekeken op welke wijze dit knelpunt kan worden opgelost. Dit heeft uiteindelijk geleid tot het werven van een nieuwe collega die de gemeenten in deze taak gaat ondersteunen.

Veiligheidshuis Drenthe

Het Algemeen Bestuur heeft besloten de netwerksamenwerking Veiligheidshuis Drenthe op PIOFACH-taken te laten ondersteunen door Veiligheidsregio Drenthe. Om de ondersteuning van deze samenwerking te organiseren/formaliseren zijn alle colleges van B&W en gemeenteraden gevraagd

of ze kunnen instemmen met deze taak. Alle colleges en gemeenteraden hebben aangegeven dat ze kunnen instemmen met deze wijziging.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Calamiteiten en crises

De brandweer heeft in 2018 wederom opgetreden bij diverse calamiteiten en crises. De lange periode van droogte heeft in 2018 geleid tot een hoge inzet bij natuurbranden. In 2018 heeft zich in Midden-Drenthe geen GRIP-situatie voorgedaan.

Variabele voertuigbezetting

De VRD is een pilot gestart waarbij onderzocht wordt of bij bepaalde incidenten minder brandweermedewerkers kunnen worden ingezet. Zo kan in situaties waarin minder personeel beschikbaar is de paraatheid toch gegarandeerd worden. Belangrijk uitgangspunt daarbij is de veiligheid van het brandweerpersoneel. Vanaf begin 2018 doen de brandweerposten van Gasselternijveen, Klazienaveen, Peize, Rolde en Smilde mee aan deze pilot. Alle incidenten binnen deze posten zijn geëvalueerd en de resultaten vormen de basis voor het advies aan het bestuur (2019) of de variabele voertuigbezetting ook kan worden ingezet bij de andere posten.

Voorlichting op scholen

De ambitie van de VRD is om elke leerling drie brandveiligheidslessen aan te bieden gedurende de basisschooltijd. De scholen kunnen op basis van vrijwilligheid aangeven wanneer zij bezocht willen worden. In 2018 hebben 101 scholen in Drenthe gebruik gemaakt van dit aanbod en zijn er 537 lessen gegeven, dit zijn 40 lessen meer dan in 2017. Met deze inspanning is bijna 40% van de basisscholen in Drenthe bereikt en hebben 31% van alle basis schoolleerlingen in Drenthe brandveiligheidsonderwijs ontvangen.

Evenementenadvisering

In samenwerking met vertegenwoordigers van politie, GHOR en gemeenten is de geactualiseerde handreiking 'Samen werken aan een gezond en veilig evenement' afgerond en vastgesteld. De handreiking beschrijft waarom en wanneer gemeenten en adviserende hulpdiensten elkaar kunnen helpen om een evenement veilig te laten verlopen. Daarnaast zijn er in 2018 diverse regionale bijeenkomsten geweest waarin medewerkers van gemeente en hulpdiensten, die een rol hebben op het gebied van evenementenveiligheid, elkaar hebben ontmoet en gesproken. Midden-Drenthe heeft in 2018 23 adviesaanvragen voor evenementen bij de VRD ingediend.

In gesprek met gemeenteraden

De VRD is van en voor de Drentse gemeenten. Om van elkaar te weten wat er speelt en wat belangrijk is, voert de VRD jaarlijks het gesprek met de gemeenteraden. In het najaar van 2018 hebben er negen bijeenkomsten plaatsgevonden, waaronder in Midden-Drenthe. Deze stonden voornamelijk in het teken van kennismaken en de uitdagingen en kansen om de brandweezorg nu en in de toekomst te blijven organiseren.

Wat heeft het gekost?

Crisisbeheersing en brandweer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.681	1.714	1.687	28
baten	0	0	14	-14
resultaat	1.681	1.714	1.672	42

Taakveld Openbare orde en veiligheid

Ontwikkelingen

In 2018 hebben we een bestuursopdracht gegeven om te komen tot een nieuw beheersconvenant met GGZ en andere zorginstellingen. Met dat convenant willen we beter in beeld brengen wie waarvoor verantwoordelijk is en hoe die partij daaraan gehouden kan worden. Het nieuwe convenant wordt in het najaar van 2019 verwacht.

Het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 en het Integraal Veiligheidsplan 2015 - 2018 van de gemeente lopen beide af. In 2019 wordt gewerkt aan een nieuw Integraal Veiligheidsplan 2019 - 2023.

Wat hebben we bereikt?

Vanuit het taakveld Openbare Orde en Veiligheid hebben we gewerkt aan een veilige, duurzame en prettig leefbare samenleving voor de inwoners, de ondernemers en de recreanten in de gemeente Midden-Drenthe. Het Integraal Veiligheidsplan 2015 - 2018 van de gemeente en het Regionaal Beleidsplan Veiligheid 2015-2018 waren hiervoor de uitgangspunten.

Evenementen en alcohol

In 2018 hebben we toezicht gehouden op grote evenementen, waarbij met name het aspect alcohol nadrukkelijk aandacht kreeg. Tijdens deze controles zijn kleine tekortkomingen geconstateerd zoals het ontbreken van het bordje 'NIX<18'. Dat is ter plaatste pragmatisch opgelost door stickers uit te reiken aan de organisatoren. Dit heeft geleid tot een breder bewustzijn van organisatoren van hun verantwoordelijkheden als het gaat om het schenken van alcohol. Het aspect alcohol heeft in 2018 meer aandacht gehad, zoals door uw raad ook geprioriteerd, waardoor bij 1/3 van de horeca-

inrichtingen toezicht is gehouden. Hieruit zijn ook geen grote tekortkomingen naar voren gekomen. Met gepast overleg zijn de tekortkomingen opgelost.

Overlast

Blijvend is de ervaren overlast van GGZ Duurzaam Verblijf op de agenda geplaatst. In breder verband hebben we met onze samenwerkingspartners zoals politie, woningcorporatie, GGZ enzovoorts, op individuele casussen oplossingen bereikt die de overlast doen afnemen. Daarnaast is het soms onduidelijk of de ervaren overlast wordt ervaren van cliënten van Duurzaam verblijf, of dat het 'normale' overlast zoals geluidsoverlast, jeugdoverlast of overlast van dronken mensen betreft. Het onderscheid is niet altijd te maken. We hebben bereikt dat we elkaar als ketenpartners nog beter weten te vinden.

Oud & Nieuw viering

In 2018 hebben we geïnvesteerd in een veilige en gezellige overgang van 2018 naar 2019. Het oud- en nieuw evenement wordt elk jaar groter, met alle risico's van dien. Daarnaast speelt landelijk, regionaal en lokaal de discussie over vuurwerk, carbid-schieten en veiligheid. De inzet van meerdere toezichthouders op oudejaarsdag heeft er mede voor gezorgd dat geen grote incidenten hebben plaatsgevonden. In zijn algemeenheid verliep oud en nieuw rustig, met zeer beperkt schade aan gemeentelijke eigendommen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Evenementen en alcohol

We hebben toezicht gehouden op 12 grote evenementen. Met name het aspect alcohol is gecontroleerd. Daarnaast is 1/3 van het bestand horeca-inrichtingen met een drank- en horecaverunning gecontroleerd.

Overlast

Binnen de keten is nauw samengewerkt met de partners als politie, woningcorporatie, GGZ en andere instellingen.

Oud & Nieuw

In 2018 is door de gemeente actief toezicht gehouden op oudejaarsdag. De Bewust Oplettende Carbid Knaller-ballen van de BOCK-campagne, zijn op vele plaatsen uitgereikt.

'Bestuurdersgame'

In samenwerking met de gemeente Meppel, VRD, politie, GGD, GGZ en onder begeleiding van Twynstra Gudde hebben we een 'bestuurdersgame' gehouden. In een brede setting is met elkaar van gedachten gewisseld over de gevolgen van een crisis die zijn oorsprong vindt in het sociale domein. Daarna hebben we in oefenvorm gesproken over de toepassing van de protocollen.

Wat heeft het gekost?

Openbare orde en veiligheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	281	291	293	-2
batens	13	13	23	-11
resultaat	268	279	270	9

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Veiligheid in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2018 hebben wij binnen dit programma geen bedragen vanuit een bestemmingsreserve aangewend voor te realiseren doelen.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	0	0
batens	0	0	0	0
resultaat	0	0	0	0

Programma	Onderwijs en Jeugd
Taakveld	Mutaties reserves Onderwijshuisvesting Onderwijsbeleid en leerlingenzaken Wijkteams Maatwerkdienstverlening 18- Geëscaleerde zorg 18-

Programmadoelstelling

- Een optimaal opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen stimuleren door de zorg voor goede onderwijshuisvesting en een sluitend vangnet voor uitvallers binnen het onderwijs.
- Het realiseren van een goede zorgstructuur voor jongeren waarbij de nadruk ligt op een goede invulling van de preventieve zorg zodat zwaardere zorg zoveel mogelijk wordt voorkomen.
- Ervoor zorgen dat, als het noodzakelijk is, de juiste zwaardere zorg beschikbaar is voor jongeren.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000. via de website www.waarstaatjegemeente.nl.

Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Absoluut verzuim</i>	per 1.000 leerlingen, 5-18 jr.	2017	Midden-Drenthe	0,78 (0,76)	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	1,2 (1,23)	
<i>Relatief verzuim</i>	per 1.000 leerlingen, 5-18 jr.	2017	Midden-Drenthe	18,9 (17)	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	23,5 (22,32)	
<i>Verwijzingen Halt</i>	per 10.000 inw. 12-17 jr	2017	Midden-Drenthe	66 (18,4)	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	115 (118,5)	
<i>Rondhangende jongeren</i>	%	2016	Midden-Drenthe	12 (?)	Het percentage rondhangende jongeren.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	23 (?)	
<i>Jongeren met delict voor rechter</i>	%	2015	Midden-Drenthe	0,93 (1,9)	Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
		2015	25.000 - 50.000 inwoners	1,06 (1,83)	
<i>Jongeren met jeugdhulp</i>	% van alle jongeren tot 18 jaar	2018	Midden-Drenthe	12,5 (11,6)	Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	8,9 (10,4)	
<i>Jongeren met jeugdreclassering</i>	%	2018	Midden-Drenthe	0,3 (0,3)	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugd-reclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-23 jaar).
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	0,3 (0,4)	
<i>Jongeren met jeugdbescherming</i>	%	2018	Midden-Drenthe	1,1 (1,2)	Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermings-maatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	1 (1,1)	

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

Geen.

Beleidskaders

- Integraal Huisvestingsplan onderwijs (IHP), geactualiseerd in 2013
- Lokaal Onderwijsbeleid 2014-2018 Een leven lang leren
- Actieplan Jeugd en Zorg

- VVE beleid 2014- 2018
- [Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs](#)

Taakvelden

Taakveld	Onderwijshuisvesting
----------	----------------------

Ontwikkelingen

Nieuwbouw voortgezet onderwijs

In 2016 is de keuze gemaakt voor het realiseren van gezamenlijke nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs in Beilen. In 2018 heeft een extern bouw- en procesmanager opdracht gekregen om het proces voor de gezamenlijke nieuwbouw van het voortgezet onderwijs te begeleiden. De voorbereidingen lopen. De planning is om begin 2020 te starten met de bouw.

IKC Harm Smeenge

IKC Harm Smeenge heeft een verzoek ingediend voor renovatie van het schoolgebouw. In ons integraal huisvestingsplan stond dit gebouw opgenomen voor nieuwbouw in 2018. In verschillende overleggen is met het schoolbestuur afgesproken geen nieuwbouw te realiseren, maar levensduurverlengend te gaan renoveren (ipv nieuwbouw).

MFA De Grift Hoogersmilde

Naar aanleiding van eerdere klachten is er in 2017 een nieuw ventilatiesysteem aangebracht. Wie aansprakelijk is voor deze kosten is niet duidelijk. Dit wordt juridisch uitgezocht.

Wat hebben we bereikt?

Nieuwbouw voortgezet onderwijs Beilen

In 2018 is de definitieve keuze voor de locatie gemaakt. Het gebouw wordt gerealiseerd op de locatie van voormalig woonwinkel Oostland. Het jongerencentrum wordt ook in het gebouw van het voortgezet onderwijs gehuisvest. Ze krijgen een eigen ruimte maar er komen ook gezamenlijke ruimtes, die door zowel beide scholen als het jongerencentrum gebruikt worden. Gezamenlijk met alle betrokken partijen zijn de verschillende programma's van eisen opgesteld. De aanbesteding voor de partij die gaat ontwerpen en bouwen is in de markt gezet.

IKC Harm Smeenge Beilen

Er ligt een renovatieplan inclusief onderbouwing van de bouwkosten voor het schoolgebouw. Het schoolbestuur heeft aangegeven het voor dit bedrag te kunnen uitvoeren met daarbij de afspraak dat ze de komende 17-18 jaar niet bij de gemeente aankloppen voor verbouwingsbudget.

MFA De Grift Hoogersmilde

Het nieuwe ventilatiesysteem is aangebracht en werkt naar tevredenheid. Alle partijen zijn tevreden. De juridische vraag wie verantwoordelijk is voor de kosten van het nieuwe systeem is uitgezet bij de Raad van Arbitrage.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Nieuwbouw voortgezet onderwijs Beilen

Om de school op de beoogde locatie te bouwen is in 2018 voormalig woonwinkel Oostland aangekocht. Er is begonnen om met alle betrokken partijen in gesprek te gaan en zo gezamenlijk gekomen tot een programma van eisen voor het gezamenlijke gebouw voor het voortgezet onderwijs. In 2019 ronden we het aanbestedingsproces af en wordt de opdracht voor het ontwerpen en bouwen van het gebouw aan een partij gegund.

IKC Harm Smeenge Beilen

Doorlopend in overleg met het schoolbestuur over de renovatie. Gezamenlijk gekomen tot een goed plan. Juridisch wordt bekeken of deze renovatie uitgevoerd kan worden en onder welke voorwaarden. Als het juridisch akkoord is dan wordt naar verwachting de renovatie in 2019 uitgevoerd.

MFA De Grift Hoogersmilde

Veelvuldig in overleg met alle betrokken partijen. Hier is naar tevredenheid een nieuw ventilatiesysteem uitgekomen. Nog niet bekend is wie de kosten hiervoor moet betalen. Dit ligt bij de Raad van Arbitrage, in 2019 komt hierover uitsluitel.

Wat heeft het gekost?

Onderwijshuisvesting				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.003	3.113	2.483	630
batens	49	49	23	26
resultaat	1.954	3.064	2.460	604

Taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken

Ontwikkelingen

- In 2016 is de keuze gemaakt voor het realiseren van gezamenlijke nieuwbouw voor het voortgezet onderwijs in Beilen. In 2018 is de definitieve keuze voor de locatie gemaakt. In 2018/2019 wordt met alle betrokken partijen het programma van eisen voor de school opgesteld. De verwachting is dat in 2020 gestart kan worden met de bouw en dat de school in 2021/2022 in gebruik kan worden genomen.
- Zonder gemeentelijke bijdrage is het verzorgen van kwalitatief goede cursussen voor de buurtacademies niet mogelijk. De gemeentelijke bijdrage maakt onderdeel uit van het budgetcontract met st. Welzijnswerk Midden-Drenthe.
- Alle 18 basisscholen in de gemeente hebben zich ontwikkeld tot Integrale Kindcentra voor kinderen van 0-12 jaar. In 2019 wordt met GGD, CKC-Drenthe en Kits Primair verder gewerkt aan de toeleiding en toegankelijkheid van de voorschoolse periode.

- Het terugdringen van laaggeletterdheid blijft speerpunt in het gemeentelijk beleid.

Wat hebben we bereikt?

Een adequaat opleidings- en ontwikkelingsniveau voor jongeren en volwassenen door de zorg voor het onderwijs en het bieden van een volwaardige plaats in de samenleving, zowel in fysiek als in sociaal opzicht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Vroegtijdig signaleren en bestrijden van onderwijsachterstanden bij peuters.
- Zoveel mogelijk kinderen in Midden-Drenthe te laten deelnemen aan een voorschools aanbod.
- Voorkomen dat leerlingen zonder startkwalificatie van school gaan.
- Het bieden van en het vergroten van de mogelijkheden voor volwasseneneducatie o.a. door uitvoering te geven aan de nota 'Naar een geletterd en digisterk Midden-Drenthe'. En we verstrekken een subsidie aan de buurtacademies.

Wat heeft het gekost?

Onderwijsbeleid en leerlingenzaken				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.428	1.472	1.399	73
baten	104	104	128	-24
resultaat	1.324	1.369	1.271	98

Taakveld Wijkteams

Ontwikkelingen

Er zijn 3 jeugdteams en er zijn 3 wijk (wmo)-teams in Beilen, Smilde en Westerbork. Binnen deze werksoorten wordt daar waar nodig afstemming gezocht. Met de wijkteams willen we dichter en sneller bij de inwoner zijn.

Wat hebben we bereikt?

Hoofddoel is zo snel mogelijk de juiste zorg op de juiste plek vanuit een multidisciplinaire invalshoek. Preventie en vroeg signalering zijn daarbij het uitgangspunt om de inwoner zo vroeg mogelijk te ondersteunen en op de lange termijn op de kosten te besparen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Er vindt regelmatig indicatie- en afstemmingsoverleg plaats. Jeugdteams overleggen wekelijks. Wmo-wijkteams overleggen maandelijks. Er worden actuele zaken besproken en verdeeld. Casuïstiekbespreking en deskundigheidsbevordering staan centraal.

Wat heeft het gekost?

Wijkteams				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	952	776	778	-1
baten	0	0	0	0
resultaat	952	776	778	-1

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18-

Ontwikkelingen

- De inkoop van jeugdvoorzieningen is in de regio Noord-Midden Drenthe vanaf 2017 gezamenlijk opgepakt. Het is een resultaatgerichte inkoop. Het doel van het formuleren van resultaten is het concreter maken van de zorg.
- Belangrijk hierbij is dat de gemeente meer sturing kan geven aan de te verlenen zorg. Daarbij gaat het niet zozeer om de inhoudelijke zorg maar vooral om het proces, zorgen dat er steeds een hulpverlener is en dat kinderen niet steeds worden doorverwezen.

Uit de praktijk is duidelijk geworden dat beide bovenstaande punten niet het gewenste effect hebben gesorteerd. Bij de nieuwe inkoop worden er dan ook scherpere richtlijnen en strengere eisen aan de zorgcontracten gesteld. Voor wat betreft de sturing is er nog altijd weinig greep op de verwijzingen van huisartsen en Gecertificeerde Instellingen (GI's), de andere verwijzers. Voor de huisartsen staat een plan voor een Praktijk Ondersteuner Jeugd klaar, de GI's worden meegenomen in het transformatie-akkoord.

Wat hebben we bereikt?

Optimale afstemming in de (lokale) zorg en hulp ten aanzien van opgroeien en opvoeden via het CJG met als uitgangspunt dichtbij de burger en zoveel mogelijk preventief.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Door meer in te zetten aan de voorkant (preventie, voorlichting en lichte ondersteuning) willen we duurdere vormen van zorg voorkomen. Een gezamenlijke doelstelling is om het aantal ondersteuningsvragen dat een beroep doet op de gespecialiseerde vormen van jeugdzorg terug te dringen. De lichte jeugdhulp kan veelal lokaal geregeld worden.

Het uiteindelijke doel is het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezin en sociale omgeving.

Voor wat betreft de eigen verwijsstructuur kijkt het CJG terug op een positieve verschuiving richting minder zware vormen van zorg. Er worden veel opvoed- en opgroevragen afgevangen door de Jeugdteams (School Maatschappelijk Werk, Jeugd Gezondheids Zorg, Ambulant Jongerenwerk).

Wat heeft het gekost?

Maatwerkdienstverlening 18-				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	5.589	5.918	7.704	-1.785
batens	0	0	0	0
resultaat	5.589	5.918	7.704	-1.785

Taakveld Geëscaleerde zorg 18-

Ontwikkelingen

Deze zorg valt ook binnen het CJG en wordt of vanuit het CJG opgepakt (dwang) of het wordt doorgezet naar Veilig Thuis Drenthe (VTD) en / of de Raad voor de Kinderbescherming.

Wat hebben we bereikt?

Het streven is zo vroeg mogelijk eventuele problemen te signaleren, maar desondanks kan het escaleren. Als dit gebeurt, moet er snel en daadkrachtig binnen het vrijwillig kader worden opgetreden. De routes richting gedwongen kader moeten helder zijn.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Binnen het CJG zijn Jeugdwerkers Veilig Opgroeien (voormalig specialisten complexe opvoedvraagstukken) werkzaam die uitvoering geven aan de geformuleerde doelstelling.

Wat heeft het gekost?

Geëscaleerde zorg 18-				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	774	714	416	298
batens	0	0	0	0
resultaat	774	714	416	298

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld Mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Onderwijs en Jeugd in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Het uitbreiden van het jongerenwerk.
- Het herstellen van de betonrot aan de Sieberingschool te Nieuw Balinge.
- Aankoop pand voor de toekomstige huisvesting Voorgezet Onderwijs. Alleen vindt de sloop in 2019 plaats.
- Vanuit 2017 was € 160.000 overgeheveld naar 2018 voor extra formatie Sociaal domein.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	0	0
batens	47	1.340	1.233	106
resultaat	-47	-1.340	-1.233	-106

Programma	Bouwen, wonen en milieu
Taakveld	Mutaties reserves Burgerzaken Beheer overige gebouwen en gronden Musea Riolering Afval Milieubeheer Ruimtelijke ordening Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) Wonen en bouwen

Programmadoelstelling

- Voorwaarden scheppen voor een divers functioneel gebruik van de ruimte.
- Zorgplicht voor een (milieuhygiënisch) goede kwaliteit van het woon- en leefklimaat.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000., via de website www.waarstaatjegemeente.nl. Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018. Een ? betekent dat de informatie niet beschikbaar is.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Nieuwbouw woningen</i>	aantal per 1.000 woningen	2016	Midden-Drenthe	3,6 (3,4)	Het aantal nieuwbouwwoningen, per 1.000 woningen.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	6,6 (5,5)	
<i>Fijn huishoudelijk restafval</i>	kg per inwoner	2017	Midden-Drenthe	111 (235)	De hoeveelheid restafval per bewoner per jaar (kg)
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	149 (176)	
<i>Hernieuwbare elektriciteit</i>	%	2017	Midden-Drenthe	107,4 (121,5)	Hernieuwbare elektriciteit is elektriciteit die is opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
		2017	25.000 - 50.000 inwoners	?	

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

[Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe](#)

Beleidskaders

- Dorpsvisies Oranje, Spier, Hijken, Hooghalen
- Bestemmingsplannen
- Kadernota toezicht en handhaving 2011-2014 Wabo
- Waterplan
- Beleidsplan recreatie en toerisme
- [Watertakenplan 2016-2021](#)
- Duurzaamheidsprogramma 2015-2018
- [Westerbork structuurvisie voor het dorp 2009-2020](#)
- [Nota Grondbeleid](#)
- [Nota Nieuwe landgoederen in Midden-Drenthe](#)
- [Verordening Starterslening Midden-Drenthe](#)
- [Woonplan Midden-Drenthe 2012-2020](#)
- [Structuurvisie Midden-Drenthe 2030 'Platteland Leeft' \(2012\)](#)
- [Visie op Beilen 2030 \(2013\)](#)
- [Landschapsbeleidsplan 2012](#)
- [Groenbeleidsplan 2016-2025](#)
- [Welstandsnota \(2011\)](#)
- [Afvalstoffenbeleidsplan 2016-2019](#)

Taakvelden

Taakveld Burgerzaken

Ontwikkelingen

De digitale (geografische) informatievoorziening is enorm in ontwikkeling, niet alleen technisch maar ook de regelgeving. We zijn verplicht informatie uit Basisregistraties te gebruiken en van een aantal zijn we bronhouder. De komst van de Omgevingswet speelt ook een zeer belangrijke rol. Alle informatie over de fysieke leefomgeving moet met een klik op de kaart zichtbaar, duidelijk en betrouwbaar zijn. Hierop moeten we onze informatievoorziening nu al gaan inrichten. We blijven vooruitkijken om te kunnen voldoen aan de minimaal gestelde eisen. Ontwikkelingen als 3D-kaarten en virtual reality zijn nu nog niet voor ons mogelijk, maar regelgeving verplicht straks ons hierop te gaan richten.

Wat hebben we bereikt?

De software en deels hardware voor de geografisch informatievoorziening is geactualiseerd. De nieuwe viewer GeoWeb 5 is intern beschikbaar, alleen voor de basisgegevens.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- De nieuwe software geïnstalleerd,
- De basisinformatie aangeboden
- kaarten aangeboden.

Wat heeft het gekost?

Burgerzaken				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	180	211	181	30
batens	0	0	0	0
resultaat	180	211	181	30

Taakveld Beheer overige gebouwen en gronden

Ontwikkelingen

- Voor 1 januari 2020 moeten we een aantal oude niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) in exploitatie hebben genomen.
- Via het project ongeregistreerd grondgebruik kunnen mensen die grond van de gemeente in gebruik hebben genomen kopen.

Wat hebben we bereikt?

- Gedurende 2018 is opnieuw gekeken naar de planning van het 'in exploitatie nemen' van de resterende oude NIEGG gronden.
- Het project "ongeregistreerde gemeentelijk grondgebruik" is opgestart en voor de uitvoering daarvan is een extern bureau ingeschakeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben getoetst of de oude NIEGG gronden voor 1 januari 2020 in ontwikkeling worden genomen. Voor één NIEGG grond was het duidelijk dat deze niet voor 1 januari 2020 in exploitatie wordt genomen. De boekwaarde van dit plan is verlaagd tot de marktwaarde. Zie verder: paragraaf grondbeleid.
- Aan de betreffende bewoners, die een verzoek tot aankoop van ongeregistreerd grondgebruik hebben gedaan, is een voorstel gedaan om dit gebruik te legaliseren.

Wat heeft het gekost?

Beheer overige gebouwen en gronden				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	1.448	-1.448
baten	0	0	103	-103
resultaat	0	0	1.344	-1.344

Taakveld Musea

Ontwikkelingen

De gezamenlijke overheden in de provincie Drenthe hebben een ambitiedocument "Door en voor Drenthe" opgesteld. Hiermee kunnen gemeenten door cofinanciering gezamenlijke initiatieven op culturele vlak ontplooiën. Een van de pijlers is om de positie van de kleine musea te verstevigen, maar ook kansen bieden voor nieuwe initiatieven.

De gemeente heeft een beperkt aantal musea (St. Oudheidkamer, Museum voor papierknipkunst, Herinneringscentrum Westerbork, Apple museum). Het Jan Kruis Museum, wat in Orvelte gevestigd wordt, is in de opstartfase. Er zijn uitbreidingsplannen voor het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Wat hebben we bereikt?

- Door musea willen we kunst en cultuur verbinden met onze inwoners en daarmee bewustwording van de ons cultureel erfgoed stimuleren
- Kunst en cultuur zichtbaar en beleefbaar maken en voor een groot publiek toegankelijk maken
- Door musea willen we 'eigen' tradities en geschiedenis vastleggen, en hoe zij bijdragen aan het verhaal van (Midden-)Drenthe
- Door musea leveren we een bijdrage aan vrijetijdsbesteding en toerisme
- Structurele samenwerking initiëren tussen kleine musea en zoeken naar verbinding met Drents Museum

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Structurele waarderingssubsidie aan de in de gemeente gevestigde musea blijft beschikbaar.

De adviescommissie Cultuur stelt jaarlijks geld beschikbaar voor nieuwe initiatieven met een bredere kijk op kunst en cultuurbeleving onder cofinanciering.

In samenspraak met musea wordt gekeken naar betere benutting van erfgoed en kunst.

Cultuurbudget Provincie inzetten voor kunst en cultuur(musea)

Aansluiten bij Culturele alliantie voor versterking kleine musea en daardoor samenwerking zoeken met andere gemeenten. Er is een opstartsubsidie voor het Jan Kruis Museum beschikbaar gesteld. Er is onderzoek gedaan naar extra middelen voor de uitbreidingsplannen van het Herinneringscentrum Kamp Westerbork.

Wat heeft het gekost?

Musea				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	82	95	94	1
batens	0	0	3	-3
resultaat	82	95	92	3

Taakveld Riolering

Ontwikkelingen

Komende jaren gaat naast het regulier onderhoud van de riolering de aandacht uit naar de klimaatadaptatie. Hierbij gaan we de risico gebieden op het gebied van droogte, hitte en hevige regenval in beeld brengen (stresstesten). Wanneer de risico gebieden in beeld zijn gaan we de risicodialoog aan met de belanghebbenden.

Wat hebben we bereikt?

Het in 2016 vastgestelde "Watertakenplan Fluvius 2016-2021" vormt de basis van waaruit we invulling geven aan onze watertaken.

We hebben vrijwel het gehele rioolstelsel in beeld gebracht. Dit geeft een goed beeld over de staat van het riool. Deze kennis hebben we nodig voor toekomstige investeringen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben het riool gereinigd en geïnspecteerd. Met behulp van de inspectiebeelden is het riool beoordeeld en zijn onderhoudsmaatregelen vastgesteld. Dit zijn reparaties maar kunnen ook rioolvervangingen zijn, die bij voorkeur met andere werkzaamheden ingepland worden. Onze gemalen zijn gekeurd en gereinigd. Waar storingen optreden zijn deze verholpen.

Wat heeft het gekost?

Riolering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	3.173	3.218	3.308	-90
batens	3.907	3.952	4.415	-463
resultaat	-734	-734	-1.107	373

Ontwikkelingen

Het ingezamelde plastic, metaal en drankenkartons (PMD) is nog steeds vervuild wat leidt tot afkeur en extra kosten. Het verbeteren van de kwaliteit van het PMD is een belangrijke opgave. Er wordt door middel van communicatie en pilotprojecten gekeken of de kwaliteit van het PMD verbeterd kan worden om zo de mate van afkeur te verminderen.

Wat hebben we bereikt?

In 2018 zijn de wettelijke taken voor huishoudelijk afval uitgevoerd. Afvalstromen zijn gescheiden ingezameld en ter verwerking aangeboden. Aandachtspunt blijft de kwaliteit van het PMD.

De gemeente streeft naar het halen van de landelijk gestelde doelstellingen voor 2020, een scheidingspercentage van 75% en 100 kg restafval per jaar per inwoner. In 2015 heeft de gemeenteraad het Afvalstoffenbeleid Midden-Drenthe 2016-2019 vastgesteld.

De verwachting is dat de hoeveelheid afkeur van het PMD een negatief effect heeft op de scheidingspercentages en hoeveelheid kilo restafval per inwoner per jaar. De exacte resultaten worden in mei 2019 bekend.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2018 hebben er geen grote wijzigingen plaats gevonden. Om de kwaliteit van het PMD te verbeteren wordt er extra ingezet op communicatie, doelgroep gerichte voorlichting en pilot projecten. Daarnaast is er een proef uitgevoerd met het voorsorteren van het PMD. Deze maatregelen hebben nog niet geleid tot het oplossen van de vervuiling in het PMD.

Wat heeft het gekost?

Afval				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.448	2.460	2.728	-269
batens	3.022	3.022	3.165	-143
resultaat	-575	-563	-437	-126

Ontwikkelingen

- In het coalitieakkoord 2018-2022 is de wens aangegeven om een duurzaamheidsvisie te ontwikkelen. Hiervoor is €100.000 gereserveerd.
- In 2018 is besloten om het beleid voor zonneparken te gaan herzien. Dit in verband met de vele initiatieven die we hebben binnengekregen (bruto oppervlak van ruim 1.000 ha) en het feit dat het onderdeel participatie van inwoners in dergelijke initiatieven onvoldoende is beschreven. Er is afgesproken om voorlopig geen medewerking te verlenen aan zonneparken met uitzondering van drie parken waar al een omgevingsvergunningsprocedure voor liep. De herziening van het beleid voor zonneparken wordt meegenomen in het proces voor de Duurzaamheidsvisie.
- Een andere ontwikkeling is de zeer beperkte capaciteit om terug te leveren op het elektriciteitsnetwerk. Dit staat de energietransitie in de weg. In samenwerking met de Netwerkbeheerders wordt in het proces voor de duurzaamheidsvisie naar een oplossing gezocht.
- In navolging op het project Mooi Op Eigen Kracht (MOEK) is het project Duurzaam Op Eigen Kracht (DOEK) te starten. Hiervoor is €30.000 beschikbaar gesteld.
- Verder is invulling gegeven aan de stimuleringsregeling bouwen (bijna) energieneutrale woningen. Hier heeft de raad €200.000 voor beschikbaar gesteld.
- Ook is een aantal projecten uit het Duurzaamheidsprogramma 2015-2018 afgerond.

RUD

- In 2018 is de RUD aan de slag gegaan met de aanbevelingen van het adviesbureau Seinstravandelaar, uitgevoerd in 2017. Dit heeft geleid tot een hogere deelnemersbijdrage aan de RUD. Te weten een structurele verhoging van 5% en voor 2018 en 2019 nog eens een incidentele verhoging van 5%.
- De RUD voor heeft 2018 een bedrag van € 330.000 extra ontvangen voor de eerste invulling van het ontwikkelprogramma, waarmee o.a. aandacht wordt gegeven aan drie belangrijke opgaven: terugdringen van weglekkende uren LOS, verbeteren digitale opdrachtverstrekking door deelnemers en het professionaliseren van de financiële functie.

Wat hebben we bereikt?**Duurzaamheidsvisie**

Er is een bedrijf geselecteerd om de gemeente te ondersteunen bij het opstellen van de Duurzaamheidsvisie, het bijbehorende uitvoeringsprogramma en de herijking van het zonneparkenbeleid. De opdracht is gegund aan RoyalHaskoningDHV. In 2019 is gestart met de uitvoering.

Duurzaam Op Eigen Kracht

Er zijn 11 initiatieven voor DOEK aangemeld. Elk initiatief is beloond met een prijs. Het budget van €30.000,- is volledig besteed.

Stimuleringsregeling bouwen (bijna) energieneutrale woning

U heeft in februari de stimuleringsregeling bouwen (bijna) energieneutrale woning vastgesteld. Per 1 maart is regeling in werking getreden. Inmiddels is het budget voor de regeling geheel besteed. 40 woningeigenaren hebben hun nieuwbouw woning extra kunnen verduurzamen.

Taken uit Duurzaamheidsprogramma 2015-2018

In samenwerking met het Drents Energieloket is een bespaarmarkt in Westerbork georganiseerd. Er zijn zo'n 250 bezoekers geweest. Daarnaast is de campagne Zongemak gestart, waarbij woningeigenaren via een gezamenlijk inkooptraject zonnepanelen kunnen aanschaffen. Er hebben zich 250 belangstellenden voor aangemeld. We hebben meegedaan aan de nationale duurzame open huizen route. 4 woningeigenaren hebben hun woning open gesteld en vanuit de gemeente is hier de nodige publiciteit aan besteed. Via IVN Drenthe hebben we weer een lesprogramma aan de basisscholen aangeboden. Samen met de Energiecoöperatie Duurzaam Bovensmilde is een bijeenkomst praktische verduurzaming voor het MKB georganiseerd. Hier hebben zich circa 20 ondernemers aan meegedaan.

RUD

Het jaar 2018 startte met opnieuw tegenvallende productieresultaten ten opzichte van het jaarprogramma 2018. Dit zorgde voor de bestuurlijke opdracht om de onderproductie niet verder te laten toenemen en de focus binnen de bedrijfsvoering zoveel mogelijk op de productie te richten. De RUD heeft beheersmaatregelen getroffen om meer grip op productie en financiën te krijgen.

Het is niet gelukt om de achterstand uit het eerste kwartaal in te lopen. Er is in het hele jaar 77% ten opzichte van het jaarprogramma in 2018 uitgevoerd. Hoewel dat cijfermatig als een tegenvaller is te beschouwen, behoeft dit cijfer enige toelichting. Zo is 100% van het toezicht op de zwaardere bedrijven gerealiseerd. Een belangrijke nuancering is dat de meeste producten uitgevoerd worden op basis van 'vraag'. Dit betekent dat de RUD zelf geen invloed heeft op het aantal af te handelen zaken. Het realisatieresultaat wordt bepaald door de werkelijke productie af te zetten tegen de raming. Voor 2018 zijn er minder producten aangevraagd dan geraamd. Dat leidt volgens de huidige wijze van rapporteren per definitie tot een realisatiepercentage die lager is dan 100%, ondanks dat 100% van de werkelijk aanvraagde producten zijn afgehandeld.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Duurzaamheidsvisie

Er is een werving en selectieprocedure gestart en afgerond voor de externe ondersteuning.

Duurzaam Op Eigen Kracht

Er is een plan van aanpak opgesteld. Daarnaast is ruim aandacht besteed aan de promotie van DOEK. Begin januari is een presentatieochtend georganiseerd, waarbij de 11 initiatiefnemers hun idee of project hebben gepresenteerd aan de jury.

Stimuleringsregeling bouwen (bijna) energieneutrale woning

Er is een stimuleringsregeling opgezet. Alle aanvragen zijn in behandeling genomen.

Wat heeft het gekost?

Milieubeheer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.280	1.537	1.535	1
batens	0	0	0	0
resultaat	1.280	1.537	1.535	1

Taakveld Ruimtelijke ordening

Ontwikkelingen

Nieuwe Omgevingswet

Op 1 januari 2021 treedt de Omgevingswet in werking. Met de komst van de Omgevingswet worden regels vereenvoudigd, gebundeld en meer in samenhang met elkaar gebracht. De Omgevingswet verplicht om integrale plannen te maken. Visies, verordeningen, beleid, bestemmingsplannen e.d. moeten vanuit verschillende vakdisciplines worden omgezet tot één visie en/of omgevingsplan.

Wat hebben we bereikt?

Nieuwe Omgevingswet

In 2018 jaar is het plan van aanpak voor de Omgevingsvisie vastgesteld. Ook zijn er financiële middelen ter beschikking gesteld voor de komende jaren voor de invoering van de Omgevingswet in onze organisatie. In mei 2018 heeft de gemeenteraad deel kunnen nemen aan de workshop Raad in beraad over de rol van de raad bij de Omgevingswet inclusief een algemene presentatie over de Omgevingswet.

Uitvoeringsprogramma visie op Beilen: Liefingerveld

Liefingerveld is de nieuwe woningbouwlocatie aan de oostkant van Beilen. In juli 2018 is het bestemmingsplan in werking getreden en daarmee is de weg vrij voor het daadwerkelijk realiseren van woningen. We zijn inmiddels met ruim 100 belangstellenden in gesprek. De initiatiefnemers hebben werkgroepen gevormd, zodat ze in gezamenlijkheid aan de slag kunnen met de inrichting van de openbare ruimte. Naar verwachting wordt in de tweede helft van 2019 de infrastructuur aangelegd en daarna kan gestart worden met de bouw van de eerste woningen in dit gebied.

Centrum Beilen

Om te komen tot een toekomstbestendig centrum van Beilen is in 2018 een Centrumvisie en een Uitvoeringsprogramma opgesteld. Zowel gemeente als provincie hebben elk een bedrag van € 750.000 beschikbaar gesteld. Tenminste een zelfde bedrag zal vanuit de markt (de ondernemers) in het centrum worden geïnvesteerd. Vanaf 1 december 2018 kan er een beroep worden gedaan op de subsidieregeling. De gemeente gaat vooral investeren in het openbaar gebied.

Projecten

We hebben de regierol genomen in concrete projecten. Een aantal projecten is volop in uitvoering en concrete stappen zijn gezet. Deelgebied A van de Woonservicezone is bijna afgerond. Het nieuwe Karspelhuus (Karspelhof) en het Spectrum zijn in de zomer 2018 geopend en de inrichting van het binnenterrein is gerealiseerd. Voor de locatie Groene Brink (voorheen locatie Habion) is een bestemmingsplanprocedure opgestart.

Gebiedsvisie De Haven Beilen

Vóór de zomer is gestart met de gebiedsvisie De Haven in Beilen. Op interactieve wijze is samen met bewoners en gebruikers van het gebied gewerkt aan het opstellen van scenario's voor de invulling hiervan. Er is een grote samenhang met de locatiekeuze van de nieuwe school voor het Voortgezet Onderwijs in Beilen. De vaststelling van de gebiedsvisie doorgeschoven naar 2019.

Masterplan Orvelte

In samenwerking met het dorp Orvelte is afgelopen jaar gewerkt aan een masterplan met daaraan gekoppeld een uitvoeringsprogramma en een investeringsagenda. De planning is dat dit masterplan voor de zomer van 2019 wordt vastgesteld door de gemeenteraad.

Lindelaar en Wegwijzer

Voor de Wegwijzer in Westerbork is een bestemmingsplanprocedure doorlopen en het bestemmingsplan is vastgesteld. Inmiddels is de omgevingsvergunning verleend en wordt er gebouwd. Voor het project De Lindelaar is een aantal concept-schetsen opgesteld. Deze zijn beoordeeld en binnenkort wordt duidelijk met welke variant het college verdergaat in de planvorming.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uitvoeringsprogramma visie op Beilen: Liefingerveld

Er hebben in 2018 regelmatig bijeenkomsten plaatsgevonden met de geïnteresseerden. De initiatiefnemers hebben verschillende werkgroepen gevormd om invulling te geven aan de zelfrealisatie bijvoorbeeld op het gebied van de infrastructuur. Om de initiatiefnemers te binden hebben ze een buurtvereniging opgericht. We hebben regelmatig overleg met de verschillende werkgroepen vanuit de initiatiefnemers. De werkgroepen denken ook mee over het vormgeven van bijvoorbeeld een optieovereenkomst. Wij hebben vooral een ondersteunende en faciliterende rol richting de werkgroepen.

Centrum Beilen

In 2018 hebben we uitvoering gegeven aan de Centrumvisie en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Er is een subsidieregeling vastgesteld en deze is op 1 december in werking getreden. Verder is hard gewerkt aan de voorbereiding en uitwerking van de gemeentelijke projecten. Deze projecten hebben vooral betrekking op de verkeersroute, het parkeren en de openbare ruimte in het centrum van Beilen. Nadat we de omgeving wederom hebben betrokken wordt in 2019 gestart met de uitvoering van deze projecten.

Projecten

In deelgebied A van de Woonsericezone is het binnenterrein heringericht en is de riolering vervangen. De provinciale subsidie is veilig gesteld met het aanleveren van een eindrapportage.

De gebiedsvisie van het gebied De haven in Beilen komt op een interactieve wijze tot stand. Er hebben in 2018 diverse bijeenkomsten met omwonenden en gebruikers van het gebied plaatsgevonden. Het Platform Beilen west heeft hier ook een actieve bijdrage aan geleverd. Dit is een proces dat veel tijd kost, maar ook waardevolle informatie oplevert.

Voor concrete projecten zijn projectgroepen die hierover regelmatig bijeenkomen. Ook is er veel en regelmatig overleg met omwonenden. Goede voorbeelden hiervan zijn projecten als De Wegwijzer het Masterplan Orvelte.

Masterplan Orvelte

Wij hebben deelgenomen in een projectgroep samen met ondernemers en inwoners uit Orvelte en het Drentse Landschap. Samen hebben we onderzocht op welke manier we een masterplan vorm kunnen geven. Ook zijn er diverse dorpsbijeenkomsten geweest over het masterplan. Deze aanpak heeft geresulteerd in een breed gedragen visie in Orvelte.

Wat heeft het gekost?

Ruimtelijke ordening				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	495	463	353	110
baten	0	0	3	-3
resultaat	495	463	350	113

Taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)

Ontwikkelingen

Door de economische groei en de druk op de woningmarkt zijn er in 2018 in kleine kernen redelijk veel kavels verkocht.

Wat hebben we bereikt?

Promotieplan kavels

In 2018 is deels uitvoering gegeven aan het promotieplan voor kavels. Er zijn bouwboarden geplaatst op de kavels in de kernen Oranje en Drijber. De opdracht om de kavels via een makelaar aan te bieden op de website www.funda.nl is (nog) niet uitgevoerd, omdat de verkoop van de kavels voorspoedig verliep. In 2018 zijn 16 kavels verkocht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Om bebouwing van kavels mogelijk te maken, is het volgende gedaan.

- Grondverwerving
- Het opstellen van een grondexploitatie en het aanvragen van krediet bij de gemeenteraad
- Bouwrijp maken: grondwerken, bodemonderzoek/sanering, verharding, riolering groenaanleg, straatverlichting en diversen
- Woonrijp maken: grondwerken, verharding, riolering, groenvoorziening, verlichting en brandkranen en diversen
- Voorbereiding en toezicht
- Rentelasten/baten afhankelijk van omloopsnelheid uitbreidingsplan
- Uitgifte/verkoop van bouw kavels
- Opstellen van overeenkomsten
- Overige ontvangsten: optiegelden, renteontvangsten, exploitatiebijdragen.

Wat heeft het gekost?

Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.526	1.537	1.177	361
baten	1.448	1.459	1.510	-51
resultaat	78	78	-334	412

Taakveld Wonen en bouwen

Ontwikkelingen

Uitvoeringsprogramma Woonplan

In 2018 zijn de maatregelen en actiepunten uit het Woonplan Midden-Drenthe 2017-2021 uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma voor de komende jaren.

Omdat wonen meer is dan 'een dak boven het hoofd' geeft het Woonplan, naast inzicht in de woningbehoefte en ontwikkelingen met betrekking tot de woningvoorraad, ook inzicht in onderwerpen als betaalbaarheid, duurzaamheid, leefbaarheid en wonen en zorg.

Woningmarkt

Op 31 december 2018 bestaat de woningvoorraad in Midden-Drenthe uit 14.313 woningen. De vraag naar woningen is het afgelopen jaar toegenomen. Op onze uitbreidingslocaties in de kleine kernen hebben wij dit gemerkt door een toegenomen belangstelling voor en verkoop van woningbouw kavels.

Het aanbod te koop staande woningen is gedaald, net als in de rest van Nederland. De gemiddelde verkoopprijs is daarentegen gestegen.

Wat hebben we bereikt?

Met de uitvoer van activiteiten op het gebied van wonen hebben we in 2018 bijgedragen aan het verwezenlijken van de in het Woonplan beschreven vijf belangrijke ambities:

- Ontwikkeling van de woningvoorraad: bouwen in het ritme van vraag en aanbod
- Voldoende betaalbare woningen
- Impuls voor kwaliteitsverbetering en verduurzaming van bestaande woningen
- Onze kernen en wijken zijn én blijven vitaal en leefbaar
- Wonen, welzijn, zorg: iedereen kan een leven lang wonen in Midden-Drenthe.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Woningbouwplannen

Via de ontwikkeling van woningbouwplannen en herstructureringsprojecten spelen we in op de in het Woonplan beschreven woningbehoefte en de gewenste ontwikkeling van de woningvoorraad. Het afgelopen jaar is er volop gebouwd in de wijk Nagtegaal in Beilen. Naast kavels en projectmatige bouw in de koop, bouwt Woonservice er 19 sociale huurwoningen. Deze worden naar verwachting voor de zomer van 2019 opgeleverd. Op andere plekken vinden voorbereidingen plaats voor vervangende nieuwbouw, zoals aan de Verlengde Havenstraat. De infrawerkzaamheden zijn afgerond en in het voorjaar van 2019 zal Woonservice starten met de bouw van 14 levensloopbestendige woningen. Ook aan de Vos van Steenwijkstraat is planvorming in ontwikkeling. In Westerbork is er in het najaar gestart met de nieuwbouw van seniorenappartementen op de locatie van De Wegwijzer. Ook op onze uitbreidingslocaties in de andere kernen zagen we in 2018 een toegenomen belangstelling voor en verkoop van de woningbouw kavels.

Raamovereenkomst prestatieafspraken

In maart 2018 hebben we de *raamovereenkomst prestatieafspraken* met woningcorporaties Actium en Woonservice en beide huurdersorganisaties ondertekend. Hierin hebben we afspraken vastgelegd over de beschikbaarheid, betaalbaarheid en verduurzaming van de sociale huurvoorraad voor de periode tot en met 2021.

Verzilverlening

Sinds mei 2018 bieden we de Verzilverlening aan. De verzilverlening is bedoeld voor senioren met een bescheiden inkomen en vermogen die hun woning levensloopbestendig willen maken. Vaak ontbreekt het deze groep senioren aan de financiële middelen omdat het vermogen in stenen zit. De overwaarde van de woning kan dan worden gebruikt om de aanpassingen te financieren. In 2018 hebben we een concrete aanvraag in behandeling genomen. Er zijn nog geen leningen verstrekt. In 2019 gaan we hier verder op inzetten.

Startersleningen

Via het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting (SVn) verstrekken we startersleningen aan starters op de koopmarkt. Dit zijn huizenkopers die nog niet eerder eigenaar van een woning zijn geweest. In 2018 hebben weer een aantal starters op de woningmarkt een beroep gedaan op de gemeente voor een lening voor de aankoop van hun eerste woning. Er zijn 9 leningen verstrekt. Ook in 2019 zetten we deze regeling voort.

Leefbaarheid en wijkverbetering

In 2018 hebben we samen met de bewoners het wijkverbeteringsproject Noorderhoek afgerond. In juni 2018 is de wijk opnieuw 'geopend'. Ook de komende jaren willen we verder met het uitvoeren van wijkverbeteringsprojecten.

Promotie wonen

Ook in 2018 hebben we als gemeente laten zien wat we te bieden hebben op het gebied van wonen. In januari 2018 waren we aanwezig op de beurs Bouwplan, de beurs over (ver)bouwen en wonen in de TT Hall in Assen. Tijdens de beurs hebben we informatie gegeven over beschikbare bouwkavels in de diverse dorpen. Daarnaast konden belangstellenden informatie krijgen over bouwen in Liefingerveld. Naast informatie over nieuwbouwlocaties, gaven we ook informatie over duurzaamheidsmaatregelen en hoe men in aanmerking kan komen voor gratis energieadvies.

Wat heeft het gekost?

Wonen en bouwen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.726	1.820	1.721	99
baten	908	1.095	1.429	-334
resultaat	818	725	293	433

Taakveld

Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Bouwen, wonen en milieu in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Voor de kostendekkend van afvalstoffenheffing moest het tekort worden onttrokken.
- Voor de riolering kon het positief saldo worden toegevoegd aan de reserve.
- Het financieren van de bestrijding van de eikenprocessie rupsen, invoering van de nieuwe omgevingswet, activiteiten structuurvisie Westerbork, het project duurzaam op eigen kracht, het stimuleren van het bouwen van de energie neutrale woningen en het opstellen van het woonplan.

- Het overhevelen van € 527.000 aan restanten van de specifieke incidentele budgetten voor de onderdelen ecologische bestrijding eikenprocessierupsen, duurzaam op eigen kracht, energieneutraal bouwen, inhuur personeel team omgeving, uitvoering woonplan, cultuurhistorische waardenkaart, invoering omgevingswet, masterplan Orvelte en het bestemmingsplan ETP/Mera.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	484	949	-465
baten	318	843	913	-70
resultaat	-318	-359	36	-395

Programma	Openbare Ruimte
Taakveld	Mutaties reserves Verkeer en vervoer Openbaar groen en (openlucht) recreatie Begraafplaatsen en crematoria

Programmadoelstelling

- Het op die manier inrichten en beheren van de openbare ruimte dat sprake is van een aantrekkelijk en leefbaar woonklimaat.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De indicatoren “Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een fietser” en “Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig” komen te vervallen. Na wijzigingen in het beleid van de bronhouder kunnen er niet langer voldoende updates beschikbaar worden gesteld voor deze indicatoren. Hierdoor zijn deze indicatoren niet meer duurzaam.

Onderstaande cijfers voor Midden-Drenthe zijn afkomstig uit een landelijk statische tool (VIA).

Indicator: aantal verkeersslachtoffers	2014	2015	2016	2017	2018
Verkeersgewonden (alle wegen in gemeente)	33	42	41	50	44
verkeersdoden(alle wegen in gemeente)	0	4	2	3	4
Verkeersgewonden (gemeentelijke wegen)	16	22	28	24	27
Verkeersdoden (gemeentelijke wegen)	0	1	1	2	2

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

Stark (voorheen: [Werkvoorzieningsschap Alescon](#))

Beleidskaders

- Beleid Onderhoud wegen en bruggen Midden-Drenthe op de goede weg! 2018-2028
- Gemeentelijk verkeer- en vervoerplan (GVVP 2012)
- Nota begraafplaatsen (2004)
- [Landschapsbeleidsplan \(2012\)](#)
- [Groenbeleidsplan 2016-2025](#)
- [Verduurzaming openbare verlichting 2014-2023](#)
- [Beleidsplan Spelen 2011-2020](#)
- [Bomenverordening](#)

Taakvelden

Taakveld Verkeer en vervoer

Ontwikkelingen

- In de periode 2018-2028 investeren we voor ruim 14 miljoen euro in het groot onderhoud van wegen en bruggen. Belangrijke onderdelen hierin zijn de kwaliteitsverbetering voor fietspaden en -routes en de aanleg van passeerhavens en graskeien langs wegen in het buitengebied. Daarnaast investeren we structureel meer in bermonderhoud en klein onderhoud van bruggen.
- De VAM-berg is opengesteld voor het (recreatieve) fietsen. Dit heeft uiteraard ook effect op de omgeving en onze wegen en (fiets)paden. In samenwerking met de provincie en in samenspraak met de omgeving bekijken wij welke aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.
- Eind 2018 is een stukje van het geluidsscherm langs de A28 bij Spier ingestort. We zijn bezig om te onderzoeken wat de oorzaak is.

Wat hebben we bereikt?

Het verbeteren van (1) de verkeersveiligheid, (2) de bereikbaarheid en (3) de leefbaarheid.

Algemene doelstellingen	
1	Het terugdringen van het aantal ongelukken
2	Vermindering van het aantal verkeersslachtoffers
3	Het verbeteren van de bereikbaarheid
4	Het realiseren van ontbrekende fietsvoorzieningen
5	Het oplossen van knelpunten GVVP
6	Het verbeteren van de bereikbaarheid en leefbaarheid in Beilen
7	Het verbeteren van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid in Westerbork

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Actie		Wanneer?
1	Aanpak projecten uit de projectenlijst GVVP; afhankelijk van beschikbaar gestelde middelen uit het bestedingsplan en provinciale subsidie	Doorlopend
	(Regionale) aanpak beïnvloeding verkeersgedrag • Drents verkeersveiligheidslabel • Subsiëring verkeersouders per school • Motorrijvaardigheidstraining • Clinic Veilig uitgaan • Seniorenritten / verkeersmarkt senioren • Dode Hoek projecten • School-thuisroute brugklas • Gordelcontrole bij scholen	Doorlopend
2	Verbeteren bereikbaarheid en verkeersveiligheid Westerbork	vanaf 2014
3	Aanleg van een fietspad langs de Musels	2018
4	Aanleg van een fietspad tussen Beilen en Hijken langs de Ossebroeken	2018

Wat heeft het gekost?

Verkeer en vervoer				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	4.859	5.104	4.844	261
batens	128	162	273	-111
resultaat	4.731	4.942	4.571	371

Taakveld Openbaar groen en (openlucht) recreatie

Ontwikkelingen

- Als uitvoering van het groenbeleidsplan zijn de projecten Groenplan Beilen, Groenplan Westerbork en Duurzaam bermbeheer opgestart.

Wat hebben we bereikt?

Beschikken over aantrekkelijke en functionele openbare groenvoorzieningen.

Algemene doelstellingen

1.	Beschermen en versterken van de hoofdgroenstructuur.

Groenplan Beilen

In Beilen is in de Schapendrift samen met de buurtbewoners een bomenplan ontwikkeld. Dit plan bestaat uit het kappen van bomen, maar ook het planten van nieuwe bomen en struiken.

Duurzaam bermbeheer

Buiten de bebouwde kom worden de bermen op een meer duurzame manier gemaaid. Het ecologisch deel maaien is fors uitgebreid en daarnaast wordt een derde van het areaal met maaien en afvoeren uitgevoerd. Er wordt dus veel minder geklepeld. Dit moet leiden tot een meer gevarieerde vegetatie en een bloemrijkere berm.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Actie		Wanneer?
1.	Voorbereiding Groenplan Beilen; uitvoering 2019	2018
2.	Uitvoering Groenbeleidsplan: per jaar wordt, i.o.m. de bewoners, een gedeelte van het groenareaal aangepakt, mits hiervoor middelen beschikbaar zijn.	doorlopend
3.	Bestekken voor het groenonderhoud op basis van gewenste kwaliteit per m ² in alle bebouwde kommen.	Jaarlijks
4.	Uitvoeren beheerplan landschappelijke beplantingen, bermen en sloten.	doorlopend

Groenonderhoud

Binnen de bebouwde kommen is in 2018 net als voorgaande jaren het groenonderhoud uitgevoerd door Alescon. Dit gebeurt op basis van een in beeldbestekken omschreven kwaliteit. Vanaf 1 januari 2019 wordt deze werkzaamheden uitgevoerd door Stark (voormalig Alescon). De opdracht sluit aan bij de werkzaamheden die passen bij de werknemers en de beschikbare capaciteit.

Bloemrijke plekken

In diverse projecten is er extra budget ter beschikking gesteld voor het inzaaien van bloemrijke bermen- en gazons. Dit om een extra impuls te geven aan de vlinders, bijen en natuurlijke vijanden van plaagdieren. Deze werkzaamheden zijn klaar voor uitvoering. Door de uitzonderlijke droogte 2018 is de uitvoering daarvan verlegd naar 2019.

Wat heeft het gekost?

Openbaar groen en (openlucht) recreatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.934	2.864	2.815	49
baten	4	3	4	-1
resultaat	2.931	2.861	2.810	50

Taakveld

Begraafplaatsen en crematoria

Ontwikkelingen

In het coalitieakkoord 2018-2022 is benoemd dat er nieuw beleid moet worden opgesteld op het gebied van begraven. Belangrijk hierin is de relatie met de leges. Dit beleid wordt in 2019 opgesteld.

Wat hebben we bereikt?

Op de begraafplaatsen Hijken en Hooghalen zijn, om het onderhoudsvriendelijker te maken, op de oude gedeelten versleten plantvakken opgeruimd en onderhoudsintensieve grindpaden ingezaaid met gras.

Om in de toekomst kunnen blijven voldoen aan de vraag naar graven, urnengraven en –nissen op de huidige begraafplaatsen hebben we ook in 2018 het volgende gedaan:

- Het realiseren van nieuwe grafperken door middel van inbreidingen (nieuwe grafperken binnen bestaande grafvelden/-perken);
- Het verwijderen van gedenktekens die niet zijn verlengd dan wel waarvan afstand is gedaan. Wanneer nodig kunnen de graven weer opnieuw worden uitgegeven. Hierdoor blijft de capaciteit van de huidige begraafplaatsen voldoen aan de vraag en zijn er in de toekomst geen nieuwe

uitbreidingen nodig. Door deze aanpak worden de begraafplaatsen optimaal gebruikt en kunnen de lasten beter worden beheerd.

Algemene doelstellingen

De capaciteit van de bestaande begraafplaatsen handhaven. Zorg dragen voor voldoende graven, urnengraven – en nissen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

	Actie	Wanneer?
1.	Overleg met begrafenisverenigingen	Periodiek
2.	Beheerswerkzaamheden aan groenvoorzieningen, paden en opstallen	Doorlopend
3.	Onderhouden oorlogsgraven en gedenkm monumenten	Doorlopend
4.	Leggen van bloemen en kransen i.v.m. dodenherdenking	Jaarlijks
5.	Verwijderen van grafmonumenten waarvan de rechten zijn vervallen	Periodiek

Wat heeft het gekost?

Begraafplaatsen en crematoria				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	705	719	725	-6
baten	437	380	367	13
resultaat	268	339	358	-18

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Openbare Ruimte in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Vanuit 2017 waren bedragen overgeheveld voor de onderdelen aanbrengen slijtlagen, baggerspecie, pilot Beilervvaart, het groenfonds Elp, werkzaamheden Padenbos

- Het reserveren van de niet bestede gelden voor de openbare verlichting.
- Het financieren van het verwerken van de bagger, het uitvoeren van het groenplan Beilen, het realiseren van het belevings- en wandelpad Beilen-West, het realiseren van planmatig bodembeheer en het verharderen van de paden op de begraafplaatsen.
- Het overhevelen van € 128.000 aan restanten van de specifieke incidentele budgetten voor de onderdelen pilot Beilervaart, planmatig bodembeheer, groenplan Beilen, groenfonds Elp en het belevingspad Beilen-West.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	124	195	-72
baten	261	438	373	65
resultaat	-261	-314	-177	-137

Programma	Vrije tijd
Taakveld	Mutaties reserves Economische promotie Sportbeleid en activering Sportaccommodaties Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie Media

Programmadoelstelling

- Het faciliteren van goede sportaccommodaties in de gemeente zodat elke inwoner tegen acceptabele tarieven en zoveel mogelijk binnen zijn eigen woonomgeving kan sporten.
- Het stimuleren van sportbeoefening door de inwoners op allerlei niveaus.
- Het ondersteunen van een divers cultuuraanbod door middel van subsidiëring van activiteiten.
- Het bieden van faciliteiten en het creëren van voorwaarden voor een zinvolle invulling van de vrije tijd van inwoners en bezoekers van de gemeente.
- Het samen Midden-Drenthe op de toeristische kaart zetten. Het meetbare doel is 10% meer economische bedrijvigheid in Midden-Drenthe in 2020. Het middel om dit te bereiken is het ontwikkelen van Recreatie & Toerisme (meer bezoekers betekent meer bestedingen en zo meer werkgelegenheid).

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000., via de website www.waarstaatjegemeente.nl. Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Niet-sporters</i>	%	2016	Midden-Drenthe	52,6 (52,4)	Het percentage inwoners dat niet sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners.
		2016	25.000 - 50.000 inwoners	49,1 (50)	

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

[Recreatieschap Drenthe](#)

Beleidskaders

- Toeristisch recreatief ontwikkelingsplan
- Accommodaties buitensport - Beleid in uitvoering
- Beleidsnotitie Toeristische Informatievoorziening Midden-Drenthe
- [Cultuurnota 2015–2019](#)
- [Beleidsplan Buitensportaccommodaties 2013](#)

Taakvelden

Taakveld Economische promotie

Ontwikkelingen

De vrijetijdssector is in Drenthe een belangrijke economische speler. Zo zorgt de sector voor meer dan 1 miljard aan bestedingen en 14.500 banen in de provincie (bron: factsheet Vrijetijdseconomie Drenthe 2017). In 2017 werd er ruim 1,1 miljard euro omgezet bij bedrijven uit de vrijetijdssector in de provincie Drenthe (Ecorys rapport 2018). Ook voor Midden-Drenthe is de sector van groot economisch belang.

Niet alleen campings, attractieparken, hotels, zwembaden en bungalowparken hebben belang bij een goed, gezond recreatie- en toerismeklimaat. Geconstateerd kan worden dat recreatie en toerisme voor de leefbaarheid in het landelijk gebied in Midden-Drenthe essentieel is. Veel winkels en voorzieningen in de (kleinere) dorpen hebben geen bestaansrecht zonder de bestedingen van de toeristen. Toeristische bestedingen zijn dus ook van belang voor het leefklimaat van de eigen inwoners. Onder andere de detailhandel, bouw en dienstensector zijn voor een deel afhankelijk van toeristische bestedingen.

Wat hebben we bereikt?

Door het scheppen van goede randvoorwaarden hebben we het volgende bereikt:

- Midden-Drenthe gepromoot als een aantrekkelijke toeristische gemeente onder de vlag van "Midden in Drenthe" in de stijl van (Marketing) Drenthe.
- Beter afstemming van de evenementen en activiteiten in Midden-Drenthe gerealiseerd en deze beter zichtbaar gemaakt door een gemeenschappelijke evenementenkalender.
- Samenwerking tussen culturele en toeristische sector gestimuleerd (ook ter voorbereiding op de Culturele Gemeente van Drenthe 2019-2020).
- Beter digitaal vindbaar geworden door als eerste regio een pagina op drenthe.nl.
- Bezig met het realiseren van een wandelknooppuntennetwerk in de gemeente (aanleg in 2019).
- Gezamenlijk met alle Drentse gemeenten en provincie Drenthe begonnen aan een aanpak voor het excelleren en transformeren van vakantieparken in Drenthe.
- Samen met de sector uitvoering gegeven aan het actuele beleid van de koersnota Vrijetijdseconomie 2018-2022.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2018 hebben we ons onder andere beziggehouden met onderstaande punten:

Stichting Marketing en Promotie Midden-Drenthe

In de raadsvergadering van 1 februari 2018 is de Koersnota vrijetijdseconomie 2018-2022 (unaniem) vastgesteld. In deze nota staat onder andere de wens om een nieuwe stichting voor gezamenlijke promotie van Midden-Drenthe op te zetten en een toeristisch regisseur aan te stellen. Op 1 juli 2018 is stichting Tourist Info Midden-Drenthe omgezet naar stichting Marketing en Promotie Midden-Drenthe. De nieuwe stichting richt zich niet alleen meer op toeristische informatievoorzieningen (TIP's), maar houdt zich ook bezig met marketing en promotie. Om de stichting verder handen en voeten te geven, heeft zowel de sector (VTRB) als de gemeente middelen beschikbaar gesteld om

van september tot en met december 2018 een kwartiermaker aan te stellen (collegebesluit 3 juli 2018). De kwartiermaker werkte in deze periode - in samenspraak met de sector, het stichtingsbestuur en de beleidsmedewerker recreatie en toerisme- o.a. een jaarplan voor 2019 uit met een bijbehorende begroting. Dit is ter voorbereiding op de toeristisch regisseur die aangesteld wordt in 2019 (mits de raad middelen beschikbaar stelt op basis van het gemaakte plan).

Vitale Vakantieparken

Onder regie van de provincie participeren de Drentse gemeenten, samen met het Recreatieschap Drenthe en RECRON, in het project Vitale Vakantieparken. Vanuit het oogpunt van de vrijetijdseconomie wordt gekeken naar de vitaliteit van de vakantieparken. Om tot een gezamenlijke aanpak in Drenthe te komen is in december 2017 een bestuursconvenant ondertekend door alle Drentse gemeenten en de provincie. Nu is het aan de gemeenten om voor hun eigen gemeente een plan van aanpak te maken en het (meerjaren)project verdere invulling te geven. We gaan met dit beleidsterrein verder, zoals omschreven in het coalitieakkoord. Er is een coördinator aangewezen vanuit onze gemeente die dit project -met geheel uiteenlopende aspecten- verder vorm gaat geven. In 2019 volgt een gemeentelijk uitvoeringsplan.

Wandelknooppuntennetwerk fase 1

De raad heeft middelen beschikbaar gesteld voor het aanleggen van een wandelknooppuntennetwerk. In deze eerste fase wordt het midden en zuidelijke deel van de gemeente voorzien van een netwerk. De gesprekken met particuliere grondeigenaren zijn geweest en momenteel voert het Recreatieschap Drenthe gesprekken met de grootgrondeigenaren. Verwachting is dat het netwerk in het najaar van 2019 gereed is.

Wat heeft het gekost?

Economische promotie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	391	434	457	-23
baten	6	6	6	0
resultaat	385	428	451	-23

Taakveld Sportbeleid en activering

Ontwikkelingen

- Beleidsnota Bewegen en Leefstijl in concept gereed en wordt in maart 2019 aan het college aangeboden.
- Uitvoering nieuw sportbeleid buitensportaccommodaties.
- Uitvoering duurzaamheidstraject buitensportaccommodaties.

Wat hebben we bereikt?

Beleidsnota Bewegen en Leefstijl.

- Met de samenstelling van de concept nota Bewegen en Leefstijl hebben we bereikt dat verschillende beleidsterreinen, maatschappelijke organisaties, inwoners en belanghebbenden vorm gegeven hebben aan de inhoud van deze nota.
- Herkenning en structuur aangebracht in de samenwerking tussen verschillende beleidsterreinen en uitvoering van projecten.

Uitvoering nieuw sportbeleid buitensportaccommodaties

- Buitensportaccommodaties in gemeentelijk beheer en onderhoud beschikken medio april 2019 over alle basis- en nevenvoorziening. Buitensportaccommodaties in zelfbeheer volgen na afloop van de zelfbeheer contractperiode.

Uitvoering duurzaamheidstraject buitensportaccommodaties

- Voor de uitvoering van energiescan en de samenstelling van een technisch bestek voor de duurzaamheidsmaatregelen is door de raad € 60.000 beschikbaar gesteld. Medio mei 2019 zijn de eindresultaten hiervan bekend en wordt samen met de betrokken verenigingen gewerkt aan de uitvoering van de technische bestekken en afspraken gemaakt over de bekostiging van de gekozen maatregelen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Beleidsnota Bewegen en Leefstijl in concept gereed en wordt in maart 2019 aan het college aangeboden

- Organisatie van bijeenkomsten om lokale partijen en inwoners te betrekken bij de samenstelling van de beleidsnota Bewegen en leefstijl 2019-2023
- Veel kennis en informatiedeling met in- en externe partijen.
- Veel informatie ophalen bij regionale- en landelijk bijeenkomsten en adviseurs.

Uitvoering nieuw sportbeleid buitensportaccommodaties.

- In samenwerking met betrokken buitensportverenigingen een inventarisatie gemaakt van de accommodatie en de basis- en nevenvoorzieningen op orde gebracht. Afronding medio april 2019 verwacht.

Uitvoering duurzaamheidstraject buitensportaccommodaties.

- Duurzaamheidstraject is uitgevoerd met ondersteuning vanuit het project "Duurzaam Sport Drenthe" en in nauwe samenwerking met betrokken bestuurders van de buitensportaccommodaties. Bij alle buitensportaccommodaties is een energiescan uitgevoerd en zijn de rapporten van deze energiescans door een technisch specialist vertaald in een technisch bestek.
- Samen met bestuurders van buitensportaccommodaties en specialisten op het gebied van duurzaamheid is er veel tijd en energie gestopt om kennis te vergaren over duurzaamheidsinvesteringen.

Wat heeft het gekost?

Sportbeleid en activering				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	349	359	424	-65
batens	0	0	0	0
resultaat	349	359	424	-65

Taakveld Sportaccommodaties

Ontwikkelingen

- We moeten inspelen op de effecten die ontstaan door nieuw scholen met een eigen sportvoorziening in relatie tot onze sportgebouwen in gemeentelijk beheer en onderhoud.
- Renovatie sportpark Noord-West. Maart 2019 aanbesteding 2e fase.
- Duurzaamheidsproject bij de buitensportaccommodaties die ingericht zijn voor basissporten.
- Inrichting sporthallen en gymzalen inventariseren en te toetsen aan het huidige bewegingsonderwijs en verenigingsgebruik.
- Vervolg uitvoering nieuw beleid voor inrichting van de buitensportaccommodaties met basisvoorzieningen.

Wat hebben we bereikt?

- In beeld gebracht dat de huurinkomsten bij sporthallen en gymzalen afnemen als VO-scholen over een eigen sportaccommodatie beschikken.
- Renovatie sportpark Noord-West 1e fase afgerond. Betreft aanleg kunstgras voetbalveld en renovatie wedstrijdvelden 1 en 3
- Bij alle buitensportaccommodaties die ingericht zijn voor basissporten is een uitgebreide energiescan uitgevoerd. Resultaten zijn gerapporteerd en omgezet in technische bestekken.
- Buitensportaccommodaties voor basissporten zijn nagenoeg allemaal ingericht met basisvoorzieningen.
- Staat van de buitensportaccommodaties in beheer en onderhoud bij de gemeente is geïnventariseerd

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Voorbereidende werkzaamheden, aanbesteding en begeleiding uitvoering 1e fase renovatietraject sportpark Noord-West fase 1. Afgerond januari 2019.
- In samenwerking met betrokken buitensportverenigingen het duurzaamheidsproject ingezet. Energiescans zijn uitgevoerd, rapporten opgesteld en verduurzamingsmaatregelen besproken.
- Uitvoering kwaliteitsonderzoek van de gebouwen bij de buitensportaccommodaties en advies gemaakt voor maatregelen.

- Uitvoering aan de in september 2015 door de gemeenteraad vastgestelde nota inrichting met basisvoorzieningen bij de buitensportaccommodatie voor basissporten.

Overige (jaarlijkse) activiteiten:

- Exploitatie van zwembad De Peppel, De Boskamp en De Smelte
- Exploitatie van diverse sporthallen, gymzalen en buitensportaccommodaties
- Sportverenigingen en/of stichtingen met een accommodatie in zelfbeheer ontvangen jaarlijks een exploitatiebijdrage voor het beheer en onderhoud van de accommodaties.

Wat heeft het gekost?

Sportaccommodaties				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.982	3.003	2.703	299
batens	679	679	725	-46
resultaat	2.303	2.324	1.979	346

Taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Ontwikkelingen

- Midden-Drenthe is Culturele gemeente van Drenthe voor 2019/2020. Het projectplan is door de Provincie goedgekeurd.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben bereikt dat verenigingen, clubs, kunstenaars, ateliers en overige organisaties en instellingen zelf de ingrediënten voor het projectplan Culturele Gemeente hebben aangedragen. Wij hebben dat gedaan door te verbinden; door tijdens het hele proces dwarsverbanden te stimuleren en te (laten) leggen.
- We hebben gestimuleerd om kunst en cultuur toegankelijk laten zijn voor zo veel mogelijk mensen. In het cultuurbeleid hebben wij dan ook een accent gelegd op de verbinding met onze eigen tradities en geschiedenis.
- We bevorderen dat (vooral jonge) inwoners en bezoekers van de gemeente Midden-Drenthe in aanraking komen met kunst- en cultuur.
- Cultuureducatie met Kwaliteit biedt scholen de mogelijkheid structureel en laagdrempelig aandacht te besteden aan de kunst disciplines: audiovisueel, beeldend, dans, drama, literatuur en muziek. Alle basisscholen in de gemeente Midden-Drenthe doen hieraan mee.
- Stimuleren van mondiale bewustwording vindt plaats via IKC's en Vo-scholen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben uitvoering gegeven aan de nota Cultuurbeleid 2015-2020. Het cultuurbeleid wordt de komende jaren volgens vier hoofdlijnen verder uitgewerkt:
 - Uitvoering cultureel jaar in 2019. Hiervoor is een gemeentelijk projectleider aangesteld.
 - Stimuleren creatief aanboren van geldbronnen en samenwerking en verbinding zoeken met elkaar (o.a. toerisme en recreatie).
 - Een adviescommissie Cultuur adviseert over jaarlijkse thema's en subsidieaanvragen in dat verband.
 - Stimuleren en bijdragen aan cultuureducatie en creativiteitsonderwijs in het basis en voortgezet onderwijs, zowel binnen- als buitenschools. Daarbij dient de inzet aan te sluiten bij het door het rijk in gang gezette beleid van Cultuureducatie met Kwaliteit.
- We subsidiëren:
 - Kunst en cultuuractiviteiten in het basis- en voortgezet onderwijs
 - Stichting Kunst4daagse
 - Culturele Raden
 - Wereldwinkel(s)
 - Cultuurprojecten
 - Culturele activiteiten
 - Huus van de Taol
 - Jeugdcultuurfonds
 - Amateuristische kunstbeoefening
 - Musea

Wat heeft het gekost?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	346	213	248	-35
batens	0	0	0	0
resultaat	346	213	248	-35

Ontwikkelingen

- De negen Drentse gemeenten hebben zich gevormd tot een gezamenlijke bibliotheekorganisatie.
- Deze organisatie voert voor de verschillende gemeenten het bibliotheekwerk uit waarbij elke gemeente haar specifieke wensen kan inzetten. Het is een zakelijke opdrachtgever/opdrachtnemer relatie. Het bestuur van de bibliotheken Midden-Drenthe heeft besloten zichzelf op te heffen.

Wat hebben we bereikt?

- We hebben verder gewerkt aan het terugdringen van de laaggeletterdheid.
- Behoud van kwalitatief goede, voor alle burgers bereikbare, bibliotheekvoorzieningen (lokaal georiënteerde basisbibliotheek, specifiek doelgroepenbeleid en samenwerking met andere lokale instellingen).
- Op alle IKC's zijn bibliotheken op school gerealiseerd en ook Boekstart voor 0-4 jarige kinderen.
- Via de scholen leren kinderen omgaan met sociale media, bijvoorbeeld op school.
- We hebben gestimuleerd dat kinderen plezier beleven aan lezen.
- Ouderen kunnen omgaan met digitalisering, daarvoor kunnen ze cursussen volgen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- We hebben leesstimulering in verband met armoedebestrijding en participatie gebracht. Het is voor laaggeletterden moeilijk om mee te doen in de samenleving. We zien dat laaggeletterden een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Door laaggeletterdheid te signaleren en aan te pakken, helpen we deze inwoners meer mee te doen in de samenleving. Als gemeente werken we meer samen met maatschappelijke partners bij de signalering en bestrijding van laaggeletterdheid.
- We geven ouderen cursussen om te kunnen omgaan met digitalisering.
- We hebben er voor gezorgd dat in alle 15 Integrale Kindcentra een bibliotheek en boekstartvoorziening aanwezig is.

Wat heeft het gekost?

Media				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	573	576	573	3
baten	2	2	3	-2
resultaat	572	574	570	4

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Vrije tijd in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Vanuit 2017 was het restant bedrag overgeheveld voor het onderdeel basisvoorzieningen buiten sportaccommodaties,
- Het reserveren van de niet bestede gelden voor de onderhoud gebouwen.
- Het financieren van het snoeien singels sportpark Noord-West, het verduurzamen van de sportaccommodaties, het project Leader Zuidwest Drenthe, het uitrollen van wandelknooppuntennetwerk, het project Vitale vakantieparken en de activiteiten culturele gemeente.
- Het overhevelen van € 147.000 aan restanten van de specifieke incidentele budgetten voor de onderdelen basisvoorzieningen buitensport energiescans, bestekken duurzame sportaccommodaties en culturele gemeente.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	238	251	-13
baten	208	398	290	107
resultaat	-208	-160	-40	-120

Programma

Zorg en Welzijn

Taakveld

Mutaties reserves
Samenkracht en burgerparticipatie
Maatwerkvoorzieningen (WMO)
Maatwerkdienstverlening 18+
Volksgezondheid

Programmadoelstelling

- Alle inwoners met een beperking worden gefaciliteerd om ondanks deze beperking zoveel mogelijk deel te kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. Daarbij gaan we uit van in eerste instantie eigen kracht, daarna gemeenschapskracht, dan collectieve voorziening en als sluitstuk de individuele voorziening.
- Burgers kunnen binnen een netwerk alle relevante informatie op het gebied van maatschappelijke ondersteuning krijgen. De ontvanger van de vraag zorgt ervoor dat de burger antwoord krijgt op de vraag of bij de juiste persoon terecht komt.
- Het bewaken en bevorderen van de volksgezondheid.
- In samenspraak met dorpen en wijken bevorderen van de leefbaarheid in de gemeente. Bij leefbaarheid doelen we op de fysieke leefomgeving en op de sociale leefomgeving. In Midden-Drenthe maken we daarin geen onderscheid.
- Het faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving door een adequaat dorpenbeleid.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000., via de website www.waarstaatjegemeente.nl. Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018. Een ? betekent dat de informatie niet beschikbaar is.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement</i>	per 10.000 inw	2018	Midden-Drenthe	Geen data	Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op 180 deelnemende gemeenten.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	52 (56)	

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

[Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe](#)

Beleidskaders

- Keuzenota Wet maatschappelijke ondersteuning in Midden-Drenthe
- Nota persoonsgebonden budget en eigen bijdrage bij de Wmo
- Nota Alcoholbeleid
- Nota + Plan van aanpak vrijwilligersbeleid 'Meedoen in Midden-Drenthe'
- Nota 'Als Jeugd en toekomst tellen' (visie op de Jeugdzorg)
- [Verordening voorzieningen maatschappelijke ondersteuning gemeente Midden-Drenthe](#)
- [Nota + Plan van aanpak lokaal gezondheidsbeleid Midden-Drenthe 2015-2019](#)
- [Nota Re-integratiebeleid 2016-2020](#)
- [Nota Volksgezondheid 2015-2019](#)
- [Mantelzorgbeleid en vrijwillige ondersteuning](#)
- [Transformatie Nota WMO 2016](#)

Taakvelden

Taakveld

Samenkracht en burgerparticipatie

Ontwikkelingen

- In samenwerking met de Stichting Welzijnswerk en DOM is verder gewerkt aan het project Dorpszorg in verschillende dorpen. Het project richt zich op het vraagstuk hoe de zorg in kleine dorpen op een goede wijze kan worden georganiseerd.
- De gemeente krijgt tot en met 2018 jaarlijks 50.000 euro van de provincie om leefbaarheidsinitiatieven van inwoners te ondersteunen. Voor de verplichte gemeentelijke cofinanciering worden diverse budgetten aangesproken. Het gaat hierbij om brede initiatieven, met impact voor het hele dorp of de hele wijk of zelfs de hele gemeente. De provincie is in overleg met de Drentse gemeenten over voortzetting van deze regeling.
- Met de Stichting Welzijnswerk is gekeken naar een invulling van het takenpakket na de fusie en na de drie decentralisaties. Dit heeft geresulteerd in een budgetcontract voor 2018.
- De verwachting is dat de instroom van vluchtelingen beperkt blijft. Dit betekent ook dat de taakstelling huisvesting statushouders lager ligt dan de afgelopen jaren. Vluchtelingenwerk blijft verantwoordelijk voor de maatschappelijke begeleiding van statushouders.
- Met de wijkgerichte aanpak, dus samen met inwoners en onze maatschappelijke partners, de fysieke en sociale leefbaarheid in de wijken/buurtten behouden en waar nodig verbeteren (schoon, heel, sociaal en veilig).
De gemeente wil, als antwoord op de veranderende samenleving, meer regie geven aan de inwoners, met de daarbij behorende verantwoordelijkheden.
- De spreekuren van de sociaal raadvrouw worden druk bezocht. We zien nog steeds een toename van het aantal contacten en het aantal vragen dat gesteld wordt.
- De afgelopen jaren hebben we te maken gehad met een forse instroom van statushouders. In 2018 is dit aantal behoorlijk gedaald. In 2017 hebben we een voorsprong op de taakstelling gerealiseerd. Deze voorsprong is in mindering gebracht op de taakstelling 2018.

Wat hebben we bereikt?

Voor de inzet van sociale samenhang en de leefbaarheid van buurten en dorpen is ingezet op:

- Ondersteunen van het particulier initiatief.
- Het handhaven van de bestaande accommodaties in alle dorpen.
- Uitvoeren van leefbaarheidsinitiatieven dorpsbelangenorganisaties (kleine dorpenbeleid).
- Voortzetten bestaande overlegstructuur met inwoners- en dorpsbelangenorganisaties.
- Collegebezoek aan de dorpsbelangenorganisaties.
- Subsidiëren van de activiteiten van diverse instellingen zoals de Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe en van het maatschappelijk werk.
- Voldoen aan onze wettelijke verplichting om statushouders (vluchtelingen met een verblijfsvergunning) te huisvesten en het aanbieden van maatschappelijke begeleiding via Vluchtelingenwerk.

Taakstelling

Jaar	Achterstand/voorsprong	Taakstelling	Realisatie
2017	- 1 (voorsprong)		46 72
2018	- 27 (voorsprong)		48 23
2019	- 2 (voorsprong)	16 (1e helft)	

- Het sociaal raadsliedenwerk continueren als laagdrempelige voorziening voor met name minima.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Uitgangspunt is dat we inwoners als partners aanspreken. Op basis van wat inwoners willen en kunnen, ontwikkelen we vormen van informele hulp en ondersteuning.
- Subsidiëring Stichting Welzijnswerk Midden-Drenthe.
- Uitvoering Subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers.
- Uitvoeren acties in Mantelzorg en vrijwilligersondersteuning.
- We hebben afspraken met woningcorporaties om de benodigde woonruimte voor statushouders te realiseren. Daarbij zorgen we voor hun maatschappelijke begeleiding en participatie in onze samenleving.
- Subsidiëring Vluchtelingenwerk.
- In nauwe samenwerking met de woningcorporaties Actium en Woonservice en Vluchtelingenwerk hebben we aan onze taakstelling voor huisvesting statushouders voldaan.
- We hebben de sociaal raadvrouw gefaciliteerd en zorgen voor spreekuurlocaties in Beilen, Westerbork en Smilde.

Wat heeft het gekost?

Samenkracht en burgerparticipatie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	2.875	2.933	3.196	-263
baten	54	54	158	-104
resultaat	2.821	2.878	3.038	-159

Taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO)

Ontwikkelingen

- De transitie van de Wmo regisseren we via het Welwozo samenwerkingsverband bestaande uit zorgaanbieders, welzijnswerk en woningcoöperaties.
- De (door) decentralisatietransitie van Beschermd Wonen / Maatschappelijke Opvang naar de gemeente is uitgesteld tot 2021.
- Bij de wijkteams heeft de samenwerking en efficiency gezorgd voor betere dienstverlening en meer aandacht voor preventie.

- De plannen voor een pilot modernisering huishoudelijke zorg (HH3) zijn niet van de grond gekomen doordat zorgverzekeraar Zilveren Kruis niet wilde participeren.
- In 2018 is de aanbesteding Wmo Huishoudelijke Hulp (HH) afgerond. In het licht van de AmvB en de uitspraak van de CrvB, voldoen wij aan de eisen die daarin zijn opgenomen.

Wat hebben we bereikt?

- De integraliteit in beleidsvoering bevordert.
- De transitie van de zorg via de bestuurlijk overleg Welwozo thematisch behandelt.
- De huishoudelijke hulp is toekomstbestendig ingekocht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Periodiek beleidsoverleg georganiseerd.
- De samenwerking met Huisartsenzorg Drenthe geïntensiveerd in de vorm van een gezamenlijk cliëntvolgsysteem.
- Participeren in Drents Zorglandschap (Provincie, gemeenten en zorgverzekeraar).
- Inspelen op actuele ontwikkelingen door de deelnemers verantwoordelijk te maken voor de actuele thema's en pilots binnen Welwozo.

Wat heeft het gekost?

Maatwerkvoorzieningen (WMO)				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.631	1.631	1.078	553
baten	28	28	6	22
resultaat	1.603	1.603	1.073	531

Taakveld Maatwerkdienstverlening 18+

Ontwikkelingen

We krijgen steeds meer grip op de transities. We realiseren ons dat de wet- en regelgeving (nog steeds) in beweging zijn. In 2018 zijn we gestart met het vergroten van de participatie met inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties en het uitvoering geven aan het nieuwe coalitieakkoord.

Wat hebben we bereikt?

We realiseren een sluitende aanpak voor alle inwoners van 18 jaar en ouder:

- Burgers kunnen optimaal participeren in de lokale samenleving.
- De samenwerking tussen maatschappelijke organisaties, zorginstellingen en belangenbehartigers verder verstevigen.
- Het functioneren van de wijkteams Zorg18+ is geëvalueerd. Gebleken is dat participanten erg tevreden zijn over deze vorm van samenwerking in de zorgketen.

- Een besluit over de organisatievorm Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang is uitgesteld tot 2021 door het Rijk.
- Er is een Plan van Aanpak voor personen met verward gedrag vastgesteld door het college.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We realiseren een maatwerkvoorziening voor de doelgroep van 18 jarigen en ouder:

- Het stimuleren van initiatieven van bewoners en meewerken aan pilots om daarmee te experimenteren. Hiervoor is een fonds ingesteld: het stimuleringsfonds Wmo
- Er is beleid ontwikkeld om de mantelzorgondersteuning in Midden-Drenthe verder te stimuleren. Contactpunt Mantelzorg Midden-Drenthe (CPM) is hierbij nauw betrokken, waarbij de voorbereidingen zijn gestart voor het oprichten van een zelfstandige stichting CPM
- Het onderzoek naar de mogelijkheid van één loket voor alle sociale vragen en dienstverlening vindt plaats in 2019
- Evalueren van de dienstverlening door het uitvoeren van een Cliëntervaringsonderzoek

Wat heeft het gekost?

Maatwerkdienstverlening 18+				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	8.075	8.391	6.648	1.743
baten	617	617	508	108
resultaat	7.458	7.774	6.140	1.635

Taakveld Volksgezondheid

Ontwikkelingen

In 2018 is nieuw beleid bewegen en leefstijl voorbereid. Onder andere is er in november een bijeenkomst in Westerbork geweest waar inwoners en organisaties actief hebben meegedacht over het nieuwe beleid.

Wat hebben we bereikt?

Het team Gezond in Midden-Drenthe, bestaande uit JOGG regisseur, buurtsportcoaches, leefstijlcoach en jeugdverpleegkundige, werken dagelijks aan het bevorderen van een gezonde leefstijl van inwoners. In 2018 is een start gemaakt om nog meer als team samen te werken. Met als doel om elkaar te versterken en nog meer inwoners te bereiken.

Dit heeft geleid tot mooie projecten waaronder bijvoorbeeld loopfietsclinics, het gezonde kindermenu, wandelen met diabetespatiënten, clusterbijeenkomsten, cursussen en workshops voor sportverenigingen en er is een start gemaakt met de introductie van de daily mile in het primair onderwijs. Het project 'gezond in Westerbork' was al gestart in 2017 en is in 2018 voortgezet. Dit project is gericht op gezondheidspreventie. Onder andere is er een bijeenkomst voor professionals geweest om onder andere het netwerk te versterken.

Midden-Drenthe doet ook actief mee aan de Drentse projecten "Drenthe doet mee" en "Aan de slag met preventie". Beide projecten zijn erop gericht om de gezondheid van de Drenten te bevorderen dan wel via een meer individuele aanpak dan wel via een collectieve aanpak gericht op preventie.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In de voorbereiding van het nieuwe beleid bewegen en leefstijl zijn individuele gesprekken gevoerd met organisaties en inwoners. Eind 2018 is er ook een bijeenkomst geweest in Westerbork waar organisaties en inwoners konden meedenken over het nieuwe beleid.

Zoals beschreven onder het vorige kopje, zijn er veel projecten geweest waar inwoners en sportverenigingen aan hebben deelgenomen. Bij het ontstaan van de diverse projecten wordt zoveel mogelijk aangesloten bij waar lokaal behoefte aan is.

Bij het vormgeven van het nieuwe beleid en deels bij de lokale uitvoering adviseert en ondersteunt de GGD.

Wat heeft het gekost?

Volksgezondheid				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.207	1.244	1.229	15
baten	0	0	0	0
resultaat	1.207	1.244	1.229	15

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Werk en Inkomen in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Vanuit 2017 waren de incidentele budgetten voor de vergoeding verhoogde asielinstroom, vitaal platteland, project gezond in de Stad en Jongeren op gezond gewicht (JOGG) en de formatie sociaal domein overgeheveld naar 2018.
- Het financieren van de projecten onbeperkt houdbaar en Mooi op eigen kracht .

- Het overhevelen van € 478.000 aan restanten van de specifieke incidentele budgetten voor de onderdelen vitaal platteland, Mooi op eigen kracht, onbeperkt houdbaar, vergoeding verhoogde asielinstroom, Gids en JOGG naar 2019.

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	500	478	22
baten	30	514	514	0
resultaat	-30	-14	-36	22

Programma	Algemene middelen
Taakveld	Bestuur Mutaties reserves Resultaat van de rekening van baten en lasten Overhead Treasury OZB woningen OZB niet-woningen Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds Overige baten en lasten Economische promotie

Programmadoelstelling

- Het voeren van een behoedzaam financieel beleid.
- Het voeren van een doelmatige bedrijfsvoering.

Beleidsindicatoren

Hieronder staan de beleidsindicatoren met betrekking tot dit programma opgenomen. De cijfers voor Midden-Drenthe worden vergeleken met de cijfers van gemeenten uit de inwonersklasse 25.000 - 50.000. Tussen haakjes staan de waarden uit de begroting 2018. Een ? betekent dat de informatie niet beschikbaar is.

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Formatie</i>	Fte per 1.000 inw.	2018	Midden-Drenthe	7,00 (6,82)	Het aantal vacatures (Fte) per 1.000 inwoners.
<i>Bezetting</i>	Fte per 1.000 inw.	2018	Midden-Drenthe	6,62 (6,92)	De bezetting (Fte) per 1.000 inwoners.
<i>Apparaatskosten</i>	Euro per inwoner	2018	Midden-Drenthe	606 (596)	Euro's per inwoner dat besteed wordt aan apparaatskosten.
<i>Externe inhuur</i>	kosten als % van totale loonsom	2018	Midden-Drenthe	10,14 (3,95)	Kosten inhuur externen als % van de totale loonsom
<i>Externe inhuur</i>	totale kosten	2018	Midden-Drenthe	1.542.587 (516.777)	totale kosten inhuur in Midden-Drenthe *)

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Overhead</i>	% van de totale lasten	2018	Midden-Drenthe	9,44 (10,61)	kosten overhead als percentage van de totale kosten.

*) Het bedrag aan kosten inhuur is als volgt samengesteld.

Omschrijving	Bedrag
personeel van derden	1.203.921
sociaal raadvrouw	96.143
oproepkrachten zwembaden	27.854
pers. openbare werken	35.680
inhuur huismeester	44.869
combinatiefunctionaris	134.121
Totaal	1.542.587

Indicator	2014	2015	2016	2017	2018
aantal fte's per 31 december (afgerond op hele fte's)	216	211	215	221	222

Indicator	eenheid	jaar	regio	waarde	Beschrijving
<i>Woonlasten éénpersoonshuishouden</i>	euro	2018	Midden-Drenthe	631 (627)	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een éénpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	660 (654)	
<i>Woonlasten meerpersoonshuishouden</i>	euro	2018	Midden-Drenthe	676 (672)	Het gemiddelde totaalbedrag in euro's per jaar dat een meerpersoonshuishouden betaalt aan woonlasten.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	734 (737)	
<i>WOZ-waarde woningen</i>	dzd euro	2018	Midden-Drenthe	201 (196)	De gemiddelde WOZ-waarde van woningen. In onderstaande tabel staat het verloop over de afgelopen jaren opgenomen.
		2018	25.000 - 50.000 inwoners	244 (233)	

Gemiddelde WOZ-waarde	2013	2014	2015	2016	2017
<i>Midden-Drenthe</i>	213	202	193	193	196
<i>25.000 - 50.000</i>	248	234	227	229	233

Datum: 18-3-2019

Verbonden partijen

[Bank Nederlandse Gemeente \(BNG Bank\)](#)

[Enexis](#)

[Waterleidingmaatschappij Drenthe](#)

[Vereniging Nederlandse Gemeenten \(VNG\)](#)

[Vereniging Drentse Gemeenten](#)

Beleidskaders

- Nota Bedrijfsvoering Midden-Drenthe
- Nota Reserves en Voorzieningen (2015)
- Bestuursopdracht en plan van aanpak 'De basis op orde'
- Vernieuwing BBV op het gebied van onder ander vennootschapsbelasting, overhead, grondexploitaties, opbouw begroting en materiële vaste activa
- [Financiële verordening Midden-Drenthe](#)
- [Controleverordening gemeente Midden-Drenthe](#)
- [Verordening onderzoeken doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Midden-Drenthe](#)
- [Nota Weerstandsvermogen en Risicomanagement \(2015\)](#)

Taakvelden

Taakveld Bestuur

Ontwikkelingen

- In het voorjaar 2018 is een nieuwe raad en een nieuw college begonnen. Vier partijen hebben samen een coalitieakkoord ondertekend. Dat akkoord gaan college, raad en samenleving met elkaar uitwerken in een uitvoeringsprogramma.
- Het bestuur staat voor grote inhoudelijke uitdagingen: het verder ontwikkelen van het sociaal domein, maatregelen nemen voor klimaat en energie, aandacht geven aan hoe we omgaan met informatie én het betrekken van de samenleving.

Wat hebben we bereikt?

- In 2018 is een nieuwe Rekenkamercommissie gestart.
- In de tweede helft van 2018 is de nieuwe griffier gestart met een opnieuw opgebouwde griffie 2.0.
- We hebben een goedgekeurde accountantsverklaring gekregen over het jaar 2017.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

De gemeenteraad en het college voeren respectievelijk het algemeen en het dagelijks bestuur van de gemeente. De effecten daarvan in 2018 staan in hoofdlijnen opgenomen in deze jaarstukken. In aanvulling daarop is in 2018 gewerkt aan de uitwerking van het uitvoeringsprogramma. De gemeenteraad heeft het uitvoeringsprogramma 'Noaberkracht Midden in Drenthe' op 7 maart 2019 vastgesteld.

Wat heeft het gekost?

Bestuur				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	1.439	1.588	1.671	-83
batens	0	0	0	0
resultaat	1.439	1.588	1.671	-83

Taakveld Overhead

Ontwikkelingen

De overhead wordt nu als totaal zichtbaar het taakveld Overhead. De overheadkosten staan niet meer opgenomen in de bedragen onder de programma's. Buiten de begroting om wordt de overhead toegerekend aan de kostprijsberekening van onder andere de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.

Wat hebben we bereikt?

De raad krijgt meer inzicht in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en krijgt meer zeggenschap over die kosten.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij brengen alle activiteiten in beeld die onder de overhead vallen. Grofweg zijn dit de ondersteunende afdelingen (zoals activiteiten van personeelszaken, facilitaire zaken, financiën) en ondersteunende personen op de taakvelden (zoals activiteiten van leidinggevenden, secretariaat). Onder overhead vallen daarom alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de uitvoerende diensten.

Wat heeft het gekost?

Overhead				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	8.124	8.877	8.378	498
baten	88	88	230	-142
resultaat	8.036	8.789	8.149	640

Taakveld Treasury

Ontwikkelingen

Op 31-12-2018 hadden we voor € 10 miljoen aan kasgeldleningen lopen. Onze kasgeldlimiet bedraagt € 7 miljoen. De kasgeldlimiet geeft het maximum bedrag aan waarvoor wij ons financieringstekort met kort geld mogen financieren. We komen dus boven de kasgeldlimiet uit. Dit betekent dat we in de loop van 2019, als dit drie kwartalen zo blijft een langlopende geldlening moeten aantrekken.

Wat hebben we bereikt?

We hebben in 2018 geen langlopende geldleningen aangetrokken. We hebben het financieringstekort met kort geld kunnen financieren. Deze kasgeldleningen kwamen gemiddeld uit op -0,35%. Dit leverde ons € 26.000 op.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

In 2018 hebben we voldaan aan de Treasury bepalingen in externe wetgeving en de Financiële verordening.

Wat heeft het gekost?

Treasury				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	-325	-325	157	-482
batens	1.433	1.487	1.778	-291
resultaat	-1.758	-1.812	-1.621	-191

Taakveld OZB woningen

Ontwikkelingen

Het vorige kabinet heeft in 2016 bouwstenen gegeven voor een hervorming van het lokaal belastinggebied: het verschuiven van rijks- naar gemeentelijke belastingen door herinvoering van OZB-gebruikersbelasting voor woningen en het invoeren van een ingezetenenbelasting. De uitvoering wacht op nieuwe of aangepaste wetgeving. Het huidige kabinet heeft de voorgenomen hervorming (nog) niet overgenomen.

Wat hebben we bereikt?

We hebben de geraamde opbrengst aan OZB voor woningen gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij hebben aan het einde van de maand februari 2018 aan elke eigenaar van een woning een aanslag opgelegd. Deze aanslag is gebaseerd op de WOZ- waarde voor het eigenarendeel.

Wat heeft het gekost?

OZB woningen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	485	491	381	110
batens	3.361	3.384	3.377	7
resultaat	-2.876	-2.893	-2.997	104

Taakveld OZB niet-woningen

Ontwikkelingen

Het vorige kabinet heeft in 2016 bouwstenen gegeven voor een hervorming van het lokaal belastinggebied: het verschuiven van rijks- naar gemeentelijke belastingen door herinvoering van OZB-gebruikersbelasting voor woningen en het invoeren van een ingezetenenbelasting. De uitvoering wacht op nieuwe of aangepaste wetgeving. Het huidige kabinet heeft de voorgenomen hervorming (nog) niet overgenomen.

Wat hebben we bereikt?

We hebben de geraamde opbrengst aan OZB voor niet-woningen gerealiseerd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Wij hebben aan het einde van de maand februari 2018 aan elke eigenaar en gebruiker van een niet-woning een aanslag opgelegd. Deze aanslag is gebaseerd op de WOZ-waarde voor het eigenaren- en het gebruikersdeel.

Wat heeft het gekost?

OZB niet-woningen				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	40	40	160	-120
batens	2.702	2.643	2.654	-11
resultaat	-2.662	-2.603	-2.494	-109

Ontwikkelingen

Naar aanleiding van het sluiten van het Inter Bestuurlijk Programma (IBP) door de diverse overheidslagen is er een maartcirculaire gekomen. Hierin zijn afspraken gemaakt over het aanvliegen van de diverse maatschappelijk opgaven waar de overheden gezamenlijk voor staan. Gevolg was een zeer omvangrijke accressen ten opzichte van de septembercirculaire 2017.

In de meicirculaire werden deze mooie cijfers weer teniet gedaan. Dit betekende voor dit jaar, naast het instellen van een plafond in de BTW-compensatiefonds van € 287.000 een lagere uitkering van ruim € 700.000.

Wat hebben we bereikt?

De inkomsten uit de Algemene Uitkering zijn in beeld hebben gebracht.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Het gemeentefonds is de grootste inkomstenbron van de gemeente. De ontwikkeling ervan bepaalt in belangrijke mate onze financiële ruimte. Drie keer per jaar worden we geïnformeerd over de gemeentefondsuitkeringen. In maart was er zelfs een extra circulaire.

- in maart de uitwerking van het Inter Bestuurlijk Programma
- In mei/juni op basis van de Voorjaarsnota van het Rijk
- In september op basis van de Miljoenennota
- In december op basis van de Najaarsnota

In de Programmabegroting 2018 baseren we ons op de ontwikkelingen zoals vastgelegd in de meicirculaire 2017. In de begrotingswijzigingen zijn de circulaire van 2018 verwerkt.

Wat heeft het gekost?

Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	0	0	0	0
baten	44.183	44.986	44.269	716
resultaat	-44.183	-44.986	-44.269	-716

Taakveld Overige baten en lasten

Ontwikkelingen

Er zijn geen directe ontwikkelingen.

Wat hebben we bereikt?

Dat we op dit taakveld de baten en lasten hebben begroot en eventueel verantwoord die we (nog) niet aan een specifiek taakveld konden toerekenen.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Hier hebben we de baten en lasten verantwoord die we niet konden toerekenen aan een ander taakveld.

Het ging om de posten Onvoorzien, nog niet aangewend gedeelte van de structurele bestedingsruimte, verrekening Btw Compensatiefonds (BCF), taakstelling bedrijfsvoering en de incidentele onderuitputting kapitaallasten.

Wat heeft het gekost?

Overige baten en lasten				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	-426	-548	8	-556
baten	15	15	249	-234
resultaat	-441	-563	-241	-322

Taakveld Vennootschapsbelasting (VpB)

Ontwikkelingen

Met ingang van 1 januari 2016 zijn we als overheidsonderneming belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Met behulp van externe ondersteuning zijn onze activiteiten doorgelicht om te toetsen of deze werkzaamheden onder de vennootschapsbelasting vallen. Uit dit onderzoek blijkt dat alleen de bouwgrondactiviteiten hieronder vallen.

Wat hebben we bereikt?

We hebben Inzicht gekregen in het verschuldigde bedrag vanwege de fiscale winst die per saldo is gerealiseerd op onze ondernemingsactiviteiten in het betreffende begrotingsjaar. Voor 2018 is er een bedrijfsresultaat op de bouwgrond van circa € 42.000. Doordat we in de voorgaande jaren negatieve resultaten hadden kunnen we het positief resultaat 2018 hiermee verrekenen. Per saldo is over de periode 2016 tot 2018 nog een negatief resultaat van circa € 400.000. We zijn daarom dit jaar geen vennootschapsbelasting verschuldigd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

We hebben getoetst of wij ook ondernemersactiviteiten verrichten en of wij op deze activiteiten ook winst maken waarmee wij onder de vennootschapsbelasting vallen.

Voor de bouwgrond in exploitatie genomen plannen is als totaal getoetst op de regels van vennootschapsbelasting welk resultaat in 2018 is gerealiseerd. Voor 2018 hebben we een positief resultaat voor de vennootschapsbelasting op de bouwgrond gerealiseerd. Dit positief resultaat is verrekenend met de verliezen van voorgaande jaren.

Wat heeft het gekost?

Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten				
baten				
resultaat				

Taakveld Economische promotie

Ontwikkelingen

Het vorige kabinet heeft in 2016 bouwstenen gegeven voor een hervorming van lokaal belastinggebied. Mogelijk is er sprake van het samenvoegen van de toeristen- en forenzenbelasting tot een verblijfsbelasting. De uitvoering wacht op nieuwe of aangepaste wetgeving. Het huidige kabinet heeft de voorgenomen hervorming (nog) niet overgenomen.

Wat hebben we bereikt?

In 2018 zijn de toeristen- en forenzenbelastingen geïnd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

- Het heffen van toeristenbelasting van personen die geen inwoner zijn van de gemeente en binnen de gemeente tegen vergoeding overnachten. Belastingplichtig zijn degenen die in onze gemeente een gelegenheid bieden tot overnachten.

- Het heffen van forensenbelasting van natuurlijke personen die op meer dan 90 dagen van het belastingjaar voor zich of zijn gezin een gemeubileerde woning beschikbaar houden. De grondslag voor de heffing is de vastgestelde WOZ-waarden.

Wat heeft het gekost?

Economische promotie				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	40	40	40	0
baten	1.115	1.175	1.150	25
resultaat	-1.075	-1.135	-1.110	-25

Taakveld Mutaties reserves

Ontwikkelingen

Gedurende een bestuursperiode wordt de nota Reserves en voorzieningen geactualiseerd.

Wat hebben we bereikt?

Het taakveld mutaties reserves heeft tot doel alle onttrekkingen uit en stortingen in reserves die betrekking hebben op het programma Algemene middelen in beeld te brengen.

In de nota Reserves en voorzieningen van 2015 heeft de raad de kaders rondom het gebruik van reserves en voorzieningen vastgelegd.

Wat hebben we daarvoor gedaan?

Uit de reserves waren voor de volgende onderdelen gelden onttrokken of toegevoegd:

- Vanuit 2017 was de incidentele budget voor de organisatie ontwikkeling overgeheveld naar 2018.
- Het bestemmen van het rekeningsresultaat 2017 en de resultaten van de voor- en najaarsnota.
- Het reserveren van de renteopbrengsten voor Breedband en het gezondheidscentrum voormalige gemeente Beilen.
- Het verschuiven van diverse reserves naar de nieuwe reserve kapitaallasten.
- De voeding van de reserve vervangingsinvesteringen en de onttrekking om de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen te bekostigen.
- Het financieren van het knelpunt personeelszaken, de incidentele kosten van het dienstverleningsprogramma en de frictiekosten organisatie.
- Het overhevelen van € 169.000 aan restanten van de specifieke incidentele budgetten voor de onderdelen extra inzet basisregistratie, de uitvoeringsagenda en de externe ondersteuning duurzaamheid naar 2019 .

Wat heeft het gekost?

Mutaties reserves				
Bedragen x € 1.000	Begroting primitief	Begroting incl. wijz.	Rekening	Resultaat
lasten	8.587	11.845	11.877	-32
batens	7.391	11.552	11.711	-159
resultaat	1.196	293	166	127

Paragrafen

Lokale heffingen

Lokale heffingen is een verzamelterm voor een aantal belastingen en rechten. De lokale heffingen vormen een aanzienlijk deel van de inkomsten van de gemeente en maken dus een wezenlijk onderdeel uit van het te voeren gemeentelijk beleid.

Voor de tarieven is voor 2018 het volgende kader vastgesteld:

- Een tariefstijging van 1,5% voor de OZB.
- Voor de overige belastingen en verhuur van sportaccommodaties een tariefstijging van 2%.
- De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn gebaseerd op het vastgestelde Afvalstoffenbeleidsplan 2016-2019 en op volledige kostendekking inclusief het verdisconteren van de kwijschelding.
- Voor de onderbouwing van het tarief rioolheffing is in 2016 een nieuwe systematiek vastgesteld. De basis voor de bepaling van het tarief ligt in het vastgestelde Watertakenplan 2016-2021. Hierbij is ook rekening gehouden met het verdisconteren van de kwijschelding.
- Het tarief voor de toeristenbelasting te handhaven op € 1,30 per persoon per overnachting.

In tabellen staan voor de verschillende heffingen de tarieven en de opbrengsten vermeld.

Daarnaast staat in deze paragraaf informatie over kwijschelding, over belastingdruk en kostendekking en wordt ingegaan op ontwikkelingen.

Opbrengsten belastingen, rechten en leges

Belastingsoorten	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018
Onroerende-zaakbelastingen	5.900	5.930	6.014
• woonruimten	3.258	3.287	3.365
• niet-woonruimten	2.642	2.643	2.649
Afvalstoffenheffing	2.683	2.579	2.610
Reinigingsrechten	52	0	0
Rioolheffing	3.824	3.851	3.870
Forensenbelasting	203	191	209
Toeristenbelasting	858	939	936
Bedrijven Investeringszone (BIZ)	0	34	31
Begravenisrechten	344	384	367

Onderstaande tabel geeft inzicht in de inkomstenontwikkeling van een aantal soorten gemeentelijke leges.

Legesinkomsten (bedragen x € 1.000)

Soort	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018
Leges Omgevingsvergunning	441	719	1.176
Huwelijksrechten	16	18	21
Bewijs opneming BRP	6	5	6
Gemeentelijke leges rijbewijzen	101	118	120
Leges eigen verklaring	18	19	21
Gemeentelijke leges paspoorten	86	96	83
Gemeentelijke leges identiteitskaarten	105	93	70

Tarieven en WOZ-waarden

Soort belasting/heffing	Tarief 2016 (% woz- waarde)	Tarief 2017 (% woz- waarde)	Tarief 2018 (% woz- waarde)
- Onroerendezaakbelastingen			
Woningen:			
Eigenaar	0,1169%	0,1169%	0,1165%*
Niet-woningen:			
Eigenaar	0,1971%	0,2028%	0,2058%*
Gebruiker	0,1581%	0,1626%	0,1650%*
- Afvalstoffenheffing			
- Eenpersoonshuishoudens	€ 170,00	€ 160,00	€ 160,00
- Tweepersoonshuishoudens	€ 192,00	€ 182,00	€ 182,00
- Drie- of meer persoonshuishoudens en voor recreatiewoningen	€ 215,00	€ 205,00	€ 205,00
- Extra groene container	-	€ 90,00	€ 102,60
- Toeristenbelasting (tarief per overnachting)	€ 1,20	€ 1,30	€ 1,30
- Forensenbelasting			
afhankelijk van de vastgestelde WOZ-waarde:			
tot € 46.000,00	€ 382,50	€ 390,00	€ 397,50
van € 46.000,00 tot € 70.000,00	€ 469,50	€ 478,50	€ 488,00
van € 70.000,00 tot € 93.000,00	€ 493,50	€ 503,00	€ 513,00
van € 93.000,00 tot € 116.000,00	€ 505,00	€ 515,00	€ 525,00
van € 116.000,00 tot € 139.000,00	€ 571,00	€ 582,00	€ 593,50
van € 139.000,00 of meer.	€ 719,50	€ 733,50	€ 748,00
- Rioolheffing (per aansluiting)	€ 238,50	€ 238,50	€ 238,50

* De tarieven zijn verhoogd met 1,5%; daarnaast is rekening gehouden met de gevolgen van de herwaardering voor 2018 naar waardepeildatum 1-1-2017 (was 1-1-2016).

WOZ-waarden onroerende zaken (bedragen x € 1.000)

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018
Waarde WOZ-objecten	3.592.232	3.641.191	3.708.925
Waarde OZB-objecten	3.576.517	3.625.792	3.691.938
- waarde woonruimten	2.763.648	2.821.026	2.898.068
- waarde niet-woonruimten	812.869	804.766	793.870
- vervallen OZB-gebruikersheffing woningen en woongedeelte niet-woningen	<u>-/- 129.362</u>	<u>-/- 122.304</u>	<u>-/-121.502</u>
(amendement De Pater / motie van Beek)	683.507	682.462	672.367

In de tabel WOZ-waarden onroerende zaken staan de geraamde en werkelijke waarden van de onroerende zaken in de gemeente. De economische waarde van de onroerende zaken in een gemeente vormt onder meer de grondslag voor de onroerende zaakbelastingen. Van ieder object moet de economische waarde worden vastgesteld. Door in de wet genoemde vrijstellingen krijgt niet iedere eigenaar of gebruiker van een gewaardeerd object een OZB-aanslag. Dit verklaart het verschil in waarden van WOZ-objecten en OZB-objecten.

Kwijtschelding

Belastingplichtigen met een laag inkomen kunnen kwijtschelding vragen van de onroerende-zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Dit geldt ook voor kleine, soms startende, zelfstandige ondernemers. De aanvragen worden wat betreft inkomen, vermogen en gezinssituatie getoetst aan door het rijk vastgestelde normen.

Onderstaande tabellen geven inzicht in het aantal (gehonoreerde) kwijtscheldingsverzoeken en de bedragen die daarmee gemoeid zijn. De daling in 2018 ten opzichte van voorgaande jaren is een gevolg van minder toekenningen door de invoering van de kostendelersnorm en een daling van het aantal aanvragen om kwijtschelding.

Kwijtschelding

	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018
Aantal verzoeken	619	601	581
Aantal gehonoreerd	476	489	448
Bedrag (bedragen x € 1.000)	207	209	168

Kosten 2013-2018

gehonoreerde kwijtscheldingsverzoeken (bedragen x € 1.000)

Jaar	OZB	Rioolheffing	Afvalstoffenheffing	Totaal
2013	1	98	70	169
2014	1	82	93	176
2015	1	101	91	193
2016	2	114	91	207
2017	2	118	89	209
2018	1	96	71	168

Belastingdruk en kostendekking

Belastingdruk 2018 (x € 1.000)

Opbrengst onroerende-zaakbelastingen	6.014		
af: opbrengst niet-woonruimten	2.649		
		3.365	
Opbrengst rioolheffing	3.870		
af: opbrengst niet-woonruimten	412		
		3.458	
Opbrengst afvalstoffenheffingen	2.610		
		2.610	
Totaalopbrengst particuliere huishoudingen			9.433

De totale geraamde belastingopbrengst van particuliere huishoudens in 2018 bedraagt € 9.433.000. De gemiddelde belastingdruk per woonruimte van een *koopwoning* (gemiddelde woningwaarde € 198.000) bedraagt dan € 674,50 (2017: € 671,50).

Deze indicatoren zijn berekend volgens een eigen - bestendig toegepaste - methode. Door verschillen in definities, en daardoor in gehanteerde tarieven en hoeveelheden, wijken deze indicatoren af van de beleidsindicatoren in het programma Bestuur en ondersteuning.

Huurders betalen geen onroerende-zaakbelasting. De belastingdruk van een *huurwoning*, uitgaande van een drie- of meerpersoonshuishouden, bedraagt dan € 443,50 (2017: € 443,50). Dit is de optelsom van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Het aantal inwoners per 1 januari 2018 is 33.183. De belastingdruk per inwoner komt dan op € 284,27 (2017: € 278,00).

Kostendekking (bedragen x € 1.000)

Afvalstoffenheffing	Werkelijk 2016	Werkelijk 2017	Werkelijk 2018
Opbrengst uit heffingen / Totaal Baten	2.735	2.579	2.610
Totale lasten	2.673	2.536	2.916
mutatie reserves	62	43	-/-306
Dekkingspercentage in %	100%	100%	100%

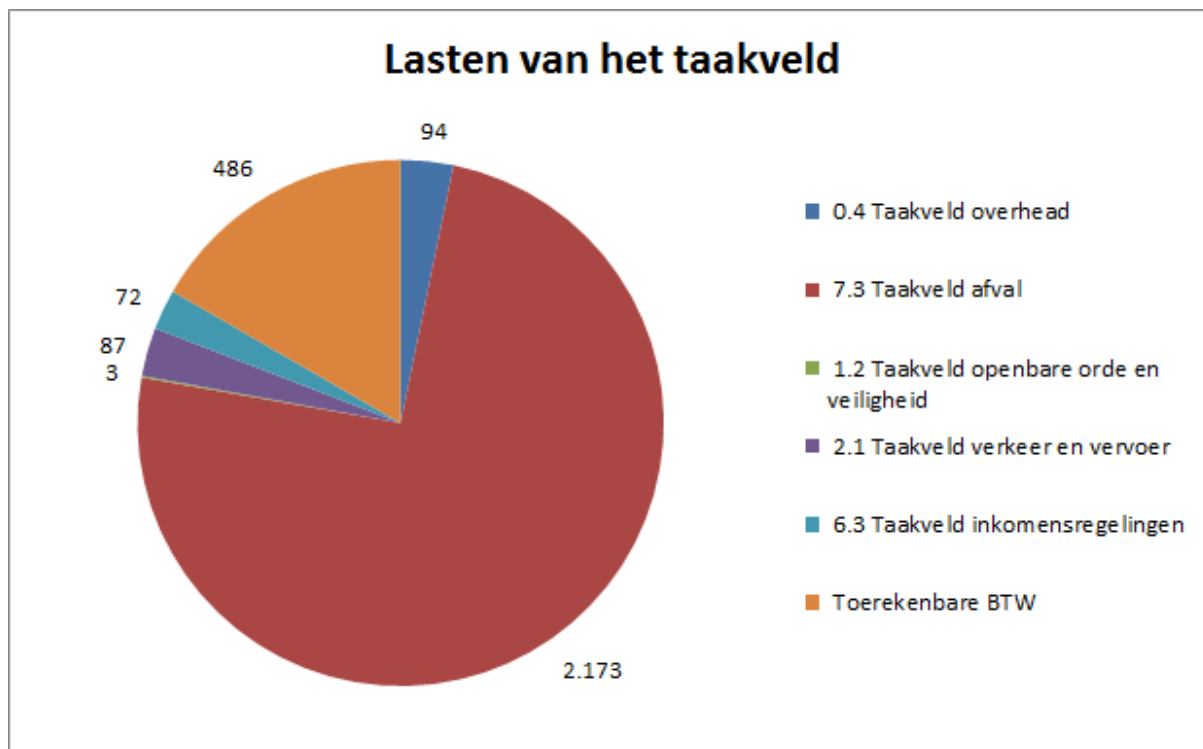
Kostenonderbouwing afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing

De hoofddoelen van het afvalstoffenbeleid 2016-2019 zijn een scheidingspercentage van 75% en 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020. Op dit moment is het scheidingspercentage 76% en 141 kg restafval per inwoner per jaar over 2018. Voor 2019 staan een hogere kwaliteit van het ingezamelde PMD en het optimaliseren van de afvalinzameling centraal.

Door de hoge afkeuring van de PMD zijn de stortkosten fors hoger. Ook de kosten voor het ophalen van groen en grijs huisvuil zijn hoger. Gedeeltelijk wordt dit opgevangen door lagere kosten huur rolcontainer en hogere ontvangsten nascheiding. Per saldo zijn de lasten ruim € 300.000 hoger dan de baten.

Dit tekort kan worden onttrokken aan de egalisatiereserve afvalstoffenheffing. Op 31 december 2018 heeft de reserve nog een saldo van ruim € 186.000.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De toegerekende kosten betreffen de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.3 Taakveld afval

De toegerekende kosten betreffen alle kosten die gemaakt worden voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de afvalstoffenheffing verantwoord.

1.2 Taakveld openbare orde en veiligheid

De toegerekende kosten betreffen de kosten van de inzet van een buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA) voor toezicht en handhaving.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijtschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven de werkelijke kosten en het percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld dat wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld	Toegerekende kosten	% van de totale lasten riolering
Lasten		
0.4 overhead	€ 94.274,31	3,2%
7.3 afval	€ 2.728.337,25	93,6%
1.2 openbare orde en veiligheid	€ 2.961,00	0,1%
2.1 verkeer en vervoer	€ 126.143,84	4,3%
6.3 inkomensregelingen	€ 71.561,54	2,5%
Toerekenbare BTW	€ 486.489,85	16,7%
totale lasten	€ 3.509.767,79	120,4%
Baten		
7.3 afval	€ -554.979,80	-19,0%
2.1 verkeer en vervoer	€ -39.076,83	-1,3%
totale lasten	€ -594.056,63	-20,4%
Saldo lasten minus baten	€ 2.915.711,16	100,0%

Totaaloverzicht baten en lasten afvalstoffenheffing 2018

De toegerekende netto lasten	2.915.711,16
Opbrengsten aansluitingen afvalstoffenheffing	2.610.110,56
Verschil	305.600,60

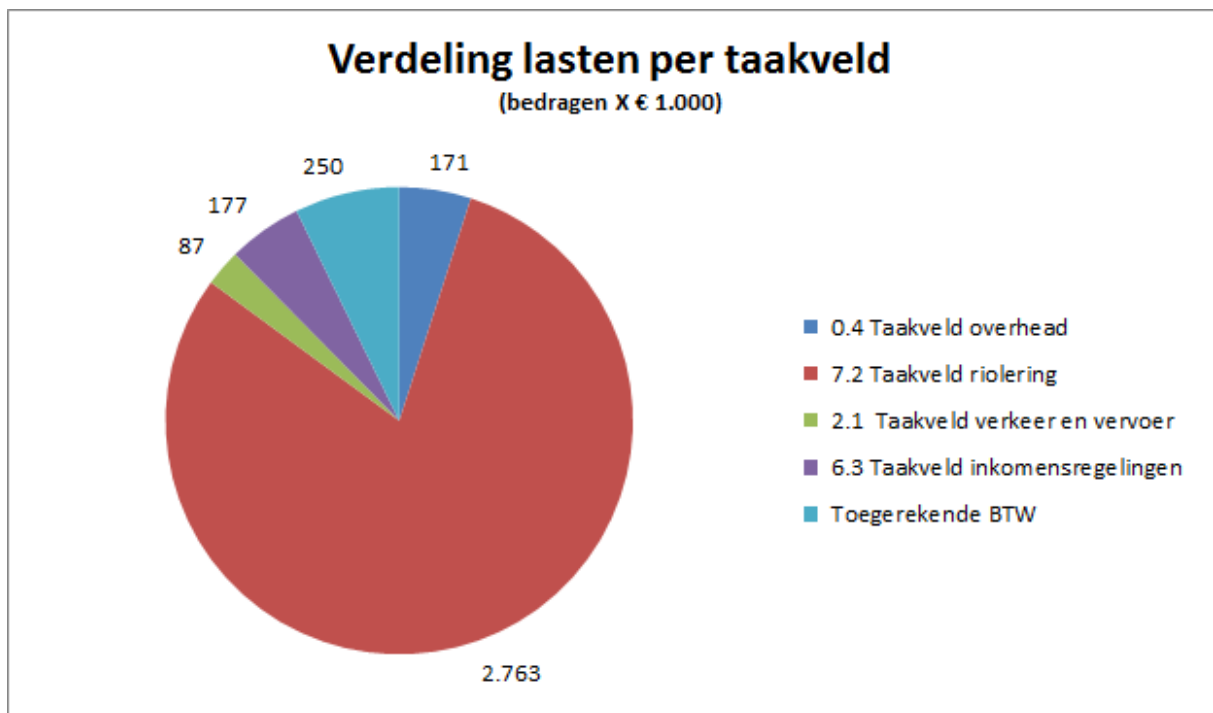
Verloop egalisereserve tarief afvalstoffenheffing 2018	
Stand op 1 januari 2018	492.254,00
Mutatie	305.600,60
Stand op 31 december 2018	186.653,40

Kostenonderbouwing rioolheffing

Rioolheffing

In 2018 vielen de onderhoudskosten lager uit. Doordat een aantal infrastructurele werken in combinatie met vernieuwing riolering is vertraagd vallen de kapitaallasten lager uit. Hierdoor viel de te verrekenen btw ook lager uit.

Als gevolg hiervan is de onttrekking aan de voorziening riolering € 265.000 lager en kan ruim € 422.000 worden toegevoegd aan de reserve riolering.

Onderbouwing toegerekende kosten

0.4 Taakveld overhead

De toegerekende kosten betreffen de kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces.

7.2 Taakveld riolering

De toegerekende kosten betreffen alle kosten die behoren tot de gemeentelijke taken ten aanzien van afvalwater en de waterhuishouding. Op dit taakveld worden ook de kosten van heffing en invordering van de riolering verantwoord.

2.1 Taakveld verkeer en vervoer

De toegerekende kosten betreffen een deel van de kosten van het schoonmaken en (toezien op) schoonhouden van de openbare ruimte van veeg- en zwerfafval.

6.3 Taakveld inkomensregelingen

De toegerekende kosten betreffen de kosten van kwijschelding afvalstoffenheffing.

Toerekenbare BTW

De toegerekende kosten betreffen de geraamde btw op de exploitatie.

In onderstaande tabel wordt per taakveld weergegeven welk percentage van de afgeronde totale lasten of baten van het taakveld wordt toegerekend aan de afvalstoffenheffing.

Taakveld	Lasten per taakveld	% van de totale lasten riolering
0.4 Taakveld overhead	170.905,58	5,0%
7.2 Taakveld riolering	2.762.957,81	80,1%
2.1 Taakveld verkeer en vervoer	86.760,96	2,5%
6.3 Taakveld inkomensregelingen	177.286,76	5,1%
Toegerekende BTW	249.957,45	7,2%
Totale lasten	3.447.869,56	100,0%

Totaaloverzicht baten en lasten rioolheffing 2018	
De toegerekende lasten	3.447.869,56
De toegerekende baten	3.870.111,70
Verschil	422.243,14

Verloop voorziening riolering	
Stand op 1 januari 2018	1.355.618,00
Dotatie	879.637,00
Onttrekking	-/- 484.567,84
Stand op 31 december 2018	1.750.687,16

Verloop reserve riolering	
Stand op 1 januari 2018	2.105.339,80
Dotatie	422.243,14
Stand op 31 december 2018	2.527.582,93

Kostprijsberekening omgevingsvergunning

Omgevingsvergunning

Leges omgevingsvergunningen zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

1. Rechten kunnen worden geheven ter zake van:
 - a. het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen

- die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
- b. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten.

Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Om de leges voor aanvraag van vergunningen voor plannen met een relatief lage bouwsom haalbaar en betaalbaar te houden, is in onze gemeente met name sprake van kruissubsidiëring tussen de grote en de kleine bouwplannen. Dit is een bestuurlijke keuze.

Binnen het legesstelsel voor aanvragen om een omgevingsvergunning voor bouwactiviteiten wordt gewerkt met een percentage over de bouwkosten.

Alle kosten die betrekking hebben op omgevingsvergunning zijn in onze administratie op de volgende posten verantwoord.

8.7156 Integrale toezicht en handhaving	Aandeel	€	237.733,48
	Overhead	€	222.970,30
	Btw	€	4.532,01

De lasten op het product integrale toezicht en handhaving worden voor 70% toegerekend. De overige lasten hebben betrekking op dienstverlening en handhaving en die mogen niet worden doorgerekend. Hiernaast wordt 70% van de toe te rekenen btw meegenomen.

8.7307 Welstand	Aandeel	€	14.501,23
	Btw	€	2.596,13

De lasten op het product Welstand worden voor 100% toegerekend. Hiernaast wordt de toe te rekenen btw meegenomen.

8.7312 Vergunningverlening	Aandeel	€	205.918,15
	Overhead	€	205.694,25
	Btw	€	788,67

De lasten op het product Vergunningverlening worden voor 75% toegerekend. De overige lasten hebben betrekking op dienstverlening en die mogen niet worden doorgerekend. Hiernaast wordt 75% van de toe te rekenen btw meegenomen.

Aan de producten wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze staan centraal op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 49,08 wordt de overhead toegerekend aan het bovengenoemd producten. Het niet toerekenen van de overheadkosten zou een ongewenst begrotingstekort veroorzaken.

In de jaarrekening 2018 bedraagt het saldo van bovenstaande producten € 1.277.653,34. Hiervan wordt € 894.734,22 toegerekend aan de kostprijsberekening omgevingsvergunning.

De gerealiseerde baten omgevingsvergunning bedragen in 2018 € 1.176.225,25 (begroot 2018 was € 850.981).

Voor 2018 is de dekkingsgraad 131%.

Kostprijsberekening begraafrechten

Lijkbezorgingsrechten

Lijkbezorgingsrechten zijn rechten die worden geheven op basis van artikel 229, eerste lid, onderdelen a en b van de Gemeentewet. Dit artikel luidt:

1. Rechten kunnen worden geheven ter zake van:
 - a. het gebruik overeenkomstig de bestemming van voor de openbare dienst bestemde gemeentebezittingen of van voor de openbare dienst bestemde werken of inrichtingen die bij de gemeente in beheer of in onderhoud zijn;
 - b. het genot van door of vanwege het gemeentebestuur verstrekte diensten.

Er is sprake van dienstverlening, van gebruik van gemeentebezit en in sommige gevallen van een combinatie van beide.

Alle kosten die betrekking hebben op lijkbezorging zijn op de volgende posten verantwoord.

8.5600 Begraafrechten	Aandeel	€	13.861,78
	Overhead	€	13.467,55

Dit product betreft alleen uren afdeling dienstverlening. Hiervan wordt 20% toe gerekend aan lijkbezorging voor het versturen van nota's, brieven, verlengingen, enz.

8.7800 Begraafplaatsen algemeen	Aandeel	€	352.313,88
	Overhead	€	25.136,23

Van het product begraafplaatsen algemeen wordt 68% toegerekend omdat een gedeelte onder andere betrekking heeft op graven voor onbepaalde tijd. Hiernaast worden de kosten van de oorlogsgraven buiten beschouwing gelaten en de uren binnendienst maar voor 34% toegerekend.

8.7805 Grafdelven	Aandeel	€	49.161,28
	Overhead	€	7.948,80

De lasten op het product grafdelven wordt voor 100% toegerekend. Deze kosten worden gemaakt op het moment dat er een graf ontstaat.

8.7810 Onderhoud graven	Aandeel	€	1.374,98
	Overhead	€	485,60

De lasten op het product onderhoud graven worden voor 20% toegerekend. De overigen hebben het in het verleden meerjarig afgekocht.

Aan de producten wordt overhead afzonderlijk toegerekend. Deze staan centraal op het taakveld overhead. Op basis van een bedrag per toegerekende uur binnendienst: € 49,08 en buitendienst: € 9,04 wordt de overhead toegerekend aan de bovengenoemde producten. Het niet toerekenen van de overheadkosten zou een ongewenst begrotingstekort veroorzaken.

In de jaarrekening zijn te totale kosten lijkbezorging € 834.564,14 (Begroot was € 816.200). Hiervan wordt € 463.750,10 toegerekend aan de kostprijsberekening lijkbezorgingsrechten.

De werkelijke baten bedroegen € 367.065,90. In de begroting was € 437.023 begroot maar bij de najaarsnota waren de baten al verlaagd naar € 379.771.

Er is een dekkingsgraad van 79%.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen geeft de verhouding aan tussen de risico's die de gemeente loopt (*benodigde weerstandscapaciteit*) en de financiële middelen die de gemeente vrij kan maken om de nadelige gevolgen van deze risico's op te vangen (*beschikbare weerstandscapaciteit*). Dit wordt uitgedrukt in een ratio.

$$\text{Weerstandsvermogen of ratio weerstandscapaciteit} = \frac{\text{beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}}$$

In onderstaande tabel (uit de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2015) staat voor de verschillende uitkomsten van de ratio de waardering aangegeven.

Ratio weerstandsvermogen	Waardering
> 2	Uitstekend
1,5 - 2,0	Ruim voldoende
1,0 - 1,5	Voldoende
0,8 - 1,0	Matig
0,6 - 0,8	Onvoldoende
< 0,6	Ruim onvoldoende

Na een toelichting op de totstandkoming van de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit worden beide onderdelen hieronder met elkaar in relatie gebracht in het weerstandsvermogen.

Vaststellen weerstandscapaciteit

Beschikbare weerstandscapaciteit

In onderstaande tabel staat de beschikbare weerstandscapaciteit opgenomen.

Weerstandscapaciteit (x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
<i>Exploitatie (structurele weerstandscapaciteit)</i>			
Onbenutte belastingcapaciteit	2.279	2.284	2.505
Onvoorziene uitgaven	25	25	25
Bestedingsruimte	0	0	0
<i>Vermogen (incidentele weerstandscapaciteit)</i>			
Incidentele bestedingsruimte	0	0	273
Algemene A-reserve	3.017	3.017	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	811	805	1.907
Bestemmingsreserves	9.733	8.899	444
Stille reserves	pm	pm	p.m.
Totaal	15.865	15.030	8.171

De beschikbare weerstandscapaciteit is afkomstig uit diverse buffers in het eigen vermogen (incidentele weerstandscapaciteit) en in de exploitatie (structurele weerstandscapaciteit). Specifiek gaat het om de reserves, de onbenutte belastingcapaciteit en eventuele ruimte in de begroting (meerjarige bestedingsruimte).

Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte belastingcapaciteit, stelpost onvoorziene uitgaven en de structurele bestedingsruimte. De onbenutte belastingcapaciteit is het verschil tussen de voor 2018 geraamde opbrengsten uit onroerende zaakbelasting en de door het rijk vastgestelde normopbrengst voor dat jaar. De normopbrengst voor 2018 – dit is de door het rijk gehanteerde artikel 12-norm - is vastgesteld op 0,1952 % van de WOZ-waarde. De werkelijke opbrengst voor 2018 is € 6.014.000. De 'normopbrengst' voor 2018 is € 8.519.000. De onbenutte belastingcapaciteit is daarmee € 2.505.000.

Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat uit de algemene reserves (Algemene A-reserve en de reserve bouwgrondexploitatie), de bestemmingsreserves, de incidentele bestedingsruimte en de stille reserves.

Op basis van de laatste nota Reserves en voorzieningen zijn de reserve Openbare ruimte en de reserve Woon- en leefomgeving bestemd voor toekomstige maatschappelijke investeringen. Deze reserves zijn daarom niet in deze tabel opgenomen. Ditzelfde geldt voor de overige bestemmingsreserves waarvoor een specifieke aanwending is voorzien.

In 2018 blijft van de structurele bestedingsruimte € 273.000 over. Dit bedrag is als incidenteel opgenomen.

De stille reserves zijn niet geïnventariseerd.

Tabel opbouw weerstandsvermogen (x € 1.000)

Omschrijving reserve	Wel in weerstandsvermogen	Niet in weerstandsvermogen
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017	
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	1.907	
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	-	187
Openbare ruimte	-	957
Woon- en leefomgeving	-	4.479
Openbare verlichting	-	124
Dienstverleningsprogramma	-	52
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	394	
Best.res. Gezondheidszorg vm Beilen	-	46
Conjunctuurreserve (C-reserve)	-	7.895
Waterplan	-	95
Alg. reserve Breedband	-	2.849
Reserve dekking kapitaallasten	-	2.221

Reserve dekking kapitaallasten wegen en bruggen	-	7.653
Lokaal onderwijsbeleid	-	99
Onderhoud gebouwen	-	528
Reserve riolering	-	818
Vervangingsinvesteringen	-	930
Personeel/organisatiestructuur	50	
Totaal overige bestemmingsreserves	5.368	28.933

Benodigde weerstandscapaciteit

Om de risico's in beeld te krijgen zijn de eerste 2 stappen uit het risicomanagementmodel uit de nota Weerstandsvermogen en risicomanagement 2015 gezet:

1. Risico identificatie
2. Risico beoordeling

Per risico is ingeschat hoe groot de kans is dat deze zich voordoet en wat de gevolgen hiervan kunnen zijn. Dit is gebeurd aan de hand van de tabellen Kansscore en Klasse.

Tabel: Kansscore

Kansscore	Omschrijving	Toelichting
1	Minder dan of 1 keer per 10 jaar	Zeer onwaarschijnlijk
2	1 keer per 5-10 jaar	Onwaarschijnlijk
3	1 keer per 2-5 jaar	Waarschijnlijk
4	1 keer per 1-2 jaar	Mogelijk
5	1 keer per jaar	Vrijwel zeker

Tabel: Klasse

Klasse	Financieel gevolg	Imagobeeld	Referentiebeeld
A	< € 75.000	Zeer klein	Geen bedreiging voor de doelstellingen
B	Tussen € 75.000 en € 250.000	Klein	Minimale bedreiging voor de doelstellingen
C	Tussen € 250.000 en € 1.000.000	Midden	Bedreiging voor de doelstellingen
D	Tussen € 1.000.000 en € 1.500.000	Groot	Ernstige bedreiging voor de doelstellingen
E	> € 1.500.000	Zeer groot	Zeer ernstige bedreiging voor de doelstellingen

Ieder risico krijgt in de begroting een risicoscore waaraan een risicopercentage hangt. Dit percentage vermenigvuldigd met het risico leidt tot een risicobedrag. Bij de jaarrekening is concreet het risicobedrag bepaald. Deze staan opgenomen in het risicoprofiel of risicocontrolematrix.

Risico's

Taakveld	Onderwerp	Omschrijving van het risico	Risicobedrag	I of S	Genomen beheersmaatregel
Beheer overige gebouwen en gronden	<u>Materiële Vaste Activa</u> Gronden die onder de overgangsregeling tot 1/1/2020 vallen en nog niet in exploitatie zijn genomen.	Dat de gronden niet voor 2020 in ontwikkeling worden genomen.	€ 2.300.000	I	Voorstel is om de gronden van Lieveing af te boeken tot marktwaarde en de overige plannen worden ontwikkeld. De ontwikkeling moet wel voor 2020 hebben plaatsgevonden
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	<u>Grondexploitatie</u> In exploitatie genomen gronden	De begrote lasten worden niet meer afgedekt door de begrote baten.	€ 400.000	I	Actuele plannen. Ondanks meerdere verkopen steeg de boekwaarde door de verplichte tussentijdse winstneming (POC methode). Het saldo van voorziening kon ook worden verlaagd.
Grondexploitatie (niet bedrijven-terreinen)	<u>Verspreide gronden</u>	Afwaarderen gronden die een hogere boekwaarden hebben dan de marktwaarde	€ 282.000	I	Gronden op marktwaardeniveau gebracht. Voorgesteld wordt om voor € 282.000 af te boeken.
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	<u>Gemeentefonds</u>	Op grond van de trap op en trap af methode wordt de gemeente gekort op het accres als het rijk minder uitgaven doet.	€ 175.000	I	Zoals er nu naar uitziet heeft het rijk in 2018 minder geld besteed. Hierdoor zal onze uitkering met circa € 175.000 worden gekort. De verrekening zal pas bij de meicirculaire plaatsvinden.
Diverse taakvelden	<u>Sociaal domein</u>	De lagere budgetten vanuit het rijk zijn budgetneutraal in de begroting opgenomen. Het risico bestaat dat dit niet door middel van de transformatie op te vangen is.	€ 400.000	S	Diverse beheersmaatregelen zijn genomen. Momenteel wordt het tekort op Jeugd opgevangen door meevallers op andere onderdelen. Alleen is de vraag I

					dit kunnen volhouden.
GR Alescon	<u>Re-integratie</u>	Alescon is in liquidatie. De vaststellings-overeenkomst met de FNV is voor de Belastingdienst en het Pensioenfonds aanleiding geweest een procedure te starten tegen Alescon.	PM	I	Alescon heeft bezwaar aangetekend. De procedure kan gevoerd worden tot de Hoge Raad.
Begraafplaatsen en crematoria	<u>Begraafplaatsen</u> <u>Begraafrechten</u>	Dat de begrote legesopbrengsten niet worden gerealiseerd	€ 70.000	I	Ondanks een bijstelling in de najaarsnota blijft de opbrengsten nog achter.
Overhead	<u>Overhead</u> Digitale dienstverlening	Welke schade een inbraak kan veroorzaken is nauwelijks te geven. Hangt af van de informatie die er wordt afgehaald en wat ermee wordt gedaan.	€ 75.000	I	Optimale beveiliging en jaarlijks via een audit toetsen.
Overhead	<u>Overhead</u> Garantiestellingen	De gemeente heeft nog 5 gewaarborgde geldleningen. Restant waarde is nog € 2,5 miljoen. Het risicobedrag stellen wij op 25%	€ 90.000	I	Wij kunnen hier niet zelf op sturen. Wij geven geen nieuwe garantstellingen meer af.
Wonen en bouwen	<u>Wonen en bouwen</u> Verhuur gemeentelijke gebouwen	Dat de gebouwen op strategische gronden niet meer worden verhuurd.	€ 25.000	I	
			€ 3.817.000		

Vaststellen weerstandsvermogen

Weerstandsvermogen 2018

Op basis van de berekende weerstandscapaciteit en het risicobedrag kan het weerstandsvermogen voor 2018 als volgt worden berekend:

Incidentele + structurele weerstandscapaciteit				8.171.000	= 2,14 %
Weerstandsvermogen =	-----	=	-----	3.817.000	
	Risicobedrag				

Uit deze eerste inventarisatie blijkt dat de gemeente ruimschoots in staat is om mogelijke risico's af te dekken.

Risico's matrix

In onderstaande matrix zijn de risico's samengevat naar kans- en effectscore. De grote risico's - risico's met een relatief hoge kans- en effectscore - staan in de rode cellen. De kleine risico's - risico's met een relatief lage kans- en effectscore - staan in de groene cellen. Per cel is het aantal risico's opgenomen dat in de betreffende categorie valt.

Effect		A	B	C	D	E
		< 75.000	75.000-250.000	250.000-1.000.000	1.000.000-1.500.000	> 1.500.000
Kans	5 1 per jr	0	1	0	0	0
	4 1 per 1-2 jr	1	0	0	0	0
	3 1 per 2-5 jr	0	2	0	0	1
	2 1 per 5-10 jr	0	2	0	0	0
	1 1 per > 10 jr	0	1	1	0	0

Financiële kengetallen

De 6 hier onder genoemde kengetallen worden in de tijd gevolgd en zo mogelijk afgezet tegen landelijke gemiddelden. Er zijn landelijk en lokaal geen normen vastgesteld.

Verloop van de kengetallen

	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Netto schuldquote	46%	61%	52%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	43%	55%	49%
Solvabiliteitsratio	39%	32%	38%
Grondexploitatie	23%	24%	25%
Structurele exploitatieruimte	3,7%	1,57%	1,1%
Belastingcapaciteit	92,9%	91,91%	93,47%

Netto schuldquote

De netto schuld weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen. De netto schuldquote geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
a.	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	38.694	48.924	35.205
b.	Netto vlottende schuld (cf. art. 49 BBV)	11.923	5.000	19.100
c.	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	79	100	912
d.	Financiële activa (cf. art 36 lid d, e en f BBV)	4.380	2.422	4.852
e.	Uitzettingen <1 jaar (cf. art. 39 BBV)	8.218	2.000	8.642
f.	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2.649	580	2.535
g.	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	37	-	34
h.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	77.236	80.462	75.609
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	46%	61%	52%

De netto schuldquote is een percentage dat ongeveer overeenkomt met het Europese schuldplafond van 60% van het bruto binnenlands product zoals dat voor de lidstaten van de Europese Unie geldt. Normaal bevindt de netto schuldquote van een gemeente zich ergens tussen de 0% en 100%. Met een schuldquote van 52% in 2018 kunnen we concluderen dat we ons schuldplafond op een aanvaardbaar niveau hebben.

Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

Om inzicht te verkrijgen in hoeverre sprake is van doorlenen wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). Op die manier wordt duidelijk in beeld gebracht wat het aandeel van de verstrekte leningen is en wat dit betekent voor de schuldenlast.

De wijze waarop de netto schuldquote gecorrigeerd voor de doorgeleende gelden wordt berekend is gelijk aan de netto schuldquote, met dien verstande dat bij de financiële activa ook alle verstrekte leningen worden opgenomen (zie artikel 36 lid b en c BBV).

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
a.	Vaste schulden (cf. art. 46 BBV)	38.694	48.924	35.205
b.	Netto vlottende schuld (cf. art. 49 BBV)	11.923	5.000	19.100
c.	Overlopende passiva (cf. art. 49 BBV)	79	100	912
d.	Financiële activa (cf. art. 36 lid b ,c, d, e en f BBV)	6.209	6.971	6.593
e.	Uitzettingen <1 jaar (cf. art. 39 BBV)	8.218	2.000	8.642
f.	Liquide middelen (cf. art. 40 BBV)	2.649	580	2.535
g.	Overlopende activa (cf. art. 40a BBV)	37	-	34
h.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves))	77.236	80.462	75.609
	Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen (A+B+C-D-E-F-G)/H * 100%	43%	55%	49%

Solvabiliteitsratio

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het balanstotaal. Het eigen vermogen van een gemeente bestaat volgens artikel 42 BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmingsreserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
a.	Eigen vermogen (cf. art. 42 BBV)	35.316	30.204	36.519
b.	Balanstotaal	91.286	95.067	95.910
	Solvabiliteit (A/B) * 100%	39%	32%	38%

De solvabiliteit geeft een goed beeld van de mate waarin een gemeente zijn bezittingen financiert met eigen vermogen of vreemd vermogen.

Het landelijk gewogen gemiddelde is 29%. Met 38% zitten wij dus ruim boven het gemiddelde.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van een gemeente. De boekwaarde van de voorraden grond is van belang, omdat deze waarde moet worden terugverdiend bij de verkoop. De accountant moet ieder jaar beoordelen of de gronden tegen een actuele waarde op de balans zijn opgenomen. In artikel 38, onderdeel a, van het BBV wordt gevraagd om in de balans afzonderlijk op te nemen:

Grond- en hulpstoffen gespecificeerd naar:

1. Niet in exploitatie genomen bouwgronden;
2. Overige grond- en hulpstoffen.

In onderdeel b van artikel 38 wordt gevraagd om 'onderhanden werk' te vermelden, hieronder vallen ook bouwgronden in exploitatie. Voor de berekening van dit kengetal worden de niet in exploitatie genomen gronden en de bouwgrond in exploitatie bij elkaar opgeteld en gedeeld door de totale baten uit de programmabegroting of jaarstukken (ingevolge artikel 17 BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage.

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
a.	Strategische gronden	8.195	8.195	8.195
b.	Bouwgrond in exploitatie (cf. art. 38 lid b BBV)	9.778	10.263	10.678
c.	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV (dus excl. mutaties reserves)	77.236	77.362	75.609
	Grondexploitatie (A+B)/C * 100%	23%	24%	25%

We hebben op 31 december 2018 bijna € 19 miljoen aan gronden. Hiervan is € 10,7 miljoen in exploitatie en € 8,2 nog niet in exploitatie genomen. De waardering hiervan is afhankelijk van de (verwachte) toekomstige verkopen. Dit wordt jaarlijks intern geanalyseerd en beoordeeld door de accountant.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van het structurele en reële evenwicht van de begroting wordt thans het onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. Bij incidentele lasten of baten gaat het om eenmalige zaken die zich gedurende maximaal drie jaar voordoen. Voorbeelden van structurele baten zijn de algemene uitkering en eigen belastinginkomsten. Bij structurele lasten zijn dat bijvoorbeeld de personeelslasten, kapitaallasten en bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen. Het onderscheid tussen structureel en incidenteel is ook in een notitie van de commissie BBV vastgelegd en moet conform het BBV ook in de begroting en jaarstukken worden onderbouwd. Een begroting waarvan de structurele baten hoger zijn dan de structurele lasten is meer flexibel dan een begroting waarbij structurele baten en lasten in evenwicht zijn.

In artikel 19 onderdeel c BBV wordt een overzicht gevraagd van de geraamde incidentele baten en lasten per programma, waarbij per programma tenminste de belangrijkste posten afzonderlijk worden gespecificeerd en de overige posten als een totaalbedrag kunnen worden opgenomen. In artikel 19 onderdeel d wordt een overzicht gevraagd van de beoogde structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. In artikel 23 BBV staat dat deze gegevens ook moeten worden verstrekt voor de meerjarenraming. Deze gegevens worden ook verstrekt bij de jaarrekening (zie artikel 19 BBV). Op basis van deze gegevens kan het saldo van de structurele baten en structurele lasten worden berekend. Daarbij wordt het saldo opgeteld van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17 onderdeel c BBV = exclusief mutaties reserves) en uitgedrukt in een percentage. Om dit kengetal te relateren aan het overzicht van baten en lasten is het noodzakelijk om de volgende cijfers te presenteren:

	(bedragen x € 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
a.	Totale structurele lasten	74.140	76.121	74.584
b.	Totale structurele baten	77.236	77.362	75.609
c.	Totale structurele toevoegingen aan de reserves	-	1.724	-
d.	Totale structurele onttrekkingen aan de reserves	-	-1.338	-
e.	Totale baten	84.279	78.086	90.810
	Structurele exploitatieruimte ((B-A)+(D-C))/(E) * 100%	3,7%	1,57%	1,1%

In de rekening van 2018 zijn alle structurele lasten afgedekt met structurele baten. Dit is in overeenstemming met de eisen van de provincie als toezichthouder.

Belastingcapaciteit

De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten. Het Coelo (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) publiceert deze lasten ieder jaar in de Atlas van de lokale lasten. Onder de woonlasten worden verstaan de OZB en de rioolheffing en reinigingsheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente.

De belastingcapaciteit van gemeenten wordt berekend door de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in jaar t (huidig jaar) te vergelijken met het landelijk gemiddelde in jaar t-1 (vorig jaar) en uit te drukken in een percentage. De (ongewogen) gemiddelde woonlasten van gemeenten in 2018 - op basis van de cijfers van het Coelo - bedragen € 721.

	(bedragen x 1.000)	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
a	OZB-lasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	228,00	231,00	232,00
b	Rioolheffing voor een gezin	238,50	238,50	238,50
c	Afvalstoffenheffing voor een gezin	205,00	205,00	205,00
d	Eventuele heffingskorting	-	-	-
e	Totale woonlasten voor gezin bij gemiddelde WOZ-waarde (a + b + c - d)	671,50	674,50	675,50
f	Woonlasten landelijke gemiddelde voor gezin in t-1	723,00 *	733,85	721,00**
	Woonlasten t.o.v. landelijke gemiddelde jaar t-1 (e / f) * 100%	92,88%	91,91%	93,47%

* Coelo-atlas 2017: pagina 68

** Coelo-atlas 2018: pagina 68

Analyse

Onze woonlasten zijn lager dan het landelijk gemiddelde. Ten opzichte van 2017 zijn in 2018 onze heffingen voor de afval en riolering niet gestegen. Alleen de OZB is met 1,5% gestegen.

Landelijk is er ten opzichte van 2017 een lichte daling.

Kapitaalgoederen

Een aanzienlijk deel van de aanwezige kapitaalgoederen zoals infrastructuur, gebouwen en plantsoenen is in beheer en onderhoud van de gemeente.

Door de gemeenteraad is hiervoor de verzamelnota onderhoud kapitaalgoederen vastgesteld.

De verzamelnota geeft inzicht in:

1. de beleidsuitgangspunten (= gewenste kwaliteit) uit de door de raad vastgestelde beleids- en beheersplannen.
2. het (meerjarig) financiële beslag dat voortvloeit uit deze beleidskeuzes.

Wegen

De gemeente Midden-Drenthe heeft als grote plattelandsgemeente een fors areaal aan wegen in beheer. Als wegbeheerder is de gemeente verantwoordelijk voor en aansprakelijk op goed onderhoud. Daartoe worden jaarlijks onderhouds- en reconstructiewerkzaamheden uitgevoerd.

In 2018 heeft de raad nieuw beleid vastgesteld. De uitgangspunten staan beschreven in het beleidsstuk "Midden-Drenthe op de goede weg! – Beleid onderhoud Wegen en Bruggen 2018 – 2028".

Samengevat komt het beleid er op neer dat we onze wegen, paden, bermen, bruggen en andere kunstwerken op het standaardniveau B onderhouden. Fietspaden en fietsroutes onderhouden we op het hogere niveau A evenals centrumgebieden en gebieden met een bijzondere status. Wegen met een beperkte verkeersfunctie onderhouden op een lager niveau dan standaard, niveau C.

Door de aanleg van bermverharding en passeerhavens willen we onze bermen verbeteren.

In 2018 zijn de onderhoudsbestekken, asfalt en elementen, opnieuw aanbesteed. Daarnaast is het bestek bermverharding en passeerhavens aanbesteed.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Raming 2018	Werkelijk 2018
Exploitatiebudget voor groot onderhoud	583	258	269
Exploitatiebudget voor klein onderhoud	344	290	325
Investering wegen en fietspaden	n.v.t.	1.286	1.173
Investering graskeien en passeerhavens	n.v.t.	423	663

Uitgevoerde werkzaamheden in 2018

In 2018 zijn de volgende werkzaamheden zijn o.a. uitgevoerd;

Bermverharding en passeerhavens:

- Gagelmaat Westerbork
- De Hammen Westerbork
- Westerborkerveld (tweede deel) Witteveen
- Meesterswijk Bovensmilde
- Van Lierswijk Bovensmilde
- Boerenlaan Smilde
- Vorrelveen Beilen
- Brunstingerveld Beilen

Elementen onderhoud:

- Ribesstraat Bovensmilde
- Diverse voetpaden Prins Clausstraat e.o. Smilde

- Heirweg binnen de kom in Garminge
- Heirweg tussen Garminge en Balinge

Asfaltonderhoud:

- Westerborkerveld (tweede deel) Witteveen
- Meesterswijk Bovensmilde
- Drijbersche Es Drijber
- Hogebrinksweg Elp
- Beilervaart (Musels tot brug Brunsting)
- Lagenweg Zwiggelte
- Vaartweg Smilde (i.c.m. reparatiewerkzaamheden omleiding Provincie)
- Wezuperweg Orvelte

De slijtlagen die niet in 2017 zijn uitgevoerd zijn wel in 2018 uitgevoerd. In 2018 stond alleen de Koningin Wilhelminalaan in Smilde op het programma.

Bruggen

Midden-Drenthe beheert en onderhoudt als onderdeel van de infrastructuur 80 bruggen en duikers verspreid over de gemeente.

Voor regulier onderhoud wordt het budget in de begroting ingezet. Voor ingrijpend onderhoud, renovaties en vervanging worden aparte kredieten aangevraagd.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Raming 2018	Werkelijk 2018
Exploitantiebudget regulier onderhoud	65	173	116
Bedrag voor vervanging bruggen (investering)	18	627	368

Uitgevoerde werkzaamheden regulier onderhoud

- herstelwerkzaamheden bruggen en beschoeiingen
- conservering brugleuningen
- reparatie betonrot
- schoonmaken bruggen
- reparaties houten brugdekken
- aanbrengen slijtlagen op brugdekken, diverse bruggen
- vervanging en reparatie van een steigers
- reparatie nabij landhoofden.

Niet alle werkzaamheden zijn in 2018 uitgevoerd. De slijtlagen op brugdekken(de val) en de conservering van brugleuningen zijn door omstandigheden uitgesteld en ingepland in 2019. Hierdoor is het budget niet volledig gebruikt.

Reconstructie en vervanging bruggen

In 2017 is het beleid onderhoud wegen en bruggen vastgesteld. Hier komen diverse projecten uit voort voor 2018 en verder. In 2018 is een krediet voor vervangen van bruggen € 301.000 beschikbaar gesteld en voor groot onderhoud bruggen € 312.000. Het groot onderhoud (8 betonbruggen) is aanbesteed voor € 244.000. De uitvoering is inmiddels gereed. Alleen komt er nog een technische oplevering.

De vervanging van vijf (houten) bruggen is aanbesteed voor € 168.000. De voorbereiding/productie is inmiddels gereed. Medio mei 2019 worden de bruggen geplaatst en opgeleverd.

Door een gunstige aanbesteding van beide bestekken en door nader onderzoek van een aantal duikers (wat gunstig uitviel) wordt verwacht dat het restant krediet in 2019 niet volledig zal worden besteed.

Riolering

Op grond van de Wet milieubeheer rust op de gemeente de zorgplicht voor een doelmatige inzameling en transport van stedelijk afvalwater dat vrijkomt binnen haar grondgebied. Verder is in de Waterwet geregeld dat de gemeente de zorgplicht heeft voor de doelmatige inzameling en transport van afvloeiend hemelwater. Ook is in de Waterwet geregeld dat de gemeente maatregelen moet treffen om structureel nadelige gevolgen van de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemming te voorkomen of te beperken voor zover doelmatig (Grondwaterzorgplicht).

Om aan de zorgplichten te voldoen zijn diverse voorzieningen (systemen) aangelegd. De gemeente dient de voorzieningen adequaat te beheren voor zover de gemeente beheerder is. Hoe de gemeente de voorzieningen beheert en financiert legt zij vast in een gemeentelijk rioleringsplan. In februari 2016 heeft de raad het nieuwe Watertakenplan 2016-2021 vastgesteld.

Rioolheffing

De exploitatielasten voortvloeiend uit het rioleringsplan worden gedekt uit de rioolheffing. Uitgangspunt bij vaststelling van de rioolheffing is dat zij kostendekkend moet zijn. De rioolheffing is € 238,50 in 2018 en is niet verhoogd.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Raming 2018	Werkelijk 2018
Bedrag voor onderhoud (excl. BTW)	878	979	738
Bedrag voor investeringen (excl. BTW)	763	2.891	485

Het budget voor investeringen 2018 is inclusief nog niet bestede kredieten uit voorgaande jaren. Ook in 2018 konden niet alle geplande werkzaamheden worden uitgevoerd. Vaak ligt daaraan ten grondslag dat de plannen op andere deelterreinen nog niet voltooid zijn.

Uitgevoerde werken in 2018

Er is ingezet op het vervangen en afkoppelen op diverse locaties. Naast de reguliere onderhoudswerkzaamheden vonden nog een aantal incidentele werkzaamheden plaats.

Investerings

Afkoppelen

Evenals in 2017 is in combinatie met de werkzaamheden in Westerbork aan de Hoofdstraat en het Van Weezelplein hemelwaterafvoer aangelegd en zijn de wegen en de grotere oppervlakken afgekoppeld. In Beilen zijn de rioolwerkzaamheden in de woonservicezone deelgebied A afgerond. Het hele gebied is nu afgekoppeld.

Vervangen

Naast de aanleg van het hemelwaterriool is in Westerbork ook het gemengde riool vervangen en vergroot. Dit geeft een aanzienlijke capaciteitsvergroting om zware buien te verwerken. Rondom de Westeres in Beilen is ook het vuilwaterriool vervangen.

De werkzaamheden voor het vervangen van de riolen in de Lindelaan en het Van Veenspark in Smilde, en de Brugstraat in Orvelte zijn in 2018 aanbesteed.

Vervanging pompen en gemalen

In 2018 zijn geen pompen en gemalen vervangen.

Veiligheid diverse oevers

In Nieuw-Balinge is van de Verlengde Middenraai de beschoeiing vervangen en is deze gebaggerd. De werkzaamheden zijn samen met waterschap Drents Overijsselse Delta uitgevoerd. De overige werkzaamheden voeren we in 2018 uit.

Openbaar groen

De kaders voor het onderhoud van het openbaar groen zijn vastgelegd in het Landschapsbeleidsplan (buiten bebouwde kom) en Groenbeleidsplan (binnen bebouwde kom).

Landschapsbeleidsplan

In het Landschapsbeleidsplan (vastgesteld 2012) staat de gemeentelijke visie op het landschap in het buitengebied. Doel is onder meer om de verschillende landschapstypen te versterken. Voor het beheer van bermen, bomen, sloten en struiken zijn richtlijnen aangegeven.

Groenbeleidsplan

Het Groenbeleidsplan 2016-2025 is in maart 2016 vastgesteld. Dit plan gaat over het groen binnen de bebouwde kommen.

Doel van het Groenbeleidsplan is een samenhangend beleid en beheer van het openbaar groen. Ook is aangegeven waar de groenstructuur versterkt zou kunnen worden. Het plan bevat naast algemene uitgangspunten en richtlijnen per kern een uitwerking met onder andere een groenstructuurkaart. Het versterken van de groenstructuur en renovatie van oudere plantsoenen gebeurt zoveel mogelijk met inspraak van bewoners. Eind 2016 is een nieuwe bomenverordening vastgesteld.

Groenonderhoud

Het areaal groen en bomen is opgenomen in een geautomatiseerd beheerprogramma. De boominspectie 's voeren wij in eigen beheer uit, hiermee voldoen wij uit aan onze zorgplicht. Het groenonderhoud voor de hele gemeente wordt uitbesteed op basis van een bestekken. In dit bestek wordt de gewenste kwaliteit omschreven en wordt per m² afgerekend. werkvoorzieningschap Stark voert de meeste werkzaamheden uit. Daarnaast hebben we in 2017 een pilot gedraaid met twee aannemers om te ervaren hoe zij het werk in het groen kunnen uitvoeren en daarbij de medewerkers van Alescon (nu Stark) aansturen. Dit om de productiviteit en de kwaliteit in het groen te verbeteren. De pilot heeft positieve maar ook knelpunten opgeleverd. De pilot wordt is eind 2018 afgerond.

Eikenprocessierups

De bestrijding van de voorlichting en bestrijding van de eikenprocessierupsen wordt steeds intensiever. Er wordt steeds meer ingezet op preventieve bestrijding:

- Preventieve bespuitingen met biologische middelen.
- Natuurvriendelijke maaibeleid.
- Ophangen van nestenkasten voor vogels.

Toch moeten wij rekening houden dat de hinder de komende jaren nog zal toenemen.

Duurzaam bermbeheer

In 2017 is ook beleid Duurzaam bermbeheer vastgesteld. In 2018 zijn we de bermen meer duurzaam gaan beheren. Het ecologische deel maaien is fors uitgebreid. In 2019 worden de onderhoudsniveau van naastgelegen bermen en de watergangen gelijkgetrokken.

Onkruidbestrijding

Sinds 2016 bestrijden we het onkruid niet meer chemisch, maar op een duurzamere manier (borstelen, hete lucht, stoom). De onkruidbestrijding is gecombineerd met het straatvegen, omdat deze onlosmakelijk met elkaar zijn verbonden. Ook een voordeel hiervan is, dat de verantwoordelijkheid bij één partij ligt.

Budgetten (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Raming 2018	Werkelijk 2018
Bedrag voor onderhoud	2.215	2.573	2.559
Bestedingsplan	0	100	8

Het betreft hier de kosten van onderhoud bermen en wegbeplanting, kerntaken landschap en bossen, plantsoenen en wandelpaden en kerntaken groenvoorziening.

Uitgevoerde werken in 2018

De belangrijkste activiteiten zijn groenonderhoud (o.a. grasmaaien, onkruidbeheersing, snoei) boominspecties, bestrijding eikenprocessierups, uitvoering nestkastenproject, bermonderhoud en bermbeheer, voorbereiden groenplan Beilen, voorbereiden bloemenmengsels buiten de bebouwde kom, meer beheer gericht op natuurvriendelijke en bloemrijke bermen en gazons.

Openbare verlichting

Kerncijfers

Areaal	aantal
Lichtmasten:	8.118 stuks
• waarvan met LED-verlichting	1.688 stuks
Elektriciteitsverbruik per jaar:	
• 2013	1.092.800 kWh
• 2014	1.055.600 kWh
• 2015	1.008.700 kWh
• 2016	1.130.100 kWh
• 2017	972.700 kWh
• 2018	976.400 kWh

Vervangingswaarde: € 8 miljoen

Ambities voor het begrotingsjaar

Het beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting is in 2013 vastgesteld.

Bij verduurzaming van de verlichting is er aandacht voor de volgende aspecten:

- Gelijkmatigheid van de verlichting
- Verlichtingssterkte

- Energiebesparing
- Lichthinder, lichtvervuiling en duisternis en materialisatie

Binnen bestaande budgetten is ruimte voor de uitvoering deze maatregelen.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Raming 2018	Werkelijk 2018
Exploitatiebudget voor onderhoud	255	288	256
Uitvoering beleidsplan	76	50	42

Realisatie 2018

Vanuit de planperiode 2013 tot 2023 zijn de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Er zijn, conform vervangingsplan 2018, 100 armaturen vervangen, uitvoering ervan loopt door in voorjaar 2019.
- Er zijn, conform vervangingsplan 2018, 30 masten vervangen, uitvoering ervan loopt door in voorjaar 2019.
- In voorjaar en zomer 2018 zijn werkzaamheden minimaal geweest als gevolg van de overgang van externe beheerspartijen (van Nobralux naar Montad). Het opstellen van het vervangingsplan 2018 is gestart in najaar 2018. Herstelwerkzaamheden aan openbare verlichting zijn gewoon uitgevoerd.
- Het statisch dimmen van armaturen gebeurt doorlopend, na vervanging van armaturen.
- Op enkele plaatsen is de kom indicatie-verlichting verwijderd.

Speelvoorzieningen

Met de speelvoorzieningen in buurten, dorpen en op schoolpleinen, stimuleren we kinderen om buiten te spelen, op een eigen plek elkaar te ontmoeten en zelf de wereld om zich heen te laten ontdekken.

Bewonersparticipatie is een belangrijk onderdeel daarbij.

Het aantal speeltoestellen in de gemeente is nu circa 1.100 (inclusief schoolpleinen).

Beleidsplan speelvoorzieningen 2011-2020

In 2011 is het beleidsplan voor de speelvoorzieningen in Midden-Drenthe 2011-2020 vastgesteld.

Gestreefd wordt naar een verbetering van de spreiding van de speelvoorzieningen, waarbij gekeken wordt naar het aantal kinderen in een buurt of dorp en hun leeftijd. Het beleid is gericht op het stimuleren van de lichamelijke en sociale ontwikkeling van kinderen. Vooral voor de groep van 9-14 jaar worden naar aanleiding van het beleidsplan meer voorzieningen gerealiseerd. Daarnaast willen we ook de betrokkenheid van bewoners bij hun buurt en het omzien naar elkaar stimuleren.

Bewonersparticipatie

De realisatie van speelvoorzieningen in buurten en dorpen vindt in Midden-Drenthe in principe slechts plaats wanneer vrijwilligers bereid zijn het dagelijkse beheer en het klein onderhoud van de speelvoorziening op zich te nemen. Groot onderhoud, vervangingen en veiligheidsinspecties worden gedaan door de gemeente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een overeenkomst. Speeltuinoverleg Midden-Drenthe behartigt de belangen van de speeltuin vrijwilligers. De vrijwilligersorganisatie ontvangt een bijdrage voor beheer, onderhoud en activiteiten. De bijdrage is mede afhankelijk van het aantal toestellen.

Schoolpleinen

In 2014 zijn nieuwe overeenkomsten voor onbepaalde tijd gesloten met stichting OBOMD en COG Drenthe. Alle schoolpleinen bij de reguliere basisscholen zijn openbaar toegankelijk en vallen onder

speelvoorzieningenbeleid. Er zijn afspraken gemaakt over onder meer aansprakelijkheid, aantal toestellen en onderhoud.

Veiligheid

Op speelvoorzieningen is het Warenwetsbesluit attractie- en speeltoestellen van toepassing.

Op grond van dit besluit is de beheerder verplicht de toestellen goed te onderhouden. In een logboek moeten per toestel gegevens m.b.t. onderhoud, inspecties, vervanging onderdelen, reparaties en ongevallen worden bijgehouden.

Data beheer

Alle speelvoorzieningen, contracten, inspecties, etc. zijn in een nieuw beheerssysteem ondergebracht.

Dit systeem (ABS) is gekoppeld aan Midnet. Hierdoor kan op een vlotte manier inzicht worden verkregen op het onderhoud en maatregel van elke speeltoestel.

Budget (bedragen x € 1.000)	Werkelijk 2017	Raming 2018	Werkelijk 2018
Bedrag voor onderhoud en reparatie zandbakken en speeltoestellen	189	183	209
Investing	25	0	0

Uitgevoerde werken in 2018

Het budget is besteed aan onderhoud en vervanging van de speeltoestellen, ondergronden en zandbakken door de gemeente, en een subsidie aan de speeltuinverenigingen. Daarbij wordt kritisch gekeken naar vervanging, door het vastgestelde beleidsplan en de daarin vastgestelde normen aan te houden. Werkzaamheden zijn altijd in overleg met de vrijwilligersorganisaties. Bij grotere projecten is er overleg met de buurt.

Projecten die in 2018 zijn gerealiseerd:

- Elp, aanpassen van diverse speelvoorzieningen in De Gloep en de Westerkampen.
- Spier, verminderen van speeltoestellen
- Beilen, aanpassen en vernieuwen speelvoorzieningen in 't Spiek rondom de spiekvijver.
- Westerbork, aanpassen en vernieuwen speelvoorzieningen in de Koelkamp.
- In meerdere speeltuinen zijn als gevolg van technische veroudering toestellen vervangen.

Alle zijn met inzet van bewoners gerealiseerd.

Gemeentelijke gebouwen

Het betreft hier het regulier onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen.

Het beheer en onderhoud van de gemeentelijke gebouwen is een veelomvattende activiteit. De financiële middelen die hier jaarlijks voor nodig zijn worden betaald uit het aanwezige budget onderhoud gemeentelijke gebouwen. Indien het budget niet toereikend is dan wordt het overige onttrokken aan de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. Een overschot wordt toegevoegd aan de bestemmingsreserve.

Om de kosten van het onderhoud zo laag mogelijk te houden is er binnen het vastgestelde onderhoudsbeleid voor gekozen om per soort gebouw onderhoudsniveaus te hanteren (collegebesluit van 16 september 2008).

Per gebouw is het onderhoudsniveau vastgelegd:

- a. hoog onderhoudsniveau: gemeentehuis
- b. gemiddeld onderhoudsniveau: overige gebouwen
- c. redelijk onderhoudsniveau: werkplaatsen en stallingsruimten

Voor enkele categorieën gebouwen gelden naast het onderhoudsbeleid enkele aanvullende / afwijkende regels.

Sportaccommodaties

In de gemeente bestaat tussen de sportaccommodaties verschil in exploitatie en beheer. Naast de accommodaties die wij zelf exploiteren zijn er de (deels) verzelfstandigde accommodaties.

Laatstgenoemde categorie ontvangt van ons een bijdrage in de exploitatiekosten. De bijdragen worden jaarlijks geïndexeerd op basis van een vooraf afgesproken set van indexcijfers. Voor 2018 bedraagt de index 0,3%. Het betreft de volgende accommodaties:

Bedragen x € 1.000

Exploitatiekosten verzelfstandigde accommodaties	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Werkelijk 2018
Sportcomplex Hooghalen	36	36	36
Sportcomplex Noord-West Beilen	62	62	62
Sportcomplex Wijster	46	46	46
Korfbalaccommodatie Beilen	11	11	11
Tennisbanen Beilen	11	11	11
Tennisbanen Smilde	11	11	11
Tennisbanen Westerbork	9	9	9
Sportcomplex Smilde	0	8	8

Dorpshuizen

Op 27 mei 2004 heeft de raad de Koersnotitie Dorpshuizen Midden-Drenthe vastgesteld. De koersnotitie bevat onder meer de volgende afspraken:

- a. Klein en preventief onderhoud komt voor rekening van het dorpshuisbestuur.
- b. Groot onderhoud wordt uitgevoerd en georganiseerd door de dorpshuisbesturen. De kosten komen voor rekening van de gemeente. Bij gecombineerde dorpshuizen (+school: Balinge) vindt een verrekening plaats. De financiële bekostiging vindt plaats vanuit het budget onderhoud gemeentelijke gebouwen.
- c. De gemeente levert een bijdrage van maximaal 50%, tot een maximum van € 100.000 in de verbouwkosten voor functionele aanpassingen (50% regeling). De financiële dekking moet dan plaatsvinden vanuit de bestedingsruimte.

Aula's

In het kader van de harmonisatie zijn het beheer en het klein onderhoud van de aula's in Westerbork en Smilde overgedragen aan de betreffende aula verenigingen. Wij blijven eigenaar van de gebouwen. Eigendom, beheer en onderhoud van de aula in Beilen was en blijft in handen van de stichting. Voorafgaand aan de harmonisatie zijn de drie de aula's in 2006 / 2007 toekomstbestendig gemaakt.

Voor het groot onderhoud van de aula's geldt de 'dorpshuizenconstructie'. De vereniging / stichting zorgt er in overleg met de gemeente voor dat het groot onderhoud wordt georganiseerd en uitgevoerd. De kosten zijn voor rekening van de gemeente. De financiële bekostiging vindt plaats vanuit het budget onderhoud gemeentelijke gebouwen.

Uitgevoerde werken in 2018

Het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen vindt plaats op basis van de betreffende geactualiseerde jaarschijf uit het meerjarenonderhoudsprogramma (o-prognose).

Voor het onderhoud aan de gemeentelijke gebouwen is in de begroting een budget van € 500.000 beschikbaar. In de basis begroting 2018 was voor de uitvoering van diverse onderhoudsmaatregelen een bedrag van € 524.000 opgenomen. Bij de voorjaarsnota is dit verhoogd met € 108.000 en bij de najaarsnota heeft nog een toevoeging van € 34.000 plaatsgevonden. In het totaal was € 666.000 beschikbaar voor onderhoud. Hiervan is € 397.000 werkelijk besteed. Het verschil is € 269.000 (€ 666.000 - € 397.000), waarvan € 104.000 is toegevoegd aan de bestemmingsreserve onderhoud gebouwen.

Verloop bestemmingsreserve onderhoud gebouwen 2016 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Bestemmingsreserve	429	104	5	528

De werkelijke uitgaven bedroegen € 458.000. Gespecificeerd ziet het er als volgt uit.

Bedragen x € 1.000

Uitgaven onderhoud gebouwen	Werkelijk 2017	Begroot 2018	Werkelijk 2018
Sportcomplexen	40	56	23
Sporthallen	83	141	78
Gymlokalen	27	43	52
Zwembaden	103	93	66
Dorpshuizen	20	79	51
Woningen	0	11	5
Baaruhuisjes	2	4	1
Aula's	47	12	4
Brandweerkazernes	8	19	6
Gemeentehuis	62	89	83
Multifunctionele accommodaties	21	68	17
Werkplaatsen	9	35	14
Diversen	5	2	2
Totaal	427	652	402

- Op de post Sportcomplexen is minder uitgegeven dan geraamd, omdat de bovenramen van de kantine van sportcomplex Perkenlag nog vervangen moeten worden dit is uitgesteld tot het voorjaar van 2019.
- Op de post Sporthallen is minder uitgegeven dan geraamd, omdat een aantal werkzaamheden zijn doorgeschoven naar 2019.
- Op de post Gymlokalen is in 2018 meer uitgegeven dan geraamd omdat de het vervangen van de boiler inclusief asbestsanering niet was geraamd voor 2018.

- Op de post Zwembaden is minder uitgegeven dan geraamd, omdat het binnenschilderwerk van de zwemzaal in Smilde is uitgesteld tot de zomer van 2019.
- Op de post Aula's is minder uitgegeven dan geraamd omdat de dakrenovatie van het mortuarium in Westerbork is doorgeschoven naar het voorjaar van 2019.
- Op de post Brandweerkazernes is minder uitgegeven dan geraamd, omdat het uitvoeren van het binnenschilderwerk is doorgeschoven naar 2020.
- Op de post multifunctionele accommodaties is minder uitgegeven dan geraamd omdat de renovatie van het ketelhuis van MFA Smilde vanwege de voorgenomen verkoop niet is uitgevoerd.
- op de post Werkplaatsen is minder uitgegeven dan geraamd, omdat de dakrenovatie van de garage van de werkplaats in Beilen is doorgeschoven naar 2019.

Bedrijfsmiddelen

Om de bedrijfsvoering van de organisatie zo optimaal te kunnen uitvoeren beschikken wij over goed functionerende bedrijfsmiddelen. Het betreft materieel voor wegen en groen, automatisering, facilitair en materiaal voor sport- en welzijnsaccommodaties.

Hiervoor beschikken wij over een geactualiseerde meerjarig vervangingsschema. Hierin staan alle vervangingen van onze bedrijfsmiddelen meerjarig gepland.

Verloop van de beschikbare middelen voor vervangingen.

Vervaningsgroep	Besteed in 2017	Beschikbaar in 2018	Besteed in 2018	Restant
Automatisering	164	451	221	230
Dienstverleningsprogramma	110	416	207	209
Materiaal team buitendienst	105	404	479	-74
Sport	72	110	27	83
Totaal investeringen	451	1341	934	448

De uit deze investeringen en de oude niet afgeschreven investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden ten laste gebracht van de bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen. Vanuit de exploitatie wordt jaarlijks een bedrag toegevoegd aan de bestemmingsreserve. Hiermee kunnen wij de jaarlijkse schommelingen in de kapitaallasten opvangen.

Verloop bestemmingsreserve vervangingsinvesteringen 2018 (Bedragen x € 1.000)				
	Saldo 1-1-2018	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Bestemmingsreserve	837	684	590	930

Financiering (Treasury)

Inleiding

Jaarlijks wordt zowel in de begroting als in de jaarrekening een paragraaf Financiering opgesteld met als doel het treasurybeleid van de gemeente in beeld te brengen. In de begroting komen de concrete beleidsplannen aan de orde, terwijl in het jaarverslag de realisatie van de het beleid wordt beschreven.

De gemeentelijke treasuryfunctie omvat het financieren van gemeentelijk beleid (de programma's) en het uitzetten van geldmiddelen die niet direct nodig zijn.

Meer specifiek houdt dit in:

- het zorgen voor de tijdige beschikbaarheid van benodigde geldmiddelen tegen acceptabele condities;
- het beheersen en bewaken van financiële risico's die aan de financiële posities en geldstromen van de gemeente zijn verbonden;
- het minimaliseren van de kosten van het beheer van de financiële posities en geldstromen;
- het optimaliseren van het rendement op overtollige liquide middelen. Door de invoering van het schatkistbankieren is dit niet meer aan de orde. Dagelijks storten wij onze overtollige middelen af naar het Rijk.

Schatkistbankieren

De decentrale overheden moeten sinds 2014 schatkistbankieren. Schatkistbankieren houdt in dat rekening courant tegoeden van decentrale overheden moeten worden aangehouden in de Nederlandse schatkist. Hierdoor zal de Nederlandse staat minder geld hoeven te lenen op de financiële markten en zal de staatsschuld dalen.

Dit betekent dat we iedere werkdag onze rekening courant tegoeden afstorten bij de schatkist.

Beleidskader

De Wet financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft voorschriften met betrekking tot het aantrekken van geldleningen, het uitzetten van middelen en het verstrekken van garanties. Van belang hierbij is dat deze activiteiten geschieden in het kader van het uitoefenen van de publieke taak. Uitzetting van tijdelijk overtollige middelen dient een voorzichtig karakter te hebben en mag niet gericht zijn op het verschaffen van inkomen door het lopen van overmatige risico's.

Het kader van het financieringsbeleid is vastgelegd in de Financiële verordening gemeente Midden-Drenthe ex artikel 212 Gemeentewet van 15 december 2016. Met de verordening stelt de raad op hoofdlijnen de spelregels voor het financiële beleid, de financiële organisatie en het financiële beheer vast. In artikel 14 wordt de financieringsfunctie behandeld. Dit zijn de uitvoeringsregels van het treasury beleid.

Marktontwikkeling en rentevisie

Bepalend voor de ontwikkelingen van de korte rente is het monetaire beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Doelstelling is om de inflatie onder de 2% per jaar te houden. Daarnaast verzorgt de ECB onder andere de uitgifte van bankbiljetten, verricht de ECB valutamarktoperaties en probeert de ECB een goede werking van het internationale betalingsverkeer te bevorderen. Op 10 maart 2016 verlaagde de ECB de refirente (herfinancieringsrente) voor het laatst met vijf honderdste procent naar 0,000%.

De lange rente (20 jaar) is eind 2018 1,25% (was eind 2017 1,3%) en is in relatie tot de korte rente relatief hoog. Dit wordt vooral veroorzaakt door de opslag (risicopremie) die door de marktpartijen wordt verdisconteerd in het rentetarief. We hebben voor het laatst per 1 november 2017 een langlopende geldlening afgesloten van € 2,75 miljoen voor 20 jaar tegen een rente van 1,29%.

Verwachte liquiditeits ontwikkeling

Financieringsstructuur

De rentekosten worden berekend met gedeeltelijk een vast percentage en gedeeltelijk met een omslagpercentage. Dit is afhankelijk van de investering die gedaan is. Normaal gesproken wordt gerekend met het omslagpercentage.

Per 1 januari 2018 was er sprake van een financieringstekort van € 2,6 miljoen. Het financieringstekort wordt gefinancierd met kort geld.

De rentekosten waren in 2018 € 2,7 miljoen, terwijl er € 2,8 miljoen in de primitieve begroting geraamd was.

Leningenportefeuille

Onze langlopende leningenportefeuille had op 1 januari 2018 een schuldrestant van € 38,7 miljoen. De gemiddelde rente op de leningenportefeuille bedraagt in 2018 3,5%. Omdat we dit jaar aflossingen hebben gedaan van € 3,5 miljoen, is de schuldrestant op 31 december 2018 € 35,2 miljoen. De BNG bank is de grootste geldverstrekker.

De leningenportefeuille van de gemeente ziet er als volgt uit:

Omschrijving	Saldo op 01-01-2018	Opgenomen geldleningen	Aflossingen	Saldo op 31-12-2018	Rente	Gemid- deld %
1. Leningen BNG	34.031.359	-	3.217.187	30.814.170	1.212.466	3,56
2. Leningen overige banken	4.655.877	-	272.268	4.383.609	139.663	3,00
3. Leningen pensioenfondsen	-	-	-	-	-	-
4. Overige leningen	-	-	-	-	-	-
	38.687.236	-	3.489.456	35.197.780	1.352.129	3,5

De Wet fido kent een tweetal wettelijke normen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm. Die beogen de renterisico's van lagere overheden binnen de perken te houden en te beheersen. Beide normen worden hierna toegelicht.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet geeft de toelaatbare omvang van de netto vlottende schuld (kortlopende geldleningen tot een jaar) aan en dient derhalve om het renterisico op de korte termijn te beheersen.

Voor 2018 is de kasgeldlimiet bepaald op 8,5% van het uitgaventotaal van de begroting 2018. Het begrotingstotaal 2018 bedraagt € 81,3 miljoen, waarmee de kasgeldlimiet uitkomt op € 6,9 miljoen. Ieder kwartaal wordt de stand van de netto vlottende schuld getoetst aan de kasgeldlimiet. De We

financiering decentrale overheden (Wet fido) geeft de mogelijkheid drie achtereenvolgende kwartalen de kasgeldlimiet te overschrijden (artikel 4, lid 2). Ons beleid is zo lang mogelijk gebruik te maken van deze mogelijkheid, omdat een kasgeldlening goedkoper is dan een langlopende geldlening. Uit onderstaande tabel is het verloop van de kasgeldlimiet te zien.

Onderstaande tabel geeft het verloop van de kasgeldlimiet weer (x € 1.000):

Stappen (1-4)	(1) Vlottende schuld	(2) Vlottende middelen	(3) Netto vlottend(+) of overschot middelen(-)
(1) - (2) = (3)			
Ultimo kwartaal 1	18.761	12.873	5.888
Ultimo kwartaal 2	18.150	13.712	4.438
Ultimo kwartaal 3	13.919	10.641	3.458
Ultimo kwartaal 4	10.875	4.696	6.179
(4) gemiddelde van (3)			4.991
Stappen (5-9)	Variabelen		Bedragen
(5)	kasgeldlimiet (KGL)		6.909
(6a) = (5) > (4)	ruimte onder de KGL		1.918
(6b) = (4) > (5)	overschrijding van de KGL		
Berekening kasgeldlimiet (5)			
(7)	Begrotingstotaal		81.284
(8)	Percentage regeling		8,5
(5) = (7) x (8) / 100	Kasgeldlimiet		6.909

Renterisiconorm

De renterisico's op de langlopende financieringsmiddelen wordt ingekaderd door de renterisiconorm. Jaarlijks mogen de renterisico's bij een renteherziening en herfinanciering niet hoger zijn dan 20% van het lastentotaal van de begroting. Het doel van de renterisiconorm is het realiseren van een spreiding van de leningenportefeuille waardoor fluctuaties in de rente geleidelijk doorwerkt in de rentelasten van de gemeente.

De komende jaren laat de portefeuille een mooi gespreid renterisicoprofiel zien. De leningenportefeuille blijft ruimschoots binnen de gestelde risiconorm. In het jaar 2023 zal er een renteaanpassing plaatsvinden van een op dat moment € 2,5 miljoen grote geldlening. Dit betekent dat de toekomstige financieringsbehoefte tegen elke gewenste looptijd ingedekt kan worden en goed ingespeeld kan worden op renteontwikkelingen op de geld- en kapitaalmarkt.

De onderstaande tabel geeft het verwachte verloop voor 2018-2021 van de renterisiconorm.

Stap	Variabelen renterisiconorm	2018	2019	2020	2021
(1)	Renteherzieningen	-	-	-	-

Stap	Variabelen renterisiconorm	2018	2019	2020	2021
(2)	Aflossingen	3.489	3.494	3.498	3.475
(3)	Renterisico (1+2)	3.489	3.494	3.498	3.475
(4)	Renterisiconorm	16.257	16.257	16.257	16.257
(5a) = 4>3	Ruimte onder renterisiconorm	12.768	12.763	12.759	12.782
(5b) = 3>4	Overschrijding renterisiconorm				
	Berekening renterisiconorm				
	Begrotingstotaal jaar T	81.284			
(4a)	Percentage	20			
(4b)	Regeling				
	Renterisiconorm jaar T	16.257			
(4)	= 4a*4b/100				

Het begrote lastentotaal voor 2018 was € 81,3 miljoen waarmee de renterisiconorm op € 16,3 miljoen uitkomt (20% van € 81,3 miljoen).

Bedrijfsvoering

Het gaat bij bedrijfsvoering om het antwoord op de vraag: hoe richt het college de ambtelijke organisatie zo in, dat die de beleidsdoelen realiseert, zo effectief en efficiënt mogelijk.

Daarbij gaat het allereerst om de mensen, de medewerkers. Zij zijn het belangrijkste kapitaal van de organisatie. Hun handelen is het meest bepalend voor succes. Daaraan geven we verderop in deze paragraaf aandacht bij het onderdeel Organisatieontwikkeling.

Vervolgens gaat het er ook om hoe de organisatie als geheel de werkzaamheden heeft ingericht. De belangrijke werkprocessen liggen daarom schriftelijk vast.

Daarbij maken we onderscheid tussen primaire processen (het verlenen van uitkeringen, vergunningen e.d.) en ondersteunende processen (organisatieontwikkeling, personeelsbeleid, financiën e.d.).

In de paragraaf Bedrijfsvoering gaat het om een aantal van deze ondersteunende processen.

Taakveld overhead en verdeling apparaatskosten

Om de raad meer inzicht te geven in de totale kosten van de overhead voor de gehele organisatie en meer zeggenschap over die kosten te geven, is in de BBV bepaald dat in de begroting een apart overzicht opgenomen wordt van de overheadkosten.

Onder overhead vallen alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces. Ondersteunende taken zijn niet direct dienstbaar aan de externe klant of het externe product. Wanneer deze ondersteunende taken worden uitbesteed, behoren de uitbestedingskosten bedrijfsvoering tot de overhead.

Door deze definitie te gebruiken kan een eenduidig inzicht worden gegeven in de kosten die direct zijn toe te rekenen aan bepaalde taakvelden. Bijvoorbeeld de personeelskosten van de medewerkers van een bepaalde afdeling, rente en afschrijvingslasten en andere kosten die direct verband houden met het betreffende taakveld.

De kosten van overhead worden verantwoord onder het programma Algemene middelen. Netto was de overhead € 641.000 lager dan begroot.

Organisatieontwikkeling

In 2018 is de ambtelijke organisatie met 3 afdelingshoofden en elf nieuwe teams aan de slag gegaan met de ontwikkeling van onze mensen en verdere professionalisering van de organisatie.

Met de inzet van de teamleiders is de span of control kleiner geworden waardoor er allereerst meer tijd en aandacht is voor coaching van de huidige medewerkers. Centraal hierin is de focus op hun ontwikkeling voor nu en in de toekomst.

Het tweede deel van 2018 heeft in het teken gestaan van het organisatieonderzoek BMC naar het functioneren van de ambtelijke organisatie. Doel van dit onderzoek was om beeld te krijgen wat de oorzaken zijn van het huidige functioneren van de organisatie. Vanuit de analyse te komen tot verbetervoorstellen. Alle aspecten van het functioneren van de organisatie komen aanbod.

Halverwege december heeft BMC de voorlopige resultaten gedeeld met de gehele organisatie. Op 15 januari 2019 zijn de bevindingen in een kernboodschap breed gedeeld. Het advies van BMC luidde dat er stevige ingrepen noodzakelijk zijn om als organisatie duurzaam fit te worden. Het herstel zal de nodige tijd en energie gaan kosten. Tegelijkertijd zijn er veel betrokken medewerkers en teams waarmee er gewerkt kan worden aan een wenkend perspectief.

Met de komst van een interim gemeentesecretaris begin 2019 zal het advies en de aanbevelingen van BMC verder vorm worden gegeven.

Personeelsbeleid

Binden en boeien zijn de speerpunten voor het HR-beleid in 2019.

Allereerst is er aandacht voor de huidige medewerkers. Centraal daarbij blijft de focus op hun ontwikkeling. Zij moeten de ambitie van de organisatie waar maken, zij maken het verschil. Vandaar dat er hard gewerkt wordt aan een nieuwe, moderne systematiek voor het voeren van ontwikkelgesprekken.

Daarnaast wordt het steeds belangrijker om verder te kijken dan de dag van vandaag. Daarom werken we verder aan strategische personeelsplanning.

Daarnaast blijft veiligheid, gezondheid en welzijn hoog op de agenda staan. Het afgelopen jaar is, in nauwe samenwerking met de ondernemingsraad, een concept plan van aanpak in het kader van de Risico-inventarisatie en -evaluatie (RI&E) opgesteld. Komend jaar zal deze definitief vastgesteld en concreet uitgevoerd worden.

In 2019 wordt de voorbereiding voor het inwerkingtreden van de wet normalisatie rechtspositie ambtenaren gedaan. De implementatie van deze wetgeving die ingaat per 1 januari 2020 vraagt de nodige inspanning van de advies afdeling. Met name de juridisch- en personeelsadviseurs zullen zorgen voor het aanpassen van de benodigde producten en diensten.

Financiën en controlling

De uitgangspunten voor het financieel beleid zijn vastgelegd in verschillende verordeningen en afspraken zoals het coalitieakkoord 2018-2022 en de financiële verordening gemeente Midden-Drenthe. In 2018 hebben er geen wijzigingen in het financieel beleid plaatsgevonden.

In 2018 zijn mooie stappen gezet naar het verbeteren van de interne controle. Daarbij lag de focus vooral op het sociaal domein en dossiervorming in het algemeen.

Communicatie

Uitgangspunt voor onze communicatie is en blijft, op tijd en transparant communiceren. Daarbij richten we ons steeds meer op maatwerk: wat is de vraag van onze inwoners en welke doelgroep bereiken we het beste met welk middel, welke onderwerp en welke doelgroep vraagt om welke mix van middelen? Een afweging die we iedere keer weer moeten maken.

Communicatiemiddelen

We hebben het afgelopen jaar gebruik gemaakt van veel verschillende communicatiemiddelen: van brieven en posters tot tijdschriften en sociale media. We hebben in het afgelopen jaar de inzet van sociale media verder geïntensiveerd. We hebben een aantal keren 'advertentieruimte' gekocht om onze berichten nog meer onder de aandacht te brengen en schakelen regelmatig collega's is om verschillende activiteiten in beeld en tekst via Sociale media te delen met onze inwoners.

Thuisblijver

Samen met de WelWoZo partners hebben we via twee edities van de Thuisblijver en de organisatie van een gezond leven markt, het 'langer, plezierig thuiswonen' onder de aandacht gebracht.

Schriftelijke communicatie

We hebben ook in 2018 ingezet op de kwaliteit van onze schriftelijke communicatie. Elke afdeling heeft zijn eigen schrijfcoaches en een schrijftraining is onderdeel van de introductieweek voor nieuwe medewerkers.

Afval

De communicatie over afvalscheiding heeft het afgelopen jaar veel tijd gevraagd. Daarbij hebben we ook de vormgeving van de uitingen voor onze eigen rekening genomen.

Projectadvisering

Communicatie zit bij veel projecten 'vroeg' aan tafel. We denken mee over de aanpak en stippelen de communicatiestrategie uit. Daarbij is - zoals hierboven al genoemd - maatwerk het uitgangspunt.

Pers

De perswoordvoering heeft het afgelopen jaar veel inzet gevraagd. Door de snelheid en de intensiteit van sociale media, vragen de traditionele media ook steeds meer. Een trend die zich voorlopig lijkt voort te zetten.

Juridische zaken

Het cluster juridische zaken heeft verschillende taken op het juridisch gebied.

Advisering

De eerste taak betreft het gevraagd en ongevraagd juridisch advies uitbrengen aan bestuur en organisatie, zowel op publiekrechtelijk als privaatrechtelijk terrein.

Commissie bezwaarschriften

De tweede taak betreft de invulling van het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften, dit betreft o.a. de administratie van bezwaarschriften en het opstellen van de conceptadviezen van de commissie aan het gemeentebestuur.

Deze commissie bestaat uit een grondgebonden kamer (Wro, Wabo etc.) en uit een persoonsgebonden kamer (Participatiewet, Wmo etc.). In 2018 zien we een afname van het aantal bezwaarschriften, te weten 92 tegen 111 bezwaarschriften in 2017.

Jaarlijks brengt de bezwaarschriftencommissie haar jaarverslag uit aan de raad waarin een gedetailleerde beschrijving wordt gegeven van de werkzaamheden, het aantal behandelde bezwaarschriften, de uitgebrachte adviezen, de bevindingen en de aanbevelingen van de commissie

Specifieke taken

Tenslotte heeft het cluster juridische zaken een aantal specifieke taken met een sterk juridisch karakter. Het gaat dan om de volgende taken:

- De coördinatie en afhandeling van ingebrekestellingen, verzoeken op grond van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob), de Wet hergebruik van overheidsinformatie (Who) en de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG). Vermeldenswaardig op dit vlak is dat het aantal Wob-verzoeken sinds een aantal jaren systematisch is gedaald en nu twee jaren achtereenvolgens vrijwel gelijk is gebleven (12 in 2017 en 14 in 2018). Door uitspraken van de rechter en doordat de wetgever de mogelijkheid van een dwangsom bij te laat beslissen op een Wob-verzoek heeft weggehaald, is het maken van misbruik van de Wob sterk gedaald.
- Ook de ondersteuning van de vakafdelingen bij de vertegenwoordiging van het gemeentebestuur bij rechtbank, Afdeling Bestuursrechtspraak van de Raad van State en Centrale Raad van Beroep vindt plaats vanuit juridische zaken.
- Tot slot heeft juridische zaken een vangnet functie op juridisch vlak in de organisatie. De behandeling van woningontruimingen en de bestuursdwangprocedures (d.w.z. sluiting van een lokaal, dan wel woning) met betrekking tot hennepkwekerijen zijn hiervan voorbeelden.

Informatievoorziening

Kwaliteit en veiligheid van informatie

De vele ontwikkelingen op het terrein van ICT maken dat we onze informatievoorziening hierop steeds moet aanpassen. In hoog tempo moeten we ons aansluiten op landelijke digitale netwerken. De veiligheid van informatie is en blijft een thema, databestanden krijgen steeds meer een functie in het ontwikkelen en evalueren van beleid, medewerkers en inwoners willen en kunnen steeds meer digitaal.

ENSIA

Onder de paraplu van De basis op orde is in 2016 een kwaliteitshandboek Informatievoorziening opgesteld. Daarin zijn alle processen rondom informatievoorziening en informatiebeveiliging gebundeld. Elk jaar moeten gemeenten zich verantwoorden over de kwaliteit van de informatieveiligheid van diverse informatiesystemen. In 2017 gebeurt dit voor het eerst met een nieuwe Audit systematiek: de Eenduidige Normatiek Single Information Audit (ENSIA). Deze nieuwe systematiek maakt het beantwoorden van de uitvraag over informatieveiligheid gemakkelijker en efficiënter.

Met ENSIA wordt de verantwoordingssystematiek over Basisregistratie Personen (BRP), Paspoortuitvoeringsregeling (PUN), Digitale persoonsidentificatie (DigiD), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en de Structuur uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen (Suwinet) is samengevoegd en gestroomlijnd. Bovendien sluit hiermee de horizontale verantwoording over informatieveiligheid aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Hierdoor hebben we meer overzicht over de informatieveiligheid van onze gemeente en kunnen we beter sturen en verantwoording afleggen aan de gemeenteraad.

Informatiebeveiliging

Informatiebeveiliging blijft een continu proces, ook in 2019. Daarbij wordt nadrukkelijk stil gestaan bij de menselijke kant van informatiebeveiliging. In 2018 hebben bijna alle medewerkers een bewustwordingstraining gehad. Daarnaast is er door een extern bureau een onderzoek gedaan naar informatiebeveiliging binnen de organisatie. Bewustwording zal ook in 2019 weer voldoende aandacht

krijgen. De BIG (Baseline Informatiebeveiliging gemeenten) wordt in 2019 vervangen door de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) procedures rondom informatiebeveiliging worden hierop aangepast.

Privacy

Vanaf 18 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming van kracht. Deze wetgeving is inmiddels geïmplementeerd in de organisatie. Een implementatie alleen is natuurlijk niet voldoende. Daarom hebben we eind 2018 begin dit jaar een onderzoek gedaan naar de uitvoering van de AVG in onze gemeente. Op basis van de uitkomsten van dit onderzoek gaan we privacy binnen de organisatie verder vorm geven in 2019. De uitkomsten van dit onderzoek worden half April verwacht en zullen gedeeld worden met het College

Inkoop

In 2018 lag de focus van, het in 2017 gestarte, project 'Grip op inkoop' op het verbeteren van recht- en doelmatigheid van inkoop en aanbestedingen. Om dit te realiseren zijn in 2018 de volgende zaken uitgevoerd:

- Er zijn 6 Europese aanbestedingen en 23 meervoudige onderhandse aanbestedingen uitgevoerd.
- Er is gestart met het operationeel maken van de inkoopcyclus.
- Het inkoopbeleid is vernieuwd. We voldoen hiermee aan de Aanbestedingswet 2012 die per 1 juli 2016 is gewijzigd. Voor het bepalen van de te hanteren inkoopprocedure handelen we conform de Gids Proportionaliteit.
- De algemene inkoopvoorwaarden zijn geactualiseerd.
- Contractbeheer heeft blijvend de aandacht.
- Het opstellen van diverse standaard documenten.

Vanuit de spendanalyse over boekjaar 2018 concluderen we dat verbetering merkbaar is op het gebied van recht- en doelmatigheid. Er blijft echter continue ruimte voor verbetering. Inmiddels zijn er (terugkerende) acties geformuleerd om meer zicht en grip te krijgen op de recht- en doelmatigheid van de inkoop. Denk hierbij aan het uitvoeren van de inkoopcyclus, zoals het blijvend proactief in gesprek gaan met de organisatie, uitvoeren van spendanalyses, opstellen van een inkoopplan en het opstarten van diverse aanbestedingen.

Inkoop is zichtbaar in de organisatie. De verwachting is dat deze zichtbaarheid in 2019 alleen nog maar verder toeneemt als gevolg van de geformuleerde verbeteracties voor 2019.

Verantwoording interbestuurlijk toezicht 2018

Verantwoording interbestuurlijk toezicht 2018

Sinds 2015 wordt in de jaarrekening een overzicht opgenomen voor de verantwoording interbestuurlijk toezicht. Het betreft de volgende onderdelen:

- monumentenwet,
- huisvesting statushouders,
- ruimtelijke ordening,
- archieven,
- omgevingsrecht.

Het toezicht is bedoeld voor die gevallen waarin zich risico's of knelpunten kunnen voordoen bij de

uitoefening van een bepaalde taak. Op de verschillende beleidsterreinen is overleg met de provincie als enige toezichthouder. In de jaarrekening wordt het totaaloverzicht gepresenteerd.

Gemeentelijke zelfevaluatie

Onderstaande toezichtinformatie geeft op hoofdlijnen weer of aan de wettelijke vereisten wordt voldaan.

	voldaan aan wettelijke eisen, geen extra aandacht nodig
	niet volledig voldaan aan wettelijke eisen, extra aandacht nodig
	niet voldaan aan wettelijke eisen

De informatie die hieronder is opgenomen betreft de gemeentelijke zelfevaluatie over 2018. Gedeputeerde Staten van Drenthe neemt eind 2019 een besluit.

Monumenten	Rood/Oranje/Groen
Gemeente heeft bij de vaststelling van nieuwe bestemmingsplannen, of bij vrijstelling op bestaande plannen, aangegeven op welke wijze wordt omgegaan met in geding zijnde cultuurhistorische en archeologische waarden; deze bestemmingsplannen zijn bestuurlijk vastgesteld	
Gemeente heeft een commissie ingesteld die adviseert over omgevingsvergunningen voor het aanpassen van een beschermd monument en vraagt deskundig advies bij vergunningverlening waarbij cultuurhistorische en/of archeologische waarden aan de orde zijn	
Binnen de gemeente vindt adequaat toezicht en handhaving plaats op het gebied van monumenten en archeologie; dit is tevens vastgelegd in documenten	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee

Huisvesting statushouders	Rood/Oranje/Groen
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (eerste helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in	
Gemeente voldoet aan de halfjaarlijkse taakstelling (tweede helft van het jaar) op het gebied van huisvesting van statushouders en heeft geen achterstand of loopt hierop in	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee

Ruimtelijke ordening	Rood/Oranje/Groen
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde structuurvisie(s) conform de wettelijke vereisten	
Gemeente beschikt voor het gehele grondgebied over actuele, bestuurlijk vastgestelde bestemmingsplannen conform de wettelijke vereisten	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee

Archiefzorg	Rood/Oranje/Groen
Het beheer van zowel analoge als digitale overheidsinformatie voldoet aan	

toetsbare eisen van een toe te passen kwaliteitssysteem	
Zowel analoge als digitale overheidsinformatie wordt in goede, geordende en toegankelijke staat gebracht	
Zoals analoge als digitale overheidsinformatie wordt tijdig vernietigd dan wel overgebracht, openbaar gemaakt en beschikbaar gesteld	
Er is een passend verbeterplan voor het archiefbeheer	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	nee

De VNG heeft voor archiefzorg een handreiking opgesteld met daarin een lijst met kritische prestatie-indicatoren (KPI's). Jaarlijks brengen wij voor alle KPI's in beeld of we aan de wettelijke eisen voldoen, de zogenaamde zelftoets archiefzorg. Deze manier van toetsen doen we sinds 2015. Uit de zelftoets over 2017 is een aantal aandachtspunten naar voren gekomen. In 2018 is er onder andere gewerkt aan de vernietiging van documenten uit het zaaksysteem conform de eisen die de Archiefwet en AVG daar aan stellen, is het analoge archief van de voormalige gemeente Westerbork bewerkt en gestart met het bewerken van de analoge archieven van Smilde en Beilen. We werken de komende jaren planmatig en stapsgewijs aan de verdere professionalisering van de archiefzorg binnen onze gemeente.

Omgevingsrecht	Rood/Oranje/Groen
Gemeente heeft een actueel beleid op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH), inclusief veiligheid, bouwplantoetsing, bodembeleid en een probleem- en risicoanalyse	
Gemeente heeft een consistent en duidelijk, bestuurlijk vastgesteld jaarprogramma op het gebied van VTH, met voldoende operationele doelen	
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgesteld jaarverslag op het gebied van VTH	
Uit het jaarverslag blijkt dat doelen en normen op het gebied van VTH zijn behaald volgens de wettelijke vereisten	
Gemeente heeft een bestuurlijk vastgestelde kwaliteitsverordening op het gebied van VTH	
<i>Is er reden voor extra aandacht?</i>	Nee

Het bestuurlijk verslag op het gebied van VTH wordt voor 1 juli aangeleverd bij de provincie.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)

Naam: Gemeentelijke Gezondheidsdienst Drenthe (GGD)		
Algemeen		
Statutaire naam	GGD Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De GGD Drenthe bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de gezondheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Volksgezondheid en milieu	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 2.267.000
	31-12-2018	
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 463.000
	31-12-2018	
Geraamde resultaat	2018	Niet bekend

Werkvoorzieningsschap Alescon

Naam: Werkvoorzieningsschap Alescon		
Algemeen		
Statutaire naam	Alescon	
Vestigingsplaats	Hoogeveen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Personen met een indicatie in het kader van de Wet sociale werkvoorziening een arbeidsplek bieden. Zoveel mogelijk buiten Alescon zelf als het kan en anders binnen Alescon.	
Openbaar belang	Kwetsbare inwoners vanuit Midden-Drenthe een baan / dag invulling bieden	
Geraamde verandering in het belang	De GR is in liquidatie. Midden-Drenthe heeft per 1-1-2019 een belang in de GR Stark	
Programma	Werk en Inkomen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 2.270.000
	31-12-2018	€ 2.270.000
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 17.841.000
	31-12-2018	€ 15.128.000
Geraamde resultaat	2018	€ 0
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	De activiteiten van Alescon zijn voor de gemeenten Midden-Drenthe, Hoogeveen en De Wolden per 1 januari 2019 overgedragen aan de Gemeenschappelijke Regeling Stark. Feitelijk gebeurt er nu niets meer binnen Alescon, behalve de formele afhandeling ervan. De Gemeenschappelijke Regeling Alescon is daarom in liquidatie.	

Veiligheidsregio Drenthe (VRD)

Naam: Veiligheidsregio Drenthe (VRD)		
Algemeen		
Statutaire naam	Veiligheidsregio Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Veiligheidsregio Drenthe wil daadkrachtig optreden en betrokken zijn met de samenleving. • Wij treden op bij calamiteiten en crises • Wij vergroten bewustwording omtrent fysieke veiligheid • Wij zijn onderdeel van de samenleving	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten om de veiligheid van de inwoners van de twaalf Drentse gemeenten te bewaken, beschermen en bevorderen.	
Geraamde verandering in het belang	Nee.	
Programma	Veiligheid	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 1.915.000
	31-12-2018	€ 1.237.000
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 23.150.000
	31-12-2018	€ 21.269.000
Geraamde resultaat	2018	€ 363.000

Conceptbegroting

De VRD heeft de conceptbegroting 2018 op 12 juli 2017 vastgesteld. De daaruit voortvloeiende bijdrage voor Midden-Drenthe lag in lijn met onze eigen meerjarenbegroting.

Begrotingswijziging

In 2017 zijn de lonen overeenkomstig de COA gestegen met 3,25%. Deze stijging werd pas bekend nadat de begroting 2018 was vastgesteld. De afgelopen jaren heeft de VRD de loon- en prijs-ontwikkelingen opgevangen binnen de begroting. Daar is geen ruimte meer voor binnen de begroting. Voor 2018 zou dit leiden tot een tekort van € 507.000,-. Middels een begrotingswijziging is het tekort opgevangen.

Voor Midden-Drenthe betekent dit ten opzichte van de eigen meerjarenbegroting voor de VRD een extra bijdrage van € 33.148 voor 2018. De bijdrage voor 2018 bedraagt € 1.550.204.

Recreatieschap Drenthe

Naam: Recreatieschap Drenthe		
Algemeen		
Statutaire naam	Recreatieschap Drenthe	
Vestigingsplaats	Diever	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het Recreatieschap heeft voor de Drentse gemeenten een stimulerende, initiërende en voorwaardenscheppende rol op het gebied van recreatie en toerisme. Naast planontwikkeling adviseert het Recreatieschap de gemeenten gevraagd en ongevraagd over zaken welke van belang zijn voor recreatie en toerisme.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en één Friese gemeente.	
Geraamde verandering in het belang		
Programma	Vrije tijd, economische promotie	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 670.225
	31-12-2018	€ 665.088
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 684.622
	31-12-2018	€ 1.222.424
Geraamde resultaat	2018	€ 5.055
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Geen risico's van grote materiële betekenis.	

De begroting en daarmee de bijdrage van Midden-Drenthe aan het Recreatieschap Drenthe voor 2018 ligt fors hoger dan de lijn die wordt gehanteerd in onze eigen meerjarenraming voor het Recreatieschap Drenthe. Het grote verschil is uit te splitsen in een aantal onderdelen:

- Loon- en prijsontwikkelingen
- Extra financiële impuls voor de post onderhoud
- Investerings in personeel
- Verhoging bijdrage Fonds Recreatie en Toerisme

De verhoging van de begroting bestaat daarnaast uit investeringen voor nieuwe (beleids)ontwikkelingen. Binnen recreatief Drenthe zijn er diverse ontwikkelingen die tot doel hebben om het aantal overnachtingen te laten toenemen en het aantal bestedingen te laten vermeerderen. Te denken valt aan het stimuleren van de fietsprovincie, het onderzoeken van en komen tot initiatieven voor het ondersteunen van vitale vakantieparken en het meer actief en intensief vermarkten van de merknaam 'Drenthe'. Deze ontwikkelingen worden van harte toegejuicht.

Op het programma Vrije tijd is voor 2018 de bijdrage in de exploitatiekosten begroot op € 56.000. Hiernaast wordt voor de dagrecreatie € 9.303, voor de verblijfsrecreatie € 9.886 (gebaseerd op 681.787 overnachtingen) en een vast bedrag voor het Fonds Recreatie en Toerisme van € 10.000 in rekening gebracht.

Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)

Naam: Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe (RUD)		
Algemeen		
Statutaire naam	Regionale Uitvoeringsdienst Drenthe	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke Regeling	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De RUD Drenthe is ingesteld ter behartiging van de belangen van de deelnemers (gemeenten en provincie Drenthe) op het gebied van de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving van de milieuvoorschriften krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en overige milieuwet- en regelgeving, alsook de milieutechnische advisering over deze wet- en regelgeving (o.a. geur, geluid en bodem).	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen alle twaalf Drentse gemeenten en de provincie Drenthe op het gebied van milieu.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Milieubeheer	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 461.000
	31-12-2018	€ 957.316
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 2.330.536
	31-12-2018	€ 3.970.841
Geraamde resultaat	2018	€ - 19.364
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	In 2019 wordt de Drentse Maat geëvalueerd. Daarnaast wordt het ontwikkelprogramma verder uitgevoerd.	

SeinstravandeLaar heeft eind 2017 een onderzoek uitgevoerd naar de financiën en organisatie van de RUD en heeft geconcludeerd dat de RUD de basis niet op orde heeft. De begroting van 2018 en opvolgende jaren leidt bij gelijkblijvende productie, op basis van de Drentse Maat, tot een structureel tekort. De begroting moet daarom structureel worden aangepast om de onderproductie op te vangen.

De onderproductie is volgens het onderzoek onder andere het gevolg van:

1. weglekkende uren als gevolg van het niet optimaal functioneren van LOS;
2. het niet volledig digitaal aanleveren van opdrachten door de deelnemers;
3. onvoldoende in financieel controle zijn door de RUD (geen sturing op kentallen/productie).

SeinstravandeLaar heeft een aantal verbetermaatregelen voorgesteld. In hoofdlijnen komen de aanbevelingen op het volgende neer:

- breng de begroting duurzaam op orde;
- stel een realistisch jaarprogramma op;
- investeer in de organisatie middels een ontwikkelprogramma om de basis op orde te krijgen. De kosten voor dit programma zijn begroot op € 1,7 miljoen.

Duurzame begroting

Een belangrijke voorwaarde voor een financieel gezonde RUD is voldoende inkomsten. Uit de financiële analyse blijkt dat de tweede efficiencykorting van 10% (in 2016 opgelegd en gekoppeld aan de invoering van de Drentse Maat) niet realistisch is gebleken. Om deze efficiency te kunnen realiseren zijn randvoorwaarden gesteld, waaronder een goed werkend zaaksysteem en het volledig digitaal aanleveren van dossiers door de deelnemers. Aan deze randvoorwaarden is nog niet voldaan.

5% van de efficiencykorting is daarom structureel teruggedraaid. Voor 2018 en 2019 is de bijdrage daarnaast incidenteel met 5% verhoogd.

Realistisch jaarprogramma

SeinstravandeLaar heeft geconcludeerd dat het jaarprogramma van de RUD op onrealistische uitgangspunten wordt gebaseerd. RUD heeft in de praktijk minder productieve uren beschikbaar dan zij zelf begroot. Daarnaast is gebleken dat een aantal gemeenten, waaronder Midden-Drenthe, meer advies-uren (de zogenaamde “niet-Drentse Maat-uren”) afnemen dan waarop zij op basis van het jaarprogramma recht hebben. In het jaarprogramma hanteert de RUD nu een gecorrigeerd aantal advies-uren, die gebaseerd is op het gemiddelde van de daadwerkelijk afgenomen advies-uren over de afgelopen jaren.

Concreet betekent dat in het jaarprogramma 2018 voor Midden-Drenthe ruim 1.100 extra advies-uren zijn opgenomen, waarvoor Midden-Drenthe ook extra betaald. Het hogere aantal afgenomen advies-uren heeft onder andere te maken met het dossier Noblesse, een aantal complexe ruimtelijke plannen en meer werkzaamheden dan begroot voor de asbest- en bodemtaken.

Ontwikkelprogramma

Op basis van het plan van aanpak voor het ontwikkelprogramma heeft de RUD een incidenteel extra investeringsbudget van €330.000,- ontvangen in 2018.

Bijdrage Midden-Drenthe

Voor Midden-Drenthe betekent dit ten opzichte van de eigen meerjarenbegroting voor de RUD een extra bijdrage van € 211.379 voor 2018. De bijdrage bedraagt € 1.053.226.

Vennootschappen en coöperaties

Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Naam: Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)		
Algemeen		
Statutaire naam	Bank Nederlandse Gemeenten (BNG Bank)	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijke belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt de BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner. De strategie van de bank is gericht op het behouden van substantiële marktaandelen in het Nederlands maatschappelijk domein en het handhaven van een excellente kredietwaardigheid. Daarnaast streeft zij naar een redelijk rendement voor haar aandeelhouders. De BNG biedt financiële diensten op maat, zoals kredietverlening, betalingsverkeer en advisering. Daarnaast neemt zij deel aan projecten in de vorm van publiek private samenwerking.	
Openbaar belang	Diverse overheden en instellingen die werk doen op het gebied van het maatschappelijke belang.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene middelen	
Financieel		
Eigen vermogen	1-1-2017	€ 4.486 miljoen
	31-12-2017	€ 4.953 miljoen
Vreemd vermogen	1-1-2017	€ 149.514 miljoen
	31-12-2017	€ 135.072 miljoen
Resultaat	2018	€ 152.149 (over 2017)

Enexis

Naam: Enexis		
Algemeen		
Statutaire naam	Enexis	
Vestigingsplaats	's-Hertogenbosch	
Rechtsvorm	Naamloze vennootschap (NV)	
Missie/doelstellingen/activiteiten		
Openbaar belang	Altijd en overal in het voorzieningsgebied van Enexis kunnen beschikken over energie, tegen aanvaardbare aansluit- en transporttarieven.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene middelen	
Financieel		
Eigen vermogen	1-1-2018	€ 3.808 miljoen
	31-12-2018	€ 4.024 miljoen
Vreemd vermogen	1-1-2018	€ 3.860 miljoen
	31-12-2018	€ 3.691 miljoen
Resultaat	2018	€ 142.981 (over 2017)

Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)

Naam: Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)		
Algemeen		
Statutaire naam	Waterleidingmaatschappij Drenthe (WMD)	
Vestigingsplaats	Assen	
Rechtsvorm	Naamloze Vennootschap (NV)	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het leveren van drinkwater aan de Drentse gemeenten.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen de provincie Drenthe en elf Drentse gemeenten (alle Drentsche gemeenten zonder Meppel)om drinkwater te leveren aan ca. 450.000 inwoners van de Drentse gemeenten met 196.708 aansluitingen.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene middelen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 45 miljoen
	31-12-2018	€ 48 miljoen
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 119 miljoen
	31-12-2018	€ 120 miljoen
Geraamde resultaat	2018	-
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	Komende jaren zal in het teken staan van focus op de kernactiviteit. Alle andere activiteiten zullen worden afgebouwd.	

Stichtingen en verenigingen

Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)

Naam: Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)		
Algemeen		
Statutaire naam	Vereniging van Nederlandse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Rechtsvorm	Vereniging	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) werkt aan een krachtige lokale overheid.	
Openbaar belang	Dienstverlening: advisering aan alle leden over actuele ontwikkelingen (pro actief) en advisering aan individuele leden (op verzoek). De platformfunctie wordt uitgeoefend via de VNG-commissies, Provinciale afdelingen, congressen, studiedagen en ledenraadplegingen.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene Middelen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ 65.530.000
	31-12-2018	Niet bekend
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 76.373.000
	31-12-2018	Niet bekend
Geraamde resultaat	2018	€ 1.242.000

Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)

Naam: Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG)		
Algemeen		
Statutaire naam	Vereniging van Drentse Gemeenten	
Vestigingsplaats	Hoogeveen	
Rechtsvorm	Vereniging	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De Vereniging van Drentse gemeenten is een provinciale afdeling van de Vereniging van Nederlandse gemeenten (VNG) en is een belangrijk en gewaardeerd platform met vier functies: - Kennis en expertise - Netwerken en ontmoeten - Afstemmen en afspraken maken - Interne en externe verbindingen realiseren	
Openbaar belang	De VDG is de Drentse adeling van de VNG. De VDG dient als verbindend platform voor alle organisaties en ketenpartners die ten dienste staan van de Drentse gemeenten. Denk hierbij aan Provincie, Rijk, SNN, IPO, etc.). Daarnaast faciliteert de VDG interne verbindingen tussen ambtenaren en bestuurders.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene Middelen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	Niet bekend
	31-12-2018	Niet bekend
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	Niet bekend
	31-12-2018	Niet bekend
Geraamde resultaat	2018	Niet bekend
Ontwikkelingen		
Beleidsvoornemens/ontwikkelingen	De VDG is bezig met ontwikkeling van een strategische agenda.	

P10

Naam: P10		
Algemeen		
Statutaire naam	P10	
Vestigingsplaats	Beetsterzwaag	
Rechtsvorm	Samenwerkingsverband	
Missie/doelstellingen/activiteiten	De P10 is het samenwerkingsverband van grote plattelandsgemeenten. De zestien grootste plattelandsgemeenten van Nederland hebben veel dezelfde ambities en uitdagingen waarvoor zij zich dagelijks inzetten.	
Openbaar belang	In P10-verband brengen zij deze onder de aandacht van de landelijke en Europese politiek. De P10 is samen met andere organisaties zoals LTO, Vereniging Kleine kernen, Netwerk Platteland, één van de organisaties die de plattelandsthema's onder de aandacht brengt van diverse partijen. Gesprekspartners zijn o.a. VNG en diverse ministeries.	
Geraamde verandering in het belang	Nee	
Programma	Algemene Middelen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	
	31-12-2018	
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	
	31-12-2018	
Geraamde resultaat	2018	

Overige verbonden partijen

Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF

Naam: Bedrijvencentrum Ossebroeken VOF		
Algemeen		
Statutaire naam	Bedrijvencentrum Ossebroeken V.O.F.	
Vestigingsplaats	Beilen	
Rechtsvorm	V.O.F.	
Missie/doelstellingen/activiteiten	Het voor rekening van de vennoten exploiteren van het Bedrijvencentrum Ossebroeken, overeenkomstig het door de gemeenteraad van Midden-Drenthe bij besluit van 24 juni 1999 vastgestelde bestemmingsplan Ossebroeken. Al hetgeen daartoe noodzakelijk en/of wenselijk wordt geacht. De verkoop van grond/gronden in dat bedrijvencentrum. het verrichten van al hetgeen met vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin.	
Openbaar belang	Samenwerkingsverband tussen de gemeente Midden-Drenthe en Exploitatiemaatschappij Bedrijventerrein Ossebroeken b.v.	
Geraamde verandering in het belang	De gemeente heeft in 2015 een lening verstrekt van € 350.000. Bij verkopen zal de opbrengst in eerste instantie aangewend worden om zo snel mogelijk deze lening af te lossen. Tot de totale aflossing ontvangt de gemeente jaarlijkse een rentevergoeding, conform de gemeentelijke renteomslag, over het restant van de lening. Begin 2018 is het restant de lening volledig afgelost.	
Programma	Werk en Inkomen	
Financieel		
Geraamd eigen vermogen	1-1-2018	€ -/- 16.767
	31-12-2018	€ 11.146
Geraamd vreemd vermogen	1-1-2018	€ 299.113
	31-12-2018	€ 42.045
Geraamde resultaat	2018	€ 287.913

De jaarrekening 2018 van het bedrijvencentrum Ossebroeken VOF is ontvangen.

In 2018 is 12.513 m2 grond verkocht. De opbrengst hiervan bedroeg € 572.235.

Naast het aflossen van de lening is eind 2018 aan de beide participanten elk € 130.000 aan winst uitgekeerd.

Grondbeleid

Nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2016-2020

Op 27 oktober 2016 is de nota Grondbeleid Midden-Drenthe 2016-2020 vastgesteld door de gemeenteraad.

Grond is het fundament voor ontwikkeling van ruimtelijke plannen. Grondbeleid is altijd volop in beweging en er gebeurt veel in het ruimtelijke-fysieke domein. De afgelopen jaren is er veel veranderd maar de hoofddoelstelling van het grondbeleid verandert nagenoeg niet:

“Grondbeleid ondersteunt de ontwikkeling van de gemeente zowel in uitleggebieden als herontwikkeling in en van bestaande structuren”.

De missie is om direct dan wel indirect met inzet van financiële en juridische instrumenten bij te dragen aan een evenwichtige ontwikkeling van de gemeente Midden-Drenthe waarbij ruimte is voor doelgroepenbeleid.

Regels

Het Besluit Begroting en Verantwoording (hierna BBV) beschrijft de regels die van toepassing zijn op de begroting en de jaarrekening van de gemeente. In het BBV is opgenomen dat er een commissie BBV is met als taak zorg te dragen voor een eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV. Aan deze regels moet de gemeente voldoen.

Het BBV schrijft onder andere voor hoe we gronden moeten waarderen, wanneer we gronden lager moeten waarderen, welke termen we moeten gebruiken, welke kosten we wel en niet mogen toerekenen, hoe we rente moeten berekenen en welke besluiten moeten zijn genomen. Het BBV wil de transparantie van de bouwgrondexploitatie vergroten en er voor zorgen dat er wordt aangesloten bij nieuwe wet- en regelgeving, zoals vennootschapsbelasting (Vpb).

In de bouwgrondexploitatie hebben we te maken met gronden die al in ontwikkeling zijn, afgekort BIE (Bouwgrond in exploitatie). Daarnaast hebben we gronden die niet in exploitatie zijn. Deze gronden vallen sinds 1 januari 2016 niet meer onder de voorraden maar onder de materiële vaste activa (MVA). Materiële vaste activa zijn bezittingen van de gemeente die voor een langere periode worden gebruikt voor de bedrijfsvoering.

De MVA is verdeeld in twee categorieën:

1. Strategische gronden (gronden voor ontwikkeling) en
2. Gronden en terreinen

De boekwaarde van de bestaande strategische gronden (peildatum 1 januari 2016) mogen we onder strikte voorwaarden tot 2020 handhaven. Is voor 31 december 2019 al duidelijk dat de gronden niet worden ontwikkeld, dan moeten we ze afwaarderen in overeenstemming met de regels van het BBV.

Het is goed om te weten dat de gronden op een later tijdstip altijd mogen worden ontwikkeld. Het gaat er alleen om dat de hogere boekwaarde niet mag worden gehandhaafd.

Ontwikkelingen

Voor de jaarrekening 2018 zijn de gegevens van de 'bouwgrond in exploitatie' geactualiseerd. Hierbij hebben geen planinhoudelijke aanpassingen plaats gevonden, ten opzichte van 2017. Doordat de vraag naar kavels in 2018 is toegenomen en dit zich in het eerste kwartaal van 2019 heeft voortgezet, is in een aantal complexen de planning met het aantal te verkopen kavels naar voren gehaald.

De vraag naar bedrijfsground in Beilen trekt aan. De gronden Ossebroeken fase I zijn bijna allemaal verkocht. Om aan de behoefte te kunnen voldoen wordt de ontwikkeling van Ossebroeken fase II voorbereid zodat in het bestemmingsplan in september 2019 kan worden vastgesteld.

Risico's

Het BBV heeft als spelregel opgenomen dat de gronden gesplitst moeten worden in BIE-complexen en Materiële Vaste Activa (MVA). De BIE complexen zijn de gronden die in exploitatie zijn genomen en waarvoor de raad een exploitatieopzet heeft vastgesteld. De gronden die vallen onder MVA zijn aangekocht met de insteek om in de toekomst in ontwikkeling te worden genomen.

BIE-complexen

De BIE-complexen hebben te maken met risico's zoals rente, kostenstijgingen en vertraging in de verkoop van de kavels. Dit kan leiden tot een lager eindresultaat maar hoeft niet meteen tot een verlies te leiden.

De vraag naar kavels zet zich in 2019 voort. Daarom is bij jaarlijkse herzieningen van de grondexploitatie van de lopende BIE's, het aantal te verkopen kavels naar voren gehaald in de planning.

Indien een BIE-complex op basis van de geactualiseerde dynamische kostprijsberekening een tekort verwacht dan is dit tekort door een bijdrage in de voorziening bouwgrond afgedekt. Voor 2018 zijn er nog 3 complexen met een mogelijk toekomstig tekort. Het saldo van de voorziening bouwgrond bedraagt circa € 153.000. Bij de overige plannen is nog een winst potentie aanwezig van circa € 1,5 miljoen.

De conclusie is dat de risico's in de BIE-complexen zeer gering zijn.

MVA

De boekwaarde van de Materiële Vaste Activa mag niet hoger zijn dan de marktwaarde.

Voor de strategische gronden = de oude nog niet in exploitatie genomen gronden heeft het BBV een uitzondering gemaakt. Deze gronden mogen tot en met 31 december 2019 een hogere boekwaarde hebben dan de marktwaarde. Uiterlijk 31 december 2019 moeten wij de toets doen op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het moment van de marktwaardetoets. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan moet dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van de boekwaarde.

Naast de voorgestelde maatregelen in 2018 kan de gemeente hier nog groot risico lopen. In 2019 zullen hiervoor de nodige maatregelen worden genomen om dit te voorkomen.

Het zelfde geldt voor de verspreide gronden met boekwaarden. Hier moet ook jaarlijks de marktwaarde toets plaatsvinden. Ook hier leidt een lagere marktwaarde tot een afwaardering van de boekwaarde.

Verlies en winstneming

Winstneming

Er is in maart 2018 vanuit de commissie BBV een aanvulling gekomen op de notitie Grondexploitatie 2016. De aanvulling betreft een nieuwe methode (= de POC-methode) voor het berekenen van tussentijds winst nemen. Voor de lopende grondexploitaties betekent dit dat (de verwachte) winst niet pas aan het eind van het project als gerealiseerd moet worden beschouwd, maar gedurende de looptijd van het project tot stand komt en ook als zodanig moet worden verantwoord. Het verantwoorden van tussentijdse winst is daarmee geen keuze maar een verplichting.

In de nota Bouwgrondexploitatie 2015 worden positieve resultaten of winstnemingen toegevoegd aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie.

Op grond van POC –methode moet in 2018 bij 4 complexen winst worden genomen. Het gaat om een bedrag van € 453.000.

Van de VOF Ossebroeken is in 2018 een winstuitkering van € 130.000 ontvangen. Naast het aflossen van de lening voor de laatste fase bouwrijpmaken bleef er genoeg resultaat over om aan beide participanten winst uit te keren.

Van Nagtegael is conform de anterieure overeenkomsten in 2018 een bijdrage van € 129.000 ontvangen. Net als in de voorgaande jaren wordt dit bedrag toegevoegd aan de het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie.

Totaal gaat het om een saldo van € 712.000. Het voorstel is om dit bedrag toe te voegen aan het weerstandsvermogen bouwgrond.

Verliesneming

In onze lopende BIE-complexen hoeven we geen verliezen te nemen. Het saldo van onze voorziening bouwgrond kan zelfs met € 12.000 worden verlaagd.

De strategische gronden (MVA) = de oude nog niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) hebben we getoetst of het reëel is dat deze gronden uiterlijk 31 december 2019 in exploitatie zijn genomen. De planning is dat dit zal lukken voor alle gronden, met uitzondering van de gronden van het complex Lieving.

Deze gronden zijn strategisch aangekocht, onder andere vanwege de aanleg van een rondweg ten behoeve van het plan Nagtegael en Lievingerveld. De in het verleden ingeschatte noodzaak voor deze rondweg is niet meer aanwezig. Het gebied is in de 'Visie op Beilen' in beeld voor hoogwaardig bedrijventerrein, voor o.a. kantoren en leisure. Deze ideeën zijn tot op heden nog niet tot een verdere uitwerking gekomen. Daarnaast zijn er in het gebied beperkende factoren aanwezig, zoals de hoogspanningsmast, een gasleiding en het spoor. We verwachten dat we in 2019 niet tot ontwikkeling van deze gronden gaan komen en daarmee is de 'deadline' van in ontwikkeling nemen vóór 31 december 2019 niet gehaald. Op grond van het BBV moet deze gronden met € 805.000 worden afgewaardeerd tot agrarische marktwaarde. We houden de gronden uiteraard wel beschikbaar voor toekomstige plannen.

Onder verspreide gronden moet een bouwkaavel die niet bebouwd zal gaan worden en twee panden waarvan de WOZ lager is dan de boekwaarde worden afgewaardeerd. De totale kosten hiervan bedragen € 282.000.

Totaal gaat het om een saldo van € 1.087.000. Het voorstel is om dit bedrag te onttrekken aan het weerstandsvermogen bouwgrond.

Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie en voorzieningen

Sinds 2013 beschikt de gemeente over een voorziening bouwgrond. Hierdoor is de omvang van de reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie in de nieuwe nota Reserves en voorzieningen gesteld op een bovengrens van € 750.000. Aanvullend hierop is bij de vaststelling van de nota Bouwgrondexploitatie 2015 besloten om alle toekomstige positieve resultaten of tussentijdse winstnemingen toe te voegen aan het weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie. De bovengrens van € 750.000 is daarmee losgelaten. Hiermee wordt ingespeeld om de mogelijke hogere risico's die zijn ontstaan door wijzigingen in de BBV.

In onderstaand overzicht is te zien welke toevoegingen en onttrekkingen zijn gedaan.

Voorziening

Stand per 1 januari 2018	€	165.053
Afname voorziening	-/- €	12.069
Stand per 31 december 2018	€	<u>152.984</u>

Weerstandsvermogen bouwgrond

Stand per 1 januari 2018	€	810.643
Toevoeging winstneming 2017	€	1.096.419
Voorgestelde toevoegingen	€	711.713
Voorgestelde onttrekkingen	-/- €	1.086.591
Stand per 31 december 2018	€	<u>1.532.184</u>

Meerjarig verloop boekwaarden BIE's

In onderstaande tabel wordt de verwachte boekwaarde tot en met 2022 van de BIE-complexen aangegeven. De basis hiervoor zijn de dynamische grondexploitatiebegrotingen.

In de tabel is rekening gehouden met de genomen besluiten zoals die verwerkt zijn in de jaarrekening 2018.

Verwachte boekwaarde (bedragen x € 1.000)

Stand per 1 januari	2018	2019	2020	2021	2022
BIE:					
- woningbouw	9.853	9.217	8.021	5.976	3.600
- bedrijventerrein	920	878	349	346	263
Totaal	10.773	10.095	8.370	6.322	3.863

Subsidies

Midden-Drenthe hanteert een regisserende rol in haar subsidiebeleid (Algemene subsidieverordening gemeente Midden-Drenthe 2012). De doelstelling van het subsidiebeleid is een efficiënte inzet van de middelen in relatie tot het realiseren van de gemeentelijke beleidsdoelen. Uit oogpunt van deregulering is hierbij gekozen voor eenvoudige regelgeving.

In de (gewijzigde) begroting 2018 is afgerond voor € 4.592.000 aan subsidies begroot. In werkelijkheid is in 2018 afgerond € 4.713.000 uitgegeven. Het verschil van € 121.000 wordt veroorzaakt door het saldo van hogere uitgaven aan de Stichting Welzijnswerk (€ 168.000) en de per saldo lagere uitgaven aan diverse andere subsidies (€ 47.000).

Subsidie zijn gekoppeld aan inwoneraantallen, deelnemersaantallen of specifieke activiteiten. Uit de tabel blijkt ook dat een aantal subsidies in 2018 niet is verleend. Bij de voorjaarsnota 2019 zal bekeken worden of deze subsidiebedragen uit de begroting gehaald kunnen worden.

Subsidies 2018

omschrijving	werkelijk 2017	begroting 2018	werkelijk 2018
subsidie st. Welzijn Midden-Drenthe	2.886.513	3.030.394	3.195.765
bijdrage Prov. Bibliotheekcentrale Assen	551.357	567.802	565.247
integraal kindcentrum	-	373.455	363.455
bijdrage ICO/cultuuronderwijs scholen	97.580	100.000	97.616
sociaal raadvrouw	-	96.219	96.143
st. vluchtelingenwerk	86.625	87.924	87.924
subsidie gemeentelijke sportverenigingen	43.709	47.439	40.843
ontwikkeling TIP	38.873	45.543	35.870
subsidieëring cultuurprojecten	35.000	35.000	35.026
zelfbeheer grote projecten dorpenoverleg	20.420	20.421	22.220
subsidie muziekverenigingen	17.444	21.609	17.658
overig sociaal cultureel werk	11.409	21.045	15.877
zelfbeheer dorpenoverleg	17.416	17.500	15.294
subsidie culturele activiteiten	8.672	5.497	11.426
bijdrage aan buurtverenigingen	13.105	13.000	11.118
subsidie schaapskuddes	10.723	10.739	10.723
bijdrage prov. Antidiscriminatievoorziening	-	8.500	8.955
subsidie WMO raad	6.750	6.750	6.750
voedselbank	6.500	3.600	6.500
subsidie museum voor papierknipkunst	5.800	5.850	5.850
bijdrage bureau slachtofferhulp	4.818	4.842	4.816
subsidie VNN	4.818	4.842	4.810
subsidie st. Zomeractiviteiten Westerbork	4.334	4.334	4.334
bijdrage Zuid-Molukse gemeenschap Bovensmilde	4.073	4.073	4.073
incidentele subs. sportactiviteiten	3.165	3.050	3.971
korpsen en korengala	3.069	3.715	3.841

subsidie stichting Podia	-	3.500	3.500
subsidie wereldwinkel Westerbork	2.982	2.982	2.982
subsidie st. adviesraad minimabeleid	1.521	2.942	2.942
bijdrage Stichting Paardrijden Gehandicapten	2.858	2.858	2.858
subsidie tel. hulpdienst "tegen haar wil"	2.861	2.880	2.856
subsidie stichting Kunst4daagse	2.600	2.600	2.600
subsidie Culturele Raad Smilde	2.300	2.500	2.500
subsidie Herinneringscentrum kamp Westerbork	2.042	2.042	2.042
subsidie Stichting Beleef Beilen	1.905	1.905	1.905
bijdrage veteranendag	1.867	1.881	1.870
subsidie eenmalige activiteiten	600	1.495	1.500
bijdrage Humanitas thuisadministratie	-	1.500	1.500
subsidie scouting	1.505	1.500	1.413
Subsidie schoolspordagen	-	1.853	1.285
bijdrage busdiensten	1.226	1.103	1.226
subsidie Huus van de Taol	1.125	1.125	1.125
koningsdag	-	2.700	959
subsidie st. Welzijn Doven	800	800	800
vandalismepreventie oud en nieuw	700	400	800
subsidie st. Openluchtspel Westerbork	641	641	641
subsidie zangverenigingen	567	911	454
jeugdcultuurfonds	1.275	2.000	-
uitvoering vrijwilligersbeleid	-	1.500	-
subsidie St. Gehandicapten platform	-	600	-
subsidie st. Het Drents Landschap	45	45	-
bijdrage SBB fietspad Hooghalen/Smilde	-	150	-
startbijdrage inrichting nieuw terrein	1.257	1.200	-
bijdrage Rode Kruis	-	1.955	-
subsidie Drempelteam ouderen veiliger op weg	-	851	-801
subsidie SPMD	-	-	-
totaal	3.912.850	4.591.562	4.713.062

Transities

Inleiding

Per 1 januari 2015 is de gemeente verantwoordelijk voor de taken die voortvloeien uit de Participatiewet, de Jeugdwet en de (nieuwe) Wet maatschappelijke ondersteuning. Onder de noemer Transities of Decentralisaties sociaal domein is een groot aantal taken van Rijk en Provincie overgegaan naar de gemeente.

Monitoring

De gemeenteraad heeft de afgelopen jaren op verschillende manieren en op verschillende momenten beleidsmatige en financiële informatie ontvangen over de ontwikkelingen binnen de transities.

In 2015 en 2016 heeft de raad na afloop van elk kwartaal een monitor Transities ontvangen, toegelicht door het college. Daarnaast waren er periodieke werkbijeenkomsten, de laatste op 1 februari 2018.

Eind 2016 heeft de Werkgroep Financieel Overleg besloten om van kwartaalrapportages over te stappen op informatievoorziening gekoppeld aan de reguliere planning- en controlcyclus.

De informatie in deze paragraaf moet worden beschouwd als de laatste rapportage over 2018.

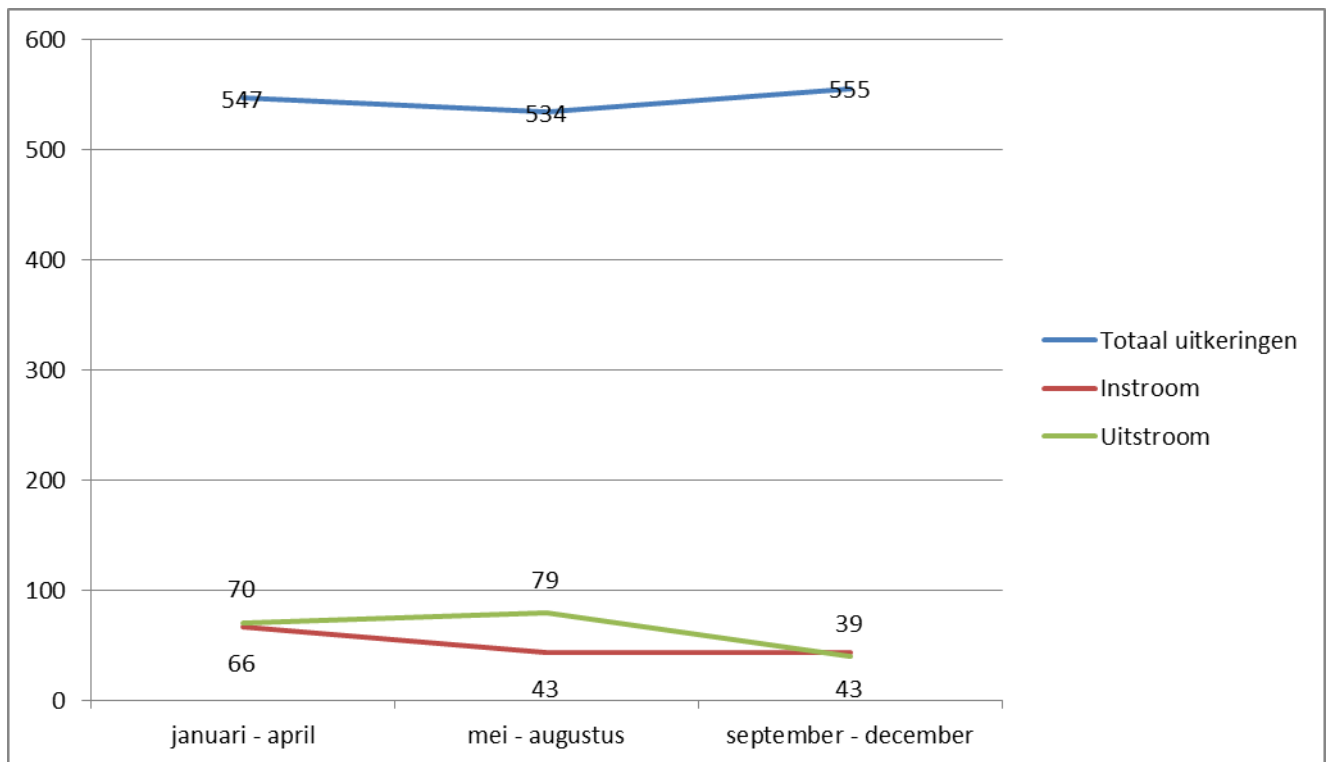
Deze paragraaf gaat in op de resultaten van de transities als geheel en per transitie afzonderlijk. Eerst komt het beleid aan de orde, daarna de financiën.

Beleid

Participatiewet

In de tabel en grafiek hieronder staat het verloop van het aantal uitkeringen op grond van de Participatiewet over 2018 opgenomen. Uit de tabel blijkt dat na een daling in het tweede tertiaal het aantal uitkeringen in het derde tertiaal weer stijgt. Dit heeft te maken met seizoensinvloeden.

Monitor P-wet	januari - april	mei - augustus	september - december
Gemiddeld aantal Participatiewet-uitkeringen	448	433	456
Gemiddeld aantal uitkeringen Duurzaam Verblijf	52	54	53
Gemiddeld aantal IOAW-uitkeringen	42	41	40
Gemiddeld aantal IOAZ-uitkeringen	6	6	7
Totaal uitkeringen	547	534	555
Instroom	66	43	43
Uitstroom	70	79	39

In onderstaande tabel is te zien hoeveel mensen er in de betreffende periode op basis van een loonkostensubsidie bij een werkgever aan het werk zijn. Hier gaat het om de doelgroep mensen met een arbeidsbeperking. Deze doelgroep werkt in een zogenaamde afspraakbaan.

Loonkosten subsidie	
aantal personen:	
per 1 januari	37
januari - april	38,25
mei - augustus	38
september - december	36

Vanaf september 2018 houden we bij hoeveel statushouders er een taalstage volgen. Dit is een stage bij een werkgever, waar de aandacht met name ligt op het verwerven van de taal.

Taalstages	
aantal personen:	
september - december	26

In onderstaande tabel is te volgen hoeveel mensen er gemiddeld in de betreffende periode parttime werken, waarbij het noodzakelijk is om aanvullende bijstand te verstrekken. Hier gaat het met name om de doelgroep alleenstaande ouders, die vanwege de zorg voor de kinderen niet in staat zijn om fulltime te werken.

Parttime/ gedeeltelijke aanvulling bijstand	januari - april	mei - augustus	september - december
Participatiewet	71	71,5	71
IOAW	11	9,75	9,25
IOAZ	1,25	0,25	0
Totaal	83,25	81,5	80,25

Met het bijhouden van onderstaande gegevens wordt inzichtelijk gemaakt wat de impact is van onze consulenten werk. Het doel van de consulenten werk is om uitstroom uit de uitkering te realiseren. Soms is het noodzakelijk om hiervoor eerst een werkervaringsplaats of een proefplaatsing aan te bieden. Dit zien wij als een mooie opstap naar werk. Daarnaast kunnen we zien hoeveel niet-uitkeringsgerechtigden er door ons toedoen werk krijgen. En tot slot staat onder 'Plaatsing' hoeveel personen er parttime of fulltime werk hebben verkregen.

Geplaatste kandidaten	januari - april	mei - augustus	september - december
Werkervaringsplaats	9	3	1
Proefplaatsing	8	5	18
Niet-uitkeringsgerechtigden (NUG)	2	0	2
Plaatsing (tussenkost gemeente)	27	13	14
Totaal	46	21	35

WMO

Binnen de WMO kennen we een aantal verschillende regelingen.

Rolstoelen, hulpmiddelen, vervoer e.d.

De gemeente is al een groot aantal jaren verantwoordelijk voor deze voorzieningen, aanvankelijk onder de naam Wet voorzieningen gehandicapten.

Het beleid voor deze voorzieningen in actueel en de uitvoering kende in 2018 geen bijzonderheden.

Huishoudelijke hulp

De verantwoordelijkheid voor de huishoudelijke hulp is de volgende aan de WMO toegevoegde taak waarvoor we als gemeente verantwoordelijk zijn. Anders dan veel andere gemeenten hebben we ons beleid voor huishoudelijke hulp ook na 1 januari 2015 voortgezet. Momenteel zijn we de verdere doorontwikkeling aan het voorbereiden. In 2018 heeft een nieuwe aanbesteding plaatsgevonden samen met de gemeente Noordenveld. De huidige werkwijze is conform de uitspraken van de CRvB en de AmvB.

Ondersteuning en begeleiding

De ondersteuning/begeleiding is op 1 januari 2015 van de AWBZ naar de WMO gegaan. Langzaam maar zeker krijgen we zicht op de kenmerken van deze doelgroep. Aanvankelijk was onze verwachting dat mensen in deze groep vrij permanent een voorziening vanuit de WMO nodig zouden hebben. Nu blijkt dat mensen vaak toch kleine stapjes vooruit kunnen zetten die voor hun ontwikkeling en hun gevoel van welbevinden van groot belang zijn. En dat past dan weer prima bij de doelstelling van de WMO: beperkingen zo veel mogelijk wegnemen of ondanks beperkingen zoveel mogelijk meedoen. Het betekent ook dat we aan deze doelgroep meer tijd en aandacht moeten geven dan we vooraf verwacht hadden.

Soms lopen we daarbij tegen een specifiek probleem aan. Veel zorgaanbieders hebben een breed aanbod en willen dat ook zoveel mogelijk inzetten voor hun klanten. Toch kan soms een voorziening bij een andere zorgverlener beter passen. Het is soms lastig om de huidige zorgverlener daarin mee te

krijgen. Overigens gaat het de zorgverleners dan niet alleen om geld maar ook om de wens om de klant zo goed mogelijk te helpen. Om dit verder te stimuleren hebben we een regionaal kwaliteitsteam.

Begeleid wonen en Maatschappelijke Opvang

Vanaf 1 januari 2021 zullen we als gemeenten ook de taak begeleid wonen zelf moeten gaan uitvoeren. Nu is dat nog belegd bij een aantal centrumgemeenten. In ons geval is dat Assen. Al in 2017 zijn we in goed overleg met Assen gestart met de voorbereidingen om te kijken hoe we ook deze taak zo goed mogelijk kunnen uitvoeren.

Transformatie en formatie

De transformatie in de WMO kent diverse onderdelen. Dat vraagt een integrale benadering en dus afstemming tussen alle betrokken partijen, zoals gemeente, zorgverleners, woningbouwverenigingen e.d. We hebben daar ook in 2018 aan gewerkt, onder andere in het WelWoZo overleg en in de wijkteams 23+. Het wordt ook zichtbaar in contacten tussen gemeentelijke consulenten en zorgverleners.

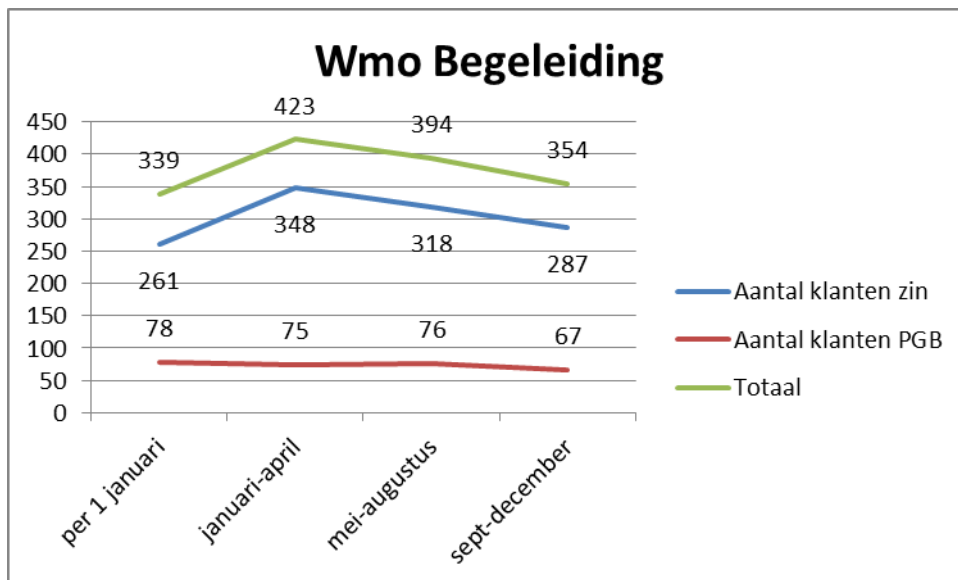
Tegelijk hebben we gemerkt dat de integrale benadering ook iets nieuws vraagt van de WMO-consulenten. Zij moeten hulpvragen breed en integraal kunnen beoordelen. Zowel kwalitatief als kwantitatief. In 2018 hebben we meer grip gekregen op de Wmo en zijn er voorbereidingen getroffen voor de verdere beleidsontwikkeling.

Aantallen

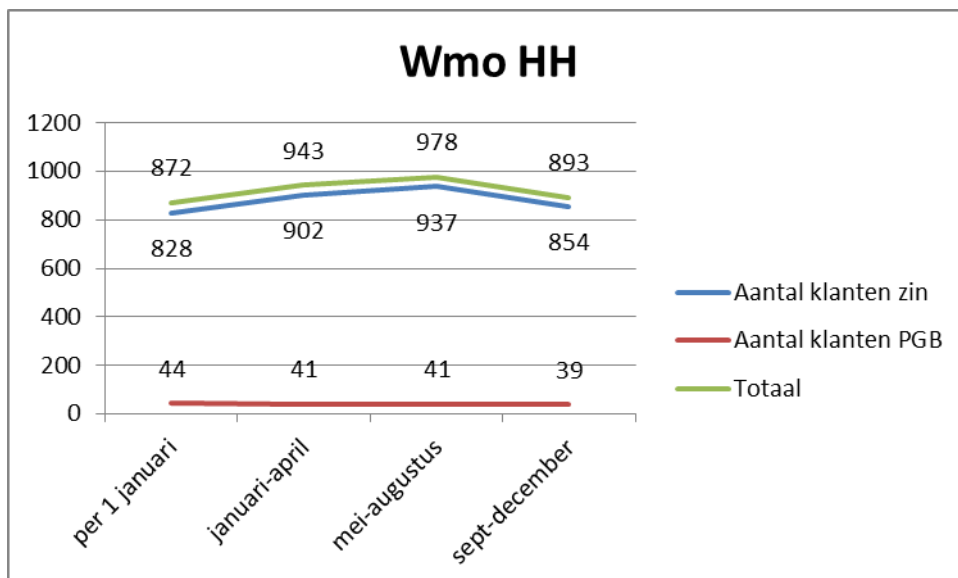
In onderstaande tabellen en grafieken staat het verloop van het aantal Wmo-voorzieningen over 2018 opgenomen. Over het gehele jaar gezien blijven de aantallen vooralsnog redelijk constant. Door de vergrijzing, het abonnementstarief en de extramuralisering verwachten we in de toekomst een stijging.

WMO Begeleiding	per 1 januari	januari-april	mei-augustus	sept-december
Aantal klanten zin	261	348	318	287
Aantal klanten PGB	78	75	76	67
Totaal	339	423	394	354

Aantal voorzieningen Wmo Begeleiding per interventieniveau	31-12-2017	31-12-2018
IVN 4	9	9
IVN 5	301	345
IVN 6	67	40
IVN 7	90	107
IVN 8	0	1
Totaal	467	502

WMO huishoudelijke hulp	per 1 januari	januari-april	mei-augustus	sept-december
Aantal klanten zin	828	902	937	854
Aantal klanten PGB	44	41	41	39
Totaal	872	943	978	893

Jeugdzorg

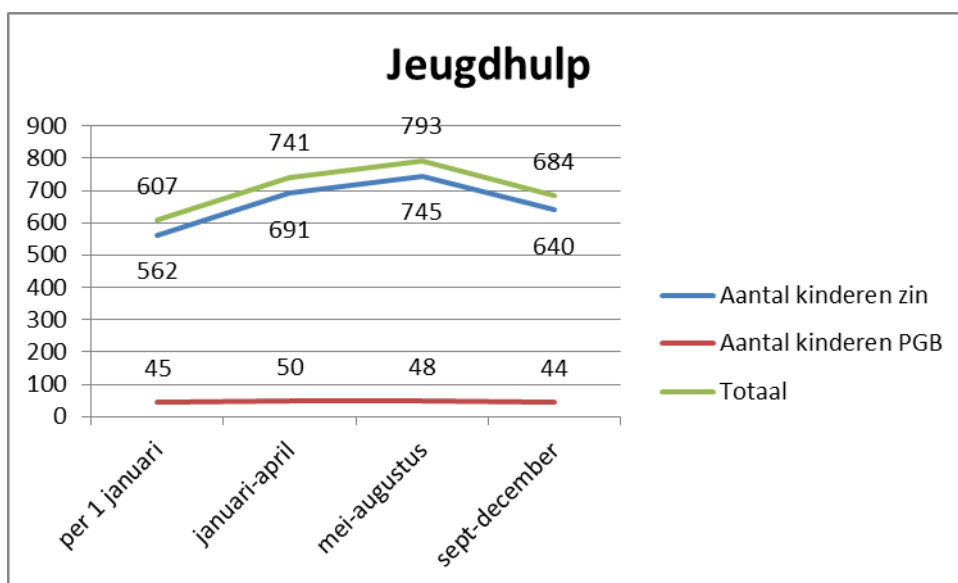
We werken samen in de regio Noord en Midden Drenthe. We hebben in 2018 opnieuw de zorg kunnen leveren die nodig was.

In 2018 hebben we circa 1,5 miljoen meer uitgegeven dan begroot. Een bedrag van circa € 300.000,- bestaat uit kosten uit 2017. Effectief betekent dit dat we zowel in 2017 als in 2018 een tekort op de jeugdzorg hebben van circa € 1,2 mln.

Om de transformatie van de Jeugdzorg verder vorm te geven, hebben we als gemeente in elk geval invloed nodig op het grootste deel van de Jeugdzorg die we financieren. Momenteel gaat de meeste zorg via huisartsen en andere artsen. Daarom zijn we met hen bezig om een POH-jeugd toe te voegen aan de huisartsenpraktijken. Daarnaast wordt d.m.v. de nieuwe inkoop in NMD-verband nadrukkelijker gestuurd op preventie en financiële beheersing.

In onderstaande tabel staat het aantal jeugdvoorzieningen op 31-12-2018 opgenomen.

Jeugdhulp	per 1 januari	januari-april	mei-augustus	sept-december
Aantal kinderen zin	562	691	745	640
Aantal kinderen PGB	45	50	48	44
Totaal	607	741	793	684

Aantal voorzieningen Jeugd (ZIN) per interventieniveau	31-12-2017	31-12-2018
IVN 4	169	161
IVN 5	317	296
IVN 6	182	186
IVN 7	32	36
IVN 8	51	64
Jeugdzorg IVN 8	30	28
Drenthe contract	71	108
Landelijke producten	3	2
Individuele contracten		2
Totaal	855	883

Financiën

Rekeningresultaat

Het rekeningresultaat van het sociaal domein komt uit op afgerond € 760.000. Het resultaat is als volgt opgebouwd:

Totaal	Saldo
Wmo Huishoudelijke hulp	530.000
Wmo Begeleiding	1.750.000
Jeugd	-1.650.000
P-wet (re-integratie)	130.000
Totaal	760.000

Uit de tabel blijkt dat het tekort op Jeugd kan worden opgevangen door overschotten op de Wmo en de Participatiewet.

Hieronder wordt per domein iets nader ingezoomd op het resultaat. Bij aanvang van de transities in het sociaal domein is de afspraak gemaakt (raadsbesluit) dat het sociaal domein een gesloten systeem is. Tekorten en overschotten op het sociaal domein verlopen via de C-reserve. Tot op heden (periode 2015-2018) is jaarlijks sprake geweest van een voordeel op het sociaal domein.

Onderdeel van deze afspraak is dat naast de rijksbijdragen ook algemene middelen worden ingezet in het sociaal domein. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de Wmo huishoudelijke hulp, de Wmo voorzieningen en de re-integratie.

De begroting 2018 is medio 2017 opgesteld en toen mede gebaseerd op jaarcijfers 2016. Tussentijds is de begroting niet bijgesteld naar de actuele cijfers (uitgaven). In 2019 zal dat wel gebeuren omdat nu meer betrouwbare cijfers beschikbaar zijn.

Wmo huishoudelijke hulp

Wmo HH	Begroot 2018	Rekening 2018	Saldo
<i>Uitgaven</i>			
Wmo HH ZIN en PGB	3.680.000	3.040.000	640.000
Wmo HH overige kosten	350.000	340.000	10.000
Eigen bijdrage	-620.000	-510.000	-110.000
			540.000
<i>Inkomsten</i>			
A.U. Wmo HH	2.660.000	2.650.000	-10.000
			-10.000
Totaal			530.000

Uit de tabel blijkt dat het positieve resultaat vooral zit in de lager dan begrote uitgaven voor Wmo huishoudelijke hulp. Verder valt op dat de eigen bijdrage lager is dan begroot. Door de introductie van het abonnementstarief zal dit in 2019 nog verder teruglopen.

Wmo voorzieningen en begeleiding

Wmo Vz en begeleiding	Begroot 2018	Rekening 2018	Saldo
<i>Uitgaven</i>			
Voorzieningen	€ 1.370.000	€ 830.000	€ 540.000
Wmo begeleiding	€ 3.730.000	€ 2.520.000	€ 1.210.000
Overige kosten	€ 890.000	€ 890.000	-
		€	1.750.000
<i>Inkomsten</i>			
A.U. Begeleiding	€ 4.620.000	€ 4.620.000	-
			-
Totaal		€	1.750.000

Evenals vorig jaar is er sprake van een positief resultaat op Wmo begeleiding en Wmo voorzieningen. Onderdeel van het positieve resultaat van € 1,2 miljoen is een bijdrage van de (centrum)gemeente Assen (€ 344.000) die Beschermd Wonen uitvoert. Het resultaat op Beschermd Wonen wordt vooral veroorzaakt door een te hoge rijksbijdrage. Met ingang van 2021 wordt de gemeente zelf verantwoordelijk voor Beschermd Wonen en zal een nieuw verdeelmodel voor de verdeling van de rijksmiddelen zijn geïntroduceerd. Naar verwachting is er dan geen sprake meer van een overschot. De overige kosten betreffen vooral de inzet van personeel, waartoe onder andere in juni 2017 is besloten.

Jeugd

Jeugd	Begroot 2018	Rekening 2018	Saldo
<i>Uitgaven</i>			
Jeugd ZIN en PGB	5.380.000	7.460.000	-2.080.000
Jeugd overige kosten	1.430.000	1.000.000	430.000
			-1.650.000
<i>Inkomsten</i>			
A.U. Jeugd	6.810.000	6.810.000	-
			-
Totaal			-1.650.000

Bij de jeugdzorg is sprake van een behoorlijk tekort op de zorg door de in Noord- en Middenrents verband gecontracteerde jeugdzorg (ZIN). De kosten voor bovenregionale zorg vallen lager uit dan begroot.

Een deel van de uitgaven in 2018 hebben nog betrekking op 2017. Naar nu blijkt is bij het opmaken van de jaarstukken 2017 de balanspost 'te betalen jeugdzorg' te laag ingeschat. Deze balanspost is een inschatting op basis van de geïndiceerde zorg, door ons betaalde zorg en de door de zorgaanbieder verantwoorde zorg. Onder andere door een systeemwijziging in 2017 waren deze cijfers naar nu blijkt niet 100 procent betrouwbaar. Zorgaanbieders kunnen hun zorgkosten over 2017 ook na de vaststelling van de jaarstukken nog declareren. Voor zover deze zorgkosten de balanspost overschrijden komt dit

ten laste van het budget in 2018. Het gaat om een bedrag van afgerond € 370.000. In onderstaande tabel is dit inzichtelijk gemaakt.

Jeugd	Saldo
Uitgaven 2018	7.460.000
Uitgaven 2018 t.l.v. 2017	-370.000
Werkelijke uitgaven 2018	7.090.000
Gepresenteerd tekort 2018	1.650.000
correctie 2017	-370.000
Werkelijk tekort 2018	1.280.000
Gepresenteerd tekort 2017	913.000
Uitgaven 2018 t.l.v. 2017	370.000
Werkelijk tekort 2017	1.283.000

De uitgaven Jeugdzorg worden in 2019 nog nader geanalyseerd.

Participatie

P-wet	Begroot	Rekening	Saldo
<i>Uitgaven</i>			
Alescon	400.000	330.000	70.000
Re-integratie	940.000	900.000	40.000
			110.000
<i>Inkomsten</i>			
A.U. Re-integratie	890.000	900.000	20.000
			20.000
Totaal			130.000

Het resultaat op re-integratie wordt veroorzaakt door relatief kleine voordelen.

De bijdrage in het exploitatietekort van de GR Alescon valt € 70.000 lager uit dan begroot. Deze bijdrage is afhankelijk van verschillende factoren die gedurende het jaar kunnen wijzigen zoals de rijksbijdrage, de loonkosten Wsw en de brutomarge van de GR.

De re-integratiekosten van onze eigen integratie-activiteiten vallen iets lager uit dan begroot. De rijksbijdrage tot slot is licht positief (+€ 20.000).

Jaarrekening

Van begroting naar jaarrekening

Het doel van de jaarrekening is het getrouw weergeven van de feiten en cijfers uit het begrotingsjaar 2018 en een analyse daarvan. Na de vaststelling van de begroting 2018 op 2 november 2017 is in het begrotingsjaar twee keer gerapporteerd over de begrotingsuitvoering door een voor- en een najaarsnota. Door begrotingswijzigingen zijn toen de budgetten geactualiseerd. Mutaties buiten de voor- en najaarsnota om zijn afzonderlijk voorgelegd.

Resultaat jaarrekening

Voorjaarsnota

Het saldo van de voorjaarsnota was € 0. De belangrijkste voor- en nadelen waren:

Voordelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Algemene uitkering	462.000	
Dividend	54.000	
Huurbijdrage tijdelijke huisvesting	40.000	
Exploitatie gemeentelijke gebouwen		27.000
Indexering en actualisatie begroting	20.000	
Effect aanbesteding straatreiniging en onkruidbestrijding	15.000	
<i>totaal voordelen</i>	590.000	27.000

Nadelen	bedrag structureel	bedrag incidenteel
Subsidie Stichting Welzijnswerk	159.000	
Pensioen- en verzekeringspremies	104.000	
Kosten bestuur	56.000	41.000
Uitkeringen WWB	59.000	
Verkiezingen		48.000
Bijdrage VRD	33.000	
Bijdrage GGD	36.000	
Abonnementen en contributies	36.000	
Bijdrage Holocaust Namenmonument		16.000
Saldo kleinere mutaties (tot € 15.000)	28.000	
<i>totaal nadelen</i>	512.000	105.000

Saldo (afgerond)	78.000	-/- 78.000
Totaal positief resultaat (afgerond):		0

Najaarsnota

Het saldo van de najaarsnota was € 78.000 nadelig. De belangrijkste voor- en nadelen waren:

voordelen	bedrag (€)
Algemene uitkering	47.000
Belastingen	24.000
totaal voordelen	71.000

nadelen	bedrag (€)
Baten lijkbezorging	57.000
Kosten bestuur	52.000
Huurvergoeding onderwijs	23.000
saldo kleine mutaties (< € 15.000)	17.000
totaal nadelen	149.000

totaal resultaat (nadelig)	78.000
-----------------------------------	---------------

Overheveling

In de raadsvergadering van 20 december 2018 is besloten om een deel van de in de begroting 2018 specifiek beschikbaar gestelde middelen over te hevelen naar 2019. De reden hiervoor was dat de beoogde prestaties niet in 2018 konden worden afgerond of opgestart. Door de overheveling van deze budgetten naar 2019 kunnen de prestaties en/of activiteiten in 2019 direct vanaf 1 januari worden verricht. Het totaalbedrag van deze begrote budgetten bedroeg € 1.758.000.

Op basis van de rekeningcijfers bedroeg de werkelijke overheveling € 1.706.253.

Resultaat

Het eindresultaat over 2018 uit de gewone bedrijfsvoering, inclusief de werkelijke overheveling, bedraagt € 1.912.008.

De grootste positieve posten waren ruim € 860.000 op bijstandsuitkeringen, € 769.000 op sociaal domein, € 338.000 op hogere opbrengsten leges omgevingsvergunningen, € 100.000 lagere kosten structuur en bestemmingsplannen, € 120.000 lagere kosten organisatie ontwikkeling, € 300.000 aan lagere salariskosten, € 410.000 op de post onvoorzien en het restant bestedingsruimte.

Hiertegenover stonden ruim € 720.000 aan lagere algemene uitkering en € 440.000 nadelig netto effect mutaties op gronden.

Overzicht van baten en lasten

Programma	Begroting 2018 primitief			Begroting 2018			Rekening 2018			Verschil Begroot Werkelijk
	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	baten	lasten	saldo	
Burger en Bestuur	614	766	152	601	809	208	570	813	243	-35
Werk en inkomen	8.113	12.011	3.898	8.129	12.122	3.993	8.489	11.060	2.571	1.422
Veiligheid	13	1.962	1.949	13	2.006	1.993	37	1.980	1.943	50
Onderwijs en Jeugd	152	10.745	10.593	152	11.994	11.842	151	12.779	12.628	-786
Bouwen, wonen en milieu	9.285	10.910	1.625	9.528	11.340	1.812	10.627	12.546	1.919	-107
Openbare Ruimte	569	8.498	7.929	545	8.687	8.142	644	8.383	7.739	403
Vrije tijd	687	4.641	3.954	687	4.585	3.898	735	4.406	3.671	227
Zorg en Welzijn	698	13.788	13.090	698	14.198	13.500	672	12.151	11.479	2.021
Algemene middelen	1.130	1.028	-102	1.190	1.055	-135	1.400	1.720	320	-455
algem. dekkingsmiddelen	51.680	199	-51.481	52.500	206	-52.294	52.079	699	-51.380	-914
-overhead	88	8.124	8.036	88	8.877	8.789	230	8.378	8.148	641
-onvoorzien	0	25	25		25	25			0	25
Saldo van baten en lasten	73.029	72.697	-332	74.131	75.904	1.773	75.634	74.915	-719	2.492
<u>mutaties reserves</u>										
Werk en inkomen			0	136	257	121	166	258	92	29
Onderwijs en Jeugd	47		-47	1.340		-1.340	1.234		-1.234	-106
Bouwen, wonen en milieu	318	0	-318	843	484	-359	913	949	36	-395
Openbare Ruimte	261		-261	438	124	-314	373	195	-178	-136
Vrije tijd	208	0	-208	398	238	-160	290	251	-39	-121
Zorg en Welzijn	30		-30	514	500	-14	514	478	-36	22
Algemene middelen	7.391	8.587	1.196	11.552	11.845	293	11.711	11.877	166	127
Resultaat	81.284	81.284	0	89.352	89.352	0	90.835	88.923	-1.912	1.912

Toelichting verschillen groter dan € 25.000 (bedragen x € 1.000)

Programma	Taakveld	Omschrijving	Voordeel	Nadeel
Algemene middelen	Algemene baten en lasten	Saldo algemene baten en lasten (restant bestedingsruimte, inruil, hogere verrekening BCF)	410	
Algemene middelen	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	Lagere algemene uitkering		-719
Algemene middelen	Bestuur	Hogere bestuurskosten		-42
Algemene middelen	Overhead	Effect organisatieontwikkeling	118	
Algemene middelen	Overhead	Lagere automatiseringskosten	56	
Bouwen, wonen en milieu	Afval en riolering	BCF effect afval en riolering		-71
Bouwen, wonen en milieu	Burgerzaken	Lagere bestedingen GEO informatiesysteem	36	
Bouwen, wonen en milieu	Ruimtelijke ordening	Lagere bestedingen structuur en bestemmingsplannen	102	
Bouwen, wonen en milieu	Wonen en bouwen	Netto voordeel leges omgevingsvergunning	338	
Bouwen, wonen en milieu	Wonen en bouwen	Restant budget lostrekken projecten	49	
Onderwijs en Jeugd	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	Lagere uitgaven leerlingenvervoer	88	
Openbare ruimte	Verkeer en vervoer	Lagere exploitatiekosten wegen en bruggen	42	
Werk en inkomen	Inkomensregelingen	Lagere bijstandsuitkeringen	858	
Werk en inkomen	Inkomensregelingen	Lagere kosten minimabeleid		-35
Zorg en welzijn	Volksgezondheid	Lagere bestedingen basisgezondheidszorg	53	
Zorg en welzijn	Samenkracht en burgerparticipatie	Hogere subsidie st. Welzijn Midden-Drenthe		-168
Diversen	Diversen	Lagere schoonmaakkosten	39	
Diversen	Diversen	Verplichte winstneming bouwgrond incl. winst VOF plan Ossebroeken maar minus verlies plan Lieving en bouwka-vel Elp.		-375
Diversen	Diversen	Resultaat niet in exploitatie genomen gronden en algemene bouwgrondkosten		-68
Diversen	Diversen	Netto effect kapitaallasten		-45
Diversen	Diversen	Lagere overige legesopbrengsten		-39

Diversen	Diversen	Saldo salariskosten ambtelijke organisatie	303	
Diversen	Diversen	Lagere studiekosten	39	
Diversen	Diversen	Netto resultaat sociaal domein	769	
Diversen	Diversen	Netto saldo overige kleinere mutaties	174	
		Totaal	3.474	-1.562
		Saldo rekening 2018	1.912	

Onderstaand wordt een korte toelichting gegeven van de hierboven genoemde oorzaken van het gerealiseerde resultaat over 2018. Voor een uitgebreidere toelichting wordt verwezen naar de toelichting op de programma's.

Voordeel taakveld Algemene baten en lasten €410.000 V

Het voordeel op het taakveld algemene baten en lasten wordt naast diverse kleine posten vooral verklaard door:

- het niet inzetten van het restant structurele bestedingsruimte: € 273.000 en de post onvoorzien: € 25.000;
- hogere declaratie BTW gemeenschappelijke regelingen bij het BTW-compensatiefonds € 50.000;
- vrijval niet bestede verplichtingen voorgaande jaren en ontvangen belastingen over voorgaande jaren € 26.000;
- opbrengst inruil vervangingsinvesteringen € 21.000.
- correctie rente baten leverde een voordeel van € 24.000 op.

Nadeel taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds € 719.000 N

Het nadeel op het taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds wordt vooral verklaard door:

- negatieve accresontwikkeling en een lagere uitkeringsfactor -/- € 375.000;
- een hoger beroep op het BTW compensatiefonds -/- € 287.000;
- het effect van de hoeveelheidsverschillen -/- € 87.000;
- diverse andere kleine positieve bijstellingen € 30.000.

Nadeel taakveld Bestuur € 42.000 N

Het nadeel op het taakveld Bestuur wordt vooral verklaard door hogere pensioenverplichtingen. Er moet een hogere bijdrage betaald worden om de pensioenverplichtingen op peil te houden.

Voordeel taakveld Overhead: Effect organisatieontwikkeling € 118.000 V

Van het budget voor organisatieontwikkeling is € 118.000 niet besteed. Uit de overheveling 2017 en de resultaatbestemming 2017 was bovenop het begrote bedrag van € 46.000 een aanvullend budget beschikbaar van € 497.000. Hiervan is bijna € 160.000 besteed aan loopbaanbegeleiding, onderzoek BMC, audit ICT omgeving en coaching en € 80.000 aan personele knelpunten. Tevens is de niet gerealiseerde bezuinigingstaakstelling van € 185.000 ten laste van dit budget gebracht.

Voordeel taakveld Overhead: Lagere automatiseringskosten € 56.000 V

Het voordeel op het taakveld Overhead: lagere automatiseringskosten wordt vooral verklaard door:

- lagere onderhoudskosten en kosten voor ondersteuning diverse leveranciers € 30.000;
- lagere kosten onderhoud werkplekken € 9.000;
- lagere kosten aanschaf hard- en software inclusief support € 9.000;
- doorschuiven werkzaamheden naar 2019 € 8.000.

Nadeel taakveld Afval en riolering € 71.000 N

Het nadeel op het taakveld Afval en riolering wordt vooral verklaard door het effect van BTW-compensatie op afval en riolering.

- Voordeel BTW compensatie Afval € 47.000: Door hogere exploitatiekosten wordt meer BTW toegerekend aan Afval. Als gevolg van BTW-compensatie ontstaat hierdoor een voordeel op de Algemene dienst. De BTW op de exploitatiekosten en investeringen vormen een last in de kostentoerekening aan afval en riolering.
- Nadeel BTW compensatie Riolering € 118.000: Door lagere exploitatiekosten en investeringen ontstaat bij Riolering een nadeel van € 118.000 omdat daardoor sprake is van een lagere BTW-compensatie.

Voordeel taakveld Burgerzaken € 36.000 V

Het voordeel op het taakveld Burgerzaken wordt vooral verklaard door lagere bestedingen voor het GEO informatiesysteem. De kosten voor beeldmateriaal zijn meegevallen. De budgetten zijn niet in zijn geheel besteed i.v.m. uitval van de medewerker Basisregistraties (BAG-WOZ-BG). Voor deze nieuwe functie met erg vakspecifieke werkzaamheden was geen vervanging.

Voordeel taakveld Ruimtelijke ordening € 102.000 V

Het voordeel op het taakveld Ruimtelijke ordening wordt verklaard door lagere bestedingen op structuur- en bestemmingsplannen. De meeste bestemmingsplannen zijn actueel. Gezien het feit dat enerzijds de actualiseringsplicht is komen te vervallen en anderzijds er een aanzienlijke werkdruk was, heeft het afgelopen jaar de prioriteit gelegen bij de lopende projecten en plannen. Deze plannen en projecten worden voornamelijk door externen geïnitieerd of in samenwerking met de gemeente opgesteld. Hierdoor zijn in het afgelopen jaar minder kosten voor extern advies gemaakt.

Voordeel taakveld Wonen en bouwen: leges omgevingsvergunning € 338.000 V

Het voordeel op het taakveld Wonen en bouwen: leges omgevingsvergunning wordt vooral verklaard door:

- het afgeven van een aantal omgevingsvergunningen in het najaar 2018 met een aanzienlijk bouwsom. Hierdoor is een positief resultaat ontstaan van ca. € 300.000;
- het afgeven van meer vergunningen voor een aantal nieuwbouwprojecten voor woningbouw. Deze aanvragen waren eerder ingediend om het alsnog mogelijk te maken om de woningen te voorzien van een gasaansluiting (verplichting gasloos bouwen per 1 juli 2018). Deze projecten stonden gepland;
- het afgeven van vergunning voor incidentele projecten die niet waren voorzien in 2018.

Voordeel taakveld Wonen en bouwen: budget lostrekken projecten € 49.000 V

In 2018 waren er geen projecten waarvoor een beroep op dit budget is gedaan. Hierdoor valt het budget vrij.

Voordeel taakveld Onderwijsbeleid en leerlingenzaken € 88.000 V

De afgelopen jaren is er sprake van dalende trend in de uitgaven voor het leerlingenvervoer. Bij het opstellen van de begroting 2018 was al bekend dat onder andere het leerlingenvervoer in 2018 opnieuw zou worden aanbesteed (Publiek Vervoer). Daarom is toen besloten om de begroting niet naar beneden bij te stellen.

Voordeel taakveld verkeer en vervoer: exploitatiekosten wegen en bruggen € 42.000 V

Door omstandigheden moest het eigen personeel veel tijd besteden aan directievoering/toezicht van de aanbesteding voor het vervangen van bruggen en groot onderhoud. Zo kon te weinig tijd besteed aan de voorbereiding om de werkzaamheden van de reguliere budgetten uit te voeren. Hierdoor is € 36.000 minder besteed aan het aanbrengen van slijtlagen. Op diverse andere posten ontstond nog een voordeel van € 6.000.

Voordeel taakveld Inkomensregelingen: bijstandsuitkeringen € 859.000 V

Het voordeel ontstaat voornamelijk door een hogere rijksbijdrage (€ 194.000), teruggevorderde uitkeringen (€ 137.000; deze mogen op basis van het voorzichtigheidsprincipe niet worden begroot), lagere kosten uitkeringen (€ 450.000; zie voor meer informatie de paragraaf transities).

Nadeel taakveld Inkomensregelingen: minimabeleid € 35.000 N

Dit is het saldo van lagere uitgaven aan Klijnsmagelden (€ 125.000; zie bestedingsvoorstel) en schuldsanering (€ 143.000) en hogere kosten voor uitkering activiteiten (€ 67.000) en bijzondere bijstand (€ 275.000). Daarnaast is in 2018 een bedrag van afgerond € 40.000 terugontvangen m.b.t. de IOAZ. In verband met de onzekerheid omtrent het terugontvangen van deze bedragen worden deze bedragen niet geraamd.

Voordeel taakveld Volksgezondheid: basisgezondheidszorg € 53.000 V

Onder dit taakveld vallen ook de kosten voor de instandhouding van het CJG. Deze kosten vallen in 2018 afgerond € 53.000 lager uit dan begroot.

Nadeel taakveld Samenkracht en burgerparticipatie € 168.000 N

Op grond van de afrekeningsmethodiek ontving de stichting Welzijn Midden-Drenthe € 168.000 meer subsidie dan begroot.

Voordeel taakveld diversen: schoonmaakkosten € 39.000 V

Het voordeel op schoonmaakkosten wordt vooral verklaard door:

- Dat het gehele jaar nog niet volledig invulling is gegeven aan het nieuwe schoonmaakcontract van eind 2017;
- Dat op een paar panden minder is schoongemaakt i.v.m. minder verhuur inclusief schoonmaak;
- Dat minder geld is besteed aan schoonmaakkmiddelen.

Nadeel taakveld diversen: diverse mutaties met betrekking tot bouwgrond € 375.000 N

Het nadeel op de bouwgrond wordt vooral verklaard door:

- afboeking op verspreide gronden op grond van de BBV: -/-€ 282.000;
- afboeking op strategische gronden op grond van de BBV: -/- € 805.000;
- verplichte tussentijdse winstneming op grond van de BBV: € 452.000;
- winstuitkering VOF Ossebroeken: € 130.000;
- bijdrage van derden in de verkochte bouw kavels in het niet gemeentelijk plan Nagtegael: € 129.000.

Nadeel taakveld diversen: niet in exploitatie genomen gronden en algemene bouwgrondkosten € 68.000 N

Dit is het resultaat van diverse mutaties op de nog niet in exploitatie genomen gronden en verspreide gronden. De resultaten daarvan komen ten laste van de algemene dienst. De mutaties bestaan onder andere uit lagere doorberekende rente plan Hoofdstraat 34, lagere opbrengsten verspreide gronden en inhuur externe ondersteuning.

Nadeel taakveld diversen: netto effect kapitaallasten € 45.000 N

Het nadelige netto effect kapitaallasten wordt vooral verklaard door:

- lagere renteopbrengsten op de algemene dienst. Als gevolg van een verplichte verlaging van het rentepercentage is minder rente doorberekend aan de bouwgronden;
- lagere rentekosten voor kasgeldleningen. De werkelijke rentepercentages waren lager dan de begrote rentepercentages voor externe financiering.

Nadeel taakveld diversen: overige legesopbrengsten € 39.000 N

Het nadeel op de overige legesopbrengsten wordt vooral verklaard door:

- lagere inkomsten paspoorten -/- € 12.000;
- lagere inkomsten identiteitskaarten -/-€ 4.000;
- lagere inkomsten rijbewijzen -/-€ 10.000;
- lagere baten van de begraafrechten -/- € 12.000.

Voordeel taakveld diversen: salariskosten ambtelijke organisatie € 303.000 V

Het resultaat op salariskosten wordt vooral verklaard door:

- laat invullen van vacatures;
- laag ziekteverzuim bij team Zwembaden;
- lagere kosten sociale lasten door uitruil bruto loon voor onbelaste reiskostenvergoeding woon-werkverkeer.

Voordeel taakveld diversen: studiekosten € 39.000 V

Het niet besteden van het budget voor studiekosten wordt vooral verklaard door ziekte, personele mutaties, werkdruk en het organisatieonderzoek.

Voordeel taakveld Diversen: resultaat sociaal domein € 769.000 V

Dit is het saldo van voordelen op Wmo en Participatie en een nadeel op jeugdzorg. Zie hiervoor de paragraaf Transities, onderdeel Financiën.

Voordeel taakveld diversen: saldo overige kleinere mutaties € 174.000 V

Dit is het saldo van diverse overige budgetten waarvan de afwijkingen kleiner zijn dan € 25.000.

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Op grond van artikel 28 van het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten bevat de toelichting op het overzicht van baten en lasten onder andere:

- Een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijzigingen en het overzicht van baten en lasten op de volgende onderdelen:
 - de lasten en baten per programma;
 - de algemene dekkingsmiddelen;
 - het resultaat voor bestemming;
 - de toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves;
 - het resultaat na bestemming.

Hierna staat dit per programma nader uitgewerkt.

Voorafgaand aan deze toelichting is in onderstaande 2 tabellen een analyse opgenomen met de kwalificatie van de overschrijding op basis van de in de Kadernota Rechtmatigheid van de commissie BBV opgenomen soorten begrotingsoverschrijdingen:

Begrotingsafwijking		Onrechtmatig maar telt niet mee voor het oordeel	Onrechtmatig en telt mee voor het oordeel
a)	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten die niet passen binnen het bestaande beleid en waarvoor men geen voorstel tot begrotingsaanpassing heeft ingediend. Bijvoorbeeld de doelgroep c.q. de activiteiten zijn in de praktijk aantoonbaar ruimer geïnterpreteerd dan in regelgeving (subsidieregeling, -verordening) was gedefinieerd.		X
b)	Budgetoverschrijdingen die geheel of grotendeels worden gecompenseerd door direct gerelateerde opbrengsten, bijvoorbeeld via subsidies of kostendekkende omzet.	X	
c)	Budgetoverschrijdingen bij open einde (subsidie)regelingen. Vaak blijkt vanwege dit open karakter in het kader van het opmaken van de jaarrekening een (niet eerder geconstateerde) overschrijding.	X	
d)	Budgetoverschrijdingen die worden gecompenseerd door extra inkomsten die niet direct gerelateerd zijn. Over de aanwending van deze extra inkomsten heeft de raad nog geen besluit genomen.		X

e)	Budgetoverschrijdingen betreffende activiteiten welke achteraf als onrechtmatig moeten worden beschouwd omdat dit bijvoorbeeld bij nader onderzoek van de subsidieverstrekker, belastingdienst of een toezichthouder blijkt (bijvoorbeeld een belastingnaheffing). Het zal hier in de praktijk vaak gaan om interpretatieverschillen bij de uitleg van wet- en regelgeving die na het verantwoordingsjaar aan het licht komen. Er zijn dan geen rechtmatigheidsgevolgen voor dat verantwoordingsjaar. Wel zal de gemeente ervoor moeten zorgen dat de overschrijdingen getrouw in de jaarrekening worden weergegeven. Ook kunnen er gevolgen zijn voor het lopende jaar. - geconstateerd tijdens verantwoordingsjaar - geconstateerd na verantwoordingsjaar	X	X
f)	Budgetoverschrijdingen op activeerbare activiteiten (investeringen of totaal geautoriseerd budget) waarvan de gevolgen voornamelijk zichtbaar worden via hogere afschrijvings- en financieringslasten in het jaar zelf of pas in de volgende jaren. - jaar van investeren - afschrijvings- en financieringslasten in latere jaren	X	X

Overzicht rechtmatigheidsanalyse 2018

Programma	Actuele begroting	Rekening	Saldo over (-) en onder schrijding	Soort begrotings-afwijking	Toelichting naar oorzaak en achtergronden bij overschrijdingen > € 100 duizend
	lasten	lasten			
Onderwijs en Jeugd	11.994	12.779	-785	c	De lastenoverschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door het saldo van lager dan begrote uitgaven PGB Jeugd € 580.000 en hoger dan begrote uitgaven Jeugd ZIN € 2.3 miljoen op het taakveld maatwerkdienstverlening 18-.
Bouwen, wonen en milieu	11.824	13.495	-1.671	b	De lastenoverschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door hoger kosten ophalen groen en grijs huisvuil en hogere storkosten (hogere afkeur PDM) op het taakveld Afval.

Algemene middelen	22.007	22.674	-667	d	De lastenoverschrijding wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere omslagrente op het taakveld Treasury.
-------------------	--------	--------	------	---	---

Programma Burger en Bestuur

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018		Begroting 2018		Rekening 2018		
	primitief		incl. wijz.		lasten	baten	Saldo
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Burgerzaken	759	604	803	591	807	559	248
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	7	10	7	10	6	11	-5
Totaal lasten/baten	766	614	810	601	813	570	243

Toelichting:

Exploitatie

Het nadeel van € 34.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het nadeel op het taakveld Burgerzaken bedraagt netto € 36.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - o Lagere leges opbrengsten: paspoorten € 12.000; identiteitskaarten € 4.000; verklaring omtrent gedrag € 5.000; rijbewijzen € 10.000 en de overige leges secretarieleges € 5.000.
 - o Hogere kosten voor afwikkeling van de documenten dienstverlening € 7.000.
 - o Lagere kosten voor gemeenteraadsverkiezingen € 4.000.
 - o Lagere kosten voor werkzaamheden van de ambtenaren burgerlijke stand € 5.000.
- Het voordeel op het taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO) van bedraagt netto € 2.000. Het betreft de volgende verschillen:
 - o Het voordeel bestaat uit een saldering van lagere kosten aanschaf gehandicaptenparkeerkaarten, lagere advieskosten en iets hoger baten gehandicaptenparkeerkaarten.

Programma Werk en inkomen

Bedragen x € 1.000		Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018	
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Fysieke bedrijfsinfrastructuur	745	631	525	411	259	506	-247
Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	176	66	158	66	151	60	91
Inkomensregelingen	9.538	7.343	9.833	7.578	9.180	7.850	1.330
Begeleide participatie	488	0	454	0	398	0	398
Arbeidsparticipatie	1.064	74	1.151	74	1.072	74	998
Mutaties reserves	0	0	257	136	258	166	91
Totaal lasten/baten	12.011	8.113	12.379	8.265	11.318	8.655	2.663

Toelichting:

Exploitatie

Het voordeel van € 1.452.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld fysieke bedrijfsinfrastructuur bedraagt € 361.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Een winstuitkering van € 130.000 door de VOF Ossebroeken.
 - De verplichte winstneming van € 133.000 op het plan bedrijventerrein Leemdijk West.
 - Het overige, € 98.000, is ontstaan omdat de werkelijke baten en lasten van de nog niet in exploitatie genomen bedrijventerrein zijn verantwoord op het taakveld Beheer en gebouwen.
- Het voordeel op het taakveld bedrijvenloket en bedrijfsregelingen bedraagt € 1.000. Dit wordt veroorzaakt door
 - Lagere energie- en onderhoudskosten € 11.000.
 - Lagere opbrengst verhuur van markt- en standplaatsen € 5.000.
 - De toegerekende lasten voor inhuur van derden en de toegerekende apparaatskosten zijn circa € 5.000 hoger.
- Het voordeel op het taakveld Inkomensregelingen bedraagt € 924.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Per saldo vielen de verstrekte kwijtscheldingsbedragen voor afval, riool en OZB € 9.000 lager uit maar was de vergoeding van het waterschap bijna € 1.000 hoger.
 - Per saldo zijn de kosten voor bijstandsuitkeringen , inclusief uitkeringen IOAW en IOAZ, circa € 834.000 lager.
 - Hogere uitvoeringskosten voor de sociale recherche van circa € 7.000.
 - Lagere uitvoeringskosten zorg en minimabeleid van circa € 88.000.
- Het voordeel op het taakveld Begeleide participatie bedraagt € 56.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lagere kosten voor individuele studietoelage binnen het taakveld begeleidende participatie € 5.000.
 - Het niet besteden van het bedrag voor kinderopvang (niet uit het werkdeel WWB) € 16.500.

- Op grond van de afrekening is de bijdrage aan het werkvoorzieningsschap € 36.000 lager.
 - De toegerekende lasten voor inhuur van derden en de toegerekende apparaatskosten zijn circa € 1.500 hoger.
- Het voordeel op het taakveld Arbeidsparticipatie bedraagt € 79.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De uitvoeringskosten voor arbeidsparticipatie zijn circa € 37.000 lager.
 - De toegerekende lasten voor inhuur van derden en de toegerekende apparaatskosten zijn circa € 42.000 lager.
- Per saldo € 30.000 hogere dotaties uit de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - Het bekostigen van de kosten van € 30.000 voor de overgang van Alescon naar Stark uit de conjunctuurreserve.

Programma Veiligheid

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018		
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Crisisbeheersing en brandweer	1.681	0	1.714	0	1.687	14	1.672
Openbare orde en veiligheid	281	13	291	13	293	23	270
Mutaties reserves	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten/baten	1.962	13	2.006	13	1.980	38	1.942

Toelichting:

Exploitatie

Het voordeel van € 51.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld crisisbeheersing en brandweer bedraagt € 42.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Hogere vergoeding van € 14.000 van de Veiligheidsregio voor huur van de brandweerkazernes in Beilen en Smilde .
 - Lagere exploitatie en onderhoudskosten brandweergarages van circa € 23.000.
 - Lagere exploitatie voor de diverse onderdelen van de rampenbestrijding, voordeel € 5.000.
- Het voordeel op het taakveld openbare orde en veiligheid bedraagt € 9.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De leges opbrengsten inclusief de uitvoeringskosten zijn bijna € 7.000 hoger.
 - Door meer lijkschouwingen waren de lasten € 5.000 hoger.
 - De herstelkosten ten gevolge van vandalisme vielen € 12.000 lager uit.
 - De lasten voor het integraal veiligheidsbeleid vielen € 6.000 hoger uit.
 - De lasten voor het opvangen van zwerfhonden en katten waren circa € 1.000 lager.

Programma Onderwijs en Jeugd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Onderwijshuisvesting	2.003	49	3.113	49	2.483	23	2.460
Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	1.428	104	1.472	104	1.399	128	1.271
Wijkteams	952	0	776	0	778	0	778
Maatwerkdienstverlening 18-	5.589	0	5.918	0	7.704	0	7.704
Geëscaleerde zorg 18-	774	0	714	0	416	0	416
Mutaties reserves	0	47	0	1.340	0	1.233	-1.233
Totaal lasten/baten	10.746	199	11.994	1.492	12.779	1.384	11.395

Toelichting:

Exploitatie

Het nadeel van € 896.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld onderwijshuisvesting bedraagt € 604.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Doordat de bouw van de nieuwe VO school nog niet is gestart vallen hierdoor de kapitaallasten € 577.000 lager uit.
 - De herstellkosten van de betonrot in de Sieberingschool in Nieuw Balinge vielen € 9.000 lager uit.
 - De kosten voor het huren van accommodaties vielen € 20.000 lager uit.
 - Het overige is een saldo van onder andere de exploitatiekosten gymlokalen. Per saldo zijn deze circa € 2.000 nadelig.
- Het voordeel op het taakveld onderwijsbeleid en leerlingenzaken bedraagt € 97.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De lasten voor de uitvoering van het leerlingenvervoer vielen € 82.000 lager uit.
 - De lasten voor het gemeentelijk onderwijskansenbeleid en logopedie vielen € 9.000 lagere uit.
 - De lasten voor huur gymlokalen zijn in 2018 niet doorgerekend en vielen hierdoor € 15.000 lager uit.
 - De lasten voor het hygiënisch toezicht kinderdagverblijven zijn bijna € 4.000 hoger.
 - De erfpacht kinderdagverblijf aan de Reigerlaan is in verband met beëindiging komen te vervallen, lagere baten van € 5.000.
- Het nadeel op het taakveld wijkteams bedraagt afgerond € 2.000. Dit betreft hoger dan begrote doorberekende kosten op het product 'eerstelijns jeugdzorg' als gevolg van inhuren van personeel. De totale personeelskosten zijn lager dan begroot (zie de toelichting op het 'Overzicht van baten en lasten'). Hiermee is sprake van een budgetoverschrijding die geheel wordt gecompenseerd en daardoor niet onrechtmatig.
- Het nadeel op het taakveld maatwerkdienstverlening 18- bedraagt € 1.786.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lager dan begrote uitgaven PGB Jeugd € 580.000.
 - Hoger dan begrote uitgaven Jeugd ZIN € 2.3 miljoen.

Het taakveld maatwerkdienstverlening maakt onderdeel uit van sociaal domein. Voor het sociaal domein is het volgende met gemeenteraad afgesproken (begroting 2015):

“Hiervoor hebben we al aangegeven op welke manier we deze bestuursperiode om zullen gaan met de inkomsten en uitgaven voor de transities. Kort samengevat: in beginsel budgettair neutraal maar tegelijk in het besef dat kan blijken dat we zowel incidenteel als structureel toch eigen gemeentelijke middelen nodig hebben.

Nu we uitgaan van een brede definitie van de transities (inclusief bestaand beleid en dus eigen structurele gemeentelijke middelen), geldt die laatste nuancering nog sterker. Het is immers zeer de vraag of we met alleen de rijksmiddelen zowel de nieuwe taken kunnen uitvoeren als de taken waarvoor we nu al eigen middelen gebruiken”.

Het saldo binnen het sociaal domein is afgerond € 760.000 positief (zie paragraaf transities, onderdeel financiën). Het negatieve resultaat op de jeugdzorg van afgerond € 1,6 miljoen wordt opgevangen door overschotten op de Wmo en de Participatiewet. Hiermee is sprake van een budgetoverschrijding die geheel wordt gecompenseerd.

- Het voordeel op het taakveld Geëscaleerde zorg 18- bedraagt € 298.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lager dan begrote lasten bovenregionale zorg € 187.000.
 - Lager dan begrote lasten voor landelijke Jeugdzorg € 101.000.
- Per saldo € 107.000 lagere dotaties uit de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - De onttrekking uit de reserve Woon- en Leefomgeving voor het herstel van betonrot in de Sieberingschool in Nieuw Balinge is € 9.000 lager dan begroot.
 - Van het beschikbare bedrag uit de conjunctuurreserve voor de aankoop van het voormalig pand Oostland is het restant van € 98.000 voor de sloop in 2018 niet besteed.

Programma Bouwen, wonen en milieu

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018		Saldo
	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	
Burgerzaken	180	0	211	0	181	0	181
Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	1.448	103	1.344
Musea	82	0	95	0	94	3	92
Riolering	3.173	3.907	3.218	3.952	3.308	4.415	-1.107
Afval	2.448	3.022	2.460	3.022	2.728	3.165	-437
Milieubeheer	1.280	0	1.537	0	1.535	0	1.535
Ruimtelijke ordening	495	0	463	0	353	3	350
Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.526	1.448	1.537	1.459	1.177	1.510	-334
Wonen en bouwen	1.726	908	1.820	1.095	1.721	1.429	293
Mutaties reserves	0	318	484	843	949	913	36
Totaal lasten/baten	10.910	9.604	11.824	10.371	13.495	11.540	1.955

Toelichting:

Exploitatie

Het nadeel van € 499.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld Burgerzaken bedraagt € 29.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De bestedingen voor het GEO informatiesysteem vielen circa € 29.000 lager uit. De vakspecifieke werkzaamheden konden niet volledig worden uitgevoerd en de lasten voor beeldmateriaal vielen lager uit.
- Het nadeel op het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden bedraagt € 1.345.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Op grond van de BBV voorschriften moesten de niet in exploitatie genomen gronden op dit taakveld verantwoord worden. De werkelijke baten en lasten zijn daarom hier ook verantwoord. Alleen waren de baten en lasten begroot op de taakvelden Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) en Fysieke bedrijfsinfrastructuur.
 - Hiernaast wordt op grond van de BBV voorschriften de boekwaarde van niet in exploitatie genomen gronden met € 1.087.000 afgewaardeerd.
- Het voordeel op het taakveld Musea bedraagt € 3.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De lagere lasten voor het monumentenbeleid van € 2.000 kwamen vooral door lagere adviseringskosten monumentencommissie.
 - De lagere lasten voor Archeologie en cultuurhistorie van € 1.000 kwamen vooral door lagere toerekening apparaatskosten binnendienst.
- Het voordeel op het taakveld Riolering bedraagt € 373.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Op grond van de lagere investeringen in riolering was de bijdrage vanuit de voorziening € 395.000 lager.
 - De overige kosten en baten waren per saldo € 22.000 nadelig.

De lasten en baten van het taakveld riolering maken onderdeel uit van het 'gesloten systeem' van de rioolheffing als opgenomen in het door de raad vastgestelde kostendekkingsplan Watertakenplan 2016-2021, zodat er geen sprake is van begrotingsonrechtmatigheid.

- Het nadeel op het taakveld Afval bedraagt € 125.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Het wordt vooral veroorzaakt door hogere kosten ophalen groen en grijs huisvuil en hogere stortkosten.
 - De hogere stortkosten worden vooral veroorzaakt door de hogere afkeur PMD.
 - Wel ontvingen we hogere vergoedingen van Nedvang (Nederland van Afval naar Grondstof) voor de afvalscheiding. Alleen kon dit niet de hogere kosten opvangen. Hiervoor geldt c.p. hetzelfde als voor het taakveld Riolering. De lasten en baten op dit taakveld vallen binnen het gesloten en door de raad geaccordeerde systeem van de afvalstoffenheffing. Voor- en nadelen worden op begroting- en rekeningbasis gedoteerd c.q. onttrokken aan de egaliseringsreserve afval. Er is daardoor geen sprake van begrotingsonrechtmatigheid.
- Het voordeel op het taakveld Milieubeheer bedraagt € 1.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Onder duurzaamheid is € 15.000 meer bijdragen aan nieuwbouw van energie neutrale woningen verstrekt. Dit wordt weer rechtgetrokken door aanpassing van de begrote overheveling van het restant budget naar 2019 zie raadsbesluit van 20 december 2018.
 - De lasten voor bodemonderzoek en bodembescherming zijn € 9.000 lager dan begroot.
 - De bijdrage aan de RUD en de toegerekende apparaatskosten zijn € 6.000 hoger dan begroot.
 - De uitvoeringskosten voor de eikenprocessierupsen en het ophalen van kadavers vielen € 13.000 lager uit.
- Het voordeel op het taakveld Ruimtelijke ordening bedraagt € 113.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Het voordeel van € 113.000 ontstond vooral door lagere bestedingen op structuur- en bestemmingsplannen. De meeste bestemmingsplannen zijn actueel. Gezien het feit dat enerzijds de actualiseringsplicht is komen te vervallen en anderzijds er een aanzienlijke werkdruk was, heeft het afgelopen jaar de prioriteit gelegen bij de lopende projecten en plannen. Deze plannen en projecten worden voornamelijk door externen geïnitieerd of in samenwerking met de gemeente opgesteld. Hierdoor zijn in het afgelopen jaar minder kosten voor extern advies gemaakt.
- Het voordeel op het taakveld Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) bedraagt € 412.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Door verplichte winstneming ontstaat er een voordeel van € 320.000.
 - Het overige wordt veroorzaakt doordat de werkelijke baten en lasten van de niet in exploitatie genomen gronden verantwoord zijn onder het taakveld Beheer overige gebouwen en gronden.
- Het voordeel op het taakveld Wonen en bouwen bedraagt € 434.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:

- o Door een aantal grote projecten werden de legesopbrengsten omgevingsvergunningen circa € 338.000 hoger.
- o Op het budget voor het lostrekken van projecten is nauwelijks een beroep op gedaan. Dit leverde een voordeel van € 49.000 op.
- o Het overige voordelig saldo van € 47.000 heeft betrekking op het salderen van heel veel kleine exploitatie posten gemeentelijke gebouwen.
- Per saldo € 395.000 lagere dotaties uit de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - o De dotatie uit de egalisatiereserve afvalstoffenheffing is € 86.000 hoger om de totale lasten en baten afval in evenwicht te brengen.
 - o Een dotatie aan de reserve riolering van € 466.000 want de totale kosten riolering zijn lager dan de baten.
 - o Een dotatie uit de reserve Woon- en leefomgeving van € 28.000 om de gemaakte kosten structuurvisie Westerbork af te dekken.
 - o Een dotatie uit de reserve Woon- en leefomgeving van € 30.000. Dit bedrag is beschikbaar gesteld voor de projecten Duurzaam Op Eigen Kracht (DOEK).
 - o Een dotatie uit de reserve Woon- en leefomgeving van € 80.000. Dit bedrag is beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Omgevingswet.
 - o Onttrekking reserves Woon- en leefomgeving € 65.000 voor het opstellen van het woonplan.
 - o Onttrekking reserve Woon- en leefomgeving € 45.000 voor de bestrijding van de eiken processierupsen.
 - o Onttrekking uit de conjunctuurreserve € 200.000. Dit bedrag is beschikbaar gesteld voor energie neutrale woningen.
 - o In de raadsvergadering van 20 december 2018 waren de incidentele restant bedragen voor cultuurhistorische waardenkaart, Omgevingswet, masterplan Orvelte, ETP/MERA, uitvoeringsprogramma woonplan, inhuur personeel team omgeving, energieneutraal bouwen, duurzaam op eigen kracht en ecologische bestrijding eikenprocessierupsen overgeheveld naar 2019. Op grond van de jaarrekening moet de werkelijk overheveling € 43.000 hoger zijn dan in december 2018 was begroot. Deze mutaties lopen via de reserve Woon- en leefomgeving.

Programma Openbare Ruimte

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018		
Taakveld	lasten	batens	lasten	batens	lasten	batens	Saldo
Verkeer en vervoer	4.859	128	5.104	162	4.844	273	4.571
Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.934	4	2.864	3	2.815	4	2.810
Begraafplaatsen en crematoria	705	437	719	380	725	367	358
Mutaties reserves	0	261	124	438	195	373	-177
Totaal lasten/baten	8.499	830	8.811	983	8.578	1.017	7.562

Toelichting:

Exploitatie

Het voordeel van € 266.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het voordeel op het taakveld verkeer en vervoer van bedraagt netto € 371.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lagere kapitaallasten voor wegen en bruggen € 201.000. Diverse investeringsprojecten lopen door naar 2019 of zijn nog niet opgestart.
 - Door de jaarlijkse energiebesparende vervangingen zijn de kosten van de openbare verlichting bijna € 42.000 lager. Conform bestaand beleid is dit saldo toegevoegd aan de reserve openbare verlichting.
 - Het algemeen onderhoudsbudget is € 56.000 lager. Door personele problemen zijn niet alle reguliere werkzaamheden uitgevoerd.
 - De lasten voor het zwerfafval (verwijderen, bladbakken, preventie en aanpak) vielen € 69.000 lager uit.
 - Door zachte winter zijn kosten voor de gladheidsbestrijding € 23.000 lager.
 - Door meer belijning vielen deze lasten € 21.000 hoger uit.
 - Het overige is de saldering van diverse kleine mutaties.
- Het voordeel op het taakveld openbaar groen en (openlucht) recreatie bedraagt € 51.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lagere kapitaallasten voor fietspaden van € 58.000 en plantsoenen en wandelpaden van € 9.000. Diverse investeringsprojecten lopen door naar 2019 of zijn nog niet opgestart.
 - Lagere toerekening van waterschapslasten van € 7.000
 - De onderhoudstaken op recreatie gebied door Alescon vielen € 5.000 lager uit.
 - Door meer onderhoud en reparatie aan speeltoestellen en zandbakken is € 27.000 meer besteed..
- Het taakveld begraafplaatsen en crematoria heeft een nadeel van € 19.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Bij de najaarsnota was al aangegeven dat de uitgifte van graven en verlengingen achter bleven. De baten waren toen al verlaagd met € 57.000. De werkelijke legesopbrengsten begraafrechten zijn nog eens € 13.000 lager.

- In het beheer van de begraafplaatsen zijn de onderhoudskosten € 23.000 hoger maar vallen de kosten voor onderhoud gebouwen € 10.000, vervanging materialen € 5.000 en het verwijderen van grafmonumenten € 2.000 lager uit.
- Per saldo € 137.000 lagere dotaties uit de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - Dotatie reserve Openbare verlichting € 42.000. Conform vastgesteld beleid is het overschot van de budgetten openbare verlichting toegevoegd aan de reserve Openbare verlichting.
 - De rente en aflossing voor de investeringen in wegen, bruggen en fietsen werden in 2018 niet onttrokken aan de reserve kapitaallasten. Hiervoor wordt gekeken naar de boekwaarde van deze investeringen op 1 januari 2018. De uitvoering van deze investeringen zijn pas in de loop van 2018 gestart. Het begrote bedrag van € 91.000 hoefde niet onttrokken te worden.
 - In de raadsvergadering van 20 december 2018 waren de incidentele restant bedragen voor pilot Beilervaart, planmatig bodembeheer, groenplan Beilen, groenfonds Elp en belevingspad Beilen-West overgeheveld naar 2019. Op grond van de jaarrekening moet de werkelijk overheveling € 4.000 hoger zijn dan in december 2018 was begroot. Deze mutaties lopen via de reserve Woon- en leefomgeving.

Programma Vrije tijd

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018		Saldo
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	
Economische promotie	391	6	434	6	457	6	451
Sportbeleid en activering	349	0	359	0	424	0	424
Sportaccommodaties	2.982	679	3.003	679	2.703	725	1.979
Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	346	0	213	0	248	0	248
Media	573	2	576	2	573	3	570
Mutaties reserves	0	208	238	398	251	290	-40
Totaal lasten/baten	4.641	895	4.822	1.085	4.657	1.025	3.632

Toelichting:

Exploitatie

Het voordeel van € 106.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het nadeel op het taakveld economische promotie bedraagt € 23.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Via de exploitatie is € 50.000 betaald voor het wandelknooppunttennetwerk. Dit bedrag wordt bekostigd uit de reserve Woon- en Leefomgeving.
 - Lagere kosten voor onderhoud aan het evenemententerrein Beilen € 11.000. De werkzaamheden konden niet volledig in 2018 worden afgerond.
 - Lagere kosten voor ontwikkeling TIP en promotieactiviteiten recreatie en toerisme € 16.000.
- Het nadeel op het taakveld sportbeleid en activering bedraagt € 65.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Aan de uitvoering van het duurzaamheidsprogramma is € 58.000 besteed aan Drenthe Sport Duurzaam, energiescans buitensportaccommodaties en procesbegeleiding en het opstellen van bestekken.
 - Voor het aanschaffen van klein sport materiaal werd in 2018 € 17.000 besteed. Dit bedrag wordt bij programma Algemene middelen gedekt uit de reserve vervangingsinvesteringen.
 - Hiernaast werd de post overige uitgaven met € 5.000 overschreden. Hiertegenover stond dat vervoerskosten gymnastiekonderwijs € 8.000 en de subsidie aan de gemeentelijke sportverenigingen € 7.000 lager waren.
- Het taakveld sportaccommodaties heeft een voordeel van € 345.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lagere kosten voor onderhoud sportaccommodaties € 130.000. Een aantal werkzaamheden is doorgeschoven naar 2019.
 - Lagere kapitaallasten € 144.000. Doordat de renovatie van het sportpark Noord-West in Beilen nog niet is afgerond, zijn hiervoor nog geen kapitaallasten in 2018. In

- de begroting was rekening gehouden met € 139.000. Hetzelfde geldt voor de bulkopslag zout en overdekte fietsenstalling zwembad Smilde € 5.000.
- o In 2018 is geen beroep gedaan op het budget van € 5.000 voor de WIW.
 - o Het saldo van de energie voor de sportaccommodaties is € 9.000 lager dan begroot maar de kosten voor water, gemeentelijke belastingen en waterschapslasten vielen € 5.000 hoger uit.
 - o De opbrengsten van verhuur velden en sportaccommodaties en entreegelden en horeca zwembaden zijn netto € 4.000 hoger dan begroot.
 - o De onderhoudskosten van de sportvelden viel in 2018 € 8.000 lager uit.
 - o De salariskosten inclusief inhuur vielen voor de zwembaden € 38.000 lager uit.
 - o Het overige van € 16.000 betreft het saldo van de kleinere mutaties van de overige budgetten.
- Het nadeel op het taakveld Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie bedraagt € 35.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - o Voor de uitvoering van de culturele gemeente is in 2018 € 34.000 aan salariskosten besteed. Dit bedrag wordt gedekt uit de budget van € 150.000 voor kosten culturele gemeente. Dit bedrag was door een besluit van de raad in eerste instantie volledig overgeheveld. De werkelijke overheveling wordt € 34.000 lager.
 - o Per saldo is € 1.000 meer subsidie verstrekt aan culturele verenigingen en activiteiten.
 - Het voordeel op het taakveld Media bedraagt € 4.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - o Van de begrote bijdrage aan de provinciale bibliotheek is € 2.000 niet besteed.
 - o Voor het bibliotheekgebouw in Westerbork is van het stichting Nationaal Restauratiefonds bijna € 2.000 subsidie ontvangen.
 - Per saldo € 120.000 lagere dotaties uit de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - o Dotatie aan de reserve Onderhoud gebouwen van € 269.000 als gevolg van lagere bestedingen onderhoud gebouwen.
 - o Dotatie uit de reserve Woon- en leefomgeving van € 58.000. Hiervan was € 50.000 beschikbaar gesteld voor het wandelknooppuntennetwerk en € 8.000 voor het snoeien van singels.
 - o In de raadsvergadering van 20 december 2018 waren de incidentele restant bedragen voor de basisvoorzieningen buitensport energiescans, bestekken duurzame sportaccommodaties en culturele gemeente overgeheveld naar 2019. De werkelijk overgehevelde bedragen waren € 91.000 lager dan in december 2018 was begroot. Deze mutaties lopen via de reserve Woon- en leefomgeving.

Programma Zorg en Welzijn

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018		Begroting 2018		Rekening 2018		
	primitief		incl. wijz.		lasten	baten	Saldo
Taakveld	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Samenkracht en burgerparticipatie	2.875	54	2.933	54	3.196	158	3.038
Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.631	28	1.631	28	1.078	6	1.073
Maatwerkdienstverlening 18+	8.075	617	8.391	617	6.648	508	6.140
Volksgezondheid	1.207	0	1.244	0	1.229	0	1.229
Mutaties reserves	0	30	500	514	478	514	-36
Totaal lasten/baten	13.788	728	14.698	1.212	12.628	1.186	11.442

Toelichting:

Exploitatie

Het voordeel van € 2.042.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het nadeel op het taakveld Samenkracht en burgerparticipatie bedraagt € 159.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Afwikkeling werkzaamheden AZC Oranje. Dit levert netto een voordeel van € 16.000 op. Naast een aantal maanden verbindingskosten internet bracht de ontmanteling en de inruil geld op.
 - Aan huishoudelijk geweld is € 16.000 meer besteed.
 - De bestedingen aan het overig sociaal cultureel werk waren € 5.000 lager dan begroot.
 - Aan onderhoud en exploitatie jeugdvoorzieningen was € 9.000 besteed. Dit bedrag was niet begroot.
 - Hogere telefoonkosten in verband met beveiliging voor dorpshuizen € 6.000. Hiertegenover staan € 4.000 minder exploitatiesubsidie dorpshuizen.
 - De werkelijke onderhoudskosten voor het gebouw waren voor de dorpshuizen en jeugdsozen € 28.000 lager dan begroot.
 - De netto uitgaven nieuwkomers vallen bijna € 2.000 lager uit.
 - De werkelijke bestedingen voor het project vitaal platteland is € 15.000 hoger dan bij de overheveling van het budget naar 2019 was begroot. Daarom wordt dit gecorrigeerd met de werkelijk overheveling van dit budget naar 2019.
 - Hogere subsidie betaling van € 168.000 aan stichting Welzijn Midden-Drenthe.
- Het voordeel op het taakveld Maatwerkvoorzieningen (WMO) bedraagt € 530.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lagere bestedingen voor de voormalige WVG voorzieningen (Woon- en vervoersvoorzieningen, hulpmiddelen en externe medische en ergonomische adviezen) € 530.000.
- Het voordeel op het taakveld Maatwerkdienstverlening 18+ bedraagt € 1.634.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lager dan begrote bestedingen voor PGB's WMO voorzieningen huishoudelijke hulp en begeleiding € 570.000.

- Lager dan begrote lasten Wmo huishoudelijke hulp (ZIN) € 540.000.
 - Lager dan begrote lasten Wmo Begeleiding (ZIN) € 460.000.
 - Lagere lasten voor de schuldhulpverlening € 117.000.
- Het voordeel op het taakveld Volksgezondheid bedraagt € 15.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Er is voor € 33.000 aan directe salarissen toegerekend.
 - De directe bestedingen voor het lokaal volksgezondheid zijn € 52.000 lager dan begroot.
 - De lasten voor het hygiënisch toezicht kinderdagverblijven zijn € 4.000 hoger.
- Per saldo € 22.000 lagere dotaties uit de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - In de raadsvergadering van 20 december 2018 was € 478.000 aan incidentele restant bedragen voor Mooi op eigen Kracht, Vitaal platteland, vergoeding verhoogde asielinstroom, onbeperkt houdbaar 1 en Gids en JOGG overgeheveld naar 2019. De werkelijk overgehevelde bedragen waren € 22.000 lager dan in december 2018 was begroot. Deze mutaties lopen via de reserve Woon- en leefomgeving.

Programma Algemene middelen

Bedragen x € 1.000	Begroting 2018 primitief		Begroting 2018 incl. wijz.		Rekening 2018		
	lasten	baten	lasten	baten	lasten	baten	Saldo
Bestuur	1.439	0	1.588	0	1.671	0	1.671
Overhead	8.124	88	8.877	88	8.378	230	8.149
Treasury	-325	1.433	-325	1.487	157	1.778	-1.621
OZB woningen	485	3.361	491	3.384	381	3.377	-2.997
OZB niet-woningen	40	2.702	40	2.643	160	2.654	-2.494
Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	0	44.183	0	44.986	0	44.269	-44.269
Overige baten en lasten	-426	15	-548	15	8	249	-241
Economische promotie	40	1.115	40	1.175	40	1.150	-1.110
Mutaties reserves	8.587	7.391	11.845	11.552	11.877	11.711	166
Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	0	0	0	0
Totaal lasten/baten	17.963	60.289	22.007	65.330	22.674	65.419	-42.746

Toelichting:

Exploitatie

Het nadeel van € 577.000 in dit programma wordt vooral verklaard door:

- Het nadeel op het taakveld bestuur bedraagt € 83.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Een extra dotatie van € 69.000 aan de pensioenvoorziening voor de bestuurders. Hier is sprake van een begrotingsafwijking die bij het opmaken van de jaarrekening is geconstateerd op basis van een herberekening en daarmee niet onrechtmatig.
 - De lasten voor de ondersteuning raad zijn € 42.000 hoger door een hogere doorbelasting van kosten door inhuur personeel op de griffie. De totale personeelskosten zijn lager dan begroot (zie de toelichting op het 'Overzicht van baten en lasten'). Hiermee is sprake van een budgetoverschrijding die geheel wordt gecompenseerd en daardoor niet onrechtmatig.
 - Hiertegenover staat dat de totale raad- en college kosten samen € 28.000 lager zijn.
- Het voordeel op het taakveld overhead bedraagt € 640.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De proces en griffiekosten zijn € 28.000 lager.
 - Van de beschikbare budgetten voor de bestuursondersteuning blijft per saldo € 356.000 over. Het grootste gedeelte heeft betrekking op organisatieontwikkeling. Een aantal onderdelen van de organisatieontwikkeling wordt op andere taakvelden verantwoord.
 - Van uit onze kostenplaatsen zijn € 255.000 minder kosten toegerekend. Dit heeft vooral betrekking op lagere toerekening salariskosten.

- Het nadeel op het taakveld Treasury bedraagt € 191.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Op grond van de verstrekte geldlening en de bijbehorende voorwaarden bleek dat te ontvangen rente € 61.000 hoger is dan was begroot.
 - De betaalde rente en ontvangen rente op de gemeentelijke korte en langlopende geldleningen leverde een voordeel van € 337.000 op.
 - Door de door te rekenen rente op alle investeringen is € 600.000 lager. Zo zijn de werkelijke kapitaallasten op dit taakveld al € 11.000 lager.
- Het nadeel op het taakvelden OZB woningen en OZB niet woningen bedraagt € 5.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - De opbrengsten OZB zijn € 5.000 hoger.
 - De netto is er tekort van € 2.000 op het heffen en invorderen van de belastingen op OZB woningen en niet woningen.
 - Ook de kosten voor de uitvoering Wet WOZ zijn € 8.000 hoger.
- Het nadeel op het taakveld Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds bedraagt € 716.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Door negatieve accresontwikkeling en lager uitkeringsfactor (-/-€ 375.000), door een hoger beroep op de BTW compensatiefonds (-/-€ 287.000), het effect van de hoeveelheidsverschillen (-/-€ 87.000) en diverse andere kleine bijstellingen (€ 30.000) gaat de algemene uitkering er € 719.000 op achter uit.
 - De rijksbijdrage voor het sociaal domein leverde een voordeel van bijna € 3.000 op.
- Het nadeel op het taakveld Overige baten en lasten bedraagt € 322.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Van de begrote bestedingsruimte is in 2018 € 273.000 overgebleven, op de post onvoorzien van € 25.000 is geen beroep gedaan.
 - De gemeente kon bijna € 49.000 meer BTW van de gemeenschappelijke regelingen declareren bij het BCF fonds.
 - Vrijval niet bestede verplichtingen van voorgaande jaren en ontvangen belastingen voorgaande jaren, voordeel € 27.000. Hiernaast wordt de opbrengst van € 21.000 voor de inruil van de vervangingsinvesteringen hier verantwoord.
 - Er is € 130.000 ontvangen als bijdrage 2017 voor de verkochte kavels in het plan Nagtegael.
 - De volgende stelposten vervallen onderuitputting van -/- € 660.000 en taakstelling bedrijfsvoering -/- € 185.000. De onderuitputting betreft het begrote voordeel in de kapitaallasten van de nog niet gerealiseerd investeringen. De werkelijke voordelen staan verspreid over alle taakvelden. De taakstelling bedrijfsvoering vormt een onderdeel van het budget organisatieontwikkeling.
- Het nadeel op het taakveld Economische promotie bedraagt € 25.000. Het betreft de volgende grotere verschillen:
 - Lagere baten toeristenbelasting € 49.000. Hiertegenover stonden de hogere baten forensenbelasting € 24.000.
- Per saldo € 127.000 lagere dotaties uit of aan de reserves. De mutaties reserves in dit programma bestaan uit:
 - De werkelijke dotatie uit de reserve vervangingsinvesteringen was € 98.000 hoger.

- o De dotatie uit de reserve automatisering dienstverleningsprogramma van € 40.000.
- o De donatie aan de reserve breedband was € 3.000 lager.
- o In de raadsvergadering van 20 december 2018 was € 155.000 aan incidentele restant bedragen voor extra inzet basisregistratie, ondersteuning duurzaamheid en uitvoeringsagenda overgeheveld naar 2019. De werkelijk overgehevelde bedragen waren € 14.000 lager dan in december 2018 was begroot. Deze mutaties lopen via de reserve Woon- en leefomgeving.

Balans

Door het opnemen van een balans krijgt de raad meer inzicht in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en de financieringsbehoefte.

Balans

Balans per 31 december 2018

(voor bestemming van het gerealiseerde resultaat)

Activa (in duizenden euro's)	2018	2017	Passiva (in duizenden euro's)	2018	2017
Vaste activa			Vaste passiva		
Immateriële vaste activa			Eigen vermogen		
			Algemene reserve	4.924	3.828
			Bestemmingsreserves	29.377	28.900
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	935	11	Het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening	1.912	2.765
	935	11		36.213	35.493
Materiële vaste activa			Voorzieningen		
Investerings met een economisch nut	35.210	36.280	Voorzieningen voor verplichtingen	3.174	2.736
Investerings met een economisch nut (heffing)	18.650	19.233			
Investerings met een maatschappelijk nut	12.373	7.783			
	66.233	63.296		3.174	2.736
Financiële vaste activa			Langlopende schulden		
Leningen aan:			Onderhandse leningen van:		
- woningbouwcorporaties	1.597	1.685	- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	35.198	38.687
- deelnemingen	144	144			
Overige langlopende leningen	4.852	4.369	Waarborgsommen	7	7
	6.593	6.198		35.205	38.694
Totaal vaste activa	73.761	69.505	Totaal vaste passiva	74.579	76.923
Vlottende activa			Vlottende passiva		
Voorraden					
Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	10.526	10.874			
	10.526	10.874			
Kortlopende vorderingen			Kortlopende schulden		
Vorderingen op openbare	6.002	5.774	Overige kasgeldleningen	10.000	4.000

lichamen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist	1.824	2.009	Banksaldi	- -
Overige vorderingen	2.681	2.592	Overige schulden	10.043 10.439
	10.507	10.375		20.043 14.439
Liquide middelen				
Kassaldi	8	11		
Banksaldi	711	640		
	719	651		
Overlopende activa			Overlopende passiva	
			De van EU, Rijk en provincies	
			ontvangen voorschotbedragen	886 33
Overige nog te ontvangen en	34	37	Overige vooruit ontvangen	26 47
vooruitbetaalde bedragen	34	37	bedragen	912 80
Totaal vlottende activa	21.325	21.937	Totaal vlottende passiva	20.955 14.519
Totaal activa	95.547	91.442	Totaal passiva	95.547 91.442
Rechten op verliescompensatie			Totaalbedrag waartoe aan	
VPB	440	481	natuurlijke en rechtspersonen 253.987	
			borgstellingen of	
			garantstellingen zijn verstrekt:	2.128 2.204

Waarderingsgrondslagen

Waarderingsgrondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld met inachtneming van de voorschriften zoals opgenomen in het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de verordening ex artikel 212 Gemeentewet, waarin door de gemeenteraad op d.d. 15 december 2016 de uitgangspunten voor het financiële beleid, alsmede de regels voor het financiële beheer en voor de inrichting van de financiële organisatie zijn vastgesteld.

Algemene grondslagen

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Met betrekking tot de verwerking van de algemene uitkering heeft de commissie BBV een stellige uitspraak gedaan. Deze uitspraak houdt in dat in de jaarrekening de algemene uitkering wordt opgenomen conform de in het jaar laatst gepubliceerde accresmededeling, die doorgaans is opgenomen in de septembercirculaire van het boekjaar.

Balans - Vaste activa: bezittingen met een lange looptijd

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- c.q. vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. Eventueel van derden verkregen specifieke investeringsbijdragen worden in mindering gebracht op het geactiveerde bedrag. Hierbij wordt de verkregen bijdrage als bate verantwoord.

De bijdragen aan activa in eigendom van derden worden lineair afgeschreven conform de afschrijvingstermijnen die gelden voor de eigen materiële vaste activa.

Materiële vaste activa

Activa worden gewaardeerd op basis van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs omvat de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs omvat de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten, welke rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend. In de vervaardigingsprijs kunnen voorts worden opgenomen een redelijk deel van de indirecte kosten en de rente over het tijdvak die aan de vervaardiging van het actief worden toegerekend. In dat geval vermeldt de toelichting dat deze kosten worden geactiveerd.

Investerings met economisch nut:

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht.

Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) wordt niet afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen	40 jaar
Semipermanente nieuwbouw woonruimten, schoolgebouwen, kantoren en bedrijfsgebouwen	15 jaar
Renovatie, restauratie, bouwkundige voorzieningen, groot (levensduurverlengend) onderhoud of algehele aanpassing	20 jaar
Technische installaties en inventaris in bedrijfsgebouwen	5-20 jaar
Lichte transport- en technische hulpmiddelen, zoals aanhangwagens, tractoren, motorvoertuigen en strooiers	7-15 jaar
Zware transport- en technische hulpmiddelen, zoals vrachtauto's, sneeuwplougen en bermvrijers	4-15 jaar
Automatiseringsapparatuur en software	4-6 jaar

Strategische gronden, voorheen Niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG):

Conform de notitie grondexploitaties 2016 van de commissie BBV zijn NIEGG en bouwgronden in exploitatie (BIE) die per 1 januari 2016 uit exploitatie zijn genomen, op basis van een overgangsbepaling tegen de boekwaarde per 1 januari 2016 (ingangsdatum wijzigingsbesluit) geherrubriceerd naar de materiële vaste activa. Deze overgangsbepaling heeft een looptijd van 4 jaar. Uiterlijk 31 december 2019 zal een toets plaatsvinden op de marktwaarde van deze gronden tegen de geldende bestemming op het moment van de marktwaardetoets. Wordt daarbij een duurzame waardevermindering vastgesteld, dan zal dat uiterlijk 31 december 2019 leiden tot een afwaardering van deze gronden.

Op 15 december 2016 is een nieuwe Financiële verordening door de raad vastgesteld. Deze verordening geldt vanaf 1 januari 2017. Op gedane investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut voor 1 januari 2017 blijft de Financiële verordening 2015 van toepassing.

Investerings met een economisch nu, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Wanneer investeringen grotendeels of meer worden gedaan voor riolering, het inzamelen van

huishoudelijk afval of andere als ook voor rechten die op grond van artk. 229 lid 1 a en b Gemeentewet worden geheven, dan worden deze investeringen op de balans opgenomen in een aparte categorie: de investeringen met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven.

Materiële vaste activa met economisch nut inzake riolering worden vanaf 2017 annuïtair in maximaal 50 jaar afgeschreven. Materiële vaste activa met economisch nut inzake pompen en gemalen worden annuïtair in maximaal 15 jaar afgeschreven. Voor riolering gelden in 2017 nog verschillende afschrijvingsmethoden (lineair en annuïtair). In voorgaande jaren werd in de meeste gevallen op annuïteitsbasis afgeschreven, in enkele gevallen op lineaire basis. De destijds gekozen methodiek blijft gehandhaafd.

Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut:

Investeringen met een maatschappelijk nut worden, evenals investeringen met een economisch nut, geactiveerd en over de verwachte toekomstige levensduur afgeschreven.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen bedragen in jaren:

Parken, sportvelden en groenvoorzieningen	30 jaar
Toplaag kunstgrasvelden	12 jaar
Wegen, pleinen, rotondes, waterwegen, waterbergingen en walbeschoeiing	20 jaar
Tunnels, viaducten, bruggen, havens, kades, sluizen en waterkeringen	40 jaar
Geluidschermen	50 jaar
Masten openbare verlichting	50 jaar
Armaturen openbare verlichting	20 jaar
Straatmeubilair en speeltoestellen	15 jaar

Activa met economisch nut die voldoen aan één van de volgende eisen worden niet geactiveerd:

- Een verkrijgingsprijs van € 15.000 of minder;
- Een levensduur die gelijk aan of korter is dan 4 jaar.
-

Gronden en terreinen worden altijd geactiveerd. Op gronden en terreinen wordt niet afgeschreven.

Financiële vaste activa

Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en overige verbonden partijen, overige leningen u/g en overige uitzettingen zijn, tenzij hierna naders vermeld, opgenomen tegen nominale waarde. Zo nodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid in mindering gebracht.

Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's (kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering plaatsvinden.

Balans - Vlottende activa: bezittingen met een korte looptijd

Vlottende activa zijn bezittingen met een relatief korte doorlooptijd. Dit betekent dat ze gemakkelijk in geld zijn om te zetten.

Vorraden

De als onderhanden werken opgenomen bouwgronden in exploitatie zijn gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs dan wel lagere marktwaarde. De vervaardigingsprijs omvat de kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kunnen worden toegerekend (zoals grondaankopen en kosten van bouw- en woonrijpmaken), alsmede rentekosten en administratie- en beheerskosten.

Voor winstneming geldt de percentage of completion methode: voor zover gronden zijn verkocht en opbrengsten zijn gerealiseerd kan tussentijds naar rato van de voortgang van de grondexploitatie winst worden genomen. Hiervoor moet het resultaat op de grondexploitatie wel op betrouwbare wijze kunnen worden ingeschat. Indien aan de volgende voorwaarden is voldaan, bestaat er voldoende zekerheid om winst te kunnen nemen:

1. Het resultaat op de grondexploitatie kan betrouwbaar worden ingeschat.
2. De grond (of het deelperceel) moet zijn verkocht.
3. De kosten zijn gerealiseerd (winst wordt naar rato van de realisatie gerealiseerd).

Zolang daarvan geen sprake is, worden de verkregen verkoopopbrengsten ten volle op de vervaardigingskosten in mindering gebracht.

Overige vlottende activa

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Vennootschapsbelasting

Vanaf 1 januari 2016 is de vennootschapsbelastingplicht voor gemeenten ingevoerd. Dit houdt in dat gemeenten die winst of structurele overschotten behalen met activiteiten die concurreren met de markt vennootschapsbelasting gaan betalen. Op basis van de aangifte vennootschapsbelasting 2018 hoeft geen vennootschapsbelasting betaald te worden. Er is sprake van een verrekenbaar verlies. Daarvoor is een recht op verliescompensatie vennootschapsbelasting verantwoord buiten de balans.

Balans - vaste passiva

Eigen vermogen

Onder het eigen vermogen zijn opgenomen de algemene reserves, de bestemmingsreserves en het saldo van de rekening van baten en lasten. De algemene reserves zijn alle reserves die primair dienen als weerstandsvermogen om incidentele tegenvallers in de exploitatie op te vangen. De bestemmingsreserves zijn reserves waaraan de gemeenteraad een bepaalde bestemming heeft meegegeven.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is tegen de contante waarde van de reeds opgebouwde toekomstige uitkeringsverplichting gewaardeerd. De onderhoudsegalisatievoorzieningen zijn gebaseerd op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan de gemeentelijke kapitaalgoederen.

Vaste schulden

Vaste schulden worden gewaardeerd tegen nominale waarde. De langlopende schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer.

Balans - vlottende passiva

De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Borg- en garantstelling

Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen.

Vaste activa

(bedragen x € 1.000):

	31-12-2017	Investe- ring	Desin- vestering	Afschrij- ving	31-12-2018
Immateriële vaste activa					
Bijdragen aan activa in eigendom van derden	11	928	0	4	935
Totaal Immateriële vaste activa	11	928	0	4	935

De investering Bijdrage aan activa in eigendom van derden betreft de bijdrage aan Sportpark Noord-West.

	31-12-2017	Investering	Desin- vestering	Verminder- ing	31-12-2018
Materiële vaste activa					
<i>Investerings met een economisch nut:</i>					
Gronden en terreinen	1.679	0	0	163	1.516
Woonruimten	52	0	0	14	38
Bedrijfsgebouwen	24.525	2.159	0	2.167	24.517
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	0	8	0	8	0
Vervoermiddelen	563	463	0	166	860
Machines, apparaten en installaties	997	359	0	407	949
Overige	502	16	0	43	475
Strategische Gronden	7.962	0	1.107*	0	6.855
	36.280	3.005	1.107	2.968	35.210
<i>Investerings met economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:</i>					
Begraafplaatsen en milieustraat	1.391	0	0	49	1.342
Vervanging riolering	16.900	485	0	915	16.470
Aanschaf minicontainers en kipper begraafplaats, betaalzuil milieustraat	943	0	0	105	838
	19.233	485	0	1.069	18.650
<i>Investerings met een maatschappelijk nut:</i>					
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	7.777	5.687	296	840	12.369
Overige	6	0	0	2	4
	7.783	5.687	296	842	12.373
Totaal Materiële vaste activa	63.296	9.168	1.403	4.879	66.233

* Dit betreft geen desinvestering maar de afwaardering van de boekwaarde gronden.

De belangrijkste in het boekjaar gedane investeringen staan in het hierna opgenomen overzicht vermeld:

Bedrijfsgebouwen met economisch nut	2.159
Inrichting Hal gemeentehuis	199

Aankoop Oostland Beilen	1.196
Terug ontvangen btw de Groene Borg	-104
Aankoop Westeinde 52 A Westerbork	702
Diverse investeringen < € 50.000	166
Grond,- weg en waterbouwkundige werken met economisch nut	8
Diverse investeringen < € 50.000	8
Vervoermiddelen met economisch nut	463
Toyota Pick-Up	74
Trekker	133
Trekker	70
Diverse investeringen < € 50.000	186
Machines, apparaten en installaties met economisch nut	359
Bureaustoelen	98
Diverse investeringen < € 50.000	261
Overige materiële vaste activa met economisch nut	16
Diverse investeringen < € 50.000	16
GWV Werken met economisch nut (tbv heffingen)	485
Vervanging vrij verval riolering	260
Afkoppelen riolering	201
Diverse investeringen < € 50.000	24
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken maatschappelijk nut	5.687
Fietsverbinding Beilen-Hijken de Mussels	1.504
Verkeersmaatregelen Westerbork	876
Woonservicezone Beilen	251
Brandenweg Westerbork	120
Leefbaarheid Noorderhoek	74
Vervangen bruggen	121
Reconstructie bruggen	247
Reconstructie wegen	1.158
Graskeien en passeerhavens	582
Inrichting Verlengde Havenstraat	52
Veiligheid diverse oevers	499
Diverse investeringen < € 50.000	203
Totale investeringen	9.261

Financiële vaste activa

	31-12-2017	Verstreking	Aflossing	Vermindering	31-12-2018
Financiële vaste activa					
Deelnemingen (incl. beleggingen)	144	0	0	0	144
Leningen aan woningbouwcorporaties	1.685	0	88	0	1.597
Overige langlopende geldleningen	4.369	483	0	0	4.852
Verloop materiële vaste activa	6.198	483	88	0	6.593

Vlottende activa

Onderhanden werk, waaronder bouwgronden in exploitatie	31-12-2017	Vermeerdering	Vermindering	Resultaat	31-12-2018
Onderhanden werk	11.040	0	813	-452	10.679
Af: Voorziening verliezen	-166	12	0	0	-153
Totaal	10.874	12	813	-452	10.526

Complex		Boekwaarde 31-12-2017	Investe- ringen	Opbrengsten	Winstuit- name	Boekwaarde 31 12-2018	Voorzieningen verlieslatend complex	Balanswaarde 31-12-2018
97122	Oranje	28	3			31		31
97124	Wijster	-1	0		1	0		0
97127	Brootacker II	397	12	362	169	216		216
97128	Hijken	203	8	208	111	114		114
97129	Bt Leemdijk	162	32	225	133	102		102
97133	Nieuw Balinge	286	8	45		249		249
97134	Zwiggelte	504	13	91		426	5	431
97142	Drijber - fase II	208	6			214		214
97161	Bt Nieuw Balinge	238	7			245	-7	238
97162	Bt Dambroeken	408	7			415		415
97169	Hoogersmilde	172	6	84	38	132		132
97181	Witterhof	412	18	147		283	8	291
97182	Lievingerveld	7.312	214	-		7.526		7.526
97183	Witteveen	474	11	0		485	6	491
97186	Eursing	72	4	-		76		76
Totaal		10.875	349,4	1.162,4	452	10.514	12	10.526

Complex		Boekwaarde 31-12-2018	Geraamde nog te maken kosten	Geraamde nog te realiseren opbrengsten	Geraamd eindresultaat (nominale waarde)	Geraamd eindresultaat (contante waarde)
97122	Oranje	31	140	202	-31	25
97124	Wijster	0	0	0	0	0
97127	Brootacker II	216	25	1.389	-1.148	952
97128	Hijken	114	8	184	-62	60
97129	Bt Leemdijk	102	27	288	-159	151
97133	Nieuw Balinge	249	84	429	-96	81
97134	Zwiggelte	431	37	468	0	0
97142	Drijber - fase II	214	140	444	-90	76
97161	Bt Nieuw Balinge	238	53	286	5	-46
97162	Bt Dambroeken	415	29	488	-44	41
97169	Hoogersmilde	132	25	219	-62	56
97181	Witterhof	291	113	400	4	-91
97182	Lievingerveld	7.526	2.591	10.150	-33	27
97183	Witteveen	491	66	555	2	-16
97186	Eursing	76	147	324	-101	97
Totaal		10.526	3.485	15.826	-1.815	1.413

Kortlopende vorderingen (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Vorderingen op openbare lichamen	6.002	5.774
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar	1.824	2.009
Overige vorderingen	2.681	2.592
Totaal	10.507	10.375

Vorderingen op openbare lichamen

Het saldo van de vorderingen op openbare lichamen heeft voor € 4,2 miljoen betrekking op het BTW compensatiefonds.

Het overige deel van de vorderingen op openbare lichamen heeft onder andere betrekking op:

- vordering op de gemeente Assen inzake Beschermd Wonen (€ 0,34 miljoen)
- het COA/Jade netto € 0,04 miljoen (de totale vordering op 31/12 is € 1,04 miljoen, maar er is een voorziening getroffen van € 1 miljoen);
- ministerie BZK (betreft OHVA vergoeding € 0,5 miljoen);
- Waterschap Drents Overijsselse Delta (afwikkeling werk Middenraai € 0,3 miljoen);
- ESF bijdrage gemeente Emmen (€ 0,07 miljoen);
- RUD en Alescon (€ 0,27);
- Afrekening 2017 Jeugdhulp (€ 0,12).

Uitzettingen in 's Rijks schatkist

Dit betreft de post schatkistbankieren op 31-12-2018.

Overige vorderingen

De overige vorderingen bestaan uit (>€ 50.000):

- Coöperatie Sterk Midden-Drenthe (rente en aflossing € 0,3 miljoen);
- Leges omgevingsvergunning (€ 0,2 miljoen);
- Stichting Stimuleringsfonds (€ 0.05 miljoen).

Voor diverse vorderingen is rekening gehouden met een voorziening voor oninbaarheid ter hoogte van € 11.985. De voorziening oninbaarheid van belastingdebiteuren bedraagt € 160.955.

Liquide middelen (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Kassaldi	8	11
Banksaldi	711	640
Totaal	719	651

Het totaal banksaldi per 31 december 2018 bevat de tegoeden in rekening courant met de diverse banken.

Schatkistbankieren

Voor het schatkistbankieren wordt een drempel gehanteerd voor het geld dat buiten de schatkist gehouden mag worden. Voor de gemeente Midden-Drenthe geldt een drempel van € 603.000. Hieronder zijn per kwartaal de som van de op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen weergegeven (x € 1.000):

1e kwartaal	642.000
2e kwartaal	655.000
3e kwartaal	642.000
4e kwartaal	640.000

Overige nog te ontvangen en vooruitbetaalde bedragen (x € 1.000)	31-12-2018
Bijdrage sportstimulering 2019 St. MFA De Spil	20
Netlink BV Licentie HP Enterprise 2019	5
Axians ICT-kosten 2019-2020	6
ROVABU Software BV setup Commander 2019	2
Huur opslag Beilen 2019	1
Totaal	34

Vaste passiva

Eigen vermogen (x € 1.000)	Saldo 31-12-2018	Saldo 31-12-2017
Algemene reserves	4.924	3.828
Bestemmingsreserves	29.377	28.900
Gerealiseerd resultaat	1.912	2.765
Totaal	36.213	35.493

Algemene reserves (x € 1.000)	Saldo 1-1-2018	Rente	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Algemeen Weerstandsvermogen	3.017	0	0	0	3.017
Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie	811	0	1.096	0	1.907
Totaal Algemene reserves	3.828	0	1.096	05	4.924

Algemeen weerstandsvermogen

De algemene reserve weerstandsvermogen wordt gebruikt voor onvoorzienbare incidentele uitgaven en voor andere niet voorzienbare financiële risico's.

Algemene reserve Weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie

De algemene reserve weerstandsvermogen bouwgrondexploitatie dient als buffer om financiële tegenvallers in de bouwgrondexploitatie op te vangen.

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Saldo 1-1-2018	Rente	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Egalisatie tarief afvalstoffenheffing	492	0	0	306	187
Openbare Ruimte	8.033	0	105	7.182	956
Woon- en Leefomgeving	4.614	0	1.811	1.946	4.479
Openbare Verlichting	82	0	42	0	124
Dienstverleningsprogramma	92	0	0	40	52
Jeugdgezondheidszorg BDU CJG	441	0	0	47	394
Gezondheidszorg v.m. gemeente Beilen	45	1	0	0	46
Conjunctuurreserve	9.242	0	967	2.314	7.895
Waterplan	95	0	0	0	95
Algemene reserve Breedband	2.780	0	69	0	2.849
Lokaal onderwijsbeleid	99	0	0	0	99
Dekking Kapitaallasten	1.173	0	1.107	59	2.221
Dekking Kapitaallasten Wegen en bruggen	0	0	7.653	0	7.653
Onderhoud gebouwen	429	0	103	4	528
Reserve riolering	396	0	422	0	818
Vervangingsinvesteringen	837	0	684	590	931
Personeel/organisatiestructuur	50	0	0	0	50
Totaal Bestemmingsreserves	28.900	1	12.963	12.488	29.377

Egalisatie tarief afvalstoffenheffing

Deze bestemmingsreserve dient om schommelingen in de tariefstelling afvalstoffenheffing op te kunnen vangen.

Openbare ruimte

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor planmatige werkzaamheden om objecten met een maatschappelijk nut, waaronder wegen, bruggen en openbaar groen, weer in goede staat te brengen. Onderhoudswerkzaamheden met een cyclus < 1 jaar worden uit de exploitatie bekostigd.

Woon- en leefomgeving

Deze bestemmingsreserve is voor het versterken van de sociale leefbaarheid in de woonomgevingen.

Openbare verlichting

Deze bestemmingsreserve is voor de uitvoering van het beleidsplan Verduurzaming openbare verlichting 2014-2013.

Dienstverleningsprogramma

Deze bestemmingsreserve is bedoeld om incidentele middelen beschikbaar te hebben voor uitvoering van het dienstverleningsprogramma.

Jeugdgezondheidszorg BDU CJG

Deze bestemmingsreserve is in 2008 ingesteld uit de vrijgevallen voorziening integrale jeugd gezondheidszorg. Het doel van deze reserve is om deze middelen beschikbaar te houden voor de jeugd(gezondheids)zorg.

Gezondheidszorg voormalige gemeente Beilen

De voormalige gemeente Beilen heeft in het verleden een schenking van het Groene Kruis aanvaard. De schenking is beschikbaar gesteld voor het vormen van een gemeentelijk fonds gezondheidszorg voor de bekostiging van projecten in de gezondheidszorg in het algemeen.

Conjunctuurreserve

Deze bestemmingsreserve is bestemd voor het opvangen van conjunctuurschommelingen.

Waterplan

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor het uitvoering geven aan watergerelateerde projecten.

Algemene reserve breedband

Deze bestemmingsreserve is gevormd ter dekking van het risico van de financiering van de aanleg van een glasvezelnetwerk in de gemeente Midden-Drenthe.

Lokaal onderwijsbeleid

Deze bestemmingsreserve heeft als doel het bekostigen van lokaal onderwijsbeleid.

Dekking kapitaallasten

Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter dekking van de kapitaallasten van investeringen met incidentele dekking (niet zijnde het project Wegen en bruggen).

Dekking kapitaallasten wegen en bruggen

Deze bestemmingsreserve is bedoeld ter dekking van de kapitaallasten van het project Wegen en bruggen.

Onderhoud gebouwen

Deze bestemmingsreserve heeft als doel het opvangen van schommelingen in de onderhoudskosten van gemeentelijke gebouwen (exclusief schoolgebouwen) uit het meerjarenonderhoudsplan.

Reserve riolering

Deze bestemmingsreserve is bedoeld om de resultaten op riolering beschikbaar te houden voor dit onderdeel.

Vervangingsinvesteringen

Deze bestemmingsreserve heeft als doel het opvangen van schommelingen in de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen van materieel, meubilair en ict-middelen.

Personeel/organisatiestructuur

Deze bestemmingsreserve is bedoeld voor organisatieontwikkeling.

Gerealiseerd resultaat (x € 1.000)	Saldo 1-1-2018	Rente	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
Resultaat 2017	2.765	0	0	2.765	0
Resultaat 2018	0	0	1.912	0	1.912
Totaal Gerealiseerd resultaat	2.765	0	1.912	2.765	1.912

Voorzieningen (x € 1.000)	Saldo 1-1-2018	Rente	Toevoeging	Onttrekking	Saldo 31-12-2018
APPA-regeling	987	0	30	57	960
Voorziening voormalig personeel	61	0	0	8	53
Voorziening riolering	1.356	0	880	485	1.751
Wachtgeld bestuurders	332	0	78	210	200
Voorziening loonkosten	0	0	210	0	210
Totaal voorzieningen	2.736	0	1.198	760	3.174

APPA-regeling

Deze voorziening is bedoeld voor de opbouw van de pensioenen van de wethouders. De jaarlijkse toevoeging wordt actuariael berekend.

Voorziening voormalig personeel

Deze voorziening is bedoeld voor het pensioen van een voormalig medewerker.

Voorziening riolering

Dit is een onderhoudsegalisatievoorziening voor riolering.

Wachtgeld bestuurders

Dit is een voorziening voor het afdekken van het risico van te betalen wachtgeld.

Voorziening loonkosten

Dit is een voorziening voor het afdekken van het risico van loonkosten van boventallig personeel.

Langlopende schulden (x € 1.000)	Saldo 1-1-2018	Aflossing	Opname	Saldo 31 -12-2018	Rente	Gem. re nte %
Leningen BNG	34.031	3.217	0	30.814	1.212	3,56%
Leningen overige banken	4.656	272	0	4.384	140	3,01%
Waarborgsommen	7	0	0	7	0	0
Totaal langlopende schulden	38.694	3.489	0	35.205	1.352	3,49%

Vlottende passiva

Kortlopende schulden (bedragen x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Kasgeldleningen	10.000	4.000
Overige schulden	10.043	10.439
Totaal Kortlopende schulden	20.043	14.439

Overige schulden (x € 1.000)	31-12-2018
Crediteuren	7.130
Nog te declareren BTW BCF	119
BNG en NWB nog te betalen rente	557
Attero Noord BV doorbetaling vergoeding bron- en nascheiding	409
Schagen BV freesvakken, graskeien, passeer havens, bermverharding	95
Schagen BV reconstructie wegen	109
Connexxion Taxiservice BV vervoer september t/m december	172
Waarborgsommen BAG	81
Belastingen	94
Zorgaanbieders jeugdhulp	177
Subsidie stichting Welzijnswerk	168
Exploitatiebijdrage GR Alescon	102
Overige schulden, per saldo	830
Totaal Overige schulden	10.043

Overlopende passiva (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
De van EU, Rijk en provincies ontvangen bedragen	886	33
Overige vooruit ontvangen bedragen	26	47
Totaal Overlopende passiva	912	80

De van EU, Rijk en provincies ontvangen bedragen x (1.000)	Saldo 1-1- 2018	Toevoeging	Vrijgevallen /bestede bedragen	Saldo 31- 12- 2018
Provincie Drenthe Bijdrage culturele impuls	13	32	13	32
Provincie Drenthe Subsidie bibliotheken	0	100	0	100
Provincie Drenthe Uitvoeringsprogramma centrumvisie Beilen	0	600	0	600
Provincie Drenthe Subsidie Garminger Stukken	0	154	0	154
Koppengeld niet bestede bijdrage	20	0	20	0
Totaal De van EU, Rijk en provincies ontvangen bedragen	33	886	33	886

Overige vooruit ontvangen bedragen (x € 1.000)	31-12-2018	31-12-2017
Breistroeken Nieuw Balinge, wegen	19	29
Breistroeken Nieuw Balinge, groen	3	4
St. Prokino huur Kabouterhoeve 1e kwartaal	0	8
Kindcentra Ned. huur brede school Bovensmilde	3	0
Entergaming Beilen BV aanvraag speelautomaten	0	5
Diversen	1	1
Totaal Overige vooruit ontvangen bedragen	26	47

Gewaarborgde geldleningen/garanties

Waarborgen en garanties

Het in de balans opgenomen bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt gespecificeerd worden:

Jaar	Naam	Oorspronkelijke hoofdsom	Rente	Saldo 1-1-2018	Saldo 31-12-2018
1990	St. Openbare Bibliotheek Midden-Drenthe	158	6,10%	37	25
1998	St. Interzorg Nederland	681	4,69%	34	0
1998	St. Interzorg Nederland	2.496	5,02%	2.133	0
2018	St. Interzorg Nederland	2.103	0,93%	0	2.103
	Totaal	5.438		2.204	2.128

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

De niet in de balans opgenomen financiële verplichtingen groter dan € 50.000 waaraan de gemeente voor toekomstige jaren is verbonden:

Omschrijving	2018	2019	2020	2021
Afval (inschrijving en verwerking)	1.088.417	1.109.985	1.131.985	1.154.425
Schoonmaak, bode en catering	62.389	62.389	62.389	62.389
Hard- en software (o.a. licenties)	732.803	732.803	732.803	782.803
Zorg	pm*	pm*	pm*	pm*
Straatreiniging	330.000	330.000	330.000	
Telefonie en internet	61.476	61.476	48.780	
Verzekeringen	68.704	68.704	67.104	
Totaal	2.343.789	2.365.357	2.373.061	1.999.617

*geschatte totale contractwaarde hulp in de huishouding € 13.492.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

WNT-verantwoording 2018

De WNT is van toepassing op de gemeente Midden-Drenthe. De gemeentesecretaris en de griffier zijn topfunctionaris. Het voor de gemeente Midden-Drenthe toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2018 € 189.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling

bedragen x € 1	A. Pruntel	C. Vos	C.A.M. Bodewes
Functiegegevens	gemeentesecretaris	griffier	griffier
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 – 31/12	01/01 – 16/11	12/11 – 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,89	0,89
Dienstbetrekking?	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 97.900	€ 53.603	€ 9.016
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.850	€ 8.369	€ 1.571
<i>Subtotaal</i>	<i>€ 114.750</i>	<i>€ 61.972</i>	<i>€ 10.517</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 147.288	€ 23.013
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Totale bezoldiging	€ 114.750	€ 61.972	€ 10.517
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.

De volgende onderdelen zijn niet van toepassing op de gemeente Midden-Drenthe en daarom ook niet in de verantwoording WNT opgenomen:

- Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode kalendermaand 1 t/m 12;
- Toezichthoudende topfunctionarissen;

- Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.700 of minder;
- In het geval een topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris, op of na 1-1-2018 met een WNT-instelling een dienstbetrekking aangaat en hij/zij bij andere WNT-instellingen reeds een dienstbetrekking heeft als topfunctionaris, niet zijnde een toezichthoudende topfunctionaris;
- Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen met of zonder dienstbetrekking.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2018 een bezoldiging boven het individueel toepasselijk drempelbedrag hebben ontvangen.

Incidentele baten en lasten

Programma	Incidentele baten en lasten	werkelijk 2018	
		lasten	baten
	Exploitatie:		
Burger en Bestuur	Verkiezingen	33.644	
Werk en inkomen	Middenveldtentoonstelling/ evenemententerrein Beilen	10.091	
	Begeleiding oprichting werkvoorziening Stark	49.788	
	Res. Inkomen & Re-integratie begeleiding oprichting werkvoorziening Stark		49.788
Bouwen, wonen en milieu	Energieneutrale woningen	125.000	
	Res. Milieu tbv energieneutrale woningen		125.000
Openbare Ruimte	Bijdrage Vitaal Platteland	28.684	
	Bijdrage Provincie Vitaal Platteland		28.684
	Verwerken baggerspecie	67.908	
	Reserve openbare ruimte tbv verwerken bagger.		67.908
	Groenplan Beilen en Westerbok	7.896	
	Reserve openbare ruimte tbv het Groenplan		7.896
	Verharding paden begraafplaats Hijken en Hooghalen	43.286	
	Reserve openbare ruimte tbv verharding paden begraafplaats		43.286
	Eikenprocessierups	10.000	
	Reserve WL tbv bestrijding eikenprocessierups		10.000

	Planmatig bodembeheer	15.000	
	Res. Groen tbv planmatig bodembeheer		15.000
Vrije tijd	Bijdrage Leader Zuid-West Drenthe tot en met 2020.	20.000	
	Res. Woon- en leefomgeving tbv bijdrage Leader Zuid-West Drenthe		20.000
	Duurzaamheid buitensportaccommodaties	12.795	
	Res. Woon- en leefomgeving tbv duurzaamheid buitensportaccommodaties		12.795
	Wandelknooppuntennetwerk	50.000	
	Res. Woon- en leefomgeving tbv wandelknooppuntennetwerk		50.000
	Culturele gemeente van Drenthe	33.755	
	Res. Woon- en leefomgeving tbv Culturele gemeente van Drenthe		33.755
Zorg en Welzijn	Mooi op eigen kracht	16.500	
	Res. Woon- en leefomg. ivm het project Mooi op eigen kracht		16.500
	Onbeperkt Holdbaar	9.131	
	Res. Woon- en Leefomgeving tbv onbeperkt holdbaar		9.131
	Onbeperkt Holdbaar 2	4.734	

	Res. Woon- en Leefomgeving tbv onbeperkt houdbaar 2		4.734
	Betonrot Siebringschool	88.935	
	Res. Deelpr. Onderw. Huisv. tbv betonrot Siebringschool		88.935
Algemene middelen	Personeelsconsulent	86.640	
	Conjunctuurreserve tbv personeelsconsulent		86.640
	Frictiekosten organisatie	317.357	
	Res. Bedrijfsvoering frictiekosten organisatie		317.357
Mutaties reserves		0	900.769
Overige incidentele lasten of baten		1.031.144	86.640
Totaal		1.031.144	987.409

Taakvelden

Taakveld BBV	Omschrijving taakveld BBV	Bedrag begroot primitief inkomsten	Bedrag begroot primitief uitgaven	Bedrag begroot primitief	Bedrag begroot inkomsten	Bedrag begroot uitgaven	Bedrag begroot	Bedrag werkelijk inkomsten	Bedrag werkelijk uitgaven	Bedrag werkelijk	begroot minus werkelijk
0.1	Bestuur		1.439.478	1.439.478		1.587.707	1.587.707		1.671.172	1.671.172	-83.465
0.10	Mutaties reserves	8.255.829	8.586.670	330.841	15.220.540	13.447.823	-1.772.717	15.200.703	14.007.908	-1.192.796	-579.921
0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten		0	0		0	0				
0.2	Burgerzaken	604.074	938.847	334.773	591.415	1.013.657	422.242	559.032	988.425	429.393	-7.151
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden						0	103.208	1.447.673	1.344.465	-1.344.465
0.4	Overhead	87.560	8.123.701	8.036.141	88.160	8.876.762	8.788.602	229.933	8.378.490	8.148.557	640.045
0.5	Treasury	1.433.354	-324.941	-1.758.295	1.486.877	-324.941	-1.811.818	1.778.098	157.252	-1.620.846	-190.972
0.61	OZB woningen	3.361.000	484.501	-2.876.499	3.384.000	491.001	-2.892.999	3.377.478	380.967	-2.996.511	103.512
0.62	OZB niet-woningen	2.702.200	39.905	-2.662.295	2.643.200	39.905	-2.603.295	2.654.229	160.400	-2.493.829	-109.466
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	44.183.413		-44.183.413	44.985.521		-44.985.521	44.269.312	0	-44.269.312	-716.209
0.8	Overige baten en lasten	15.000	-426.424	-441.424	15.000	-548.071	-563.071	249.416	8.229	-241.187	-321.884
1.1	Crisisbeheersing en brandweer		1.681.200	1.681.200		1.714.348	1.714.348	14.357	1.686.511	1.672.154	42.194
1.2	Openbare orde en veiligheid	12.661	280.712	268.051	12.661	291.444	278.783	23.251	293.380	270.129	8.654
2.1	Verkeer en vervoer	127.957	4.859.401	4.731.444	162.007	5.104.485	4.942.478	272.630	4.843.609	4.570.979	371.499

3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	630.595	745.013	114.418	410.960	525.378	114.418	505.520	258.778	-246.742	361.160
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	65.645	175.879	110.234	65.645	158.379	92.734	60.242	151.349	91.107	1.627
3.4	Economische promotie	1.121.563	430.947	-690.616	1.181.563	474.032	-707.531	1.156.547	497.498	-659.049	-48.482
4.2	Onderwijshuisvesting	48.763	2.003.141	1.954.378	48.763	3.113.065	3.064.302	22.606	2.482.573	2.459.967	604.335
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	103.673	1.427.743	1.324.070	103.673	1.472.449	1.368.776	128.031	1.399.114	1.271.083	97.693
5.1	Sportbeleid en activering	1	348.840	348.839	1	359.012	359.011		424.347	424.347	-65.336
5.2	Sportaccommodaties	678.545	2.981.702	2.303.157	678.545	3.002.682	2.324.137	724.883	2.703.408	1.978.525	345.612
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie		345.900	345.900		212.930	212.930	0	247.831	247.831	-34.901
5.4	Musea		81.955	81.955		94.885	94.885	2.770	94.287	91.517	3.368
5.6	Media	1.794	573.376	571.582	1.794	575.809	574.015	3.424	573.261	569.837	4.178
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	3.565	2.934.277	2.930.712	3.200	2.863.964	2.860.764	4.298	2.814.770	2.810.471	50.293
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	54.309	2.874.931	2.820.622	54.309	2.932.552	2.878.243	158.333	3.195.865	3.037.532	-159.289
6.2	Wijkteams		951.508	951.508		776.457	776.457		777.540	777.540	-1.083
6.3	Inkomensregelingen	7.342.779	9.537.628	2.194.849	7.578.493	9.832.824	2.254.331	7.849.798	9.180.157	1.330.359	923.972
6.4	Begeleide participatie		488.124	488.124		454.224	454.224	0	398.259	398.259	55.965
6.5	Arbeidsparticipatie	73.632	1.064.218	990.586	73.632	1.151.313	1.077.681	73.631	1.072.020	998.389	79.292
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	37.500	1.637.793	1.600.293	37.500	1.637.793	1.600.293	16.162	1.084.226	1.068.064	532.229
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	616.607	8.075.005	7.458.398	616.607	8.390.832	7.774.225	508.165	6.647.774	6.139.609	1.634.616

6.72	Maatwerkdienstverlening 18-		5.589.471	5.589.471		5.918.208	5.918.208		7.703.557	7.703.557	-1.785.349
6.82	Geëscaleerde zorg 18-		773.735	773.735		713.937	713.937		416.262	416.262	297.675
7.1	Volksgezondheid		1.207.108	1.207.108		1.243.777	1.243.777		1.228.803	1.228.803	14.974
7.2	Riolering	3.906.573	3.172.587	-733.986	3.951.573	3.217.587	-733.986	4.414.929	3.307.775	-1.107.154	373.168
7.3	Afval	3.022.299	2.447.657	-574.642	3.022.299	2.459.657	-562.642	3.165.090	2.728.337	-436.753	-125.889
7.4	Milieubeheer		1.280.284	1.280.284		1.536.663	1.536.663		1.535.335	1.535.335	1.328
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	437.034	704.837	267.803	379.782	719.062	339.280	367.077	724.625	357.549	-18.269
8.1	Ruimtelijke ordening		495.367	495.367		462.841	462.841	2.570	352.774	350.204	112.637
8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.448.287	1.526.325	78.038	1.459.056	1.537.094	78.038	1.510.134	1.176.589	-333.546	411.584
8.3	Wonen en bouwen	908.007	1.725.818	817.811	1.094.957	1.820.207	725.250	1.428.616	1.721.335	292.718	432.532
Geheel - Totaal		81.284.219	81.284.219	0	89.351.733	89.351.733	0	90.834.472	88.922.464	-1.912.008	1.912.008

Single information en single audit

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019

OCW	D9	Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en voegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)	
		Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2018	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04</i>	
			€ 104.089	€ 0	€ 0	€ 0	
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Eindverantwoording Ja/Nee
			<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07</i>	<i>Aard controle R Indicatornummer: D9 / 08</i>	<i>Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09</i>

DRE	DRE2C	Uitvoeringsregeling BDU verkeer en vervoer (Drenthe)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Welke regeling betreft het	Totale besteding in jaar T	Correctie t.o.v. jaar T-1 van verantwoorde totale besteding	Cumulatieve totale besteding tot en met jaar T	Toelichting
		SiSa tussen medeoverheden - provinciale middelen Drenthe			De besteding in jaar T ten laste van zowel provinciale middelen als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van zowel provinciale als overige middelen	Hier eventueel opmerkingen of toelichtingen
		Uitvoeringsregling BDU verkeer en vervoer	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>
			<i>Indicatornummer: DRE2C / 01</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 02</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 03</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 04</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 05</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 06</i>
			1 201503145-00607652/71374	2.1 Verkeer, wegen en water	€ 36.984	€ 0	€ 54.119	Uitstel toegekend.
			2					
			Kopie beschikingsnummer	De besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Correctie t.o.v. jaar T-1 van besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Cumulatieve besteding tot en met jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Eindverantwoording Ja/Nee	
				Alleen de besteding in jaar T ten laste van alleen provinciale middelen	Als de correctie een vermeerdering is, gaat het om nog niet verantwoorde besteding ten laste van alleen provinciale middelen	Tussentijds afstemmen van juistheid en volledigheid van de verantwoordings-informatie ten laste van alleen provinciale middelen	Als u kiest voor 'ja', betekent dit, dat hiervoor alle besteding is afgerond en u er de komende jaren geen besteding meer voor wilt verantwoorden	
			<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle R</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	<i>Aard controle n.v.t.</i>	
			<i>Indicatornummer: DRE2C / 07</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 08</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 09</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 10</i>	<i>Indicatornummer: DRE2C / 11</i>	
			1 201503145-00607652/71374	€ 9.715	€ 0	€ 16.406	Nee	
			100					

IenW	E27B	Brede doeluitkering verkeer en vervoer (SiSa tussen medeoverheden) Provinciale beschikking en/of verordening Gemeenten en Gemeenschappelijke Regelingen	Hieronder per regel één beschikkingnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van provinciale middelen	Overige bestedingen (jaar T)	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde bestedingen ten laste van provinciale middelen	Correctie ten opzichte van tot jaar T verantwoorde overige bestedingen	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 01	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 02	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 03	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 04	Aard controle R Indicatornummer: E27B / 05	
			1 201401410-00688200	€ 246.369	€ 246.369	€ 0	€ 0	
			2 201401404-00445641/69497	€ 13.199	€ 19.798	€ 0	€ 0	
			3 201401407-00718832	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	
			4					
			5					
			Kopie beschikkingnummer	Cumulatieve besteding ten laste van provinciale middelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	Toelichting	Eindverantwoording Ja/Nee Als u kiest voor 'ja', betekent dit dat het project is afgerond en u voor de komende jaren geen bestedingen meer wilt verantwoorden	
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 06	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E27B / 10	
			1 201401410-00688200	€ 273.116	€ 273.116	Een nieuwe beschikking ontvangen	Nee	
			2 201401404-00445641/69497	€ 59.048	€ 88.573		Nee	
			3 201401407-00718832	€ 0	€ 0	Een nieuwe beschikking ontvangen	Nee	
			4					

SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2018 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAW	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) IOAZ	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk)
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente
			I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
			€ 5.875.616	€ 136.688	€ 519.320	€ 0	€ 110.644	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
			Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
			I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
			€ 35.155	€ 0	€ 0	€ 323.321	€ 0	Ja
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2018 Besluit	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
			€ 11.770	€ 66.430	€ 8.717	€ 102.003	€ 15.900	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee			
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09			
			€ 0	€ 0	Ja			

Accountantsverklaring

